

Wonderlijke Noodzaak

Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 - 2012

Gemeente Den Haag

Jeugd

Was 't de begonia in een pot op tafel?
Het rollen van de donder en het kruisen
Van bliksemstralen door het donkre zwerf?
Was 't de muziek in 't park, gehoord aan 't water
Waar zwanen dreven en hij zag daarginds
Gasbollen onder bomen om de tent?
De jonge dromer gaf zich over aan
De trilling van die beelden, zocht ze zelfs,
Omdat ze in hem een eigen toon verwekten,
Een vlag van woorden en in maat en rijm
Een wiegeling en weergalm: een gedicht.

Het was een kinderlijk vakantie-spel,
Vulling van vrije dagen. Maar 't gespeel
Werd **wonderlijke noodzaak**. Toen de school
Weer aanging was hij langer niet de knaap
Die lessen leerde. Liedren en romancen
Verzon hij, boeken die hem boeiden waren
Coleridge (zijn hymne in Chamounix!), van Byron
The Prisoner of Chillon, Shelley's jeugdwerk,
Drama's van Vondel. - Bijbelse verhalen,
Dante's Commedia, de Ilias, de Odyssee -
Hoe dankbaar was hij Voss en Streckfuss - vulden
Een jaar en langer hem met beeld en taal.
Zijn oor werd dronken van gezang, zijn geest
Bedwelmd door onverwachte ontroering: somtijds
Duizelde hem en stortte hij bezwijmd
Tussen de banken van de klas of 's avonds
Op donkre markt. Zijn vriend bracht hem op 't schoolplein
Onder de pomp of hij ontwaakte en zag
De sterren boven hem en liep naar huis.

Albert Verwey
(1865-1937)

In het coalitieakkoord *Meedoen* zijn de hoofdlijnen uitgezet voor het gemeentelijke cultuurbeleid van deze collegeperiode. De inzet van het college op het gebied van cultuur is vooral gericht op participatie. Wij willen inzetten op de vergroting van het cultuurbereik, wij willen het cultuuraanbod breder en meer divers maken in Den Haag en de ruimte geven aan talentontwikkeling.

Tot ons genoegen heeft de Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009-2012 dit uitgangspunt goed opgepakt. Vanuit een artistiek-inhoudelijke invalshoek heeft de Commissie oog gehad voor het belang van de verbreding van het cultuuraanbod en voor de aansluiting tussen professionele- en amateurkunst. Het college deelt de constatering van de Adviescommissie dat er veel en hoge kwaliteit is onder de aanvragers en is de Commissie erkentelijk voor de inhoud van het uitgebrachte advies.

101 Haagse instellingen hebben een subsidieaanvraag ingediend voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009-2012. Bijna 10% meer dan vier jaar geleden. De cultuursector in Den Haag is vitaal, veelzijdig en dynamisch. Er is een sterke culturele infrastructuur en er is veel diversiteit. Naast een sterke basis van een aantal kwalitatief hoogwaardige, gerenommeerde instituten, die staan voor continuïteit en voor artistieke kwaliteit, zijn er meerdere nieuwe, jonge initiatieven die zich vooral richten op andere, soms meer experimentele kunstvormen. Den Haag krijgt een steeds aantrekkelijker makers- en productieklimaat, ook voor jonge kunstenaars. Dat is van belang voor een stad als Den Haag, een stad waar twee grote kunstvakopleidingen zijn gevestigd. Immers, een goed makersklimaat houdt jonge talentvolle kunstenaars vast in de eigen stad en heeft een aanzuigende werking op andere talentvolle kunstenaars.

Cultuur is van wezenlijk belang voor een samenleving. Niet alleen vanwege de economische functie en de aanzuigende werking voor de vestiging van grote internationale instellingen en bedrijven. Cultuur is juist van belang omdat het een bindend element is in de samenleving. Een samenleving die in korte tijd ingrijpend van samenstelling is veranderd en waarvan regelmatig wordt gezegd dat zij in identiteitscrisis verkeert.

Cultuur inspireert, enthousiasmeert en zet aan tot reflectie, kan tegenstellingen oproepen waardoor debat en discussie ontstaat, maar kan daardoor mensen juist ook weer dichter bij elkaar brengen en tot ontmoeting leiden tussen verschillende publieksgroepen. Immers, een samenleving zonder debat en zonder ontmoeting is een dode samenleving. Cultuur is een essentiële voorwaarde voor een dynamische, levendige samenleving. Cultuur is om met Albert Verwey te spreken een 'wonderlijke noodzaak'.

De Adviescommissie is positief verrast over de kwaliteit en veelzijdigheid van de kunst en cultuur in Den Haag. De titel van het advies 'Verscholen goed' wijst er evenwel op dat die cultuur soms nog moeilijk is te vinden. Wij willen de komende jaren daarom extra aandacht schenken aan het stimuleren van de cultuurparticipatie. Wij prijzen ons gelukkig met een dergelijk sterk cultuurveld en delen de ambitie van de cultuursector. Het college heeft, gesteund door de gemeenteraad, besloten zich kandidaat te stellen voor Europese Culturele Hoofdstad 2018 en onderzoekt de mogelijkheid voor de ontwikkeling van een nieuw internationaal dans- en muziekcentrum, waarin ook het Koninklijk Conservatorium zal worden opgenomen. Samen met de sector willen wij onze schouders onder cultuur

zetten opdat zoveel mogelijk mensen van binnen en buiten de stad kunnen genieten van kwalitatief hoogwaardige kunst en cultuur en samen met de sector willen wij bewerkstelligen dat Den Haag een culturele stad wordt die internationaal nóg meer meetelt.

Wethouder Cultuur en Financiën,

A large, stylized handwritten signature in black ink, which appears to read 'Jetta Klijnsma'.

Jetta Klijnsma

Inhoudsopgave

<u>Vooraf</u>	3
<u>Index</u>	8
<u>Inleiding</u>	10
1. <u>Beleidsplannen</u>	11
2. <u>Terugblik 2005-2008</u>	11
3. <u>Huidig Haags kunst- en cultuurklimaat</u>	14
3.1. <u>Cultuurparticipatie</u>	16
3.2. <u>Culturele diversiteit</u>	17
3.3. <u>Internationalisering</u>	18
3.4. <u>Creatieve Stad</u>	19
3.5. <u>Cultuurmarketing/Citymarketing</u>	19
3.6. <u>Festivals</u>	20
4. <u>Besluitvorming op rijksniveau</u>	21
5. <u>Goed bestuur</u>	22
6. <u>Financieel kader</u>	22
7. <u>Gesubsidieerde arbeid</u>	24
8. <u>Nieuwe impulsen</u>	25
<u>Instellingen</u>	27
<u>Beeldende kunst</u>	28
<u>Inleiding</u>	28
<u>HEDEN</u>	30
<u>Vrije Academie</u>	32
<u>Stroom Den Haag</u>	34
<u>Grafische Werkplaats <i>Prints</i></u>	37
<u>Den Haag Sculptuur</u>	38
<u>Sculptuur Biënnale Kijkduin</u>	40
<u>Haagse Kunstkring</u>	42
<u>Beeldende kunst – kleine initiatieven</u>	43
<u><>TAG</u>	46
<u>VillaNuts</u>	48
<u>Project Space 1646</u>	49
<u>West Centrum voor hedendaagse beeldende kunsten</u>	51

Inhoudsopgave

Podia	53	<u>The Generator / TodaysArt Festival</u>	120
<u>Inleiding</u>	53	<u>Haags Pop Centrum</u>	122
<u>Koninklijke Schouwburg</u>	54	<u>Bazart</u>	124
<u>Stichting Exploitatie Muziekcentrum</u> <u>en Danstheater</u>	56	<u>Productiehuis West-Nederland</u>	126
<u>Theaters Diligentia en PePijn</u>	58	<u>Parkpop / XStage</u>	129
<u>Korzo Theater</u>	60	<u>Langweiligheid</u>	130
<u>Paard van Troje</u>	64	Theater	132
<u>Theater Zwembad de Regentes</u>	67	<u>Inleiding</u>	132
<u>Theater aan het Spui</u>	69	<u>Nationale Toneel</u>	133
<u>Zeebelt Theater</u>	72	<u>Toneelgroep De Appel</u>	136
<u>Theater Pierrot</u>	74	<u>Stella Den Haag</u>	140
<u>Openluchttheater Zuiderpark</u>	76	<u>Toneelgroep Drang</u>	143
<u>Stichting Atrium Den Haag</u>	78	<u>Podium DeLuxe</u>	145
<u>Grote Kerk</u>	79	<u>ALBA Theaterhuis</u>	146
<u>Onder de Bogen</u>	80	<u>Stadstheaterunie Den Haag /</u> <u>Toneelhuis Den Haag</u>	148
Muziek	82	<u>Stichting The English Theatre</u>	151
<u>Inleiding</u>	82	<u>Noordvolk</u>	152
<u>Residentie Orkest</u>	85	Dans	154
<u>Stichting Gastprogramming</u>	89	<u>Inleiding</u>	154
<u>Musica Antica da Camera</u>	91	<u>Nederlands Dans Theater</u>	155
<u>Johan Wagenaar Stichting</u>	93	<u>Holland Dance Festival</u>	158
<u>Haags Orgel Kontakt</u>	94	<u>De Dutch Don't Dance Division</u>	161
<u>Binnenhof Festival</u>	96	<u>Ballet Van Leth</u>	162
<u>LOOS</u>	97	<u>C-Scope</u>	163
<u>Kamermuziekfestival Haaglanden</u>	100	<u>Stichting Dalla / Werelddanswerkplaats</u>	165
<u>Muziektheater Nieuwe Gronden</u>	102	Film	167
<u>New Dutch Academy</u>	103	<u>Inleiding</u>	167
<u>Wereldjeugdorkest / The World Orchestra of</u> <u>Jeunesses Musicales</u>	106	<u>Filmhuis Den Haag</u>	168
<u>Prinses Christina Concours</u>	108	<u>Hindustaans Film- en Muziekfestival</u>	170
<u>Wereld Muziektheater Festival</u>	110	<u>Shoot Me Film Festival</u>	171
<u>Prospero</u>	113	Letterkunde	174
<u>Pure Jazz</u>	114	<u>Inleiding</u>	174
<u>The Hague Jazz</u>	116		
<u>POW Ensemble</u>	117		

Inhoudsopgave

<u>Crossing Border Festival</u>	175	<u>Louis Couperus Museum</u>	244
<u>Festival Winternachten</u>	178	<u>Museum Beelden aan Zee</u>	245
<u>Jan Campert-stichting</u>	183	<u>Sarnámi Instituut Nederland / Sarnámihuis</u>	247
<u>Literair Theater Branoul</u>	185		
<u>Dichter aan huis</u>	186	<u>Overig</u>	250
<u>Het Voorwoord</u>	188	<u>ACKU</u>	251
		<u>Kunst & Zaken</u>	252
		<u>Kosmopolis Den Haag</u>	254
<u>Cultuureducatie en amateurkunst</u>	190		
<u>Inleiding</u>	190	<u>Contactgegevens Instellingen</u>	257
<u>Koorenhuis</u>	193		
<u>Culturalis</u>	197	<u>Bijlage 1</u>	269
<u>Jeugdtheaterschool Rabarber</u>	200		
<u>Haags Kinderatelier</u>	202	<u>Bijlage 2</u>	271
<u>Festival De Betovering</u>	203		
<u>Huis van Gedichten</u>	205	<u>Colofon</u>	277
<u>Boekids</u>	206		
<u>Draj</u>	208		
<u>Haags Museum Platform</u>	209		
<u>De la Mar Poppentheater</u>	211		
<u>Muziektheater Briza</u>	212		
<u>D'Love Modern Theatre Jazzdance</u>	215		
<u>STAB / Jongerentheatergroep We're Back</u>	217		
<u>Hekgolf</u>	218		
<u>R.G. Ruijs Stichting</u>	220		
<u>Musicon Producties</u>	221		
<u>Musea en erfgoed</u>	224		
<u>Inleiding</u>	224		
<u>Gemeentemuseum Den Haag / GEM /</u>			
<u>Fotomuseum</u>	225		
<u>Museon</u>	227		
<u>Haags Historisch Museum</u>	231		
<u>Muzee Scheveningen</u>	235		
<u>Stichting Escher Collectie / Escher in het Paleis</u>	236		
<u>Nederlands Muziek Instituut</u>	238		
<u>Loosduins Museum / Stichting Oud Loosduinen</u>	241		
<u>Sculptuur Instituut</u>	242		

Index

<u>ACKU</u>	251
<u>ALBA Theaterhuis</u>	146
<u>Atrium Den Haag</u>	78
<u>Ballet van Leth</u>	162
<u>Bazart</u>	124
<u>Betovering</u>	203
<u>Binnenhof Festival</u>	96
<u>Boekids</u>	206
<u>Briza</u>	212
<u>Crossing Border Festival</u>	175
<u>C-Scope</u>	163
<u>Culturalis</u>	197
<u>D'Love Modern Theatre Jazzdance</u>	215
<u>Dalla</u>	165
<u>De Dutch Don't Dance Division</u>	161
<u>De la Mar Poppentheater</u>	211
<u>Den Haag Sculptuur</u>	38
<u>Dichter aan huis</u>	186
<u>Draj</u>	208
<u>Escher Collectie</u>	236
<u>Festival Winternachten</u>	178
<u>Filmhuis Den Haag</u>	168
<u>Gastprogrammering</u>	89
<u>Gemeentemuseum Den Haag /</u>	
<u>GEM / Fotomuseum</u>	225
<u>Grafische Werkplaats <i>Prints</i></u>	37
<u>Grote Kerk</u>	79
<u>Haags Historisch Museum</u>	231
<u>Haags Kinderatelier</u>	202
<u>Haags Museum Platform</u>	209
<u>Haags Orgel Kontakt</u>	94
<u>Haags Pop Centrum</u>	122
<u>Haagse Kunstkring</u>	42
<u>HEDEN</u>	30
<u>Hekgolf</u>	218
<u>Hindustaans Film- en Muziekfestival</u>	170
<u>Holland Dance Festival</u>	158
<u>Huis van Gedichten</u>	205
<u>Jan Campert-stichting</u>	183
<u>Johan Wagenaar Stichting</u>	93

Index

<u>Kamermuziekfestival Haaglanden</u>	100	<u>Sculptuur Biënnale Kijkduin</u>	40
<u>Koninklijke Schouwburg</u>	54	<u>Sculptuur Instituut</u>	242
<u>Koorenhuis</u>	193	<u>Shoot Me Film Festival</u>	171
<u>Korzo Theater</u>	60	<u>STAB / Jongerentheatergroep We're Back</u>	217
<u>Kosmopolis Den Haag</u>	254	<u>Stadstheaterunie Den Haag /</u>	
<u>Kunst & Zaken</u>	252	<u>Toneelhuis Den Haag</u>	148
<u>Langweiligheid</u>	130	<u>Stella Den Haag</u>	140
<u>Literair Theater Branoul</u>	185	<u>Stichting Exploitatie Muziekcentrum</u>	
<u>LOOS</u>	97	<u>en Danstheater</u>	56
<u>Loosduins Museum</u>	241	<u>Stichting The English Theatre</u>	151
<u>Louis Couperus Museum</u>	244	<u>Stroom Den Haag</u>	34
<u>Museon</u>	227	<u>TAG</u>	46
<u>Museum Beelden aan Zee</u>	245	<u>The Generator / Today's Art Festival</u>	120
<u>Musica Antica da Camera</u>	91	<u>The Hague Jazz</u>	116
<u>Musicon Producties</u>	221	<u>Theater aan het Spui</u>	69
<u>Muzee Scheveningen</u>	235	<u>Theater Pierrot</u>	74
<u>Muziektheater Nieuwe Gronden</u>	102	<u>Theater Zwembad de Regentes</u>	67
<u>Nationale Toneel</u>	133	<u>Theaters Diligentia en PePijn</u>	58
<u>Nederlands Dans Theater</u>	155	<u>Toneelgroep De Appel</u>	136
<u>Nederlands Muziek Instituut</u>	238	<u>Toneelgroep Drang</u>	143
<u>New Dutch Academy</u>	103	<u>VillaNuts</u>	48
<u>Noordvolk</u>	152	<u>Voorwoord</u>	188
<u>Onder de Bogen</u>	80	<u>Vrije Academie</u>	29
<u>Openluchttheater Zuiderpark</u>	76	<u>Wereld Muziektheater Festival</u>	110
<u>Paard van Troje</u>	64	<u>Wereldjeugdorkest / The World Orchestra of</u>	
<u>Parkpop / XStage</u>	129	<u>Jeunesses Musicales</u>	106
<u>Podium DeLuxe</u>	145	<u>West</u>	51
<u>POW Ensemble</u>	117	<u>Zeebelt Theater</u>	72
<u>Prinses Christina Concours</u>	108		
<u>Productiehuis West-Nederland</u>	126		
<u>Project Space 1646</u>	49		
<u>Prospero</u>	113		
<u>Pure Jazz</u>	114		
<u>R.G. Ruijs Stichting</u>	220		
<u>Rabarber</u>	200		
<u>Residentie Orkest</u>	85		
<u>Sarnámi Instituut Nederland / Sarnámihuis</u>	247		

Voor u ligt het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009-2012 van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Den Haag.

Elke vier jaar wordt de kunst- en cultuursector in Den Haag uitvoerig geëvalueerd en worden de financiële middelen voor de kunst- en cultuursector integraal vastgesteld. Leidraad bij dit Meerjarenbeleidsplan is het advies, dat op 14 mei 2008 is uitgebracht door de specifiek hiervoor ingestelde onafhankelijke externe Adviescommissie (voor samenstelling zie *bijlage I*). Alle subsidieaanvragen van de culturele instellingen zijn door deze Commissie beoordeeld. Het college heeft de Adviescommissie gevraagd een integraal advies uit te brengen voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009-2012. Bij de beoordeling van de subsidieaanvragen van de culturele instellingen heeft het college de volgende uitgangspunten meegegeven:

- de interne inhoudelijke kwaliteit van het werk van een instelling is leidend;
- artistieke diversiteit en een breder bereik zijn van belang: een grotere rol voor actieve en passieve cultuurparticipatie;
- weging van de rol of functie van een instelling in het totale Haagse cultuuraanbod;
- de professionaliteit en degelijkheid van de organisatie (cultural governance).

Vier jaar geleden besliste de gemeenteraad over de hoogte van de subsidie aan de individuele cultuurinstellingen. Intussen is de Haagse Kaderverordening Subsidieverstrekking (HKS) ingevoerd.

Ingevolge artikel 2 van de HKS ligt de bevoegdheid om subsidiebesluiten te nemen bij het college en niet meer bij de gemeenteraad. Dit betekent dat het college uiteindelijk besluit over de subsidies van individuele cultuurinstellingen. Instellingen krijgen door opname in het Meerjarenbeleidsplan 2009-2012 een meerjarig subsidieperspectief. Het vaststellen van een meerjarig subsidieperspectief is ingevolge artikel 10 van het Uitvoeringsvoorschrift subsidies OCW een bevoegdheid van de raad. Dit vanwege de claim die meerjarige subsidies leggen op toekomstige begrotingen. Daarom vraagt het college aan de raad om de kaders vast te stellen voor een meerjarig subsidieperspectief.

De raad is voorts verantwoordelijk voor de hoofdlijnen van het beleid. In dit Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009-2012 wordt het beleid op het gebied van kunst en cultuur voor de komende jaren vormgegeven. Het college heeft de raad daarom gevraagd in te stemmen met dit plan.

Na goedkeuring van het beleid, zoals geformuleerd in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009-2012, en vaststelling door de raad, heeft het college in november 2008 op basis hiervan de toekenning van subsidies voor de individuele instellingen vastgesteld.

Bij de totstandkoming van het Meerjarenbeleidsplan is het inhoudelijke advies van de Adviescommissie zwaarwegend geweest, maar ook politiek-bestuurlijke afwegingen spelen een rol. Inspraakreacties van belanghebbenden hebben in een aantal gevallen geleid tot aanpassing van het eerste concept-Meerjarenbeleidsplan van 4 juli 2008. Belanghebbenden konden gedurende zes weken, in de periode van 4 juli tot 15 augustus 2008, een inspraakreactie geven op het concept-Meerjarenbeleidsplan 2009-2012. Gedurende deze periode heeft het concept plan ter inzage

gelegen bij het Gemeentelijk Contactcentrum en de stadsdeelkantoren. Daarnaast kon het plan bekeken worden via de gemeentelijke website.

Alle aanvragers van subsidie voor de periode 2009-2012 hebben het concept plan toegestuurd gekregen. Er zijn 49 inspraakreacties binnengekomen. Deze reacties zijn in het Meerjarenbeleidsplan verwerkt voor zover zij daartoe aanleiding gaven.

1. Beleidsplannen

Iedere culturele instelling uit Den Haag is in de gelegenheid gesteld een beleidsplan in te dienen voor de periode 2009-2012. De gemeente vroeg alle aanvragers een beschrijving te geven van:

- de doelstellingen, de activiteiten en de functie in het culturele veld;
- een evaluatie van de afgelopen periode;
- een beleidsplan voor de periode 2009-2012, inclusief plannen en activiteiten;
- een meerjarenbegroting voor deze periode met toelichting.

Voor de periode 2009-2012 zijn 101 beleidsplannen ingediend. Twee instellingen uit het Meerjarenbeleidsplan 2005-2008, The Music in my Head en Annette Speelt, hebben geen subsidieaanvraag ingediend. De ingediende plannen zijn samen met de adviesaanvraag en het financiële kader aan de Adviescommissie overlegd met het verzoek een integraal advies uit te brengen voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009-2012.

Het oordeel van de Adviescommissie is gebaseerd op een intensief adviestraject waarbij zij zorgvuldig te werk is gegaan om tot een oordeel te komen. Er zijn werkbezoeken afgelegd, voorstellingen, tentoonstellingen en activiteiten bezocht en met alle instellingen die zijn opgenomen in het Meerjarenbeleidsplan 2005-2008 is een gesprek gevoerd. Daarnaast hebben ook alle nieuwe aanvragers de gelegenheid gekregen hun plannen voor de komende periode in een gesprek nader toe te lichten.

In dit Meerjarenbeleidsplan wordt niet afgedongen op het artistiek-inhoudelijke oordeel en advies van de Commissie. In de meeste gevallen wordt het advies overgenomen. Waar wordt afgeweken, wordt dit gemotiveerd. Aan de in dit plan genoemde bedragen kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Terugblik 2005-2008

In de afgelopen vier jaar is er veel gebeurd in het Haagse culturele leven en in het kunst- en cultuurbeleid. De gemeente Den Haag heeft uitvoering gegeven aan een aantal van de -soms ingrijpende- adviezen van de Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2005-2008.

Zo werd de subsidie aan het Centrum voor Amateurkunst en het Zcala/Volksbuurtmuseum conform het advies van de toenmalige Adviescommissie beëindigd, waarbij het budget van beide instellingen werd gereserveerd voor een nieuw op te richten initiatief waarin een aantal taken van beide instellingen is ondergebracht. Dit heeft geleid tot de oprichting van een nieuwe organisatie: Culturalis. Deze nieuwe organisatie functioneert vanaf 2006.

Ten aanzien van het Haags Historisch Museum (HHM) beval de Adviescommissie 2005-2008 de gemeente en het HHM aan om een toekomstplan te ontwikkelen waarmee de potentie van de Haagse geschiedenis in nationaal opzicht zou worden benut. De afgelopen periode heeft in het teken gestaan van de sanering van de zorgwekkende financiële positie van het HHM, de afwikkeling van de verbouwing en de personele wisselingen binnen het museum.

De Grafische Werkplaats en de Vrije Academie hebben de afgelopen periode onderzocht of het wenselijk en haalbaar zou zijn om de Grafische Werkplaats te verplaatsen naar het gebouw van de Vrije Academie. Dat is niet gelukt omdat de visies van beide instellingen te zeer uiteenliepen. De Vrije Academie is inmiddels een samenwerkingsverband aangegaan met het Gemeentemuseum onder de titel Gemak.

Een ingrijpend moment in de afgelopen periode was het besluit van het North Sea Jazz Festival om Den Haag te verlaten en naar Rotterdam te vertrekken. Mede naar aanleiding van dit vertrek besloot het college een financiële impuls te geven aan de festivals in Den Haag. Enkele van de bestaande festivals hebben een extra financiële stimulans gekregen. Daarnaast is met steun van de gemeente een aantal nieuwe festivals ontstaan, zoals Today'sArt en Pure Jazz. Vanuit een privaot initiatief is een nieuw jazz festival ontstaan, The Hague Jazz. Daarnaast is in overleg met IDTV en de AVRO het Festival Classique opgezet.

Het Gemeentemuseum is de afgelopen periode met regelmaat in het nieuws geweest. In 2005 zijn de veelgeprezen Wonderkamers geopend. Dat riep tegelijkertijd vragen op over het verdwijnen van de vaste presentatieruimte voor mode en de muziekinstrumentencollectie. Ook het afstoten van verschillende objecten uit de collectie en de openbare veiling van het schilderij van Masjkov in 2006 heeft vragen opgeroepen. En tot slot heeft het niet tentoonstellen van het werk van Sooreh Hera eind 2007 geleid tot een nationaal debat over de vrijheid van kunst. Het Gemeentemuseum heeft in de praktijk uitstekend invulling gegeven aan het motto van dit college *MeeDoen*: de bezoekerscijfers aan het Gemeentemuseum zijn sterk gestegen. Ook landelijk en internationaal staat het museum stevig op de kaart.

In de afgelopen periode is er veel gebeurd op het gebied van accommodaties. Het verbouwde Haags Historisch Museum is in 2005 heropend. Het zalencomplex aan het Spui, de Dr Anton Philipszaal en het Lucent Dans Theater (LDT), is door de gemeente aangekocht en het achterstallig onderhoud is weggewerkt. Voor het Nationale Toneel is nieuwbouw gerealiseerd, waardoor een omvangrijk toneelcomplex is ontstaan rondom de Koninklijke Schouwburg, het zogenaamde Toneelkwartier. Dit heeft niet alleen een impuls gegeven aan het theaterklimaat van de stad, ook is een zalencomplex ontstaan dat uitermate geschikt is voor festivals, zoals bleek tijdens het Crossing Border Festival 2007. Het Filmhuis Den Haag is verbouwd, waardoor het Filmhuis nu over zeven zalen beschikt en de horecavoorziening, kantooruimte en archief / bibliotheekfunctie is verbeterd. Museum Scheveningen en het Zeemuseum zijn samengevoegd tot Muzee, waarbij ook het pand aan de Neptunusstraat grondig is verbouwd. De dependances Goudsmidsgaarde en 2^e Braamstraat van het Koorenhuis zijn verhuisd naar de Zuidlarenstraat.

In hetzelfde schoolgebouw zal op korte termijn een cultuuranker gerealiseerd worden. Tevens wordt ruimte voor creatieve bedrijvigheid toegevoegd aan de Zuidlarenstraat.

Op dit moment wordt het voormalige Zcala/Volksbuurtmuseum verbouwd tot een nieuw cultuuranker en wordt het pand van het Haags Pop Centrum en het voormalige Centrum voor Amateurkunst ingrijpend aangepast. Korzo is inmiddels tijdelijk gehuisvest in de Binckhorst, zodat de verbouwing van het theater aan de Prinsestraat gestart kan worden. Wij onderzoeken de mogelijkheid om op termijn een groot nieuw internationaal dans- en muziekcentrum te realiseren aan het Spuiplein, waarbij ook het Koninklijk Conservatorium zal inhuizen.

In 2004 is een start gemaakt met de transformatie van het voormalige kantoorgebouw van het gemeentelijk energiebedrijf aan het De Constant Rebecqueplein 20a/b naar de culturele broedplaats DCR. Als gevolg van een aantal tegenslagen heeft het langer geduurd dan oorspronkelijk gepland eer het gebouw volledig in gebruik kon worden genomen, maar begin 2008 zijn de gebruiksvergunningen afgegeven. Het gebouw bevat drie presentatieruimtes op de begane grond (multifunctionele ruimte, studio en theater) en drie gastateliers en werkruimten op de verdiepingen. Er is voorzien in werkruimte voor circa 35 kunstenaars, tien ontwerpers en een dansstudio.

Naast deze investeringen in de culturele infrastructuur en in accommodaties heeft de gemeente de afgelopen jaren ook sterk geïnvesteerd in werkruimte voor de creatieve sector. De voormalige Caballero Fabriek op het industrieterrein De Binckhorst is omgebouwd tot een prachtig, succesvol complex voor creatieve bedrijvigheid. Inmiddels is de tweede fase van de ontwikkeling gestart. Ook de corporaties in Den Haag hebben oog gekregen voor de potentie van de creatieve sector. Zo heeft Vestia in de voormalige KPN-panden op de Binckhorst werkmogelijkheden voor de creatieve sector en voor kunstenaars gecreëerd onder de titel Bink36. In verband met de verbouwing van het huidige theater is Korzo tijdelijk gehuisvest in dit pand. De gemeente heeft recentelijk de atelierpanden van de OCW Panden CV verworven.

De Adviescommissie merkt terecht op dat Den Haag veel heeft geïnvesteerd in accommodaties en faciliteiten, maar dat verbeteringen in de infrastructuur vrijwel altijd extra financiële middelen voor de exploitatie vergen. De gemeente is zich daarvan terdege bewust. In vergelijking met andere steden is het cultuurvastgoed in Den Haag goed op orde. De gemeente Den Haag kiest er voor om de instellingen niet te belasten met de zware taak van het eigenarenbeheer van de accommodaties. De gemeente investeert in principe alleen in panden waarvan zij het eigendom heeft. De panden worden door de gemeente verhuurd aan de culturele instellingen. De huurprijs die de gemeente ontvangt is voldoende om de panden in goede staat van onderhoud te houden. De exploitatiemiddelen van de betrokken instellingen zijn van voldoende omvang om de instellingen op een adequate wijze het onderhoud van de binnenzijde te doen uitvoeren.

3. Huidig Haagse kunst- en cultuurklimaat

Zoals in de inleiding aangegeven schetst de Adviescommissie in haar advies een positief beeld van het Haagse kunst- en cultuurleven. De Commissie is verrast door de grote dynamiek in de Haagse cultuurwereld, de veelzijdigheid aan kunst- en cultuurproducten en de hoge kwaliteit ervan. De Commissie vindt dat meer mensen hiervan zouden moeten genieten en hier actief aan deel zouden moeten nemen. Wij zijn het eens met de Commissie en zetten daarom extra in op cultuurparticipatie.

Het kunst- en cultuurklimaat van Den Haag wordt niet alleen bepaald door instellingen die subsidie van de gemeente ontvangen. Er bevinden zich in Den Haag belangrijke culturele instellingen die zonder financiële steun van de gemeente succesvol opereren. Het gaat daarbij om onder meer het Circustheater, Museum Beelden aan Zee, Panorama Mesdag en het Museum voor Communicatie, en in de nabije toekomst ook het Automobielmuseum, dat nu wordt gerealiseerd. Ook de instellingen die uitsluitend door het rijk worden gesubsidieerd zijn van wezenlijk belang voor de Haagse culturele infrastructuur en het Haagse cultuurklimaat. Daarbij gaat het om meerdere musea, waaronder het Mauritshuis (incl. Galerij Willem V), de Gevangendoor, Museum Meermanno, het Letterkundig Museum en Museum Mesdag en om grotere erfgoedinstellingen zoals het Nationaal Archief, de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, het Bureau Genealogie en Stichting Anno. Ook kunstvakopleidingen zoals het Koninklijk Conservatorium en de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten zijn van belang voor een dynamisch kunstklimaat. Wij zijn ons terdege bewust van de rijkdom aan landelijke culturele instellingen binnen de stadsgrenzen en de dynamiek die dit oplevert in de stad. Wij achten het dan ook van belang de relaties met deze instellingen goed te onderhouden en hebben daar de afgelopen periode in geïnvesteerd. In enkele gevallen heeft de gemeente instellingen ondersteund op het gebied van educatieve projecten die ten goede kwamen aan de jeugd in Den Haag. Wij sluiten ons dan ook aan bij het advies van de Commissie om het culturele leven in de eigen stad vanuit een meer integrale blik te ontwikkelen.

De Adviescommissie adviseert ons over te gaan tot de instelling van een gemeentelijk cultuurfonds. Feitelijk bepleit de Commissie een combinatie van een adviesorgaan met een fonds. De discussie of Den Haag, net als Rotterdam en Amsterdam, een aparte adviesraad zou moeten hebben is al vaker gevoerd. Wij vinden de gedachte dat er een constante factor in het culturele leven moet zijn op zichzelf interessant, maar voelen weinig voor een stimuleringsfonds zoals geadviseerd. Een fonds dat autonoom besluiten kan nemen over publiek geld, past niet in onze filosofie. Met een dergelijk fonds wordt de besluitvorming over de besteding van publieke middelen politiek op afstand gezet. Anders dan het rijk, waar een groot deel van de subsidies is ondergebracht bij cultuurfondsen, zijn wij van oordeel dat de politiek het laatste woord moet kunnen hebben over de besteding van publieke middelen. Daarom denken wij veel meer aan een uitbreiding van de huidige opdracht en taken van de Adviescommissie Culturele Projecten: de Adviescommissie Culturele Projecten+ (ACP+). In 2009 zullen we nader onderzoeken hoe zo'n Adviescommissie eruit zou moeten zien.

Daarbij zal ook aan de orde komen of alle incidentele projectmatige subsidies van de gemeente op het gebied van kunst en cultuur ondergebracht kunnen worden bij deze Adviescommissie, dus inclusief de projectmatige

subsidies die nu bij enkele instellingen zijn ondergebracht. Wij hebben daarbij de volgende overwegingen. Er bestaan momenteel diverse (subsidie)regelingen, zowel bij de gemeente als bij instellingen (Culturalis, Stroom en het amateurpopbudget dat is ondergebracht bij het Paard), die elk hun eigen criteria en procedure kennen. Bij de gemeentelijke afdeling Cultuurbeleid gaat het om subsidies voor Culturele Projecten, broedplaatsensubsidies voor culturele activiteiten, snijvlaksubsidies voor activiteiten op het snijvlak van onderwijs, cultuur en welzijn, impulssubsidies in het kader van wijkcultuur en subsidies voor educatieprojecten. Sinds kort beschikken ook de stadsdelen over een -beperkt- budget voor culturele projecten in hun gebied. In 2009 komt hier het budget voor kleine initiatieven op het gebied van beeldende kunst bij. In de subsidiepraktijk merken we de laatste tijd regelmatig dat aanvragen hetzij tussen wal en schip vallen, hetzij worden ingediend voor verschillende regelingen en soms ook uit meerdere regelingen gehonoreerd worden. Daar al deze regelingen financieel hun basis vinden in het gemeentelijke cultuurbudget, oogt dat merkwaardig en doet zich de vraag voor of deze situatie optimaal is. We noemen enkele voorbeelden. Soms worden projecten op het snijvlak van amateurs en professionals niet gehonoreerd bij Culturalis (te professioneel), maar redden zij het evenmin bij de Culturele Projecten (niet professioneel genoeg). Het terrein van de beeldende kunst was lange tijd het exclusieve gebied van Stroom. Subsidieverzoeken uit de hoek van de beeldende kunst werden standaard doorverwezen naar Stroom. Door ontwikkelingen in de kunstpraktijk zijn de projecten veelvormiger geworden (bijvoorbeeld performances, dus podiumkunst-achtig) en bestrijken zij vaak meerdere disciplines (denk aan beeld en geluid), waardoor de strikte scheiding uit het verleden niet meer werkt. Aanvragen voor dezelfde projecten worden -met wisselend succes- ingediend bij Stroom, het budget broedplaatsen en Culturele Projecten.

Het advies van de Adviescommissie en de praktijk nopen ons dus om fundamenteel naar het subsidiebestel te kijken. We willen kijken of het eenvoudiger kan en het voor aanvragers helderder maken waar en hoe zij voor hun project een aanvraag kunnen indienen. Tegelijkertijd willen we tegengaan dat aanvragers door handig te 'shoppen' een onevenredig hoog bedrag voor hun project binnenhalen uit verschillende gemeentelijke cultuursubsidies. Dat betekent dat we fundamenteel moeten kijken naar de organisatie van procedures, aansluiting van regelingen op elkaar, begrenzingen van regelingen en bijbehorende budgetten. Wij zijn voornemens de gemeentelijke cultuursubsidies onder te brengen in één loket, de ACP+. De ideeën hierover worden het komende jaar uitgewerkt. In 2009 zullen dus de bestaande regelingen van kracht blijven. Bij de verdere gedachtevorming over de ACP+ zullen wij in het oog houden dat regelingen die nu bij instellingen zijn ondergebracht, daar onderdeel zijn van een breder en afgewogen pakket aan instrumenten. Er moet hoe dan ook gekeken worden naar de begrenzing en aansluiting van deze regelingen bij instellingen op de gemeentelijke subsidieregeling(en), wat tot gevolg kan hebben dat er (op basis van subsidietoekenningen van de laatste jaren) met bijbehorende budgetten geschoven wordt. Dat kan zijn van de gemeente richting instellingen, maar ook andersom.

De Commissie adviseert ons ook om het beleid ten aanzien van de 'boegbeelden' met de andere grote Randstadsteden (de G4) te harmoniseren. Op dit punt is het afgelopen jaar veel gebeurd. De G4 en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben het initiatief van een aantal culturele instellingen in deze vier steden om enkele zaken in gemeenschappelijkheid aan te pakken omarmd. Dit initiatief levert een belangrijke bijdrage aan het Randstad

Urgentieprogramma van het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Het doel is om de internationale betekenis en concurrentiepositie van kunst en cultuur in de Randstad te versterken. Hiermee kan de culturele aantrekkelijkheid en aantrekkingskracht worden vergroot, zowel voor het toerisme en congressen, als voor het vestigingsklimaat voor bewoners en (internationale) bedrijven. De doelstellingen van het Randstad Urgentieprogramma sluiten aan op de thema's internationale positionering en marketing. Wij willen voor de periode 2009-2012 ruimte geven aan deze randstedelijke samenwerking. Daarbij zullen onder andere onderlinge afspraken worden gemaakt over de rol van de boegbeelden en over aansluiting van de programmering van de verschillende steden.

3.1. Cultuurparticipatie

In 2007 hebben wij twee nota's uitgebracht: *De vonk die overslaat* en de *Haagse Popnota*. De in deze nota's voorgestelde maatregelen worden op dit moment uitgevoerd. *De vonk die overslaat* kent drie belangrijke beleidsthema's: vergroting van het cultuurbereik, een breder en meer divers cultureel aanbod en talentontwikkeling. Er is een makelaar wijkcultuur aangesteld, er is een cultuurbudget voor stadsdelen beschikbaar, een loket professionalisering is ingericht bij Culturalis en er zijn extra middelen voor amateurkunst, cultuureducatie en Community Arts.

Wat betreft de talentontwikkeling constateert de Commissie dat er veel productieve samenwerkingsverbanden bestaan die talentontwikkeling bevorderen, veelal op initiatief van de instellingen zelf. Daarbij merkt de Commissie wel op dat op het terrein van de beeldende kunst nog een wereld is te winnen. Ook zouden zowel het Koninklijk Conservatorium als de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten meer aansluiting moeten vinden bij bestaande initiatieven en instellingen. Hoewel er voortgang is geboekt op dit punt, moet hieraan verder gewerkt worden. Wij willen hierover onze gesprekken met beide kunstvakopleidingen voortzetten. Overigens bewerkstelligen enkele van de stimulerende maatregelen van de gemeente veel effect op het terrein van talentontwikkeling.

Afgelopen jaar is voor de derde keer de Komeet uitgereikt, de Haagse cultuurprijs voor jong talent waarin de gemeente samen met Fonds 1818 optrekt. Binnen het Actieplan Cultuurbereik is de afgelopen periode ook sterk ingezet op talentontwikkeling, bijvoorbeeld met het People Making Stuff Festival, waar jonge veelbelovende makers zich kunnen manifesteren. Ook Culturalis zorgt voor nieuwe impulsen op dit terrein.

In *De vonk die overslaat* geven wij aan dat in de stadsdelen Laak, Escamp, Segbroek en Centrum zogenaamde 'cultuurankers' worden ontwikkeld. Deze creatieve brandhaarden brengen bewoners op een laagdrempelige wijze in aanraking met kunst en cultuur. De Commissie merkt op dat Theater Pierrot en Theater Zwembad De Regentes deze functie al min of meer hebben ingevuld, uitgaande van hun huidige begroting, terwijl Culturalis voor een nauwelijks ingevuld concept een veelvoud van die middelen aanvraagt. Het Koorenhuis heeft in het kader van het Meerjarenbeleidsplan geen plan ingediend voor de cultuurankerfunctie in Den Haag Zuid-West. De Adviescommissie heeft hierover dan ook geen oordeel kunnen uitspreken. Sinds januari 2008 beschikken wij wel over een begroting van het Koorenhuis voor het cultuuranker in Den Haag Zuid-West, met een summiere inhoudelijke uitwerking. De Commissie adviseert ons het concept van cultuuranker verder te ontwikkelen en voor de functies die de gemeente daar noodzakelijk acht een budget beschikbaar te stellen, ongeacht de historisch

gegroeide situatie. Ook kan de Commissie zich voorstellen dat bij de nog niet ingevulde cultuurankers niet de genoemde instellingen bij voorbaat opdracht krijgen de cultuurankers in te vullen, maar dat de functies worden beschreven zodat bestaande of nieuwe culturele instellingen de mogelijkheid hebben om op de invulling daarvan in te schrijven.

In *De vonk die overslaat* is een structureel bedrag van € 855.000, voor de twee te realiseren cultuurankers aan de Hobbemastraat en de Zuidlarenstraat. Kijkend naar de twee reeds bestaande cultuurankers zien we dat Theater Pierrot met een jaarsubsidie van € 138.230 invulling geeft aan zijn functie van wijk- en jeugdtheater en Theater Zwembad de Regentes met een jaarsubsidie van € 604.620 de functie van stedelijk podium voor met name muziektheater en dans combineert met die van podium voor de wijk. Om de functie van cultuuranker meer inhoud te kunnen geven, vinden wij het reëel de subsidie van Theater Pierrot met € 186.250 te verhogen. Hierdoor komt Theater Pierrot op een subsidieniveau van € 324.480, waardoor Theater Pierrot in financiële zin aansluiting vindt bij de overige cultuurankers.

Het door Culturalis in het kader van het Meerjarenbeleidsplan ingediende plan voor het theater aan de Hobbemastraat vindt de Commissie weinig uitgewerkt. Zij adviseert ons toekenning van middelen te laten afhangen van een nieuw beleidsplan. Wij vinden dat Culturalis in zijn korte bestaan al belangrijke prestaties heeft geleverd en dientengevolge redelijk vertrouwen heeft opgebouwd. Wij hebben in de afgelopen periode intensief overleg gevoerd met Culturalis over de invulling en de exploitatie van het cultuuranker in de Hobbemastraat.

Wij willen hiervoor aan Culturalis € 427.500 (de helft van het budget voor cultuurankers) beschikbaar stellen.

Over de invulling van het cultuuranker aan de Zuidlarenstraat kon de Adviescommissie geen oordeel geven, omdat daarvoor toen geen plan voorlag. Het Koorenhuis heeft vlak voor het zomerreces 2008 wel een bedrijfsplan ingediend, waarover wij gesprekken hebben gevoerd met het Koorenhuis. De Commissie heeft evenwel aangegeven dat een cultuuranker niet gebonden hoeft te zijn aan een instelling. Wij vinden deze gedachte interessant en hebben besloten de functie los te koppelen van het Koorenhuis. Voor het cultuuranker Escamp wordt een aparte stichting opgericht. De helft van het beschikbare budget voor cultuurankers, te weten € 427.500 wordt hiervoor gereserveerd. Op basis van een goed plan voor de invulling van het cultuuranker aan de Zuidlarenstraat zullen wij het gereserveerde bedrag toekennen.

3.2. Culturele diversiteit

De Adviescommissie heeft geconstateerd dat de multi-etnische samenstelling van de stad nog nauwelijks terug is te vinden in de subsidieaanvragen. De Commissie stelt dan ook vast dat nog veel werk verricht moet worden om de gemeentelijke doelstelling te bereiken om de grote rijkdom aan verschillende culturele achtergronden zichtbaar te maken in het cultuuraanbod, waarin verschillende groepen iets van hun gading kunnen vinden en waar ook kruisbestuiving plaatsvindt tussen verschillende culturen.

Wij onderschrijven de constatering van de Adviescommissie en willen de komende jaren de inspanningen vergroten om er voor te zorgen dat de multi-etnische samenstelling van de stad haar weerslag krijgt in het

cultuuraanbod en de cultuurparticipatie. Wij constateren dat de Commissie positief is over een aantal maatregelen dat valt binnen het beleid ten aanzien van wijkcultuur. Met name de activiteiten van de makelaar wijkcultuur die er op gericht zijn om verbindingen te leggen tussen groepen uit de wijken en de kunstinstellingen, vindt de Commissie veelbelovend. Wij onderschrijven deze constatering en willen vooralsnog doorgaan op de ingeslagen weg en onderzoeken op welke wijze de functies van de makelaar wijkcultuur op termijn het beste gewaarborgd kunnen worden. In dit verband valt te denken aan een grotere rol van de cultuurankers die de makelaarsfunctie zouden kunnen oppakken. Voorts willen wij de aanjaagfunctie van Kosmopolis Den Haag om bestaande instellingen meer rekening te laten houden met diversiteit in programmering en publieksbereik bestendigen, door Kosmopolis Den Haag in 2009 incidenteel te ondersteunen. Na de evaluatie van zowel Kosmopolis landelijk als de gemeentelijke vestigingen, zullen wij een voorstel formuleren voor een mogelijk vervolgetraject.

In algemene zin willen wij de ontwikkeling van de cultuurparticipatie door Hagenaars met een niet-Nederlandse achtergrond voor de periode 2009-2012 nauwgezet inventariseren. Na een nulmeting die in 2009 zal worden uitgevoerd, willen wij cultuurparticipatie door verschillende etnische groepen jaarlijks in kaart brengen. In het kader van deze monitor zal niet alleen aandacht worden besteed aan de kwantitatieve aspecten van de cultuurparticipatie, maar juist ook aan de kwalitatieve aspecten van (het achterblijven van) de cultuurparticipatie onder diverse groepen en aan de vraag hoe mogelijke belemmeringen kunnen worden weggenomen.

3.3. Internationalisering

Zoals in het Coalitieakkoord 2006-2010 *MeeDoen* is vastgelegd, willen wij de positie van Den Haag als internationale stad versterken. Internationalisering van kunst en cultuur is niet alleen van belang voor de ontwikkeling van de kunst zelf, maar kan een belangrijke rol spelen in de versterking van het internationale profiel van Den Haag en bijdragen aan een aantrekkelijk, boeiend en stedelijk klimaat voor zowel expats als de brede multiculturele Haagse samenleving. Het internationale profiel op het gebied van cultuur wordt bepaald door meerdere aspecten: de positie en zichtbaarheid van kunst en cultuur uit Den Haag in het buitenland, de versterking van de internationale programmering in Den Haag en een cultureel divers aanbod waarin de internationale stad met 144 nationaliteiten zichtbaar wordt. Wij streven ernaar deze twee internationale werelden bij elkaar te brengen.

Den Haag heeft bekend gemaakt dat zij de ambitie heeft zich te kandideren als Europese Culturele Hoofdstad in 2018. Dit leverde veel enthousiaste reacties op van instellingen van binnen en buiten het culturele veld. Wij denken dat de mogelijkheid om in 2018 Culturele Hoofdstad van Europa te zijn, kansen biedt op cultureel en economisch gebied en voor internationale profilering.

Gedurende de komende beleidsperiode zullen de voorbereidingen hiertoe moeten starten. Eind 2011 zal het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een oproep doen aan de Nederlandse steden die zich kandidaat willen stellen om voor oktober 2012 een eerste plan in te dienen. In 2013 zal een jury beslissen welke Nederlandse stad zal worden voorgedragen aan de Raad van de Europese Unie, waarna hierover in 2014 een formeel besluit zal worden genomen. De gemeente zal dus in 2012 een besluit moeten nemen over een definitieve kandidatuur. De aankomende beleidsperiode zal de opmaat worden voor Europese Culturele Hoofdstad 2018. Dit alles betekent

dat de gemeente Den Haag wil investeren in haar cultuursector. De eerste stappen worden gezet met de uitwerking van plannen voor een nieuw dans- en muziekcentrum aan het Spuiplein. Naast investeringen in grote boegbeelden is ook een investering nodig aan de andere kant van het spectrum, in het bieden van ruimte –vaak letterlijk– aan makers van kunst, die onze stad verrijken. De nota ‘Ruimte voor de kunst’ gaat uitgebreid in op dit onderwerp. Met al deze inspanningen tezamen beogen wij een verdere versterking van de cultuursector en daaruit voortvloeiend een versterking van ons imago en vestigingsklimaat.

De hoge ambities om het internationale cultuurprofiel van de stad te versterken worden onderschreven door de culturele instellingen, die zich georganiseerd hebben in de Stichting Directies Haagse Podia & Gezelschappen en in het Haags Museum Platform. Wij blijven als gemeente samenwerken met het culturele veld om deze ambities waar te maken. Eén van de initiatieven op dit terrein is het Randstad Urgentieprogramma.

3.4. Creatieve Stad

De economische betekenis van cultuur is onmiskenbaar. In directe zin als werkgever, afnemer en toeleverancier van producten. Maar vooral in indirecte zin, door het genereren van betekenis en sfeer, wat bijdraagt aan een positief imago van de stad en een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Eind 2005 is een bedrag beschikbaar gesteld voor de periode 2006-2008 voor het programma Creatieve Stad. Dit programma heeft als doel de creatieve sector, bestaande uit kunsten en erfgoed, media en entertainment en creatieve zakelijke dienstverlening in Den Haag te stimuleren.

Hoewel de creatieve sector het in de eerste jaren van deze eeuw in vergelijking met andere grote steden minder goed heeft gedaan, zien wij goede kansen en aanknopingspunten voor een bloeiende Haagse creatieve sector. Denk aan in Den Haag gevestigde opleidingen voor beroepen in de creatieve sector en aan het sterke aanbod op het gebied van kunsten en erfgoed.

3.5. Cultuurmarketing/Citymarketing

De Commissie heeft haar advies de titel *Verscholen Goed* meegegeven. Hiermee geeft de Commissie aan dat Den Haag zijn cultuuraanbod beter over het voetlicht kan laten komen. Ook voor de eigen inwoners is het veelzijdige en bijzondere karakter van de culturele activiteiten soms nog te veel verscholen.

Ook het college vindt dat de stad zich op dit gebied minder introvert mag opstellen. We zijn trots op onze cultuurinstellingen, organisaties en festivals en willen graag dat zoveel mogelijk mensen hiervan genieten. In de eerste plaats natuurlijk de Hagenaars zelf. Maar wij achten het van minstens zo groot belang dat mensen van buiten Den Haag en zelfs buiten Nederland onze stad komen bezoeken om het Haagse cultuuraanbod te ervaren.

Organisaties en instellingen zijn vanzelfsprekend zelf verantwoordelijk voor het communiceren van het programma aan het publiek. Festivals als Crossing Border en Holland Dance Festival, musea als het Gemeentemuseum Den

Haag en het Mauritshuis en gezelschappen als Toneelgroep De Appel, het Nationale Toneel en het Nederlands Dans Theater slagen erin nationaal en internationaal de aandacht te vestigen op hun activiteiten. Een ander deel van het Haagse cultuuraanbod is meer regionaal georiënteerd. Toch kunnen instellingen over de gehele linie meer aandacht genereren voor hun aanbod dan op dit moment wordt gerealiseerd.

De collectieve marketing van het Haagse cultuuraanbod is de afgelopen periode onder de maat geweest. Het positioneren van Den Haag als een internationale stad met een rijk cultureel aanbod van hoog niveau is niet alleen terecht, maar ook van groot belang. Het maakt onze stad aantrekkelijker om te wonen en als toerist te bezoeken. En dat draagt bij aan een dynamisch cultureel leven. Beeldmerken als de Victory Boogie Woogie, het Meisje met de Parel en het Panorama Mesdag zijn onlosmakelijk met Den Haag verbonden. Cultuur is één van de belangrijkste pijlers van de citymarketing.

Samen met Den Haag Marketing en de Stichting Directies Haagse Podia en Gezelschappen zijn wij een onderzoek gestart naar de collectieve cultuurmarketing in Den Haag. In het onderzoek worden de functies van het Haags Uitburo geanalyseerd. Wij zullen in nauwe samenwerking met de Haagse cultuurinstellingen en -organisaties actief beleid inzetten om de collectieve cultuurmarketing in Den Haag te bevorderen en verder gestalte te geven.

3.6. Festivals

Den Haag is de standplaats van een aantal festivals van hoge kwaliteit. In het bijzonder op het gebied van de dans, de literatuur en de popmuziek kent de stad een aantal interessante festivals, die in het Meerjarenbeleidsplan 2009-2012 worden gehonoreerd. Een aantal hiervan is nieuwkomer in het Meerjarenbeleidsplan zoals het multidisciplinaire festival TodaysArt en het Shoot Me Film Festival. Er worden ook cultuurinstellingen gesubsidieerd die naast de reguliere programmering een festival organiseren, zoals het Haags Pop Centrum, het Paard van Troje en de Stichting Gastprogrammering. Hiernaast worden vanuit de evenementenbegroting van de Dienst Stedelijke Ontwikkeling/Economie festivals met een culturele component gesubsidieerd zoals Parkpop, Beatstad en het Festival Classique.

Festivals zijn belangrijk voor de stad. Zij zijn van belang voor de economie, de sociale cohesie, het toerisme en voor de marketing van Den Haag als internationale cultuurstad aan zee. Festivals sluiten aan bij de prioriteiten van het college omdat zij een goed instrument zijn om de participatie en het publieksbereik te verhogen. Door de opzet en sfeer zijn festivals laagdrempelig en slagen zij er in een publiek te bereiken dat onder andere omstandigheden de voorstellingen als weinig toegankelijk zou kunnen ervaren. Met het rijkgeschakeerde aanbod dragen festivals actief bij aan de verbreding van het culturele aanbod in de stad. De Haagse festivals bieden ook jonge makers een podium en geven hen de kans om in contact te komen en ideeën uit te wisselen met gevestigde makers die tijdens hetzelfde festival optreden.

Een belangrijke voorwaarde voor subsidiëring van een festival vanuit de cultuurbegroting is de artistieke kwaliteit van de programmering. De programmering moet bovendien complementair zijn aan de reguliere programmering

in de stad. Uitgangspunten als entertainment, leisure en toerisme zijn op zichzelf onvoldoende om subsidiëring vanuit de cultuurbegroting te verantwoorden.

Den Haag heeft een goed aanbod op het gebied van de popfestivals met festivals als Parkpop, Beatstad en kleinere avant-gardistische festivals zoals State-X New Forms. Voor een beperkt aantal festivals volgen wij het advies van de Adviescommissie om de subsidie te beëindigen. Het Hindustaans Filmfestival en het Binnenhoffestival hebben in artistieke zin te weinig ontwikkeling doorgemaakt om continuering van de subsidie te rechtvaardigen.

4. Besluitvorming op rijksniveau

De gemeente Den Haag werkt op het gebied van kunst en cultuur samen met de rijksoverheid, het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Een aantal instellingen heeft immers niet alleen een lokale functie maar ook een landelijke en soms internationale functie. Voor het functioneren van een aanzienlijk aantal Haagse instellingen is op rijksfinanciering dan ook cruciaal, niet alleen voor die instellingen zelf maar ook voor de gemeente.

De subsidiesystematiek van het rijk is de afgelopen jaren ingrijpend gewijzigd. Er is een onderscheid gemaakt tussen instellingen met een langjarig subsidieperspectief (orkesten, grote dansgezelschappen, rijksmusea en sectorinstituten) waarover internationaal samengestelde visitatiecommissies moeten oordelen, instellingen die behoren tot de zogenaamde basisinfrastructuur en die voor vierjarige subsidiëring in aanmerking komen en worden beoordeeld door de Raad voor Cultuur, en instellingen waarover de fondsen beslissen.

Het rijk heeft in Den Haag drie instellingen aangemerkt als instellingen met een langjarig subsidieperspectief: het Nederlands Dans Theater (NDT), het Residentie Orkest (RO) en het Nederlands Muziek Instituut (NMI). Deze ronde is het NDT beoordeeld door een visitatiecommissie en het NMI door de Raad voor Cultuur. Het RO zal in 2009 aan de hand van een specifieke adviesaanvraag van de minister over het orkestenbestel door de Raad voor Cultuur worden beoordeeld.

Het Nederlands Fonds voor Podiumkunsten+ (NFPK+) verstrekt een vierjarige subsidie aan Toneelgroep De Appel. Het Nederlands Literair Productie- en Vertalingen Fonds (NLPVF) stelt vierjarige subsidies beschikbaar aan Winternachten en Dichter aan huis en een eenmalige subsidie aan Boekids. De instellingen die door landelijke fondsen worden beoordeeld, vallen buiten de bestuurlijke afspraken tussen rijk en gemeente.

De rijksregeling voor het Actieplan Cultuurbereik zal in de periode 2009-2012 opgaan in het nieuwe Fonds voor Cultuurparticipatie. Gemeenten en provincies moeten hiervoor in 2008 hun aanvragen indienen. Uitsluitel hierover verwachten wij eind 2008. Vanaf 2009 zal dit fonds ook de regeling amateurkunst, die tot 1 november 2007 door het Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten werd uitgevoerd, en de regeling cultuureducatie, die door de Mondriaan Stichting wordt uitgevoerd, overnemen. Individuele instellingen kunnen hiervoor zelfstandig aanvragen bij het fonds indienen.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in een brief aan de Tweede Kamer bekend gemaakt hoe hij wil omgaan met de bevindingen van de Commissie Cultuurprofiel. Voor 2009 is er een bezuinigingstaakstelling

van € 5 miljoen, voor 2010 tot en met 2012 van € 10 miljoen. In 2010-2012 staat daar een matchingsregeling tegenover, waarbij instellingen, die erin slagen meer eigen inkomsten binnen te halen, worden beloond met een extra bijdrage van het rijk. De bezuinigingstaakstelling wordt in 2009 ingevuld door een generieke korting van 1,7% op de subsidies aan de cultuurproducerende instellingen. Vanaf 2010 bedraagt de korting 3,4%. Daar staat tegenover dat instellingen een matchingsbijdrage kunnen ‘verdiene(n)’. In de verderop in dit plan bij de instellingen vermelde subsidiebedragen van het rijk zijn de consequenties van het Cultuurprofi(j)t verdisconteerd.

5. Goed bestuur

De gemeente Den Haag zet via het Meerjarenbeleidsplan veel geld in voor kunst en cultuur. Omdat het hier gaat om gemeenschapsgeld, moeten de gemeente en de betrokken instellingen verantwoording afleggen over de inzet en het gebruik van die middelen. Dit vraagt van alle betrokkenen een goede (financiële) verslaglegging en verantwoording. Hiervoor is het noodzakelijk dat instellingen goed georganiseerd zijn. In de adviesaanvraag hebben wij daarom nadrukkelijk het belang van Cultural Governance onderstreept. Bij instellingen waar dit niet goed op orde is, heeft de Commissie een opmerking gemaakt en de gemeente geadviseerd een eventuele toekenning van subsidie afhankelijk te laten zijn van de principes van Good Governance. Dat advies hebben wij overgenomen.

De afgelopen periode is de exploitatie van alle grote instellingen onderzocht door de Gemeentelijke Accountants Dienst (GAD) op aspecten van doelmatigheid. Het laatste rapport is begin 2008 gereed gekomen. De doelmatigheidsonderzoeken zijn aan de Adviescommissie ter beschikking gesteld bij de beoordeling van de subsidieaanvragen. Alleen daar waar voor het subsidieniveau relevante zaken door de GAD zijn opgemerkt, worden deze benoemd bij het hoofdstuk Instellingen. Voor de periode 2009-2012 zijn wij voornemens de exploitatie van een aantal festivals nader te onderzoeken op doelmatigheid. Elk onderzoek kost circa € 20.000. De kosten voor dergelijke onderzoeken zijn nog niet opgenomen in de cultuurbegroting. Wij zullen u nader berichten welke festivals wij onderzocht willen zien.

6. Financieel kader

In de adviesaanvraag aan de Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009-2012 is een financieel kader van € 53,3 miljoen (prijsspeil 2007) meegegeven. De Commissie is verzocht om binnen dit financiële kader voorstellen te doen inzake het subsidieniveau voor huidige en zich als nieuw aandienende cultuurinstellingen voor de periode 2009-2012.

De Adviescommissie heeft een inhoudelijk helder, maar financieel complex advies afgescheiden. Daarbij is de Adviescommissie niet binnen het financieel kader gebleven. Cruciaal is het advies om de subsidie van het Museon voor de helft (€ 2.553.667) ten laste te laten brengen van de onderwijsbegroting. Het college wil dit advies niet overnemen. Overname van dit advies zou betekenen dat de onderwijsbegroting met een tekort te kampen krijgt. Bovendien is het Museon in het verleden overgeheveld van de onderwijs- naar de cultuurportefeuille, waarbij het budget is meegekomen van de onderwijsbegroting naar de cultuurbegroting. De Adviescommissie heeft het door haar vrijgemaakte bedrag ingezet voor de financiële dekking van haar advies. Dat betekent dat een bedrag van

€ 2.553.667 feitelijk buiten het financieel kader is geplaatst. Voorts heeft de Adviescommissie ook de problematiek rondom de ID-banen buiten de begroting van het advies gehouden en heeft zij in enkele gevallen instellingen verwezen naar andere begrotingsposten. In totaal gaat het om een structureel bedrag van circa € 3.600.000 per jaar. Daarnaast heeft de Adviescommissie geadviseerd om voor drie instellingen een investering te doen van in totaal € 1.845.000 per jaar en deze te dekken vanuit incidentele middelen. De Adviescommissie adviseert daarmee in totaal € 5.445.000 per jaar boven het beschikbare budget, ruim 10% boven het huidig beschikbare budget. Het advies heeft ons dan ook voor een (financieel) complexe besluitvorming geplaatst.

Bij de besluitvorming hebben wij een aantal uitgangspunten gehanteerd. Wij zijn uitgegaan van het inhoudelijke advies van de Commissie en hebben daarbij voor vernieuwing gekozen. Wij hechten sterk aan het principe 'nieuw voor oud'. Om honorering in de lijn van het advies mogelijk te maken, zijn extra middelen ingezet uit nieuw beleid in het kader van de begroting 2009. De begroting 2009 is op 30 oktober 2008 door de gemeenteraad vastgesteld.

De Commissie stelt voor om verschillende nieuwe instellingen te honoreren en aan een aantal bestaande instellingen een sterke uitbreiding toe te kennen. Het college onderschrijft met het Meerjarenbeleidsplan deze vernieuwingsimpulsen. Instellingen die nieuw binnenkomen in het Meerjarenbeleidsplan honoreren wij voor 100% van het geadviseerde bedrag. Ook voor de reeds meerjarig gesubsidieerde instellingen waarvoor de Adviescommissie een verhoging adviseert, hebben wij in het algemeen de Adviescommissie gevolgd. Slechts voor een beperkt aantal instellingen is op grond van een bestuurlijke afweging een uitzondering gemaakt. Deze staan weergegeven in de reacties per instelling.

Wel wil het college bij nieuwe instellingen die € 75.000 of meer ontvangen en bestaande instellingen die meer dan 50% bovenop het huidige budget toegekend krijgen, nadrukkelijk de vinger aan de pols houden door deze door de Adviescommissie Culturele Projecten+ (ACP+) in de tweede helft van 2010 tussentijds te laten beoordelen.

De naar andere budgetten verwezen instellingen Stichting Atrium, ACKU en het Museon (gedeeltelijk) zijn toch structureel in het Meerjarenbeleidsplan opgenomen. Als gevolg van de bespreking in de raadscommissie Jeugd en Burgerschap op 1 oktober 2008 is theater Zeebelt opgenomen in dit Meerjarenbeleidsplan. Voor activiteiten in de muziekstudio in DCR (LOOS) is een structureel bedrag gereserveerd in het Meerjarenbeleidsplan. Voor de jazz is een structureel bedrag van € 35.600 gereserveerd naast een incidenteel bedrag van € 500.000, ofwel € 125.000 per jaar. Dit betekent dat jaarlijks € 160.600 beschikbaar is voor de jazz. In zijn vergadering van 30 oktober 2008 heeft de gemeenteraad een amendement aangenomen om hier bovenop € 160.000 incidenteel beschikbaar te stellen voor de jazz. Het jaarlijks beschikbare bedrag wordt hierdoor verhoogd met € 40.000 tot € 200.600.

Voor alle honoreringen is een structureel budget nodig van € 58.686.867, een aanzienlijke verhoging ten opzichte van het huidige budget. Dekking voor dit bedrag wordt voor € 53.306.470 gevonden in het bestaande bedrag uit de cultuurbegroting dat is meegegeven aan de Adviescommissie. Daarnaast is een bedrag van € 2.622.184 uit bestaand beleid buiten het Meerjarenbeleidsplan en uit decentralisatiemiddelen toegevoegd aan het Meerjarenbeleidsplan.

Verder zijn extra structurele middelen gevonden door de inzet van € 1,5 miljoen aan nieuw beleid in het kader van de begroting 2009. Om een stevige vernieuwing binnen het Haagse cultuuraanbod mogelijk te maken, leggen wij voorts aan iedere Haagse cultuurinstelling die in het huidige Meerjarenbeleidsplan is opgenomen een beperkte productiviteitskorting op van 2,2%. Deze korting valt gezien de uitzonderlijk hoge trend over 2008 van 4,7% goed door die instellingen te verwerken en is te rechtvaardigen in het licht van de door de Commissie voorgestane en door ons onderschreven vernieuwing van het Haagse cultuuraanbod.

Het gaat in totaal om een bedrag van € 1.258.213. Deze productiviteitskorting is nog niet verwerkt in de bedragen genoemd in het hoofdstuk Instellingen. De trend van 4,7% en de trend 2009 zijn evenmin in deze bedragen verwerkt.

Voor de periode 2009-2012 is uit extra incidentele middelen in de begroting 2009 een bedrag van in totaal € 6,5 miljoen gereserveerd voor Den Haag Sculptuur, het Residentie Orkest, het Museon en het Haags Historisch Museum. Voor details verwijzen wij naar het hoofdstuk Instellingen. Voorts is uit deze incidentele middelen een bedrag van € 0,5 miljoen voor jazzinitiatieven (zie hierboven) en een bedrag van € 0,5 miljoen voor frictiekosten gereserveerd. In totaal gaat het om € 7,5 miljoen aan incidentele middelen. In dit Meerjarenbeleidsplan wordt naast deze nieuwe middelen nog € 0,2 miljoen aan incidentele middelen ingezet uit bestaand beleid (wijkcultuur) ten behoeve van Kosmopolis.

In zijn vergadering van 30 oktober 2008 heeft de gemeenteraad vier amendementen aangenomen, waarmee een extra bedrag van € 470.000 aan incidentele middelen aan dit plan wordt toegevoegd. Het totaal aan incidentele middelen komt hiermee uit op € 7,97 miljoen.

Het extra incidentele bedrag van € 470.000 is als volgt opgebouwd: € 160.000 voor de jazz, € 70.000 voor Theater Branoul, € 40.000 voor Ballet Van Leth en € 200.000 voor versterking van de internationale programmering van de Koninklijke Schouwburg.

Naast de middelen die in de periode 2009-2012 zullen worden vastgelegd in het Meerjarenbeleidsplan blijven de incidentele subsidiemogelijkheden zoals die van de Culturele Projecten, het Snijvlak en de Broedplaatsen gehandhaafd. In 2009 zal worden onderzocht hoe deze incidentele subsidies kunnen worden ondergebracht bij de ACP+.

7. Gesubsidieerde arbeid

In 2003 is met de invoering van de wet Werk en Bijstand door de rijksoverheid het besluit genomen de permanent gesubsidieerde arbeid af te schaffen. In Den Haag loopt de ID-baan-regeling als gevolg daarvan definitief af op 1 januari 2009. De Adviescommissie is van mening dat deze problematiek niet binnen de cultuurbegroting is op te lossen en adviseert het college een oplossing te vinden in overleg met de wethouder voor Sociale Zaken.

Binnen het Meerjarenbeleidsplan hebben wij goede afspraken gemaakt met de werkgevers (cultuurinstellingen) rondom de ID-banen problematiek, waarmee deze problematiek binnen de kaders van dit plan vanaf 1 januari 2009 is opgelost.

Uit de portefeuille van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wordt een bedrag van € 10.000 per jaar per voltijdbaan beschikbaar gesteld als tegemoetkoming aan de werkgevers. Bij een deeltijdbaan wordt het bedrag naar rato aangepast. Voorwaarden voor het beschikbaar stellen van deze tegemoetkoming zijn:

- dat de betreffende werkgever, in casu cultuurinstelling, het overige deel van de loonkosten financiert binnen de eigen begroting;
- dat de ID-werknemer bij vertrek wordt vervangen door een kandidaat van de dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheidsprojecten.

In de cultuursector gaat het ultimo 2008 om in totaal 23 banen bij de volgende instellingen die subsidie hebben aangevraagd in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009-2012:

Filmhuis Den Haag	: 1
Haags Historisch Museum	: 1
Haags Pop Centrum	: 5
Jeugdtheaterschool Rabarber	: 1
Koorenhuis	: 3
Prospero	: 1
Theater Pierrot	: 1
Theater Zwembad de Regentes	: 1
Toneelgroep Drang	: 1
Briza	: 8
	<hr/>
	23

Bij het Haags Pop Centrum is het bedrag van € 50.000 voor vijf banen ad € 10.000 al inbegrepen in het in bedrag van € 446.342, dat gebaseerd is op het advies van de Adviescommissie.

8. Nieuwe impulsen

De Commissie heeft in haar advies veel ruimte ingeruimd voor nieuwe initiatieven. Maar liefst veertien nieuwe instellingen krijgen een positief advies. Dat advies nemen wij over. Enkele instellingen hebben ook bij het rijk aangevraagd en zijn mede afhankelijk van de financiering door het rijk. Eén instelling, het Wereld Muziektheater Festival, heeft de aanvraag ingetrokken daar er onvoldoende draagvlak is bij andere subsidiënten. Verschillende van de nieuwe instellingen werken op het snijvlak van professionele- en amateurkunst, op het terrein van cultuurparticipatie of op dat van cultuureducatie. Ook de popmuziek wordt met verhogingen van het Haags Pop Centrum en nieuwe toekenningen aan Musicon en Bazart versterkt. Daarmee geven wij een goede invulling aan de uitgangspunten voor het collegebeleid voor de periode 2006-2010, waar immers participatie en bereik centraal staan. In het geval van TAG, Stichting Atrium Den Haag, ACKU en Zeebelt wijken wij af van het negatieve advies

van de Adviescommissie. De motivatie is opgevoerd bij de reactie op het betreffende instellingsadvies. Voorts willen wij onderzoek doen naar de toekomst van Den Haag Sculptuur en de Grafische Werkplaats. Wij reserveren budget voor voortzetting van activiteiten in de muziekstudio in DCR. Voor de jazz wordt een bedrag gereserveerd. Besluitvorming over subsidiëring van de stichtingen Pure Jazz en The Hague Jazz vindt eind 2008 plaats. Van vier instellingen (Binnenhof Festival, Podium DeLuxe, Hindustaans Film- en Muziekfestival en Kunst & Zaken) wordt de subsidie beëindigd. Twee instellingen uit het Meerjarenbeleidsplan 2005-2008 (Annette Speelt en The Music in my Head) hebben geen subsidieaanvraag ingediend.

Met deze ‘nieuw voor oud’ operatie geven wij aan het belangrijk te vinden dat de cultuursector dynamisch en vitaal is. Daarvoor is het noodzakelijk elke vier jaar het beleid te herzien en oude instellingen die niet langer kwalitatief voldoende presteren of een avontuurlijk beleid ontwikkelen te vervangen door jonge, nieuwe initiatieven die op die manier de gelegenheid krijgen een structurele rol te spelen binnen het culturele veld. Op deze wijze willen wij het makers- en productieklimaat ondersteunen en aantrekkelijk houden voor nieuwe kunstenaars. Levendigheid is een belangrijke voorwaarde voor een dynamisch kunstklimaat. De kunstsector is bij uitstek gebaat bij vernieuwing, experiment en ontwikkeling en het bieden van kansen aan ‘nieuwe’ mensen.

Met dit afgewogen nieuwe Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009-2012 voor Den Haag willen wij de prelude inzetten naar een versterking van het culturele kapitaal in de stad die in 2018 Culturele Hoofdstad van Europa wil zijn, want kunst en cultuur is ‘wonderlijke noodzaak’.

Voorstellen per instelling

Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 - 2012

Inleiding

Het verheugt ons dat de Adviescommissie, net als wij, constateert dat Den Haag zich met succes van haar wat bedaaide imago op het gebied van de beeldende kunsten ontdoet. Dat uit zich onder andere via diverse (kleine) kunstenaarsinitiatieven. De Commissie betuigt haar instemming met de investeringen van de gemeente in (kleinschalige) panden voor de presentatie van beeldende kunst en nieuwe media. De Adviescommissie is te spreken over het beleid van Stroom, dat zij avontuurlijk en gevarieerd noemt, en de aanjaagfunctie die Stroom voor de stad vervult. De Adviescommissie kijkt ook met goedkeuring naar de ontwikkelingen bij een aantal instellingen, zoals blijkt uit de hierna volgende beschouwingen per instelling. Daar zijn we blij mee en we herkennen het positieve beeld dat de Commissie schetst.

De Adviescommissie adviseert (kleine) kunstenaarsinitiatieven niet op voorhand via het Meerjarenbeleidsplan meerjarig te subsidiëren, omdat ze daar nog niet aan toe zijn en omdat het de vraag is of dergelijke ‘institutionalisering’ in dit stadium het meest adequate antwoord is voor dit soort initiatieven. De Commissie adviseert voor deze initiatieven een geormerkt budget te beleggen bij Stroom om ondersteuning te bieden daar waar ‘het gebeurt’ op het moment dat dat nodig is. Wij reserveren een geormerkt budget voor kleine initiatieven die hun basis hebben in de beeldende kunst (zie [pagina 43](#)). Wij willen TAG met een tweejarige subsidie opnemen in dit plan.

De Commissie uit zijn instemming met de gemeentelijke investeringen in betaalbare werkruimte voor kunstenaars(initiatieven). Die lijn willen wij doorzetten. De nota ‘Ruimte voor de kunst’ gaat hier nader op in.

Speciale aandacht vraagt de positie van Den Haag Sculptuur, de jaarlijkse beeldtentoonstelling op het Lange Voorhout in de zomermaanden. De Adviescommissie oordeelt daarover negatief. Hoewel wij ons kunnen verplaatsen in de kritiek die de Adviescommissie vooral op de laatste edities van de tentoonstelling heeft, erkennen wij ook de waarde van deze gratis zomertentoonstelling voor onze stad. Wij willen de komende tijd wel het concept en de frequentie van de tentoonstelling tegen het licht houden. Bekende beeldtentoonstellingen in ons land en daarbuiten, zoals Sonsbeek, Beaufort en Skulptur Münster, vinden geen van alle jaarlijks plaats. Wij denken voor Den Haag Sculptuur aan een biënnale. Wij willen Den Haag Sculptuur continuïteit bieden voor 2009 en intussen met deskundigen binnen en buiten de gemeente werken aan een voorstel voor 2010 en verder.

Wij hebben uit de extra incidentele middelen in de cultuurbegroting 2009 een bedrag van € 1 miljoen gereserveerd voor de periode 2009-2012.

Over de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten (KABK) constateert de Adviescommissie dat deze (nog) niet de rol in de stad vervult, die van haar verwacht mag worden, en dat samenwerking met Haagse instellingen nog te veel een ad hoc karakter heeft. Wij zien een aantal positieve ontwikkelingen in de relatie van de KABK tot de stad, zowel wat betreft de zichtbaarheid in de stad, als op het gebied van samenwerking met instellingen en de gemeente.

Via het programma Creatieve Stad worden onder meer stappen gezet om de aansluiting tussen opleiding en beroepspraktijk in Den Haag soepeler te laten verlopen. We zijn er nog niet, dat zijn we met de Adviescommissie eens, maar we zijn op de goede weg. Wij zien de opmerking van de Adviescommissie vooral als een aansporing om

verder te gaan op de ingeslagen weg.

Ten slotte moeten wij in deze inleidende paragraaf over de beeldende kunst iets zeggen over geld. In de periode 2005-2008 ontvangt de gemeente jaarlijks € 1.654.253 van het rijk, via de rijksgeldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving (rijksgeldstroom BKV), een specifieke doeluitkering. Het rijk heeft besloten de rijksgeldstroom BKV in zijn huidige vorm te beëindigen. Voor Den Haag betekent dit dat het budget uit de geldstroom wordt gedecentraliseerd naar de gemeente. In de circulaire Gemeentefonds van het ministerie BKZ van 20 mei 2008 is vermeld dat per 1 januari 2009 36 gemeenten, waaronder Den Haag, een decentralisatie-uitkering beeldende kunst en vormgeving in het gemeentefonds zullen ontvangen. Den Haag ontvangt een bedrag van € 1.654.253, hetgeen gelijk is aan het huidige budget.

Als doelstellingen voor deze decentralisatie-uitkering beeldende kunst en vormgeving gelden:

1. Het bieden van ruimte aan talent;
2. Het verbeteren van de relatie tussen productie en presentatie, tussen aanbod en publiek;
3. Het versterken van de kracht/professionalisering van de sector.

Aan de uitkering zijn de volgende voorwaarden verbonden:

1. De reguliere gelden die de 36 gemeenten uitgeven aan beeldende kunst en vormgeving worden geacht ten minste even hoog te zijn als de decentralisatie-uitkering, hetgeen gemeenten inzichtelijk kunnen maken via horizontale verantwoording en via hun gegevens ten behoeve van de CBS-statistiek 'Uitgaven overheid cultuur, sport en recreatie'. Indien de horizontale verantwoording en de gegevens aan het CBS daartoe aanleiding geven kan het verstrekken van de decentralisatie-uitkering aan een gemeente heroverwogen worden.
2. Gemeenten met een decentralisatie-uitkering beeldende kunst en vormgeving wordt gevraagd beleidsinformatie aan het rijk te verstrekken, met name bedoeld om tussen hen overlap te voorkomen en afstemming te bewerkstelligen. Ter bevordering van dit laatste wordt tevens verwacht dat zij meewerken aan onderlinge informatie-uitwisseling en waar mogelijk ook benchmarking.

HEDEN

Inleiding

HEDEN (voorheen Artoteek) streeft belangstelling voor en verspreiding van hedendaagse beeldende kunst na. HEDEN heeft zich hiervoor vijf kerntaken gesteld: ten eerste advisering en bemiddeling bij de verkoop en uitleen van kunstwerken aan particulieren en bedrijven en bij opdrachten; ten tweede het organiseren van tentoonstellingen en kunstprojecten; ten derde het opzetten van buurtprojecten, zoals het kunsthuis 7x11 in de Vinex-locatie Ypenburg (en de plannen voor een tweede kunsthuis in het Regentessekwartier), waarmee publieksparticipatie wordt beoogd; ten vierde kunsteducatie en ten slotte internationale kunstprojecten en –activiteiten, zoals een artist-in-residence project in Yogyakarta.

HEDEN ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 342.788 waarvan € 298.943 afkomstig uit de rijksgeldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving (rijksgeldstroom BKV). Voorts ontvangt HEDEN uit het Actieplan Cultuurbereik een stimuleringsubsidie van € 10.000 voor een educatieproject in samenwerking met Stroom Den Haag, dat hier ook € 10.000 voor ontvangt.

HEDEN vraagt voor de periode 2009-2012 een subsidie van € 421.000 op een totale begroting van ruim € 1.200.000. Deze verhoging heeft betrekking op de exploitatie van een tweede kunsthuis in het Regentessekwartier (€ 70.000) en het structureel maken van het educatiebudget (nu € 10.000 uit Actieplan Cultuurbereik).

Beoordeling Adviescommissie

De naamverandering van Artoteek Den Haag in HEDEN illustreert de vitaliteit en vernieuwingsdrang. Tegelijk bouwt het plan van HEDEN in grote lijnen voort op wat er nu is, zij het dat HEDEN meer dan voorheen synergie wil aanbrengen tussen de verschillende kerntaken. De kunstuitleen en –bemiddelingstak worden geconsolideerd. Deze onderdelen zijn kostendekkend; het gaat om ruim € 700.000, ofwel 64% van de exploitatie. Deze tak zorgt voor de basis en continuïteit van HEDEN. De komende periode wil HEDEN aan de Denneweg minder maar langer lopende tentoonstellingen organiseren (maximaal zes per jaar); daarnaast wil Heden het educatieve programma in samenwerking met Stroom Den Haag en het bestaande programma en internationale projecten (met als basis de samenwerking met Yogyakarta) voortzetten. De voornaamste nieuwe ontwikkeling is gericht op realisatie van een tweede kunsthuis in de Weimarstraat in het Regentessekwartier, in navolging van 7X11 in Ypenburg. De kunsthuisformule is sterk gericht op interactie met de bewoners uit de buurt.

De Commissie is positief over het kernplan van HEDEN. De eigen collectie is van voortreffelijke kwaliteit en de tentoonstellingen zijn van goed niveau. De internationale en cultureel diverse kunstprojecten zijn een verrijking van het aanbod en het programma. Het artist-in-residence programma draagt daar aan bij.

De Commissie heeft veel waardering voor deze –extra– inspanningen van HEDEN, maar vraagt zich wel af hoe ver de groei van de activiteiten kan en moet gaan. De plannen die deze groei moeten ondersteunen zijn naar het oordeel van de Commissie te breed om die nu te rechtvaardigen. Een samenvattende visie op de betekenis van de hedendaagse kunst in relatie tot de samenleving en de plaats die HEDEN daarin wil innemen, ontbreekt.

De Commissie vraagt zich af of de drang tot groei en uitbreiding van activiteiten niet tot versnippering van financiële middelen bij de instelling en daarmee ook de gemeente leidt. Ook denkt zij dat nieuwe taken mogelijk beter door andere instellingen gedaan kunnen worden en dat gevestigde instellingen als HEDEN met hun ambities anderen niet de ruimte moeten ontnemen. Graag ziet de Commissie daarom in navolging van de Commissie Zonderop dat HEDEN zich tot de kerntaken beperkt en daar het beleid op ontwikkelt. Om die in een ruimer perspectief te beoordelen zou Heden in de nabije toekomst het onderwerp van een benchmark moeten zijn.

De Commissie is van mening dat de kunstinitiatieven van HEDEN in de wijk niet tot de kerntaken behoren en beter door anderen uitgevoerd kunnen worden – al dan niet ondersteund via Stroom Den Haag. De Commissie staat daarom niet positief tegenover de plannen om een derde locatie te openen aan de Weimarstraat.

Ten aanzien van de wens van HEDEN om het educatiebudget toegevoegd te krijgen aan de structurele subsidie, merkt de Commissie op dat deze middelen uit een tijdelijke stimuleringsregeling afkomstig waren en dat deze taak nu in de kernactiviteiten dient te worden opgenomen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt positief over de huidige taken in het beleidsplan van HEDEN, en adviseert de subsidie op het huidige niveau van € 342.788 te continueren, onder de voorwaarde dat de middelen uit de rijksgeldstroom BKV op hetzelfde niveau beschikbaar blijven.

Reactie

Wij delen het positieve oordeel van de Adviescommissie. Over de plannen van HEDEN voor een tweede kunsthuis in het Regentessekwartier -in navolging van 7X11 in Ypenburg- merkt de Adviescommissie op dat zij dit niet als een kerntaak van HEDEN ziet. Zij is van mening dat initiatieven in de wijken beter door anderen, dat wil zeggen kunstenaarsinitiatieven kunnen worden opgepakt, al dan niet met steun van Stroom. Wij vinden het concept van het kunsthuis in de wijk, zoals dat met 7X11 is 'uitgerold', interessant. Wat ons betreft kan dit concept elders in de stad navolging krijgen. Dat staat de ontwikkeling van kunstenaarsinitiatieven niet in de weg. Het kan elkaar zelfs versterken.

Wij volgen het subsidieadvies van de Commissie en geven geen prioriteit aan de door HEDEN -onder andere hiervoor- gevraagde extra middelen. Wij geven HEDEN in overweging binnen de eigen begroting te zoeken naar mogelijkheden om een tweede kunsthuis in het Regentessekwartier te realiseren.

De Adviescommissie adviseert een gelijkblijvend subsidieniveau onder de voorwaarde dat de middelen uit de rijksgeldstroom BKV op hetzelfde niveau beschikbaar blijven. Dit voorbehoud kan vervallen nu in de circulaire Gemeentefonds van 20 mei 2008 (zie [pagina 29](#)) bekend gemaakt is dat Den Haag met ingang van 2009 een decentralisatie-uitkering ontvangt ter grootte van de huidige geldstroom.

Besluit

Wij willen de subsidie aan HEDEN continueren op het huidige niveau van € 342.788.

Budget 2008	€ 342.788
Budget vanaf 2009	€ 342.788

Vrije Academie**Inleiding**

De Vrije Academie (VA) wil plaats bieden aan productie, ontwikkeling, reflectie en presentatie van beeldende kunst. Het accent ligt daarbij op het leggen van dwarsverbanden met actuele processen in de (mondiale) samenleving. Dit gebeurt enerzijds door tentoonstellingen, presentaties, lezingen, debatten en met artists-in-residence programma's en anderzijds vanuit de oorspronkelijke doelstelling van artistiek-inhoudelijke en technische begeleiding aan professionele kunstenaars en gemotiveerde amateurs die zich zelfstandig kunnen ontplooiën.

In de jaren 2005 tot en met 2007 ontving de VA een jaarlijkse subsidie van ruim € 300.000, waarvan € 212.471 gedekt wordt uit de rijksgeldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving (rijks-geldstroom BKV). Gedurende deze jaren werd het beschikbare bedrag uit de rijksgeldstroom BKV telkens met € 100.000 uit incidentele middelen aangevuld. In 2008 is het structureel beschikbare bedrag aangevuld met een incidentele bijdrage van € 50.000 tot € 288.925. De VA vraagt voor de periode 2009-2012 een subsidie van € 807.500 op een totale begroting van € 1.177.000. Deze verhoging heeft grotendeels betrekking op de professionaliseringslag die de VA wil maken in de personele bezetting (bemanning werkplaats, meer begeleiders, office manager), de vervanging van apparatuur en de beveiliging van het gebouw.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is positief over het plan van de Vrije Academie (VA) en heeft waardering voor het elan waarmee zij de stad, kunstenaars en de politiek binnen haar instelling een plek geeft. Er worden grote maatschappelijke thema's behandeld. De VA heeft een brede open blik naar buiten. Na het negatieve advies van de Commissie Zonderop is het de VA gelukt zich te transformeren en daarbij nieuw (en jong) publiek binnen te halen.

Hoewel het plan van de VA getuigt van een grote artistieke 'drive', lijkt deze ambitie tegelijk ook te weinig gearticuleerd. De VA wil veel en dat in veel verschillende richtingen. Een aantal activiteiten en programma's lijkt elkaar deels te overlappen (zoals DNA, PAIK, Gemak, Studium Generale, artist-in-residence programma), en ook wordt niet duidelijk hoe deze onderdelen met elkaar samenhangen. Daarnaast is de VA als vanouds ook de academie voor amateurs en cursisten. Beide kanten van de VA lijken werelden in zichzelf te zijn - en hoewel daar wel bij stil gestaan wordt, geeft het plan geen zicht op

hoe die werelden met elkaar verbonden kunnen worden.

De Commissie heeft grote waardering voor de bezielende leiding die aan de academie gegeven wordt. Een punt van zorg evenwel is de eenzijdige afhankelijkheid van de gemeente voor wat betreft de financiën. De VA vraagt meer dan een verdubbeling van de huidige subsidie aan om een professionaliseringslag te kunnen maken. De Commissie zou graag zien dat de VA meerdere financieringsbronnen weet aan te boren. Daarom adviseert de Commissie niet het volledig aangevraagde bedrag te honoreren.

Ten aanzien van enkele deeltaken van de VA wil de Commissie nog het volgende opmerken. De werkplaatsfunctie is een kerntaak van de VA, dat de samenwerking met de Grafische Werkplaats Prints is afgeketst, is gezien de grote tegenstellingen tussen beide instellingen begrijpelijk. Hoe invulling gegeven moet worden aan haar plannen om de werkplaatsfunctie verder te ontwikkelen is onduidelijk. De vraag is bovendien of die gezien de ontwikkelingen in de kunst wel reëel zijn. Haar ambitie een 'vrije' post-graduate opleiding op te zetten acht de Commissie interessant, maar wel wil zij de VA adviseren die buiten de officiële onderwijsstructuur te houden. Dat is de waarborg voor de vrijheid die de academie haar naam heeft gegeven.

Over het tentoonstellingsprogramma en de debatfunctie is de Commissie positief, evenals over de samenwerking tussen de VA en het Gemeentemuseum Den Haag in Gemak. Die heeft een laboratoriumfunctie waar het experiment en interculturele ontmoetingen vorm krijgen. Deze formule houdt beide instellingen, die onderling totaal verschillend zijn en elkaar in dit initiatief aanvullen, scherp. In de multiculturele stad die Den Haag is, zijn initiatieven als deze van wezenlijk belang om de tijdgeest zichtbaar te maken.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt positief over de aanvraag van de VA. De Commissie is van mening dat de VA ook andere financieringsbronnen moet kunnen aanboren en adviseert daarom niet het volledige gevraagde bedrag toe te kennen. Om de vereiste professionaliseringslag te kunnen maken en de verschillende facetten van haar beleid te kunnen realiseren, adviseert de Commissie de aanvraag te honoreren met een subsidie van € 707.479, onder de voorwaarde dat de middelen uit de rijksgeldstroom BKV op hetzelfde niveau beschikbaar blijven.

Reactie

Net als de Adviescommissie zijn wij positief over het elan dat de Vrije Academie (VA) tentoonspreidt vanuit maatschappelijke thema's en engagement. Toch zijn er ook kritische noten. De VA heeft grote ambities in verschillende richtingen en een duidelijke samenhang ontbreekt in het plan. Het gaat dan enerzijds om samenhang en aansluiting tussen activiteiten en programma's zoals DNA, PAIK, Gemak, Studium Generale en artist-in-residences. Aan de andere kant gaat het om de positionering van de werkplaats- en academiefunctie en de aansluiting daarvan op de genoemde activiteiten en programma's.

Wij nemen het advies van de Commissie over en verhogen de subsidie aan de VA tot € 707.479. Het door de Adviescommissie gemaakte voorbehoud ten aanzien van de rijksgeldstroom BKV vervalt, omdat Den Haag vanaf 2009 een decentralisatie-uitkering ontvangt ter grootte van de huidige rijksgeldstroom BKV (zie [pagina 29](#)). Gelet op de kritische noten stellen wij hieraan de voorwaarde dat de VA een bijgesteld plan indient waarin:

- de samenhang en aansluiting tussen DNA, PAIK, Gemak, Studium Generale en artist-in-residences duidelijk wordt gemaakt;
- duidelijkheid wordt verschaft over de positionering van de werkplaats- en academiefunctie en de aansluiting hiervan op voornoemde programma's;
- een helder verband wordt gelegd tussen organisatie en exploitatie aan de ene kant en programma's en activiteiten aan de andere kant, gebaseerd op een solide exploitatie en bedrijfsvoering.

Besluit

Wij reserveren een budget voor de Vrije Academie van € 707.479. Het gereserveerde budget zal na goedkeuring van een door de VA in te dienen nieuw beleidsplan worden toegekend aan de VA.

Budget 2008	€ 288.925, waarvan € 50.000 incidenteel
Budget vanaf 2009	€ 707.479

Stroom Den Haag

Inleiding

Stroom Den Haag (Stroom) is sinds 1990 verantwoordelijk voor het niet-museale beeldende kunstbeleid in Den Haag. Stroom stelt zich allereerst ten doel om als ondersteunende, voorwaardenscheppende instelling het Haagse kunstklimaat te versterken en de zichtbaarheid van Haagse kunst(enaars) te vergroten. Hierbij zijn subsidieverstrekking, atelierbemiddeling, documentatiebeheer en een pakket van stimulerende activiteiten de belangrijkste instrumenten. Ten tweede voert Stroom een eigen inhoudelijk beleid dat zich rekenschap geeft van ontwikkelingen in de kunsten en van de behoefte in de stad. Daartoe worden opdrachten verstrekt, (onderzoeks)projecten, tentoonstellingen en activiteiten georganiseerd, gepubliceerd en geadviseerd. Tot slot heeft Stroom sinds 2004 de functie van Haags Architectuurplatform, dat discussies, (stads)gesprekken, onderzoeksopdrachten, projecten en presentaties organiseert.

Het thema van de openbare ruimte (het publieke domein) is de verbindende factor tussen veel Stroom activiteiten.

Stroom Den Haag ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 2.372.899, waarvan € 680.967 afkomstig uit de rijksgeldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving (rijksgeldstroom BKV) en € 278.343 ten behoeve van het Fonds Kunstopdrachten (voor kunst in de openbare ruimte), waarvan € 235.966 gedekt wordt uit de begroting van de Dienst Stedelijke Ontwikkeling. Voorts ontvangt Stroom uit het Actieplan Cultuurbereik een stimuleringsubsidie van € 10.000 voor een educatieproject in samenwerking met HEDEN, dat hier ook € 10.000 voor ontvangt. Stroom vraagt voor 2009-2012 continuering van de subsidie op het huidige niveau.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is positief over de subsidieaanvraag van Stroom, die voortbouwt op het huidige beleid. Hoewel hier en daar wat cryptisch geschreven, geeft het beleidsplan goed en inzichtelijk aan waar Stroom voor staat.

Stroom heeft met zijn voorwaardenscheppend beleid een belangrijke functie voor de stad in de ondersteuning en stimulering van het Haagse beeldende kunstklimaat. Tevens geniet Stroom met zijn programma en tentoonstellingen zowel regionaal, nationaal als internationaal erkenning. Met het documentatiebestand, de subsidies, het atelierbeleid, de presentaties en publicaties en zijn publieksactiviteiten draagt Stroom bij aan de initiatie, productie, presentatie en distributie van werk van Haagse kunstenaars. Op het terrein van de kunst in de openbare ruimte heeft Stroom zich een (inter)nationale reputatie en gezag verworven. De Commissie is ook positief over de verbindingen die Stroom steeds opnieuw tussen beeldende kunst, architectuur en openbare ruimte legt.

Stroom heeft een hybride functie als producerende instelling en subsidieverstrekker aan andere instellingen. Zij slaagt erin die taken succesvol te verenigen, en lijkt daarin op internationale organisaties als Iaspis in Stockholm. Stroom heeft de afgelopen periode een stevige verandering ondergaan. Zo is het subsidiestelsel op adequate wijze gemoderniseerd. De Commissie heeft waardering voor de wijze waarop de directie leiding heeft gegeven aan dit ingewikkelde en gevoelige proces.

Ook de nieuwe activiteiten die Stroom op het gebied van architectuur heeft ondernomen, zijn succesvol. Deze worden gesubsidieerd vanuit de portefeuille Bouwen en Wonen van DSO. Zoals gezegd is het Stroom gelukt om (inter)nationaal belangstelling te trekken met spraakmakende tentoonstellingen en programma's over bouwkunst en architectuur in relatie tot de openbare ruimte. Stroom vervult hiermee een unieke rol als een lokaal centrum voor het architectuur- en stedenbouwkundig debat met een nationale uitstraling.

In de nieuwe beleidsperiode wil Stroom zich, logisch voortvloeiend uit lopende projecten (zoals Otto Neurath), meer gaan richten op samenwerking met niet-kunstinstituten en op zoek gaan naar de maatschappelijke rol van beeldtaal/kunst in de samenleving (daarbij worden grote thema's en onderwerpen als democratie en zingeving niet geschuwd). Ook wil Stroom de komende tijd extra inzetten op communicatie om een grotere publieksbetrokkenheid te genereren. Stroom wil daarbij gebruikmaken van nieuwe communicatiemogelijkheden, zoals die van de nieuwe media. Stroom wil hiervoor een 'cultureel-maatschappelijk lobbyist' en een redacteur/curatorcoördinator aanstellen. De extra kosten hiervoor worden begroot op € 35.000, waarvoor men zelf extra baten wil vinden.

Als punt van kritiek wil de Commissie opmerken dat Stroom zijn activiteiten in een meer toegankelijke taal moet verwoorden en toelichten. Stroom is een instelling van intellectueel hoog niveau en kan daardoor voor niet-ingewijden te hoogdrempelig zijn. Juist dat scheidt communicatieve verplichtingen, zoals Stroom zelf ook heeft aangegeven. Verder is de Commissie van mening dat de samenwerking met andere instellingen en partijen helderder en breder uiteengezet had kunnen worden.

In het kader van talentontwikkeling en de ondersteuning van kleine initiatieven wil de Commissie bij Stroom een geoormerkt budget van € 350.000 beleggen. Zoals verderop in dit hoofdstuk aan de orde zal komen, zijn deze van groot belang voor de vitaliteit, vernieuwing en ontwikkeling van het beeldende kunstklimaat in de stad. De Commissie acht het juist en stimulerender die initiatieven door te verwijzen naar Stroom. Structurele subsidies voor vier jaar trekken een te zware wissel op de professionaliteit van kleine organisaties en verlammen de wenselijke doorstroom en flexibiliteit. Stroom als spil in de

bedendaagse kunst heeft goed zicht op de jongste ontwikkelingen en is even goed in staat te beoordelen welke initiatieven daar de ruimte en inboud aan geven.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt positief over de aanvraag van Stroom en adviseert deze te honoreren en de subsidie te continueren op het huidige niveau van € 2.372.899, onder de voorwaarde dat de middelen uit de rijksgeldstroom BKV op hetzelfde niveau beschikbaar blijven.

Daarnaast wil de Commissie, zoals gezegd, een extra budget van € 350.000 voor kunstenaarsinitiatieven bij Stroom beleggen, zodat wat zich op dat gebied aandient, snel, laagdrempelig en artistiek-inhoudelijk gestimuleerd kan worden.

Reactie

Wij delen het oordeel van de Adviescommissie dat Stroom met zijn voorwaardenscheppend beleid een belangrijke functie heeft voor het beeldende kunstklimaat en hebben waardering voor de erkenning die Stroom tot ver buiten Den Haag geniet met zijn eigen kunstbeleid. Wij zijn ons ervan bewust dat Stroom als voorwaardenscheppende én producerende instelling een hybride karakter heeft, maar zijn het met de Commissie eens dat Stroom deze taken succesvol weet te verenigen. Wij herkennen de kritische kanttekeningen die de Commissie plaatst bij de toegankelijkheid, publieksopbouw en communicatie van Stroom. Wij verzoeken Stroom hier de komende tijd nadrukkelijk werk van te maken.

Ten aanzien van het voorwaardenscheppend beleid voorzien wij een verandering als gevolg van de nota ‘Ruimte voor de kunst’, die binnenkort uitkomt. In deze nota geven wij aan een aparte stichting voor werkruimte voor kunstenaars op te willen richten. Dit zal plaatsvinden in overleg met Stroom. Deze operatie kan gevolgen hebben voor de organisatie en subsidiëring van Stroom.

Wij nemen het advies van de Commissie ten aanzien van de subsidie aan Stroom over, met een kanttekening in relatie tot de organisatie van de dienstverlening rond werkruimte voor kunstenaars. Het voorbehoud ten aanzien van de middelen uit de rijksgeldstroom BKV vervalt, nu duidelijk is dat de middelen voor de gemeente Den Haag op gelijkblijvend niveau beschikbaar blijven (zie pagina 29).

Besluit

Wij willen de subsidie aan Stroom continueren op het huidige niveau, met de kanttekening dat de oprichting van een stichting voor werkruimte voor kunstenaars consequenties kan hebben voor de organisatie en subsidiëring van Stroom.

Budget 2008	€ 2.372.899 (inclusief € 278.343 t.b.v. Fonds Kunstopdrachten)
Budget vanaf 2009	€ 2.372.899 (inclusief € 278.343 t.b.v. Fonds Kunstopdrachten)

Grafische Werkplaats *Prints*

Inleiding

De Grafische Werkplaats *Prints* (GWP) is een productiewerkplaats en kenniscentrum voor de grafische technieken ten behoeve van het beroepsveld, zoals professioneel werkende beeldend kunstenaars, vormgevers en getalenteerde amateurs. De gebruikers zijn voor de productie van hun grafische werk afhankelijk van de GWP omdat ze zelf niet over de benodigde apparatuur beschikken, ook kan hun de benodigde en up-to-date kennis ontbreken. GWP draagt kennis over en stimuleert het gebruik van grafische technieken. Behalve een facilitaire functie heeft GWP ook een adviserende functie voor andere kunstinstellingen.

De GWP ontvangt momenteel € 59.952 subsidie van de gemeente, volledig gedekt uit de rijksgeldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV). Voor de komende periode vraagt de GWP in de achtereenvolgende jaren 2009 t/m 2012 respectievelijk € 167.000, € 158.000, € 110.000 en € 85.000 op een totale begroting van € 250.000 in 2009 aflopend naar € 225.000 in 2012.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is niet enthousiast over de subsidieaanvraag van de GWP. Deze getuigt niet van realisme en inzicht in de eigen situatie. Zij lijkt eerder op een vlucht naar voren. Behalve naar uitbreiding van haar huidige taken, streeft de GWP naar vernieuwing om op maatschappelijke en technologische ontwikkelingen te kunnen inspelen. Ook wil de GWP een nieuwe huisvesting met een eigen tentoonstellingsruimte. Om dat te realiseren vragen zij voor de eerstkomende jaren een extra investeringssubsidie aan. De noodzaak van al deze plannen wordt echter niet aangetoond. Daarbij moet de Commissie constateren dat de huidige organisatie niet is toegerust op uitbreiding en verdergaande professionalisering. De verwevenheid van bestuur en medewerkers beantwoordt niet aan de elementairste regels van cultural governance. Ook ontbreekt een uitwerking van de innovatieplannen.

Hoewel er sprake lijkt te zijn van een zekere marktwerking, de gebruikerskosten gaan omhoog van € 10 naar € 15 per dag, vraagt de Commissie zich af of de GWP haar positie in een veranderde kunstwereld wel goed genoeg onder ogen heeft gezien. Het belang van grafische technieken en het gebruik daarvan nemen in een gedigitaliseerde wereld af. Het is dan ook de vraag of de spreiding van grafische werkplaatsen in Nederland vanuit dat perspectief niet te dicht is en of er daarmee nog wel ruimte voor de GWP is. De Commissie wil die laatste vraag ontkennend beantwoorden en de gemeente en de GWP adviseren de mogelijkheden te onderzoeken van een fusie met een andere instelling in Den Haag.

Hoewel de Commissie van mening is dat de GWP geen rol van betekenis speelt in de ontwikkeling van de kunsten, vindt zij toch dat er ruimte moet zijn voor een functie als de GWP, al is het alleen maar om de traditionele technieken niet verloren te laten gaan. Ook beschikt de GWP over uitstekende vaklui. Via een fusie kunnen die kwaliteiten behouden blijven en kan, afhankelijk van de fusiepartner, de door de GWP beoogde integratie met nieuwe digitale en mediatechnieken tot stand komen. Moderniseren zit wat de Commissie betreft dus niet zozeer in de inhoud als wel in de vorm waarin de functie kan blijven bestaan. De Commissie zou graag zien dat de gemeente de GWP begeleidt in een fusietraject met een andere instelling, waarbij onder andere gedacht wordt aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten.

Conclusie en advies

De Commissie oordeelt negatief over de subsidieaanvraag en adviseert deze, zoals deze nu voorligt, niet te honoreren. De Commissie adviseert een overbruggingskrediet voor één jaar beschikbaar te stellen ter hoogte van het huidige subsidieniveau van € 59.952. Gedurende dit jaar zal door de gemeente nader onderzoek moeten worden gedaan naar de functie, al dan niet in een fusie met een andere instelling. De Commissie adviseert hiervoor vanaf 2010 het huidige budget te reserveren en op basis van een nieuw in te dienen plan toe te kennen.

Reactie

Wij delen de analyse en het oordeel van de Adviescommissie dat de Grafische Werkplaats *Prints* in zijn huidige constellatie geen toekomst heeft. Wij volgen dan ook het advies om de subsidie voor één jaar, 2009, te continueren. Dat jaar zal gebruikt worden om onderzoek te doen naar de behoefte aan een grafische werkplaats en kenniscentrum over grafische technieken en de daaruit voortvloeiende beste organisatievorm. De suggestie van de Adviescommissie om te denken aan een verbond met de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten zal daarbij worden meegenomen. In 2009 zal besluitvorming plaatsvinden over de situatie vanaf 2010.

Besluit

Wij willen de subsidie nog één jaar, in 2009, continueren. In 2009 zal een besluit worden genomen over de gewenste situatie vanaf 2010. De nieuwe situatie moet in 2010 ingaan.

Budget 2008	€ 59.952
Budget 2009	€ 59.952
Reserveren voor nieuwe situatie vanaf 2010	€ 59.952

Den Haag Sculptuur

Inleiding

De Stichting Den Haag Sculptuur organiseert jaarlijks gedurende de zomermaanden een openbare beeldtentoonstelling op het Lange Voorhout en directe omgeving met bijbehorende nevenactiviteiten. Deze tentoonstelling is gratis toegankelijk.

In de toekomst wil Den Haag Sculptuur met deze tentoonstelling Den Haag verder profileren als interessante internationale beeldenstad, meer publiek bereiken, het kunsteducatieprogramma uitbreiden, de samenwerking met andere culturele organisaties in de stad continueren en uitbreiden en opdrachten aan veelbelovende jonge kunstenaars verstrekken.

De organisatie ontvangt een jaarlijkse subsidie van € 399.116 van de gemeente, waarvan € 74.988 uit de begroting

van de Dienst Stedelijke Ontwikkeling/Economie. Voor de periode 2009-2012 vraagt Den Haag Sculptuur € 550.000 waarvan € 70.000 voor educatie/participatie.

Beoordeling Adviescommissie

Het Lange Voorhout in de zomer is een prachtige locatie voor een beeldende kunsttentoonstelling. De tentoonstelling heeft binnen het Haagse beeldende kunstaanbod een waardevolle betekenis. Maar wil de sculptuurtentoonstelling nationaal de aandacht trekken, dan dient zij inhoudelijk scherp en betekenisvol te zijn. Dan onderscheidt de tentoonstelling zich ook (inter) nationaal gezien op een positieve wijze. In de zomermaanden zijn beeldtentoonstellingen in Nederland eerder regel dan uitzondering en elke organisatie dient zich daarvan bewust te zijn.

De Commissie is daarom kritisch over het beleidsplan, omdat een werkelijk inhoudelijk onderscheidende positie niet langer gezocht wordt. Aanvankelijk was het concept van een jaarlijkse tentoonstelling op een prominente plaats in de stad beloftevol, ook omdat het op hoog niveau inzette. Den Haag Sculptuur trok internationaal de aandacht en leek een belofte voor de toekomst. Maar het artistieke niveau van de tentoonstelling is de laatste jaren helaas verwaterd. De Commissie oordeelt negatief over de artistieke keuzes die de organisatie heeft gemaakt. De tentoonstellingen zijn rommeliger geworden en dragen soms een ongeïnspireerd ad hoc karakter. Mogelijk is dat toe te schrijven aan de nadrukkelijke gerichtheid op de 'gemaksgeoriënteerde' bezoeker die in de woorden van de organisatie 'gepleased' moet worden. Dat past in de gekozen lijn van de organisatie om alternerend 'pleasing' en 'teasing' te zijn. In andere woorden: om de ene keer laagdrempelig en de andere keer gedurfd te zijn. In de werkelijkheid is dat onderscheid evenwel vervaagd. Bovendien vindt de Commissie deze gekozen tweedeling geen goed uitgangspunt voor een overtuigende en inhoudelijk consistente programmering.

Helaas wordt het nieuwe beleidsplan niet gedragen door een heldere, artistiek-inhoudelijke visie voor de toekomst. Ook ontbreken concrete plannen voor de edities na 2008. Het bevestigt het beeld van het toeristische karakter van de tentoonstelling, die zich tegelijk manifesteert als een instrument om jubilea te vieren. De tentoonstelling heeft zo haar eigenzinnigheid en oorspronkelijkheid verloren. Bovendien vindt de Commissie deze opzet een beknotting van de artistieke vrijheid die de beeldtentoonstelling in alle gevallen zou moeten dragen. Zij is dan ook van mening dat Den Haag Sculptuur nu meer als een toeristisch evenement te beschouwen is. In die zin vervult zij zeker nog een rol voor de stad, al is het alleen maar als citymarketinginstrument, maar vanuit dat perspectief is het aan te bevelen de beeldtentoonstelling vanuit andere budgetten dan het cultuurbudget te financieren.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is negatief over de artistieke keuzes die de organisatie heeft gemaakt en adviseert de aanvraag niet vanuit de cultuurbegroting te honoreren.

Reactie

Het advies van de Adviescommissie over Den Haag Sculptuur plaatst ons in een lastig parket. Aan de ene kant delen wij de kritiek van de Commissie op de laatste edities, aan de andere kant zien wij ook de waarde voor onze stad van een gratis zomertentoonstelling van beelden op het Lange Voorhout. Het is te simpel om te stellen dat het budget voor de tentoonstelling in een andere sector, zoals bijvoorbeeld citymarketing, binnenstad, toerisme

en promotie, gevonden moet worden. In een reactie op het advies heeft Den Haag Sculptuur ons laten weten de kritiek op de laatste edities ter harte te hebben genomen en in de editie 2008 met het thema 'Freedom' te hebben gezocht naar een goed evenwicht in toegankelijkheid voor een breed publiek, herkenbaar werk van hoogstaande kwaliteit (bekende kunstenaars, toegankelijke beelden) en vernieuwing (jonge kunstenaars, experiment).

In haar reactie op het advies stipt Den Haag Sculptuur ook twee andere punten aan, waaraan wij niet voorbij willen gaan: opgebouwde ervaring en een waardevol netwerk, die bij discontinuïteit verloren gaan, en de situatie van een kleine organisatie met een behoorlijk -doch in vergelijking met toonaangevende beeldtentoonstellingen bescheiden- budget, die elk jaar weer een tentoonstelling neerzet. Geen enkele bekende beeldtentoonstelling (denk aan Sonsbeek te Arnhem, Beaufort langs de Belgische kust en Skulptur Münster) vindt jaarlijks plaats.

De komende maanden willen wij benutten om in overleg met Den Haag Sculptuur en andere deskundige partijen het concept en de frequentie van de tentoonstelling tegen het licht te houden. Uit incidentele middelen in de cultuurbegroting 2009 reserveren wij een bedrag van € 1.000.000 voor de periode 2009-2012.

Besluit

Wij willen de komende maanden het concept en de frequentie van de tentoonstelling tegen het licht houden en op basis daarvan bepalen met welke frequentie en welk concept de tentoonstelling in de periode 2009-2012 wordt voortgezet. Wij reserveren voor de periode 2009-2012 een incidenteel bedrag van € 1.000.000.

Budget 2008	€ 399.116 (inclusief € 74.988 uit de begroting DSO/Economie)
Reservering 2009-2012	€1.000.000 eenmalig (exclusief een bijdrage uit de begroting DSO/Economie)

Sculptuur Biënnale Kijkduin

Inleiding

De Sculptuur Biënnale Kijkduin (Sculptuur Biënnale) organiseert sinds 2000 tweemaal een gratis beeldtentoonstelling op de boulevard van Kijkduin – met uitlopers en aanverwante activiteiten in de duinen en op andere locaties. De tentoonstelling heeft als specialisatie internationale glaskunst. De tentoonstelling staat gedurende een periode van maximaal vier weken in de zomermaanden juni/juli. Het landschappelijke en culturele erfgoed in Kijkduin en omgeving (onder andere het aangrenzende Westland) spelen een rol bij de opzet van de tentoonstelling.

Sculptuur Biënnale ontvangt momenteel geen structurele subsidie. De organisatie heeft de afgelopen jaren incidentele subsidies van de gemeente ontvangen, zowel uit het projectenbudget van Cultuur als uit het evenementenbudget van de Dienst Stedelijke Ontwikkeling.

Voor de periode 2009-2012 wordt een subsidie gevraagd van € 150.000 voor de editie in 2009 en € 180.000 voor 2011, oftewel over 2009-2012 gemiddeld € 82.500 per jaar. Naast deze subsidie uit de cultuurbegroting zal € 80.000 uit het evenementenbudget worden gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie begrijpt de potentiële aantrekkelijkheid en aantrekkingskracht van een glasbiënnale aan de kust, maar heeft twijfel over het programma van de Sculptuur Biënnale. Het lijkt in materiaalkeuze, presentatie en keuze van kunstenaars vooral in te spelen op het zomervakantiegevoel van de badgasten. Het mist inhoudelijke scherpte en artistiek-inhoudelijke overwegingen die tot beredeneerde keuzes leiden. Het nieuwe beleidsplan verdiept het programma niet en is evenmin een versterking van het bestaande tentoonstellingsconcept, het waaiert zelfs verder uit. Er wordt ingezet op verschillende materialen, op diverse kunstvormen, op mogelijke samenwerking met andere instellingen als Stroom Den Haag, Hemels Gewelf en Haagse Beek enz. Dit alles rond verschillende thema's zoals zee, kust en klimaatverandering. Het weerspiegelt de gedreven inzet van de curator, maar ontbeert focus.

Te midden van het internationale geweld aan zomertentoonstellingen is een duidelijke visie noodzakelijk om de Sculptuur Biënnale inhoudelijk interessant en eigen te laten zijn. Maar dat perspectief wordt door de Commissie node gemist. Zo wordt in het plan niet stilgestaan bij de mogelijkheid van het experiment met glas noch worden er vormen van onderzoek geïntroduceerd naar glas en openbare ruimte. Vanuit toeristisch oogpunt vindt de Commissie de Sculptuur Biënnale echter een lofwaardig initiatief. De Sculptuur Biënnale heeft de potentie om een publiekstrekker te zijn, omdat het zich richt op de 'gemaksgeoriënteerde' bezoeker. Ook de locatie en de ambiance zijn hiervoor zeer geschikt.

De Commissie is sceptisch over het feit dat de Sculptuur Biënnale een eigen collectie aanlegt. Dat behoort niet tot de taken van een zomertentoonstelling, waarvan de aantrekkingskracht moet liggen in het feit dat er steeds weer andere kunst wordt getoond. Bovendien brengt een eigen collectie de last van beheer en onderhoud met zich mee.

Gecombineerd met het gegeven dat de Sculptuur Biënnale zich midden in een grote organisatorische vernieuwingsslag bevindt en dat de stichting nog in oprichting is, zijn er voor de Commissie voldoende overwegingen om deze aanvraag niet te honoreren. Ook vindt de Commissie dat de Sculptuur Biënnale zich eerst duurzaam zou moeten bewijzen, voordat deze in aanmerking kan komen voor een structurele subsidie. Financiering op onderdelen en op basis van projectsubsidies is een goed alternatief.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt negatief over de aanvraag en adviseert deze niet te honoreren.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel en nemen het advies van de Adviescommissie over. Hierbij zij opgemerkt dat de organisatie van de Sculptuur Biënnale in een reactie op het advies heeft laten weten dat zij -in afwijking van wat in het oordeel staat- geen eigen collectie aanlegt. In het beleidsplan van de Sculptuur Biënnale valt op verschillende plaatsen de term 'collectievorming'. De Commissie heeft dit -begrijpelijk- geïnterpreteerd als zou de Sculptuur Biënnale een eigen collectie aanleggen.

In de reactie op het advies geeft de Sculptuur Biënnale aan dat 'collectievorming' opgevat moet worden als het

samenstellen van de op de tentoonstelling te tonen objecten. Dit interpretatieverschil doet geen afbreuk aan het oordeel van de Commissie en brengt ons niet tot nieuwe inzichten.

Besluit

Wij verlenen de Sculptuur Biënnale geen subsidie.

Budget 2008	€ 0
--------------------	------------

Budget vanaf 2009	€ 0
--------------------------	------------

Haagse Kunstkring

Inleiding

De Haagse Kunstkring (HKK), opgericht in 1891, is een kunstenaarsvereniging, waarin alle kunstdisciplines vertegenwoordigd zijn en die beschikt over een eigen ruimte voor exposities, voorstellingen en workshops. De HKK biedt een multidisciplinair podium voor kunstenaars en publiek.

De HKK ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Voor de periode 2009-2012 wordt een jaarlijkse subsidie gevraagd van € 50.000 op een begroting van € 180.000.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is principieel van mening dat een vereniging haar eigen activiteiten vanuit de contributies van de leden moet bekostigen. De Haagse Kunstkring (HKK) wil de podiumfunctie uitbreiden door meer jonge kunstenaars aan te trekken en hen te inspireren tot grensverleggende projecten die een algemeen publiek aanspreken.

Hiervoor vraagt men een subsidie van € 50.000 per jaar. De Commissie juicht een vernieuwingsslag toe, maar is van mening dat de beoogde verjonging van het ledenbestand een verantwoordelijkheid van de vereniging zelf is. Voor het realiseren van bijzondere projecten (van jonge kunstenaars) kan de HKK projectsubsidies aanvragen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt negatief over de subsidieaanvraag en adviseert deze niet te honoreren.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij verlenen de Haagse Kunstkring geen subsidie.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

Beeldende kunst – kleine initiatieven

Inleiding Adviescommissie

De Commissie ziet het als een goed teken dat er in Den Haag veel beweging op het gebied van de beeldende kunst en nieuwe media is ontstaan. Dat geeft aan dat het beeldende kunstklimaat in Den Haag bedendaags en vitaal is en dat wordt zichtbaar in de subsidieaanvragen van vier jonge initiatieven in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 2009-2012, te weten <>TAG, VillaNuts, West Centrum voor hedendaagse beeldende kunsten en Project Space 1646.

Om talentvolle jonge kunstenaars aan de stad te binden en om de aantrekkelijkheid van de stad op het gebied van de beeldende kunsten te vergroten is het belangrijk dat er plekken zijn waar kunstenaars -al dan niet na hun opleiding- een vervolgstap kunnen zetten en hun werk kunnen tonen.

De vier genoemde initiatieven kunnen dat elk op hun manier bevorderen. De Commissie kent hen dan ook een belangrijke plaats toe in de artistieke infrastructuur van de stad. Desondanks vindt de Commissie het op dit moment nog te prematuur om ze voor structurele subsidiëring in aanmerking te laten komen (zie de afzonderlijke adviezen). Daarvoor zijn ze nog te jong, te beweeglijk en te onvast. Hoewel dat tegelijk een kracht is, strookt dat niet met een structurele subsidie. Structurele subsidiëring is nu niet het beste middel om de beweging en de energie die zich nu in deze sector manifesteren, te ondersteunen. De Commissie vindt wel dat deze initiatieven op een andere manier kansen en mogelijkheden geboden moeten worden. Daarom adviseert zij het college een bedrag van € 350.000 te reserveren voor deze en mogelijke andere initiatieven. De Commissie adviseert dit geormerkte budget onder te brengen bij Stroom Den Haag. Aan de hand van een concrete opdracht en heldere criteria kan Stroom hen steunen in hun ontwikkeling en met de vinger aan de pols bepalen welke initiatieven toe zijn aan subsidiëring en welke hun bloei akweer achter de rug hebben.

Tot slot wil de Commissie opmerken dat zij met instemming constateert dat de gemeente investeert in (kleinschalige) panden die geschikt zijn voor de presentatie van beeldende kunst en nieuwe media. De initiatieven die daar ontwikkeld worden behoeven vanzelfsprekend financiële steun, maar dat niet op grond van die huisvesting, maar op basis van een betekenisvol programma dat zich moet bewijzen. Naar het oordeel van de Commissie bieden de voorgestelde projectsubsidies via Stroom daar de beste kansen voor.

Reactie

Wij zijn het eens met de overweging van de Adviescommissie dat vierjarige subsidiëring op grond van het Meerjarenbeleidsplan niet de meest geëigende manier is om initiatieven in dit stadium te ondersteunen. Met de

Commissie vinden wij dat er wel mogelijkheden moeten zijn om ‘daar waar het gebeurt’ op het moment dat het gebeurt noodzakelijke financiële steun te bieden. Wij willen <>TAG een tweejarige subsidie verlenen.

Daarnaast wilden wij een budget beschikbaar stellen voor kleine initiatieven, met 2009 als overgangsjaar. In 2009 zouden wij de procedure en criteria voor 2010 en verder nader uitwerken en betrekken bij de ontwikkelingen rond de ACP+.

In zijn vergadering van 30 oktober 2008 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen op grond waarvan <>TAG een tweejarige subsidie krijgt van € 110.000. Het resterende budget van € 240.000 voor kleine initiatieven wil de gemeenteraad voor de jaren 2009 en 2010 verdeeld zien over de drie aanvragers VillaNuts, Project Space 1646 en West Centrum voor hedendaagse beeldende kunsten. In 2010 zal worden gezien of de afspraken en het budget aanpassing behoeven.

Wij willen als volgt uitvoering geven aan de motie.

VillaNuts, 1646 en West krijgen het verzoek een nieuw plan in te dienen voor twee jaar (2009 en 2010). Deze plannen zullen worden beoordeeld door een adviescommissie, waarvoor wij leden aanzoeken uit de Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009-2012 en op voordracht van Stroom. Wij willen op basis van het advies over deze plannen in maart 2009 een besluit nemen over de verdeling van het budget en de subsidies vanaf april 2009 effectueren. Ter overbrugging van de periode voorafgaand aan de besluitvorming stellen wij voor elk van de initiatieven voor de maanden januari, februari en maart 2009 een subsidie van € 9.000 beschikbaar ten laste van het budget kleine initiatieven 2009.

Wij vragen VillaNuts, 1646 en West in hun plan de volgende elementen op te nemen:

- de visie en ambitie;
- programma voor twee jaar, voorzien van een toelichting op de samenhang tussen de verschillende onderdelen en de samenhang met de geformuleerde visie;
- een toelichting op de betekenis van het initiatief voor de Haagse kunstwereld en de mate waarin de visie en ambitie boven een lokaal belang uitstijgen;
- de positionering en toegevoegde waarde ten opzichte van andere organisaties;
- verhouding tot het publiek en publieksbereik;
- de organisatie van het initiatief;
- een sluitende begroting met dekkingsplan.

Wij willen de inrichting van de evaluatie van het budget kleine initiatieven in 2010, op grond waarvan wordt bepaald hoe in 2011 en 2012 invulling wordt gegeven aan dit budget, betrekken bij de uitwerking van de ideeën over de Adviescommissie Culturele Projecten+ (ACP+). Daarbij zullen wij in overleg treden met Stroom en gebruik maken van de expertise van Stroom.

Voor de uitwerking van de ACP+ en de evaluatiemethodiek voor het budget kleine initiatieven willen wij de

volgende overwegingen meegeven:

- **het geheel aan kleine initiatieven te bezien in 2010**

Omdat de Adviescommissie terecht heeft geconstateerd dat er veel beweging zit in de kleine initiatieven, lijkt het ons goed om in 2010 te bekijken hoe deze initiatieven er in brede zin voor staan en welke rol <>TAG, VillaNuts, 1646 en West spelen in dat geheel. Het gaat dan om het geheel van initiatieven met een ongebonden positie, die hun basis hebben in de hedendaagse beeldende kunst, waarbij geen begrenzing wordt opgelegd aan uitingsvormen. Ook aanpalende disciplines zoals vormgeving kunnen worden meegenomen, mits daarbij een ongebonden positie, vrije vormgeving en een onderzoekend karakter voorop staan. Initiatiefnemers moeten zelf uit de praktijk komen of daar dicht tegenaan zitten en een goed netwerk onderhouden. Voor zover de initiatiefnemers beeldend kunstenaar zijn, zijn zij ingeschreven bij Stroom. De initiatieven die in de evaluatie worden betrokken, moeten daarnaast een fysieke plek in Den Haag hebben waarvandaan ze opereren en bewezen hebben over een zekere continuïteit te beschikken en meer te zijn dan een gelegenheidsgroep.

- **ontwikkeling en ambitie: samenhangende visie en coherent programma of overwegend losse projecten**

In de evaluatie moet aandacht geschonken worden aan het stadium van ontwikkeling en de ambitie van de verschillende initiatieven. In beginsel mogen alleen initiatieven in aanmerking komen voor subsidie voor een jaar- of meerjarenprogramma, die de ambitie en potentie hebben om een samenhangende visie en een coherent programma van activiteiten te ontwikkelen. Deze twee kenmerken maken het verschil ten opzichte van initiatieven die (een aaneenschakeling van) op zichzelf staande projecten realiseren, waarvoor projectmatige financiering meer op zijn plaats is.

Besluit

Wij reserveren een geormerkt budget van € 240.000 ten behoeve van kleine initiatieven.

Wij verzoeken VillaNuts, 1646 en West een nieuw plan in te dienen voor twee jaar (2009 en 2010). Deze plannen worden beoordeeld door een adviescommissie.

Wij willen op basis van het advies over deze plannen in maart 2009 een besluit nemen over de verdeling van het budget en de subsidies vanaf april 2009 effectueren.

Ter overbrugging van de periode voorafgaand aan de besluitvorming stellen wij voor elk van de initiatieven voor de maanden januari, februari en maart 2009 een subsidie van € 9.000 beschikbaar ten laste van het budget kleine initiatieven 2009.

Budget 2008	€ 0
Budget vanaf 2009	€ 240.000

<> TAG

Inleiding

<>TAG (TAG) wil een platform bieden op het gebied van hedendaagse audiovisuele kunst en nieuwe media, en doet dit door middel van het organiseren van exposities, symposia, concerten, het verzorgen van publicaties (web en print), het initiëren van samenwerking en het doen van onderzoek. TAG richt zich op het signaleren en duiden van ontwikkelingen op het gebied van beeldende kunst en muziek in relatie tot technologie (nieuwe media) en popcultuur.

Het pand van TAG, dat eigendom is van de gemeente, zal met Doelstelling2-subsidie grondig worden verbouwd.

TAG ontvangt momenteel geen structurele subsidie. In 2005 en 2006 heeft TAG € 57.500 subsidie ontvangen uit het Actieplan Cultuurbereik ten behoeve van talentontwikkeling op het gebied van nieuwe media. In 2007 is een incidentele subsidie verstrekt. Voor de periode 2009-2012 wordt in 2009 € 235.000, in 2010 € 270.000, in 2011 € 315.000 en in 2012 € 340.000 gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt TAG een interessant en waardevol initiatief voor Den Haag op het snijvlak van nieuwe media, muziek en beeldende kunst. Wat TAG tot nu toe heeft laten zien is goed. Het beleidsplan getuigt van ambitie en bravoure en bevat een veelheid aan thematieken, precies wat je in de goede zin van het woord mag verwachten van een dergelijke instelling. TAG werkt veel samen met andere instellingen in de stad en is tevens internationaal gericht. De eenjarige subsidie die TAG van de Mondriaan Stichting heeft ontvangen, is een landelijke vorm van erkenning voor het programma en de activiteiten. Tegelijkertijd schuilt er volgens de Commissie een risico in de voorgestelde schaalvergroting, ook omdat de instelling ten tijde van de aanvraag organisatorisch en bestuurlijk niet op orde en daardoor kwetsbaar is. TAG is op dit moment feitelijk een 'eenmanszaak'. De Commissie staat positief tegenover de ambities van TAG en de verschillende rollen die het wil vervullen. Zij onderschrijft het belang dat TAG hecht aan het cross-mediale, de mogelijkheden van de nieuwe media en het onderzoek daarnaar. Wel vraagt zij zich af hoe TAG alle ambities kan en wil verwezenlijken. Ook heeft de Commissie twijfel over het aangevraagde bedrag, dat niet alleen erg hoog is maar ook geen relatie heeft met hoe er tot dusver is gewerkt. Daarbij zijn de inkomsten van andere fondsen naar het idee van de Commissie wel erg hoog ingeschat. Hoewel TAG een jonge doelgroep weet aan te spreken, is het publieksbereik tot op heden een punt van aandacht. De streefcijfers voor de toekomst lijken dan ook niet realistisch.

Gelet op de plaats van TAG in het Haagse bestel en op wat er tot nu toe gerealiseerd is, is de Commissie positief over deze instelling, maar vindt -zoals in de algemene inleiding op de kleine initiatieven is gezegd- structurele ondersteuning te vroeg. De Commissie adviseert TAG voor kortjarige en/of tijdelijke projectsubsidies door te verwijzen naar Stroom Den Haag.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van mening dat TAG op dit moment niet voor structurele subsidie in aanmerking komt en adviseert de

aanvraag niet te honoreren.

Omdat de Commissie evenwel van mening is dat er kansen en mogelijkheden moeten zijn voor initiatieven op het gebied van de beeldende kunst en hun dynamiek de ontwikkeling van de kunst ten goede komt, adviseert de Commissie het college hiervoor een budget te reserveren en bij Stroom Den Haag onder te brengen. Wij verwijzen hiervoor naar de inleiding op het hoofdstuk beeldende kunst en de inleiding op de kleine initiatieven.

Beoordeling Raad voor Cultuur

TAG is een organisatie die een origineel geluid laat horen, ook in letterlijke zin: de instelling komt voort uit de elektronische muziek en brengt audiovisuele kunst, popcultuur en technologie bij elkaar. Ze richt zich vooral op de nieuwe media en bereikt een beperkt publiek van kenners en liefhebbers. TAG werkt veel met beginnende kunstenaars en gaat een risicovolle programmering niet uit de weg. Hoewel de kunstenaars van ver buiten de grenzen worden aangetrokken en TAG ook internationale samenwerkingsverbanden aangaat, voorziet de instelling toch vooral in een lokale behoefte. TAG voldoet op dat punt niet aan de algemene criteria van de subsidieregeling: in een internationale context is de instelling niet zichtbaar en betekenisvol genoeg om als speler te worden erkend. Op het gebied van debat en discours is zij eerder volgend dan leidend. In dat opzicht voldoet zij evenmin aan de criteria voor presentatie-instellingen in de basisinfrastructuur ten aanzien van vernieuwing en experiment.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

Voor een plaats in de basisinfrastructuur is het bereik van TAG te beperkt en het aanbod te weinig vernieuwend. De Raad adviseert daarom TAG niet op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012.

Reactie

Wij onderschrijven het positieve oordeel van de Adviescommissie over TAG. Wij zijn van mening dat TAG in zijn ontwikkeling inmiddels verder is dan het eerste prille en onvaste stadium, getuige ook de eenjarige subsidie die TAG van de Mondriaan Stichting heeft ontvangen. Wij willen TAG daarom in aanmerking laten komen voor een tweejarige subsidie, die na positieve evaluatie in 2010 voor twee jaar kan worden voortgezet.

Besluit

Wij willen TAG een tweejarige subsidie verlenen van € 110.000 op jaarbasis. Na positieve evaluatie in 2010 kan deze subsidie worden voortgezet voor de periode 2011-2012.

Budget 2008	€ 0
Budget 2009 en 2010	€ 110.000
Reservering 2011 en 2012	€ 110.000

VillaNuts

Inleiding

VillaNuts biedt jonge startende kunstenaars en studenten aan de kunstvakopleidingen uit verschillende disciplines gelegenheid een project in de vorm van een expositie, optreden, film of lezing uit te voeren, zich te presenteren en elkaar en een overwegend jong publiek te ontmoeten. VillaNuts wil 'als ervaringsplatform' aan jonge kunstenaars de mogelijkheid bieden een netwerk op te bouwen. Daarnaast zorgt VillaNuts voor begeleiding van jonge kunstenaars, met name op het zakelijke vlak.

VillaNuts ontvangt momenteel geen structurele subsidie. VillaNuts heeft de afgelopen jaren incidenteel subsidies ontvangen uit het budget Culturele Projecten. Voor de periode 2009-2012 wordt een jaarlijkse subsidie gevraagd van € 140.650.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft enerzijds waardering voor de grote ambities van VillaNuts. Op zichzelf is er in Den Haag behoefte aan een ruimte als platform voor jonge kunstenaars en een jong publiek; dit is van belang voor een goed kunstklimaat en voor de binding van talent aan de stad. In potentie is het een goed en sprankelend initiatief. VillaNuts lijkt voeling te hebben met de jonge artistieke doelgroep. Anderzijds - en daar oordeelt de Commissie kritisch over- maakt VillaNuts bewust geen artistieke keuzes. Mede daardoor is het beleidsplan warrig en kenmerkt het zich door een baaierd aan activiteiten. De Commissie is van mening dat VillaNuts te weinig selectief opereert, zij schiet te kort in artistieke precisie. De programmering is breed, zonder focus of samenhang, en biedt ruimte aan rijp en groen. Zij mist daardoor het gevoel van noodzaak. Het is de vraag of deze aanpak werkelijk talentvolle kunstenaars verder helpt.

Hoewel VillaNuts aangeeft jong talent te willen ondersteunen, is het niet duidelijk op grond van welke overwegingen zij haar keuze zal maken en hoe zij dat zal doen. Ook hier mist het plan focus en selectie. Bovendien is het primair aan de vakopleidingen of aan organisaties als Kunstenaars & Co om iets te doen aan de meer zakelijke voorbereiding op de beroepspraktijk. Terzijde zij gezegd dat hier ook al veel informatiemateriaal over beschikbaar is. In hoeverre VillaNuts hier werkelijk iets kan betekenen of aan toe kan voegen wordt niet duidelijk. De begroting is niet inzichtelijk en een aansluiting met cijfers uit eerdere jaren ontbreekt. Er wordt veel subsidie gevraagd, waarbij de geraamde inkomsten uit fondsen risicovol lijken te zijn. In de ogen van de Commissie is de overhead in verhouding tot het activiteitenbudget hoog.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van mening dat de plannen van VillaNuts onvoldoende zijn uitgewerkt. Het initiatief is niet toe aan structurele subsidiëring. De Commissie adviseert dan ook de aanvraag niet te honoreren.

Omdat de Commissie evenwel van mening is dat er kansen en mogelijkheden moeten zijn voor initiatieven op het gebied van de beeldende kunst en hun dynamiek de ontwikkeling van de kunst ten goede komt, adviseert de Commissie het college hiervoor een budget te reserveren en bij Stroom Den Haag onder te brengen. Wij verwijzen hiervoor naar de inleiding op het hoofdstuk beeldende kunst en de inleiding op de kleine initiatieven.

Reactie

Wij onderschrijven het oordeel van de Adviescommissie over VillaNuts en raden de organisatie aan de kritiek van de Commissie op het ontbreken van artistieke keuzes ter harte te nemen. Ter uitvoering van de motie die de gemeenteraad op 30 oktober 2008 heeft aangenomen, vragen wij VillaNuts een nieuw plan in te dienen voor twee jaar (2009 en 2010). Dit plan wordt beoordeeld door een adviescommissie. Wij willen op basis van het advies van deze commissie in maart 2009 een besluit nemen over de verdeling van het budget kleine initiatieven en de subsidie voor VillaNuts, zodat deze vanaf april 2009 kan worden geëffectueerd.

Ter overbrugging van de periode voorafgaand aan de besluitvorming stellen wij voor de maanden januari, februari en maart 2009 een subsidie van € 9.000 beschikbaar aan VillaNuts ten laste van het budget kleine initiatieven 2009.

Besluit

Wij zullen een besluit nemen over de subsidie aan VillaNuts op basis van een in te dienen nieuw plan voor 2009 en 2010. Ter overbrugging van de periode voorafgaand aan de besluitvorming stellen wij voor de maanden januari, februari en maart 2009 een subsidie van € 9.000 beschikbaar aan VillaNuts ten laste van het budget kleine initiatieven 2009.

In 2010 vindt evaluatie plaats op basis waarvan een besluit wordt genomen over de invulling van het budget kleine initiatieven in 2011 en 2012 (zie [pagina 43](#)).

Budget 2008	€ 0
Budget jan-mrt 2009	€ 9.000
Budget 2009 en 2010	pm, zie reservering budget voor kleine initiatieven (pagina 43)

Project Space 1646

Inleiding

Project Space 1646 is een kunstenaarsinitiatief voor autonome hedendaagse beeldende kunst. Project Space 1646 wil het Haagse kunstklimaat versterken en zich (inter)nationaal profileren als project-, tentoonstellings- en presentatieruimte, internationaal gastatelier en ontmoetingsplaats voor kunstenaars en publiek.

Project Space 1646 ontvangt momenteel geen structurele subsidie. De organisatie heeft incidentele subsidies van de gemeente (broedplaatsen) en Stroom Den Haag ontvangen. De vier organiserende jonge kunstenaars hebben Individuele Stroom Invest subsidies ontvangen. Voor de periode 2009-2012 wordt een jaarlijkse subsidie gevraagd van € 60.000.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt Project Space 1646 een sympathiek initiatief. Het is een initiatief door en voor kunstenaars. De initiatiefnemers zijn jonge kunstenaars uit verschillende landen, afgestudeerd aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten.

Project Space 1646 is gevestigd aan de Boekborststraat 125; dit pand is opgeknapt door de OCW Panden CV met D2-subsidie, en is op 25 april 2008 heropend. Voor dit kunstenaarsinitiatief verandert de situatie dan van tijdelijke huisvesting zonder noemenswaardige lasten in een vast onderkomen, waarvoor huur moet worden betaald. Er is eigenlijk, zoals men zelf ook in het plan aangeeft, feitelijk geen eigen verdien capaciteit; er is geen 'markt' voor kunstenaarsinitiatieven. De Commissie is benieuwd hoe Project Space 1646 zich in de nieuwe situatie zal ontwikkelen. De organisatie rekt zich in ieder geval niet rijk: de begroting is bescheiden en getuigt van realisme.

Ondanks bovenstaande is de Commissie van mening dat het initiatief nog niet rijp is voor structurele financiering. Daarvoor bevat het plan nog te weinig structuur en ontbreekt de samenhang in de activiteiten. Evenmin is er sprake van een overkoepelende artistieke visie. Het plan lijkt te veel toegeschreven op het gemeentelijke beleid en heeft te weinig artistiek-inhoudelijke ambities. De experimentele ontwikkelingsfase waarin Project Space 1646 zich nu nog bevindt, de stichting is zelfs nog in oprichting, vraagt eerder om tijdelijke projectsubsidies dan om een structurele ondersteuning.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van mening dat Project Space 1646 op dit moment niet voor structurele subsidie in aanmerking komt en adviseert de aanvraag niet te honoreren. Omdat de Commissie evenwel van mening is dat er kansen en mogelijkheden moeten zijn voor initiatieven op het gebied van de beeldende kunst en hun dynamiek de ontwikkeling van de kunst ten goede komt, adviseert de Commissie het college hiervoor een budget te reserveren en bij Stroom Den Haag onder te brengen. Wij verwijzen hiervoor naar de inleiding op het hoofdstuk beeldende kunst en de inleiding op de kleine initiatieven.

Reactie

Wij onderschrijven het oordeel van de Adviescommissie over 1646. Ter uitvoering van de motie die de gemeenteraad op 30 oktober 2008 heeft aangenomen, vragen wij 1646 een nieuw plan in te dienen voor twee jaar (2009 en 2010). Dit plan wordt beoordeeld door een adviescommissie. Wij willen op basis van het advies van deze commissie in maart 2009 een besluit nemen over de verdeling van het budget kleine initiatieven en de subsidie voor 1646, zodat deze vanaf april 2009 kan worden geëffectueerd.

Ter overbrugging van de periode voorafgaand aan de besluitvorming stellen wij voor de maanden januari, februari en maart 2009 een subsidie van € 9.000 beschikbaar aan 1646 ten laste van het budget kleine initiatieven 2009.

Besluit

Wij zullen een besluit nemen over de subsidie aan 1646 op basis van een in te dienen nieuw plan voor 2009 en 2010. Ter overbrugging van de periode voorafgaand aan de besluitvorming stellen wij voor de maanden januari,

februari en maart 2009 een subsidie van € 9.000 beschikbaar aan 1646 ten laste van het budget kleine initiatieven 2009.

In 2010 vindt evaluatie plaats op basis waarvan een besluit wordt genomen over de invulling van het budget kleine initiatieven in 2011 en 2012 (zie [pagina 43](#)).

Budget 2008	€ 0
Budget jan-mrt 2009	€ 9.000
Budget 2009 en 2010	pm, zie reservering budget voor kleine initiatieven (pagina 43)

West Centrum voor hedendaagse beeldende kunsten

Inleiding

West Centrum voor hedendaagse beeldende kunsten (West) is een non-profit centrum voor hedendaagse beeldende kunst. West is een galerie, een ontmoetings- en debatplek voor jonge kunstenaars met een programma van tentoonstellingen van experimentele kunstinstallaties, 'site-specific' werk en performances. West verzorgt presentaties op beurzen, organiseert lezingen/discussies en brengt publicaties uit.

West ontvangt momenteel geen structurele subsidie. De organisatie heeft incidenteel een bescheiden broedplaatsensubsidie van de gemeente ontvangen. Voor de periode 2009-2012 wordt een jaarlijkse subsidie gevraagd van € 85.000.

Beoordeling Adviescommissie

Het pand van West aan het Groenewegje 136 is door de OCW Panden CV opgeknapt met D2-subsidie, waarmee dit initiatief onlangs de stap heeft gemaakt van tijdelijke naar permanente huisvesting met een tentoonstellingsruimte/galerie en ateliers. De twee initiatiefnemers zijn (grafisch) vormgevers, die in het verleden actief zijn geweest met ZapfDingbats en de Haagse Rondgang. Beiden werken en wonen er ook, waardoor deze initiatiefnemers het runnen van de galerie kunnen combineren met hun werk. West heeft een min of meer vaste 'stal' met kunstenaars.

Hoewel de Commissie waardering heeft voor de activiteiten van West, is de Commissie niet onder de indruk van het plan. Er is geen inhoudelijke samenhang: er komt niet helder naar voren waar West voor staat, wat de ambities zijn, wat de primaire activiteiten zijn en wat de verwachtingen zijn. Ook het feit dat de taken van bestuurders en medewerkers door elkaar lopen geeft geen vertrouwen in een goede cultural governance.

Gezien de aard van de activiteiten acht de Commissie structurele subsidie niet voor de hand te liggen. Hoewel West een welkome aanvulling kan zijn op het bestaande tentoonstellingscircuit, is het qua profiel toch meer een galerie, zij het een actieve die ook bijzondere projecten, debatten en publicaties wil realiseren. Terzijde wil de Commissie opmerken dat een dergelijke combinatie

van commerciële- en kunstenaarsinitiatiefachtige praktijken internationaal steeds gebruikelijker wordt en elkaar niet in de weg hoeven te staan. Toch acht de Commissie de aanvraag nu nog te vroeg om voor structurele subsidiëring in aanmerking te komen. Voor de galerie is -zo nodig- eerder een startsubsidie in het kader van economie en cultuur voor de hand liggend. Voor de bijzondere projecten, uitgaven en/of buitenlandse promotie kan in dit stadium een beroep gedaan worden op projectsubsidies of de subsidiemogelijkheden bij Stroom.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van mening dat West niet voor structurele subsidie in aanmerking komt en adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Omdat de Commissie evenwel van mening is dat er kansen en mogelijkheden moeten zijn voor initiatieven op het gebied van de beeldende kunst en hun dynamiek de ontwikkeling van de kunst ten goede komt, adviseert de Commissie het college hiervoor een budget te reserveren en bij Stroom Den Haag onder te brengen. Wij verwijzen hiervoor naar de inleiding op het hoofdstuk beeldende kunst op pagina 27 en de inleiding op de kleine initiatieven op pagina 38.

Reactie

Wij onderschrijven het oordeel van de Adviescommissie over West. Ter uitvoering van de motie die de gemeenteraad op 30 oktober 2008 heeft aangenomen, vragen wij West een nieuw plan in te dienen voor twee jaar (2009 en 2010). Dit plan wordt beoordeeld door een adviescommissie. Wij willen op basis van het advies van deze commissie in maart 2009 een besluit nemen over de verdeling van het budget kleine initiatieven en de subsidie voor West, zodat deze vanaf april 2009 kan worden geëffectueerd.

Ter overbrugging van de periode voorafgaand aan de besluitvorming stellen wij voor de maanden januari, februari en maart 2009 een subsidie van € 9.000 beschikbaar aan West ten laste van het budget kleine initiatieven 2009.

Besluit

Wij zullen een besluit nemen over de subsidie aan West op basis van een in te dienen nieuw plan voor 2009 en 2010. Ter overbrugging van de periode voorafgaand aan de besluitvorming stellen wij voor de maanden januari, februari en maart 2009 een subsidie van € 9.000 beschikbaar aan West ten laste van het budget kleine initiatieven 2009.

In 2010 vindt evaluatie plaats op basis waarvan een besluit wordt genomen over de invulling van het budget kleine initiatieven in 2011 en 2012 (zie [pagina 43](#)).

Budget 2008	€ 0
Budget jan-mrt 2009	€ 9.000
Budget 2009 en 2010	pm, zie reservering budget voor kleine initiatieven (pagina 43)

Inleiding

De gemeente Den Haag beschikt over een adequate infrastructuur van podia. Er zijn voorzieningen voor vlakke vloertheater, lijsttoneel en cabaret, muziek- en danspodia met verschillende capaciteit en diverse signatuur. Doordat de gemeente systematisch geïnvesteerd heeft in groot onderhoud, meerjaren onderhoudsplannen heeft laten opstellen en planmatig onderhoud uitvoert, staan de podia er goed bij. Recent is groot onderhoud aan het muziek- en danscentrum aan het Spui uitgevoerd. Tijdens de zomersluiting van 2008 werd de ingang van deze zalen en Piccolo Mondo opgeknapt en is onderhoud verricht aan de installaties en de trekkenwand van het Lucent Danstheater. Er worden, in relatie tot de ontwikkeling van het Wijnhavenkwartier en vanuit onze ambitie om Europese Culturele hoofdstad te worden in 2018, plannen ontwikkeld voor een nieuw dans- en muziekcentrum aan het Spui, waarbij ook het Koninklijk Conservatorium is betrokken. Het Korzo theater wordt momenteel verbouwd. Korzo heeft tijdelijk onderdak gevonden in de Binckhorst.

Koninklijke Schouwburg

Inleiding

De Koninklijke Schouwburg (KS) is opgericht in 1804 en beschikt over een historische grote zaal met lijsttoneel met een capaciteit van 685 stoelen, en een kleine bovenzaal 'Het Paradijs' met een capaciteit van 80 stoelen. Het Paradijs is in 2007 gerenoveerd. De programmering van de KS bestaat in hoofdzaak uit toneel met daarnaast cabaret en diverse muziektheatergenres. Verder biedt de KS een internationaal theaterprogramma dat vooral Frans- en Engelstalig is.

Met betrekking tot het toneelaanbod zoekt de KS naar een goede mix van gesubsidieerd toneel en vrije (commerciële) producties, waarmee ook gezocht wordt naar een balans tussen artistieke kwaliteit en publieksbereik. Het Nationale Toneel (NT) is de vaste bespeler van de KS, en maakt 80 tot 100 dagen per seizoen gebruik van de KS.

Het NT beschikt sinds kort over het eigen NT Gebouw (zie aldaar). Samen met de KS vormen deze zalen een theatercentrum, dat onder de naam 'Toneelkwartier Den Haag' de belangrijkste toneelplek in Den Haag en één van de belangrijkste landelijke toneelcentra wil worden.

Een aantal jaren geleden heeft de KS een flinke financiële crisis doorgemaakt, maar daarvan is de organisatie nu weer hersteld. De noodsituatie heeft de KS naar eigen zeggen bewogen tot grotere klantgerichtheid, doelmatigheid en ondernemerszin. De verhouding tussen subsidie en eigen inkomsten is normaal te noemen, zij het dat de gevraagde subsidieverhoging niet wordt gematcht door een verhoging van de eigen inkomsten, waarmee de verhouding iets kantelt.

De KS ontvangt momenteel een subsidie van € 2.904.936, waarvan € 92.000 programmeringssubsidie en € 48.000 voor de internationale programmering. Voor de periode 2009-2012 vraagt de KS in totaal € 266.000 extra subsidie per jaar, te weten € 150.000 voor uitbreiding van de internationale programmering en € 50.000 voor programmering in Het Paradijs en formatie-uitbreiding ten behoeve van de marketing (1 fte) en de educatie (0,6 fte), in totaal € 66.000.

Beoordeling Adviescommissie

De Koninklijke Schouwburg (KS) heeft een uitgebreid en goed leesbaar plan ingediend dat getuigt van introspectie. De Commissie is enthousiast over de wijze waarop de KS zijn missie verwoordt en invult: publiek met goed theater in aanraking brengen, het plezier en de liefde voor het theater stimuleren en de theatercultuur bevorderen. Uitgangspunten voor de programmering in de afgelopen twee decennia waren artistieke kwaliteit en publieksbereik. De KS heeft volgens de Commissie binnen die afwegingen een mooi evenwicht gevonden tussen toegankelijkheid enerzijds en risico en experiment anderzijds. De KS richt zich naar eigen zeggen grosso modo op twee verschillende publieksgroepen: cultureel ingewijden met een hoge bezoekfrequentie en een traditioneler ingesteld uitgaanspubliek met een veel lagere bezoekfrequentie. Op het oog lijkt het profiel van deze doelgroepen enigszins beperkt en behoudend, maar de KS slaagt erin om met een rijk geschakeerde programmering van hoog artistiek niveau een breed en divers publiek te trekken.

Van oudsher heeft de KS een lange traditie van Franstalig theater. Hoewel de Commissie de originaliteit van de internationale programmering de afgelopen jaren enigszins vond tegenvallen, vindt zij de programmering voor dit seizoen breed en hoogwaardig van kwaliteit. De Commissie acht een stevige internationale toneelprogrammering zeer waardevol en is van mening dat juist een theater als de KS in staat is om dit neer te zetten. De gevraagde extra subsidie voor dit onderdeel zou echter naar de mening van de Commissie uit eigen middelen bekostigd moeten kunnen worden, de exploitatiebegroting voor 2009 laat immers een positief resultaat van € 200.000 zien. De Commissie is tevens van mening dat de recettes -gelet op de beoogde publieksgroepen- omhoog zouden kunnen, waarmee het exploitatieresultaat ingezet kan worden voor de internationale programmering.

De programmering van muziektheater in de KS is momenteel marginaal. De KS voert gesprekken met Theater Zwembad de Regentes en het Lucent Danstheater om de muziektheaterprogrammering -en de positie van de KS daarin- meer vanuit een integraal (stedelijk) perspectief te bekijken, maar de uitkomst hiervan is vooralsnog onduidelijk.

Op educatief gebied stelt de KS zich ten doel een goed aanbod voor de jeugd (van drie tot twaalf jaar) en jongeren (van vijftien tot vijfentwintig jaar) te programmeren in samenwerking met andere culturele instellingen. Naast de samenwerking met het Koorenhuis voor schoolvoorstellingen en met CKV-docenten om leerlingen naar de reguliere voorstellingen te trekken, wil de KS zelfstandig educatieve projecten initiëren. Daartoe wil de KS de formatie met 0,6 fte uitbreiden. De aanvraag beschrijft niet hoe deze plannen ingevuld en gerealiseerd gaan worden. Voor een zo belangrijk onderdeel van het toekomstige beleid had de Commissie een inspirerender uitwerking verwacht. Zij geeft daarom geen prioriteit aan het toekennen van extra subsidie hiervoor.

De KS wil met Het Paradijs een platform en podium bieden voor jonge, talentvolle en nieuwe theatermakers uit Nederland en het buitenland. Tegelijkertijd wil zij het als programmerend podium voor een breed publiek duidelijker op de kaart zetten. De Commissie is enthousiast over het samenwerkingsproject Schrijf je stad en hoopt dat de pilot voldoende aanleiding geeft het project in de periode 2009-2012 voort te zetten. De KS geeft aan dat er afstemming in Den Haag nodig is over productie en programmering van jonge talentvolle theatermakers en wil hiertoe het initiatief nemen. Dat juicht de Commissie toe. Wellicht dat de aangekondigde samenwerking binnen de StadstheaterUnie daar een rol in kan spelen. De Commissie is van mening dat de gevraagde subsidie voor programmering uit eigen middelen bekostigd kan worden.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over het beleidsplan van de KS, maar ziet geen aanleiding om de gevraagde subsidieverhoging te honoreren. De Commissie adviseert de subsidie op het huidige niveau van € 2.904.936 te continueren.

Reactie

Wij stemmen in met het positieve oordeel van de Adviescommissie. Gelukkig beschikt de Koninklijke Schouwburg (KS) sinds enige jaren ook weer over een gezonde financiële bedrijfsvoering. De totstandkoming van het Toneelkwartier (zie het Nationale Toneel), inclusief de renovatie van het Paradijs, heeft de KS ook een flinke stimulans gegeven. Met zijn internationale programmering legt de KS eer in. Hiervoor, voor de programmering

van het Paradijs en voor formatie-uitbreiding vraagt de KS extra subsidie. De Adviescommissie meent dat de KS met zijn huidige budget zijn wensen kan vervullen. Een argument daarbij is, dat de exploitatiebegroting een positief saldo laat zien van € 200.000. De KS heeft ons inmiddels bericht dat dit berust op een fout bij het opstellen van die begroting.

In zijn vergadering van 30 oktober 2008 heeft de gemeenteraad een amendement aan genomen om een extra incidenteel bedrag van € 200.000 beschikbaar te stellen voor de internationale programmering van de Koninklijke Schouwburg. Dit betekent een extra bedrag van € 50.000 per jaar voor internationale programmering.

Besluit

Wij verhogen de subsidie aan de Koninklijke Schouwburg met een incidenteel bedrag van € 50.000 op jaarbasis voor de internationale programmering.

Budget 2008	€ 2.904.936
Budget vanaf 2009	€ 2.904.936
	+ € 50.000 incidenteel voor internationale programmering

Stichting Exploitatie Muziekcentrum en Danstheater

Inleiding

De Stichting Exploitatie Muziekcentrum en Danstheater (SEM) is in 2002 opgericht als gevolg van de wens om de exploitatie van de zalen Lucent Danstheater (LDT) en de Dr Anton Philipszaal (DAPZ) los te koppelen van de huisgezelschappen Nederlands Dans Theater (NDT) en Residentie Orkest (RO). Deze SEM had drie rollen: de exploitatie van het complex LDT en DAPZ, huisbaas van de huisgezelschappen NDT en RO, en het verzorgen van een gastprogrammering, aanvullend op het aanbod van de huisgezelschappen, in het LDT, de DAPZ en de Nieuwe Kerk.

Met de overdracht van het eigendom van beide zalen aan de gemeente in 2006 zijn de onderlinge verhoudingen tussen NDT, RO en SEM gewijzigd, wat tot gevolg heeft gehad dat de SEM is opgesplitst in twee rechtspersonen: een nieuwe SEM voor het beheer en exploitatie van het zalencomplex en een Stichting Gastprogrammering (GP). De SEM huurt de zalen van de gemeente en heeft het RO, het NDT en de GP als onderhuurders. Naast het bieden van een podium en onderdak aan deze drie bespelers, richt de SEM zijn activiteiten op het optimaal faciliteren van de programmering en het verblijf van de bespelers in het complex, het beheren en in stand houden van het gebouw in opdracht van de gemeente, gastvrijheid verlenen aan het publiek (horeca, kaartverkoop) en het exploiteren van het complex voor zakelijke partijen.

Het LDT heeft een capaciteit van 1.001 stoelen. In dit theater wordt dans, opera en muziektheater geprogrammeerd. Dit theater is specifiek voor dans gebouwd en daarnaast uitstekend geschikt voor opera. De DAPZ is een grote

concertzaal met een capaciteit van 1.890 stoelen.

De 'oude' SEM ontving aanvankelijk alleen een structurele programmeringsubsidie van € 824.332 (prijspeil 2006). Met ingang van de huidige beleidsperiode 2005-2008 is hier een exploitatiesubsidie van € 250.000 aan toegevoegd. Na de overdracht van de gebouwen aan de gemeente zijn deze subsidies uit elkaar getrokken. Sinds 2007 heeft de 'nieuwe' SEM de exploitatiesubsidie behouden en ontvangt de GP de programmeringsubsidie. Na de overdracht van de zalen aan de gemeente is aan de subsidie voor de SEM een bedrag van € 600.000 toegevoegd voor het op peil kunnen houden van het onderhoud en nogmaals € 250.000 ter versterking van de algemene exploitatie. Per saldo bedraagt de subsidie voor exploitatie, huur en beheer (onderhoud) van het complex momenteel € 1.124.123 (inclusief trend).

Voor de periode 2009-2012 wordt een subsidieverhoging van € 258.000 gevraagd, onder te verdelen in € 137.000 voor het op het gewenste niveau brengen van de personele bezetting (3,5 fte), € 73.000 voor het opvangen van autonome prijsstijgingen voor de lonen en € 21.000 voor stijgende energielasten, en tot slot € 27.000 voor inkomensderving als gevolg van de ontwikkeling van het aantal bezoekers.

De GP heeft voor de periode 2009-2012 een separate subsidieaanvraag ingediend.

Beoordeling Adviescommissie

De subsidieaanvraag van de SEM richt zich op de exploitatie van het gebouwencomplex DAPZ-LDT. De SEM signaleert in het beleidsplan een aantal knelpunten in de bedrijfsvoering. Voor de oplossing hiervan wordt een subsidieverhoging gevraagd. De exploitatie van de SEM is deels afhankelijk van de successen, dat wil zeggen het aantal bezoekers, van de drie vaste bespelers. Bij het RO en het NDT tenderen de bezoekersaantallen naar een daling, die deels door die van de GP worden gecompenseerd. Per saldo betekent dit een geprognosticeerde daling van 7.000 bezoekers. In het beleidsplan maakt de SEM melding van de financiële risico's in verband met het onderhoud en de instandhouding van de inventaris van beide zalen. De risico's worden geschat op € 785.000. Dit bedrag wordt verder niet onderbouwd, maar maakt ook geen deel uit van de aanvraag.

Bij de beoordeling van de subsidieaanvraag van de SEM is sprake van een bedrijfsmatige en geen cultuurinhoudelijke beoordeling. Terugkijkend op het afgelopen decennium constateert de Commissie dat er veel is veranderd in de constructie rond de financiering van beide zalen. De bedrijfsmatige uitgangspositie was destijds uitermate penibel en de gemeente heeft een aantal keer in financiële zin fors moeten bijspringen. Met de oprichting van de SEM in 2002 werd door efficiencyvoordelen een gezondere exploitatie voorzien. Ondanks de woelige onderlinge verhoudingen is er in bedrijfsmatig opzicht zeker orde op zaken gesteld. Hiervoor heeft de Commissie veel waardering. Maar de Commissie constateert eveneens dat de gemeente tijdens de lopende beleidsperiode fors heeft geïnvesteerd in de gebouwen, niet alleen met de grondige opknapbeurt in 2007, maar ook door op structurele basis veel subsidie toe te voegen aan de exploitatie. Als deze stijging van beschikbare middelen wordt afgezet tegen de zeer geringe stijging van de eigen inkomsten, ontstaat een minder gezond beeld van de bedrijfsvoering. De Commissie is van mening dat er na de vele jaren van turbulentie en grote inspanningen door alle partijen op dit moment een situatie is ontstaan waarin de SEM in staat moet zijn binnen het huidige subsidievolume te functioneren.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van mening dat de SEM op dit moment in staat moet zijn binnen het huidige subsidievolume te functioneren en adviseert de subsidie op het huidige niveau van € 1.124.123 te continueren.

Reactie

Wij delen het oordeel van de Adviescommissie dat de subsidieaanvraag van de SEM feitelijk een bedrijfsmatige beoordeling behoeft, en geen inhoudelijke. De beoordeling van de Commissie dat de SEM na een periode waarin veel ontwikkelingen hebben plaatsgevonden ten aanzien van beheersconstructie en het subsidieniveau, nu in staat moet zijn om met de huidige subsidie te kunnen functioneren, is begrijpelijk. Zeker gezien de aanzienlijke verhoging van de structurele gemeentelijke subsidie in de huidige periode. Adviezen voor deze verhoging zijn eerder gedaan door de Commissie Zonderop voor het Meerjarenbeleidsplan 2005-2008 en in het onderzoeks- en adviesrapport dat door bureau AEF in 2005 is uitgebracht. Na de doorlichting van de SEM op doelmatigheid door de Gemeentelijke Accountantsdienst (GAD) heeft de SEM vanaf 2005 een exploitatiesubsidie van € 250.000 ontvangen. Hieraan is op grond van voornoemde rapporten in de begroting 2007 nogmaals € 250.000 toegevoegd. Vanaf de datum van overdracht van de zalen aan de gemeente in september 2006 is op jaarbasis € 600.000 subsidie beschikbaar gesteld om het eigenaren- en gebruikersonderhoud, zoals bepaald in het Meerjaren Onderhoudplan, op peil te kunnen houden.

Tegelijkertijd zijn wij ons er ook van bewust dat van de gevraagde subsidieverhoging een deel betrekking heeft op het op niveau kunnen brengen van de personele bezetting, een aanbeveling die ook uit het doelmatigheidsonderzoek van de Gemeentelijke Accountantsdienst is voortgekomen. Wij geven op dit moment geen prioriteit aan het verhogen van de exploitatiesubsidie en nemen derhalve het advies van de Commissie over.

Besluit

Wij continueren de subsidie aan de SEM op het huidige niveau.

Budget 2008	€ 1.124.123
Budget vanaf 2009	€ 1.124.123

Theaters Diligentia en PePijn

Inleiding

De Theaters Diligentia en PePijn vallen onder één bestuur, directie en organisatie. Diligentia is een middelgroot theater voor cabaret. Daarnaast worden er kamermuziekconcerten, muziektheater, familie- en jongerenvoorstellingen geprogrammeerd. PePijn is een 'vestzaktheater' voor startende cabaretiers en stand-up comedians. Daarnaast dient PePijn als podium voor try-outs of leesvoorstellingen van ervaren cabaretiers en stand-up

comedians. Diligentia streeft er naar als middelgroot theater hét podium in Den Haag en de regio voor cabaret in al zijn verschijningsvormen te zijn. PePijn wil broedplaats voor jong talent en try-out podium voor ervaren cabaretiers zijn. Beide theaters hebben een eigen sfeer, maar willen elkaar in artistiek opzicht aanvullen. Men wil de artistieke link tussen beide theaters verstevigen en de programmering beter op elkaar afstemmen. Daarnaast wil Diligentia zijn deuren meer ‘open’ gooien, waarmee de uitstraling en toegankelijkheid van het theater nog sterker zullen zijn.

Theater Diligentia ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 582.650 op jaarbasis; PePijn ontvangt een jaarlijkse subsidie van € 149.607 (samen € 732.257). Voor de periode 2009-2012 vragen de theaters gezamenlijk een subsidie van € 865.000 (in 2009) olopend tot € 1.010.000 (in 2012).

Beoordeling Adviescommissie

Het beleidsplan is helder en daadkrachtig geformuleerd. Men zet niet alleen in op continuering en intensivering van de bestaande profielen, maar men heeft ook de ambitie om (weer) de tweede cabaretempel van Nederland te worden; een loffelijk streven. Het plan richt zich meer op de organisatorische kant, waardoor de artistieke visie enigszins onderbelicht blijft. Vanuit welke visie keuzes gemaakt worden voor bepaalde cabaretiers wordt niet helemaal duidelijk, in het hele plan wordt geen enkele naam van een cabaretier genoemd, hetgeen opmerkelijk is. Over de plannen voor het zogenaamde ‘Artlab’ is de Commissie enthousiast: als onderdeel van de missie wil men zo bijdragen aan de ontwikkeling van de kunstvorm cabaret. Zowel Haagse cabaretiers als cabaretiers van buiten Den Haag krijgen de gelegenheid zich te ontwikkelen, te experimenteren en te repeteren met (financiële) steun van Diligentia en PePijn. Projecten die hieruit voortkomen, wil men ook een plek geven in wijken die hiervoor geschikt zijn en scholen worden actief betrokken bij workshops rondom de voorstellingen. Een prachtige manier om jongeren actief en passief te betrekken bij deze kunstvorm. De Commissie waardeert deze intentie zeer en ziet uit naar de resultaten. De marketing tools die ontwikkeld worden om jongeren tussen 18 en 30 jaar aan de theaters te binden worden slechts summier beschreven, de Commissie had hier graag een uitgesprokener beleid gezien. Zeker in het licht van de vaststelling dat cabaret bij uitstek een toegankelijke kunstvorm voor die doelgroep is. Het voornemen om nauwer en intensiever samen te gaan werken met een aantal culturele instellingen in de stad op het gebied van educatie en publieksbereik, juicht de Commissie toe. De gemiddelde zaalbezetting is hoog te noemen (74%), wat met de programmering van cabaret ook verwacht mag worden. Het profiel van het publiek is relatief jong (gemiddeld 34 jaar) en cultureel divers, een resultaat waar men trots op mag zijn. Het podium heeft een uitgesproken toegevoegde waarde voor Den Haag en er liggen voldoende kansen voor de toekomst, ook omdat het podium zeer geschikt is als kamermuziekpodium.

De Commissie heeft er vertrouwen in dat de onlangs aangetreden directeur Diligentia en PePijn een nieuw elan kan geven en heeft vertrouwen in de toekomst van beide theaters.

De begroting laat een goede verhouding zien tussen subsidie en eigen inkomsten. Ten aanzien van de begroting en de gevraagde subsidieverhoging is de Commissie echter van mening dat de noodzaak van financiering voor extra activiteiten onvoldoende is onderbouwd en dat deze uit eigen middelen moeten worden bekostigd. Het huidige subsidieniveau acht de Commissie hiervoor voldoende.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over het beleidsplan van Diligentia en PePijn, maar ziet geen aanleiding om de gevraagde subsidieverhoging te honoreren. De Commissie adviseert de subsidie op het huidige niveau van € 732.257 te continueren.

Reactie

De Adviescommissie oordeelt over het algemeen positief over het beleidsplan van Diligentia en PePijn, mede vanwege de wijze waarop het theater zich richt op een jonger publiek, wat in de sector cabaret ook bij uitstek haalbaar is. De Commissie is er echter niet van overtuigd dat er redenen zijn om de gevraagde subsidieverhoging te honoreren. Wij zien geen aanleiding om van dit advies af te wijken.

Besluit

Wij continueren de subsidie aan Diligentia en PePijn op het huidige niveau.

Budget 2008	€ 732.257
Budget vanaf 2009	€ 732.257

Korzo Theater

Inleiding

Het Korzo Theater is een podium op het gebied van met name dans, maar ook (wereld- en nieuwe) muziek en theater. Het theater wordt op dit moment grondig verbouwd en zal na de zomer van 2009 heropenen. Naast een podium is Korzo ook een productiehuis op het gebied van dans en nieuwe muziek. Eens per twee jaar organiseert Korzo in Theater aan het Spui het CaDance festival, een tweejaarlijks festival dat de stand van zaken op het gebied van hedendaagse (moderne) theaterdans in Nederland laat zien en waarvoor de aanvraag onderdeel uitmaakt van het beleidsplan van Korzo.

In de periode 2005-2008 waren er aparte subsidies voor Korzo, het CaDance festival en de Haagse Dans Etage. In het peiljaar 2006 ontving Korzo van het rijk een structurele subsidie van € 557.247, te verdelen in € 478.647 voor het dansproductiehuis en € 78.600 voor het muziekproductiehuis. Voor het CaDance festival bedroeg de subsidie van het rijk € 51.862. Alles tezamen € 609.109.

Van de gemeente ontvangt Korzo momenteel in totaal € 1.072.732 aan structurele subsidies, te weten voor Korzo in totaal € 934.284 (dit is inclusief € 88.000 voor regulier gemaakte ID-banen), voor het CaDance festival € 77.907, en voor de Haagse Dans Etage € 60.541. Daarbovenop ontving Korzo € 92.500 uit het Actieplan Cultuurbereik voor talentontwikkeling.

Voor de komende periode 2009-2012 wordt aan de gemeente continuering van de huidige subsidie gevraagd, plus

€ 205.150 extra voor Crosstown Den Haag (€ 112.650) en de continuering van talentontwikkeling (€ 92.500). Aan het rijk vraagt Korzo een subsidie van € 1.719.362; de verhoging heeft betrekking op € 778.353 extra voor het dansproductiehuis (opname in de basis infrastructuur), € 156.900 extra voor het muziekproductiehuis en € 175.000 voor DansClick.

Beoordeling Adviescommissie

Korzo omvat een podium, twee productiehuizen (voor dans en muziek) en het CaDance festival. Korzo heeft een kernfunctie voor dansstad Den Haag en staat voor inhoudelijke kwaliteit. Korzo bouwt voort op een stevige positie en worteling in Den Haag, en werkt veel samen met andere instellingen en festivals

In de subsidieaanvraag geeft Korzo helder aan wat men rekent tot zijn kerntaken. Het beleidsplan geeft uitvoerige beschrijvingen, maar doet ook prikkelende uitspraken. De focus ligt bij de makers, niet bij het publiek. Korzo wil voortgaan op de ingeslagen weg en zich in die richting verder ontwikkelen. In de komende periode wil Korzo zijn beleid vanuit één artistieke visie en een sterke onderlinge samenhang aanscherpen op het gebied van talentontwikkeling, educatie en cultuurparticipatie en internationalisering. Het CaDance festival en de Dansetage, waar dagelijkse lessen plaatsvinden voor professionele dansers en dansdocenten, zijn geïntegreerd opgenomen in dit plan.

Voor de dans heeft Korzo de komende vier jaar veel plannen. Als dansproductiehuis opereert Korzo voorbeeldig, het heeft ook een belangrijke nationale functie en een internationaal netwerk. Korzo wil zich richten op amateurdans en jong talent (zoals met Crosstown Den Haag en The Hague Moves), op Haags professioneel choreografietalent (zoals in het project Here We Live and Now), op samenwerking met en ondersteuning van Cora Bos-Kroeze en haar project C-Scope, en op internationale uitwisselingen. Deze veelheid past binnen de ambities van Korzo.

Het tweejaarlijkse CaDance festival wil zijn positie als 'state of the art' festival verder uitdragen en het eigene van het Nederlandse danslandschap zichtbaar maken. De Commissie vindt dit festival belangrijk als ijkpunt voor de hedendaagse dans. Het is thematisch sterk, van goede kwaliteit en bedoeld voor zowel makers als voor publiek.

Naast productiehuis voor de dans is Korzo ook productiehuis voor hedendaagse muziek. Het productiehuis wil een brug slaan tussen opleiding en beroepspraktijk en zich verder specialiseren in muziektheater, mede door het opzetten van een tweejaarlijks muziektheaterfestival. In het tweejaarlijkse project Haagse Hemelbestormers, gericht op onderzoek naar de relatie tussen muziek en beeldende kunst werkt Korzo samen met het Koninklijk Conservatorium en de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten. Het productiehuis voor muziek wil het aantal producties uitbreiden naar vier eigen muziekproducties per jaar. Naar de mening van de Commissie kan Korzo ook landelijk een voorbeeldfunctie als muziekproductiehuis spelen, maar vooralsnog lijkt Korzo nog zoekend naar de juiste vorm. Daarbij realiseert de Commissie zich dat muziek een geheel andere organisatievorm vereist dan dans. Ten aanzien van de wereldmuziekprogrammering wil Korzo zich minder op traditionele vormen richten, maar meer op de interactie met groepen en muzikanten die in Nederland en Europa wonen. Dit is een interessante invalshoek voor allerlei vormen van cross-overs.

Korzo vraagt extra middelen ten behoeve van de doorstart van het talentontwikkelingstraject Crosstown Den Haag, dat in samenwerking met jongerentheater 020 uit Amsterdam in 2006 is opgezet met Theater Pierrot (niveau 1) en Culturalis (niveau 2). Crosstown is bestemd voor Haagse jongeren van 14 tot 21 jaar met danstalent en stelt zich ten doel in een traject

van verschillende niveaus jongeren te trainen in een breed scala aan dansvormen en te begeleiden in het ontwikkelen van een eigen dansstijl, waarbij op het hoogste niveau ook gewerkt wordt aan een professionele productie. Korzo geeft vorm aan niveau 3. De kosten voor de algehele coördinatie en de organisatie van niveau 3 zijn begroot op € 112.650.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie heeft veel waardering voor de behaalde resultaten van Korzo en heeft veel vertrouwen in de toekomst. Het vernieuwde Korzo zal hier hopelijk vanaf medio 2009 nog sterker aan bijdragen.

De Commissie adviseert de aanvraag te honoreren, en de huidige subsidie van € 1.072.732 te verhogen met € 200.000 voor talentontwikkeling en het Crosstown Den Haag.

Beoordeling Raad voor Cultuur

De kernactiviteit van Korzo voldoet aan de criteria die de ministeriële regeling verbindt aan de functie van productiehuis in de basisinfrastructuur. De instelling beschikt over voorzieningen die geschikt zijn om producties van beginnende en meer gevorderde podiumkunstmakers te faciliteren. Er is tevens professionele, artistieke begeleiding voor de makers. De instelling kan de presentatie van te verrichten activiteiten op een podium garanderen. De activiteiten worden verspreid over het jaar gerealiseerd. Het dansproductiehuis onderhoudt contact met andere relevante instellingen, zoals opleidingen, gezelschappen en andere productiehuizen en vervult daardoor een belangrijke schakelfunctie.

De Raad spreekt zijn vertrouwen uit over het artistieke beleid van Korzo productiehuis voor de dans. Er worden interessante makers geselecteerd die zorgvuldig worden begeleid in het proces van conceptontwikkeling, realisatie, technische ondersteuning, uitvoering en de eventueel daaruit voortvloeiende tournee.

De Raad vindt dat er goede resultaten worden geboekt in het productiehuis voor de dans, maar hij vindt tevens dat de diversiteit in het aanbod vergroot zou moeten worden, onder meer door een grotere pool van deskundigen aan te spreken. Korzo biedt nu vooral binnen de moderne dans een veelzijdig aanbod. De Raad vindt het daarom zeer wenselijk dat Korzo een adviserend klankbord instelt voor het dansproductiehuis, zodat de artistiek directeur de gelegenheid krijgt zijn keuzes te toetsen.

Uit het beleidsplan blijkt dat Korzo in de toekomst meer gericht aansluiting wil zoeken op de cultureel diverse samenleving. Dit beleidsvoornemen wil het productiehuis realiseren door middel van een Crosstown den Haag. De Raad moedigt het initiatief aan om jongeren uit de multiculturele samenleving de kans te geven om een eigen danstaal te ontwikkelen. Het productiehuis kan zich volgens de Raad onderscheiden van de andere productiehuizen door in te zetten op de wisselwerking tussen professionele kunstenaars, dansers met diverse culturele identiteiten en amateurs.

De Raad is positief over Dansclick. Tezamen met Danswerkplaats Amsterdam spant Korzo zich daarmee in voor vergroting van de carrièremogelijkheden van beginnende choreografen door hen onder de aandacht te brengen van podia. Ook draagt het productiehuis voor de dans op een meer structurele wijze bij aan uitwisseling van talent en ideeën op internationaal niveau.

De Raad is van mening dat de internationale positie van Korzo continuering en verdere uitbreiding verlangt.

De Raad onderschrijft het voornemen om de samenwerking tussen de productiehuizen muziek en dans te versterken en te intensiveren, aangezien hij elders vruchtbare samenwerkingsverbanden tot stand heeft zien komen. In eerdere adviezen, zoals in Innoveren, Participeren!, heeft de Raad reeds opgemerkt dat in de danssector grote behoefte bestaat aan samenwerking tussen choreografen en componisten, zowel ten behoeve van de ontwikkeling van dans als van muziek die voor dans wordt

gecomponeerd. De Raad betreurt het daarom dat het voornemen van Korzo op dit punt niet is uitgewerkt in concrete plannen. Ook vier jaar geleden constateerde de Raad al dat binnen de instelling nauwelijks sprake is van synergie tussen de beide productiehuizen, terwijl Korzo hiervoor zijns inziens alles in huis heeft.

De Raad vindt dat Korzo met andere productiehuizen moet overleggen om ervoor te zorgen dat de productiehuizen zich van elkaar onderscheiden met een herkenbaar artistiek profiel.

Ten aanzien van het productiehuis muziek vindt de Raad dat de aanvraag van Korzo niet voldoet aan de criteria zoals hij in de sectorinleiding voor productiehuizen muziek formuleert. Aan de plannen ligt geen duidelijke artistieke visie ten grondslag. Ook geeft het plan naar het oordeel van de Raad onvoldoende inzicht in manier waarop het productiehuis jonge makers begeleidt. Het aanbod van het productiehuis muziek blijft achter bij ontwikkelingen die elders plaatsvinden.

Daarnaast worden de muziekproducties te weinig buiten het eigen podium gepresenteerd en is de omvang van het productiehuis te klein om van een landelijke betekenis te spreken. Ook is er nauwelijks sprake van afstemming en/of samenwerking met andere productiehuizen in de rest van het land om bijvoorbeeld talent door te verwijzen of elkaars producties te presenteren.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

Het dansproductiehuis Korzo heeft een sterke landelijke positie, trekt interessante makers aan en boekt goede resultaten. Daarom adviseert de Raad Korzo productiehuis voor de dans op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012 en de instelling voor deze functie een subsidiebedrag toe te kennen dat hoger is dan de huidige subsidie, ten behoeve van de voortzetting van Dansclick en de continuering van het internationaliseringbeleid. Daarnaast hecht de Raad eraan dat Korzo meer werk maakt van de diversiteit van zijn aanbod. Daarom adviseert hij circa € 40.000 van het budget specifiek te bestemmen voor de ontwikkeling van talent op het gebied van de niet-westerse dans en urban dance.

De Raad vindt dat Korzo als productiehuis voor muziek te weinig landelijke betekenis heeft en te geïsoleerd opereert. Bovendien ziet hij weinig artistieke meerwaarde in de producties. De Raad adviseert Korzo productiehuis voor muziek daarom niet op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012. Hij pleit ervoor om in het kader van de cultuurconvenanten afspraken te maken over de voorzetting van dat deel van de subsidie ten behoeve van de muziekprogrammering. Kortheidshalve verwijst hij voor de zogenaamde 'uitruil' naar de sectorinleiding. In zijn advies van 15 mei 2008 adviseert de Raad aan Korzo een subsidie toe te kennen van € 829.500. In zijn aanvullend advies van 8 juli 2008 geeft de Raad aan dat het geadviseerde subsidiebedrag dient te worden gewijzigd van € 829.000 in € 1.134.937.

Subsidie ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Korzo ontvangt van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in 2009 een subsidie van € 1.121.621.

Reactie

Het Haagse dansproduct is veelzijdig en internationaal vermaard. Korzo speelt een belangrijke rol op dit gebied, onder meer als thuishaven van onder meer het CaDance Festival en het Productiehuis voor de dans, dat vooral jong talent de gelegenheid geeft zich te ontwikkelen. Het belang dat de gemeente aan Korzo hecht blijkt wel uit

de bekostiging van de verbouwing die op dit moment plaatsvindt en die zal maken dat het Korzo theater voldoet aan de huidige en toekomstige eisen. De Adviescommissie oordeelt positief over Korzo en adviseert de subsidie aan dit theater te verhogen, met name ten behoeve van het talentontwikkelingstraject Crosstown Den Haag en ten behoeve van andere activiteiten ter ontwikkeling van Haags choreografietalent. Wij ondersteunen dit voorstel.

Besluit

Wij willen de subsidie aan Korzo verhogen met het geadviseerde bedrag van € 200.000 per jaar.

Budget 2008	€ 1.072.732
Budget vanaf 2009	€ 1.272.732

Paard van Troje

Inleiding

Het Paard van Troje (Paard) is met een grote en een kleine zaal en een café (met een maximumcapaciteit van respectievelijk 1.100, 300 en 200 bezoekers) de grootste instelling op het gebied van popmuziek in Den Haag. Het Paard wil de popcultuur in deze stad stimuleren en organiseert concerten, dance nights, festivals en andere eigen programma's voor een breed scala aan -voornamelijk jonge- publieksgroepen. De programmering loopt uiteen van amateur tot professioneel, van lokaal tot internationaal, van laagdrempelig tot kunstzinnig.

Het Paard ontvangt momenteel een structurele exploitatiesubsidie van € 1.191.729; dat is inclusief een bedrag van € 60.444 voor amateurpop-activiteiten. Daarbij ontvangt het Paard naast incidentele projectsubsidies vanaf 2006 ook jaarlijks een subsidie van € 50.000 voor het State X New Forms Festival, dat in samenwerking met het Haags Pop Centrum wordt georganiseerd.

Voor de periode 2009-2012 vraagt het Paard een structurele subsidieverhoging van € 175.000 voor het structureel maken en verhogen van de subsidie voor State X-New Forms Festival (€ 75.000), het festival Berlin Ruft An (€ 20.000), voor een internationaal programma (€ 60.000) en voor een nieuw te ontwikkelen programma (€ 20.000). Het Paard heeft een vierjarige subsidie van € 75.000 op jaarbasis aangevraagd bij het NFPK+ voor het festival State-X New Forms.

Beoordeling Adviescommissie

Het Paard heeft na de heropening in 2003 hard moeten werken om zijn plek en reputatie als belangrijk poppodium terug te winnen. Anno 2008 lijkt het erop dat het Paard hierin geslaagd is. De programmering is steeds beter geworden en de bezoekersaantallen zijn tot boven de 200.000 gestegen. Het Paard werkt samen met veel partijen in de stad en wil deze samenwerkingsverbanden intensiveren en uitbreiden. Naast verbanden op het gebied van popmuziek zoekt het Paard

ook allianties op het gebied van nieuwe muziek en jazz, festivals, visuele kunsten en educatie, kunstzinnige vorming en talentontwikkeling. Het Paard denkt naar het oordeel van de Commissie goed na over zijn positie tussen andere poppodia in Nederland, waarmee het Paard niet zozeer in concurrentie gaat, als wel een eigen profiel wil opbouwen.

Na een moeilijke startfase, waarbij de gemeente een aantal keer heeft moeten bijspringen, is het Paard nu financieel gezond. De Commissie is van mening dat het Paard vanuit deze gezonde bedrijfsvoering ondernemend is en kan blijven inzetten op het ontwikkelen van een artistiek veelzijdige en soms dus ook risicovolle programmering. In het beleidsplan brengt het Paard alle niet-reguliere activiteiten (waarvoor extra subsidie wordt gevraagd) onder in een productiebus.

Deze activiteiten horen naar het oordeel van de Commissie bij een podium als het Paard, en zijn in de ogen van de Commissie dus regulier te noemen. Ten aanzien van de extra subsidie die wordt gevraagd voor de activiteiten is de Commissie alleen positief over het regulier maken van de incidentele subsidie voor het State-X New Forms Festival, dat in samenwerking met het Haags Pop Centrum is ontstaan en zich in de laatste jaren een waardevolle positie heeft verworven. Dat geldt niet voor het festival Berlin Ruft An, dat zich eerst nog moet bewijzen. De Commissie vindt de vergelijking met London Calling prematuur. In tegenstelling tot het succesvolle festival in Amsterdam, waar nieuwe Britse bands spelen, is een jaarlijkse aanwas van interessante Duitse acts, en de interesse daarvoor, niet meteen gegarandeerd.

Ook vraagt het Paard de extra middelen voor een internationale programmering met vier acts. Hiervoor ontbreekt een inhoudelijke uitwerking en financiële onderbouwing. De Commissie adviseert dit niet te honoreren. Dat geldt ook voor de extra middelen voor de overige nieuw te ontwikkelen programma's; voor beide initiatieven kan een beroep gedaan worden op de projectsubsidies.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over het huidige functioneren van het Paard. De Commissie adviseert de exploitatiesubsidie op het huidige niveau van € 1.191.729 te continueren en een structurele subsidie toe te kennen van € 75.000 voor het State-X New Forms festival. Daarmee wordt de huidige subsidie van € 50.000 voor dit festival structureel gemaakt, aangevuld met een extra bedrag van € 25.000.

Beoordeling NFPK+

State-X New Forms is in de ogen van de commissie inhoudelijk een interessant festival dat alleen door zijn omvang de reguliere programmering overstijgt.

Kritisch is de commissie echter over de bedrijfsmatige aspecten van deze aanvraag. De festivalorganisatie kiest ervoor het festival te concentreren in het Paard van Troje en een naastgelegen galerie. Daardoor is er geen ruimte voor publieksgroei en ziet de organisatie weinig mogelijkheden om haar inkomsten gelijke tred te laten houden met de kosten van een ambitieus en bijzonder, maar daarmee ook duur programma samen te stellen. Anticiperend op het mogelijk afbaken van particuliere fondsen en vanuit de wens haar eigen organisatie wat ontlasten, legt het festival nu een aanvraag neer bij het Fonds.

De commissie constateert dat de eigen inkomsten van het festival daardoor halveren in de komende periode. Wanneer er geen private middelen gevonden worden ontkomt de organisatie niet aan het maken van een scherpe keuze: ofwel de toegangsprijzen verhogen, ofwel uitwijken naar een grotere locatie om op die manier een gezondere bedrijfseconomische situatie te bereiken. De meerwaarde van de grote acts om publiek te werven voor de kleine acts vindt de commissie beperkt, aangezien een groot

deel van het publiek uitsluitend voor die ene grote naam zal komen en weinig interesse zal opbrengen voor die kleinere acts is waar het State X New Forms om te doen is.

Als laatste merkt de commissie op dat het festival als structureel en regulier onderdeel is opgenomen in de begroting van het poppodium en dat het ook van daaruit als vast project wordt georganiseerd. De commissie vindt de onderscheidende festivalopzet en sfeer te beperkt om te honoreren in het kader van de regeling voor vierjarige ondersteuning.

Conclusie en advies NFPK+

Hoewel de commissie het festival in artistiek opzicht aansprekend vindt, is ze van mening dat het hier primair gaat om een regulier project van beide organisatoren.

Dat, gevoegd bij de weinig realistische en mager onderbouwde plannen op het gebied van cultureel ondernemerschap en bedrijfsvoering voor de komende periode brengt de commissie tot een negatief oordeel. Op grond hiervan adviseert de commissie State-X New Forms niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Reactie

Wij delen de constatering van de Commissie dat het erop lijkt dat het Paard van Troje zijn plek en reputatie als belangrijk (nationaal) poppodium heeft teruggewonnen. Het Paard is belangrijk voor de stad en past goed bij de identiteit en uitstraling van Den Haag.

Wij hechten een groot belang aan de actieve houding van het Paard ten aanzien van initiatieven en evenementen in de stad. Samenwerking tussen het Paard en andere Haagse organisaties die actief zijn in de popmuziek is essentieel voor een vruchtbaar popklimaat.

Het Paard heeft een artistiek veelzijdige en dus soms ook risicovolle programmering. De meer aansprekende en populaire optredens vinden doorgaans plaats in de grote zaal van het Paard. De kleine zaal biedt een podium aan de meer kwetsbare (inter)nationale programmering. In het beleidsplan blijft echter onduidelijk hoe het Paard de functie van de kleine zaal als middenpodium van stad ziet. Een visie daarop achten wij van belang en wij zullen daarover met het Paard in gesprek gaan.

Wij waarderen de rol van het Paard als initiator, aanjager en meedenker van projecten in de stad en de in het beleidsplan beschreven ambities om deze rol verder te ontwikkelen. De betrokkenheid bij de PopHotSpot Grote Markt en het programmeren op locaties als het openluchttheater Zuiderpark juichen wij van harte toe. Wij delen het oordeel van de Commissie dat de initiatieven die het Paard wil onderbrengen in een productiehuis tot de reguliere activiteiten behoren.

Wij oormerken voor 2009 een vast bedrag van de subsidie (€ 60.444) voor de amateurpopmuziek. Een deel hiervan is bestemd voor kleinschalige amateurpopinitiatieven te verdelen door het Programmeurs Overleg Popmuziek. Het resterende budget is bestemd voor de programmering van amateurbands en -artiesten in het Paard van Troje (inclusief podiumcafé Paard van Troje). Voor 2010 en verder willen wij de positie van dit budget opnieuw bezien in relatie met de mogelijke vorming van een Adviescommissie Culturele Projecten+ voor incidentele projectsubsidies.

Het festival State-X New Forms, dat in samenwerking met het Haags Pop Centrum wordt georganiseerd, is ook naar onze mening een waardevol festival en dient derhalve opgenomen te worden in het Meerjarenbeleidsplan.

Besluit

Wij continueren de subsidie op het huidige niveau -inclusief het budget van € 60.444 voor de amateurpop- en willen een structurele subsidie toekennen voor State-X New Forms van € 75.000.

Budget 2008	€ 1.241.729 (inclusief € 60.444 voor amateurpop en € 50.000 voor State-X New Forms uit het festivalbudget)
Budget 2009	€ 1.266.729 (inclusief € 60.444 voor amateurpop en € 75.000 voor State-X New Forms)
Budget 2010-2012	€ 1.206.285 (inclusief € 75.000 voor State-X New Forms)
Reservering 2010-2012	€ 60.444 voor amateurpop

Theater Zwembad de Regentes

Inleiding

Theater Zwembad de Regentes is gevestigd in een voormalig zwembad. Achter de bescheiden gevel gaat een enorm gebouw schuil, met een grote zaal van 384 stoelen, een kleine zaal met 70 plaatsen, een ruimte in het voormalige ketelhuis (capaciteit circa 45 bezoekers), het zogenaamde 'Diepe' onder de vloer van de grote zaal en nog ruim 150 m2 onontgonnen ruimte op de tweede etage. De programmering van het theater is zeer gevarieerd. De afgelopen seizoenen lag de nadruk op wereldmuziek, jeugd, toneel en moderne en niet-westerse dans. Het theater heeft een functie voor de Hindustaanse bevolkingsgroep en voor de wijk. Het heeft een Buurtpas exclusief voor wijkbewoners ontwikkeld.

Theater Zwembad de Regentes ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 516.920, waarvan € 152.238 programmeringssubsidie. Daarbovenop ontving het theater de afgelopen jaren een subsidie van € 87.700 voor het regulier maken van ID-banen. In totaal dus € 604.620.

Voor de periode 2009-2012 wordt een subsidieverhoging van € 604.500 gevraagd, waarvan € 228.800 voor het regulier maken van ID banen en inleen-banen en € 375.700 voor nieuw beleid (waarvan € 150.000 voor de muziektheaterwerkplaats).

Beoordeling Adviescommissie

Theater Zwembad de Regentes heeft min of meer een tweeledige functie. Enerzijds heeft het theater zich in zijn tienjarig bestaan ontwikkeld tot een professioneel podium voor muziek-, muziektheater-, dans- en jeugdvoorstellingen. Ook is het

een belangrijk podium voor een aantal festivals in de stad. Daarnaast heeft het theater de functie van cultuuranker voor de wijk Regentes/Valkenbos. Deze dubbele focus is lastig, maar naar de mening van de Commissie heeft de organisatie er de afgelopen jaren hard aan gewerkt om samenhang tussen deze functies aan te brengen. De Commissie is positief over de behaalde resultaten in de programmering, maar het blijft zaak de artistieke koers zorgvuldig te bewaken en het profiel waar mogelijk toch nog te verscherpen. Hoewel de Commissie samenwerkingsverbanden als bijvoorbeeld met ISH positief beoordeelt, is ze van mening dat het theater hierbij wel enigszins op safe speelt. Juist als cultuuranker zou men een stap verder kunnen gaan. Het initiatief is goed, maar kan gedurfd. Dit had naar de mening van de Commissie wat sterker in het plan verwoord kunnen worden, een plan dat overigens helder leesbaar is. De Commissie heeft vertrouwen in de organisatie en erkent dat deze kwetsbaar is omdat er sterk geleund wordt op een kleine staf, aangevuld met gesubsidieerde banen. Dit is een risico. Ook al zouden deze banen regulier gemaakt worden (hiervoor wordt een extra subsidie van € 228.800 gevraagd), dan nog is de organisatie te klein om meer activiteiten te ontplooiën.

De Commissie merkt op dat initiatieven als De Regentes in het verleden te zeer op een sudderplaatje gehouden zijn om zich een plaats te kunnen verwerven binnen de gevestigde orde. De Commissie is van mening dat er nu een situatie ontstaan is waarbij de gemeente duidelijke keuzes moet maken. Dit betekent óf de subsidie stopzetten óf dergelijke instellingen van een voldoende financiële impuls voorzien zodat ze de verwachtingen waar kunnen maken.

Ten aanzien van de werkplaats merkt de Commissie op dat deze functie hoge eisen stelt aan de artistieke directie. Men wil met een raad van advies werken, maar hoe precies is niet overtuigend. Het wordt niet goed duidelijk hoe de artistieke koers gewaarborgd zal worden.

Hoewel de Commissie positief is over de functie en aanwezigheid van een muziektheaterwerkplaats bij Theater Zwembad de Regentes, is de uitwerking van de werkplaats vanuit artistiek oogpunt onvoldoende. De Regentes is een plek met veel potentie en enthousiasme, maar een stevigere artistieke grondslag voor die werkplaatsfunctie is wenselijk. De Commissie adviseert de gemeente hiervoor De Regentes te vragen een nieuw en artistiek uitgewerkt plan op te stellen en na twee jaar een evaluatie te doen plaatsvinden.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert Theater Zwembad de Regentes van een structurele financiële impuls van € 225.700 te voorzien, bovenop de huidige subsidie ad € 604.620. Ten aanzien van de muziektheaterwerkplaats adviseert de Commissie voor vier jaar een bedrag van € 150.000 per jaar te reserveren, met een evaluatie na twee jaar. Daartoe dient de organisatie eerst een nieuw plan in te dienen waarin de artistieke visie en uitwerking beter geformuleerd dienen te worden. Daarnaast adviseert de Commissie een bijdrage toe te kennen buiten het cultuurbudget ten behoeve van het regulier maken van de nog bestaande ID-banen.

Reactie

Theater Zwembad de Regentes is één van de zogenaamde cultuurankers. De Regentes heeft zich ontwikkeld tot een podium voor muziek, muziektheater, dans- en jeugdvoorstellingen. Er is sprake van een gevarieerd programma, waarin ook uitvoeringen van wereldmuziek, moderne en niet-westerse dans te zien zijn. Het theater heeft een

functie voor de Hindustaanse bevolkingsgroep en voor Regentes/Valkenbos.

De Commissie is -met een aantal kanttekeningen- overwegend positief over Theater Zwembad de Regentes. Wij nemen het oordeel van de Adviescommissie over en willen de organisatie structureel versterken voor de uitvoering van haar functies als podium voor muziek(theater)-, dans- en jeugdvoorstellingen en cultuuranker. Ten aanzien van de muziektheaterwerkplaats geeft de Commissie aan dat een stevigere artistieke grondslag wenselijk is en hiervoor een nieuw plan opgesteld zou moeten worden. We nemen het advies om een bedrag te reserveren voor de muziektheaterwerkplaats niet over. Theater Zwembad de Regentes kan met uitgewerkte muziektheaterprojecten een beroep doen op projectmatige subsidies.

Besluit

Wij willen de subsidie aan Theater Zwembad de Regentes verhogen met € 225.700 om de organisatie een structurele financiële impuls te geven.

Budget 2008	€ 604.620
Budget vanaf 2009	€ 830.320

Theater aan het Spui

Inleiding

Theater aan het Spui (TahS) is een vlakkevloertheater met twee zalen met een capaciteit van 310 en 160 stoelen. De programmering bestaat voornamelijk uit gesubsidieerde reisvoorstellingen op het gebied van toneel en dans. Daarnaast wordt het theater regelmatig gebruikt als festivallocatie. Verder ondersteunt het de producties van enkele jonge makers op theater- en dansgebied.

TahS ontvangt momenteel een gemeentelijke subsidie van € 1.559.000 voor exploitatie, huisvestingen programmering, en een subsidie van € 44.000 voor het regulier maken van ID-banen, samen € 1.603.000. Daarbovenop heeft TahS de afgelopen periode € 80.000 per jaar uit het Actieplan Cultuurbereik voor talentontwikkeling ontvangen. Voor de periode 2009-2012 vraagt TahS een subsidieverhoging van € 355.000, waarvan € 120.000 is bestemd voor de uitbreiding van de formatie met 3,5 fte (voor gebouwbeheer, techniek, programmering en educatie/marketing), € 200.000 voor talentontwikkeling c.q. productiehuisfunctie en € 35.000 extra programmeringsbudget. Voor de productiehuisfunctie is bij het rijk € 440.000 aangevraagd; deze aanvraag is niet zichtbaar in de aanvraag bij de gemeente.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is uiterst kritisch over deze aanvraag. Het plan is onevenwichtig en ongeïnspireerd geschreven. De functie van Theater aan het Spui (TabS) als vlakkevloertheater in Den Haag staat voor de Commissie niet ter discussie, maar in het plan ontbreekt reflectie op die plaats en eigen functioneren, evenals een artistieke visie met uitgewerkte ideeën. De Commissie heeft het idee dat er veel kansen blijven liggen en is bezorgd over het toekomstig functioneren van het theater. Ook de verhouding tussen subsidie en recette-inkomsten (slechts 13% van de totale omzet) is niet gunstig te noemen. De inkomsten uit de zaalverhuur (festivals) zijn relatief wel goed.

TabS uit zelf ook zorgen in het plan. Deze hebben betrekking op een te gering programmeringsbudget, dat is uitgehold door prijsstijgingen en een gebrek aan menskracht door het wegvallen van gesubsidieerde arbeidsplaatsen en scherpere regelgeving. Voor de toekomst wil TabS het landelijke aanbod moderne dans, theater en toneel blijven presenteren. Men constateert een toenemende belangstelling voor het kleinschalige theateraanbod. Hiervoor is uitbreiding van de marketingafdeling nodig voor educatie en programmering. De Commissie is van mening dat TabS eerst een helder en overtuigend inhoudelijk plan zou moeten ontwikkelen waaruit de noodzaak voor extra middelen moet blijken. Ook wil het theater zelf blijven produceren, en wil het langere tijd structureel verbintenissen met minimaal twee nieuwe makers aangaan. TabS lijkt te opteren voor een productiehuisfunctie, wat in de aanvraag aan de gemeente echter niet duidelijk wordt. TabS heeft de afgelopen vier jaar van de gemeente middelen vanuit het Actieplan Cultuurbereik ontvangen voor talentontwikkeling van jonge theatermakers. Deze niet-structurele middelen ad € 80.000 worden ook voor de komende periode ingeboekt, en met € 120.000 extra tot een budget van € 200.000 opgehoogd. Er ontbreekt een specifieke begroting met toelichting op dit onderdeel. Ook wordt niet duidelijk in deze aanvraag hoe dit productiehuis zich verhoudt tot het Toneelhuis van de StadstheaterUnie (een werkmaatschappij in oprichting ter bevordering en versterking van de samenwerking van de producerende instellingen en podia voor het toneel in Den Haag, waarvan behalve TabS initiatiefnemer zijn: het Nationale Toneel, Toneelgroep De Appel en Stella Den Haag), of welke rol TabS hierin voor zichzelf ziet.

Een productiehuisfunctie ontstaat idealiter op een natuurlijke wijze vanuit een podium, een gezelschap ofwel vanuit een werkplaats. TabS heeft op die manier in de afgelopen jaren diverse jonge makers op weg geholpen naar een zelfstandige beroepspraktijk. De Commissie is echter niet overtuigd over de wijze waarop dat is gebeurd en met name over de inbedding van een en ander in de stad. Tevens mist de Commissie een achterliggende visie van waaruit voor bepaalde makers gekozen wordt.

De Commissie is van mening dat TabS als vlakkevloertheater een duidelijke en onmisbare functie heeft in Den Haag, maar de visie die hier aan ten grondslag zou moeten liggen, komt niet voldoende in het plan naar voren. De voorgaande adviezen waren ook kritisch, en deze Commissie is teleurgesteld zich te moeten aansluiten bij de mening dat de plannen van TabS weinig inspirerend en overtuigend zijn.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is kritisch over het beleidsplan van TabS, maar ziet het belang van de functie van het theater voor de stad. De Commissie ziet geen aanleiding de gevraagde subsidieverhoging te honoreren en adviseert de subsidie op het huidige niveau van € 1.603.000 te continueren, onder voorwaarde dat TabS de komende vier jaar aan bovengenoemde kritische kanttekeningen voldoet.

Beoordeling Raad voor Cultuur

Theater aan het Spui voldoet op zich aan de criteria die in de subsidieregeling gesteld zijn voor de categorie van productiebuis in de basisinfrastructuur 2009-2012. Er zijn voldoende voorzieningen voor de begeleiding van nieuwe makers en presentatie op een podium is gegarandeerd. Daarnaast zijn de activiteiten over het jaar verspreid en is Theater aan het Spui voor de artistieke continuïteit niet afhankelijk van één of enkele artistiek leiders.

De Raad mist in het activiteitenplan van Theater aan het Spui een heldere artistieke visie. Het wordt niet duidelijk wat precies de doelstelling van het productiebuis is. De plannen van de artistiek begeleiders zijn niet goed uitgewerkt en vertonen weinig samenhang. Voorts is de keuze voor de nieuwe makers ongefundeerd en niet uitgewerkt. De ondersteuning en de doorstroombmogelijkheden zijn mager en er wordt geen visie ontwikkeld op de ontwikkelingstrajecten die de makers kunnen afleggen.

Het is de Raad niet duidelijk hoe het productiebuis zich positioneert ten opzichte van de stad Den Haag, het culturele veld en het landelijke bestel. Theater aan het Spui heeft weinig binding met opleidingen en andere theaterinstellingen. Het verbaast de Raad dat Theater aan het Spui ook participeert in de StadstheaterUnie Den Haag, die een aparte aanvraag voor een productiebuis heeft gedaan. Hoewel er in het activiteitenplan melding wordt gemaakt van de StadstheaterUnie Den Haag, blijft het onduidelijk wat de rol van Theater aan het Spui daarbij is en hoe de twee productiebuisen zich ten opzichte van elkaar zouden gaan positioneren.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

Theater aan het Spui functioneert te solistisch en heeft geen duidelijke visie op de eigen positionering. De Raad adviseert Theater aan het Spui niet op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012.

Reactie

Theater aan het Spui heeft een belangrijke taak te vervullen op het gebied van de programmering van het middelgrote theater in de stad. De voorzieningen en de locatie van dit theater zijn daarvoor ook geschikt. Daarom is het des te verontrustender dat er zowel acht jaar geleden door de toenmalige Adviescommissie 's-Gravesande, als vier jaar geleden door de Commissie Zonderop als nu door deze Commissie kritiek wordt geuit die erop neerkomt dat het mankeert aan inspiratie en uitstraling bij Theater aan het Spui.

De functie van vlakkevoertheater wordt weliswaar vervuld, maar blijkbaar al jarenlang niet op de optimale manier. De Commissie adviseert de subsidie op het huidige niveau te handhaven, welk advies wij overnemen.

Gezien de aanhoudende kritiek zullen wij een extern onderzoek laten verrichten naar het functioneren van Theater aan het Spui en vervolgens met het bestuur van deze instelling bespreken welke maatregelen getroffen moeten worden.

Besluit

Wij handhaven de subsidie aan Theater aan het Spui voor de komende 2 jaar op het huidige niveau en zullen met het bestuur van deze instelling bespreken hoe er verbetering te brengen is in het functioneren van het theater.

Budget 2008	€ 1.603.000
Budget 2009 en 2010	€ 1.603.000
Reservering 2011 en 2012	€ 1.603.000

Zeebelt Theater**Inleiding**

Zeebelt Theater (Zeebelt) is een werkplaats en podium voor (beeldend) kunstenaars en theatermakers waar onderzoek wordt gedaan en interdisciplinaire projecten en voorstellingen worden geproduceerd op het raakvlak van autonome kunst, vormgeving en podiumkunst, waarbij het beeld het uitgangspunt is. Zeebelt wil nieuwe vormen van podiumkunst stimuleren en aan een zo breed mogelijk publiek presenteren en wil makers ondersteuning, middelen en kennis bieden. Tevens wil Zeebelt een bijzondere ontmoetingsplaats zijn voor kunstenaars en publiek.

Zeebelt maakt sinds 2007 gebruik van de nieuwe locatie in de DCR (aan het De Constant Rebecqueplein). De zaal heeft een speelveld van 9 x 9 meter en een publiekscapaciteit van 120 zitplaatsen. Samen met voorzieningen als kleedkamers, uitgebreide theatertechniek en een grote foyer zijn de mogelijkheden enorm toegenomen. De nieuwe plannen van Zeebelt op deze nieuwe locatie richten zich op het uitbreiden van de organisatie voor activiteiten en beheer, het vergroten van de eigen inkomsten door sponsoring en verhuur, het uitbouwen van de nieuwe theaterwerkplaats en het uitbreiden van de programmering tot drie voorstellingen per week en het bevorderen van doorstroom van makers.

Momenteel ontvangt de stichting een subsidie van € 134.633. Voor de periode 2009-2012 wordt een jaarlijks bedrag van € 211.300 gevraagd. Het extra bedrag van € 76.700 dient ter dekking van de uitbreiding van de organisatie (activiteiten en beheer).

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is kritisch ten aanzien van Zeebelt. Het beleidsplan oogt ambitieus, maar er is een discrepantie tussen de ambities en de praktische uitwerking. De Commissie vindt een brug tussen autonome kunst, vormgeving en experimenteel theater een spannend gegeven, maar mist een overtuigende visie. Zeebelt stelt dat er vooraf bewust geen artistiek eindresultaat wordt geformuleerd. Wel is een aantal criteria geformuleerd voor de keuze van de makers, maar de Commissie is niet onder de indruk van de namen waarmee gewerkt wordt.

De Commissie heeft het idee dat Zeebelt nog op zoek is naar een eigen identiteit. Omdat het theater pas sinds kort op de nieuwe

locatie actief is, vindt de Commissie het tegelijk lastig Zeebelt te beoordelen op zijn activiteiten; de vraag is in hoeverre deze specifiek zijn en elders niet beter gedaan worden. Wat Zeebelt tot op heden heeft gedaan was weinig sprankelend. De Commissie vindt dat Zeebelt tot op heden onvoldoende zichtbaar is in de stad en te weinig sporen heeft nagelaten als ontmoetingsplaats voor kunstenaars en publiek.

De Commissie is op zich positief over het feit dat Zeebelt aangeeft samen te willen werken met een aantal instellingen in Den Haag en daarbuiten, maar mist een concrete beschrijving van de inhoud van die samenwerkingsverbanden. Hoe Zeebelt zich verbouwt tot initiatieven zoals VillaNuts en <>TAG wordt niet duidelijk. Wat betreft zijn doelstelling -podiumkunsten met beeld als uitgangspunt- past Zeebelt goed in de DCR met zijn ateliers voor beeldende kunstenaars en vormgevers. Maar ondanks de gezamenlijke huisvesting in hetzelfde complex blijft de relatie met Studio LOOS en de DCR belaaft onduidelijk. Het beleidsplan voor de komende jaren is inhoudelijk weinig inspirerend en geeft onvoldoende vertrouwen dat er een wezenlijke verandering te verwachten is. De focus ligt op de financiële situatie en de noodzaak van meer personeel, pas daarna gaat het over de inhoud. Het onderdeel over publieksbereik overtuigt niet. Er is meer publiek in het nieuwe theater te verwachten, maar de grote aantallen die genoemd worden in het plan lijken de Commissie niet realistisch.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie heeft onvoldoende vertrouwen in de plannen van Zeebelt en adviseert de subsidieaanvraag niet te honoreren en de huidige subsidie per 2009 te beëindigen.

Beoordeling Raad voor Cultuur

Zeebelt voldoet op zich aan de criteria die in de subsidieregeling gesteld zijn voor de categorie productiehuis in de basisinfrastructuur 2009-2012. Er zijn voldoende voorzieningen voor de begeleiding van nieuwe makers en presentatie op een podium is gegarandeerd. Daarnaast zijn de activiteiten over het jaar verspreid en is het productiehuis voor de artistieke continuïteit niet afhankelijk van één of enkele artistiek leiders.

Zeebelt heeft een onderscheidende rol in het veld door vooral aandacht te geven aan interdisciplinaire experimenten. Hierdoor ontstaat een nieuw aanbod van jonge makers vanuit verschillende achtergronden en disciplines. Zeebelt biedt een interessante context voor nieuw werk van beginnende makers in een professionele omgeving met goede begeleiding.

Zeebelt oriënteert zich echter vooral op de lokale omgeving en beperkt zichzelf daardoor in het aantal samenwerkingspartners. Vier jaar geleden constateerde de Raad al dat de activiteiten van Zeebelt grotendeels onzichtbaar blijven voor de buitenwereld. Hierin is in de afgelopen vier jaar geen duidelijke verandering gekomen. Het publieksbereik blijft beperkt en de uitstroom van jonge makers naar het Nederlandse podiumkunstencircuit is zeer beperkt. Het beleidsplan wekt niet het vertrouwen dat hier de komende tijd verandering in zal komen.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

Zeebelt heeft geen landelijke uitstraling en de samenwerking en het publieksbereik beperken zich voornamelijk tot lokaal niveau. De Raad adviseert Zeebelt niet op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012.

Reactie

Wij realiseren ons dat Zeebelt op zijn huidige locatie in de DCR nog maar kort operationeel is en dus niet veel gelegenheid heeft gehad daar van zich te doen spreken. De organisatie van Zeebelt laat blijken aan de slag te zijn gegaan met de kritische opmerkingen van de Adviescommissie. Dat vinden wij positief. Ook zijn er diverse reacties van derden, waaronder samenwerkingspartners, over Zeebelt binnengekomen, waaruit blijkt dat Zeebelt draagvlak heeft. Wij hebben naar aanleiding hiervan een gesprek met Zeebelt gevoerd. Wij willen de subsidie aan Zeebelt voor twee jaar continueren op het huidige niveau. Zeebelt zal tussentijds worden geëvalueerd. Na positieve evaluatie zal de subsidie in 2011 en 2012 worden voortgezet.

Besluit

Wij willen de subsidie aan Zeebelt in 2009 en 2010 continueren op het bestaande niveau. Zeebelt zal tussentijds worden geëvalueerd. Na positieve evaluatie zal de subsidie in 2011 en 2012 worden voortgezet.

Budget 2008	€ 134.633 , waarvan € 24.595 incidenteel
Budget 2009 en 2010	€ 134.633
Reservering 2011 en 2012	€ 134.633

Theater Pierrot

Inleiding

Theater Pierrot is een theater met 135 stoelen en is gelegen in stadsdeel Laak. Het theater wil het culturele hart van Laak zijn en streeft naar culturele cohesie van dit stadsdeel in verandering. Hiertoe presenteert Pierrot een programmering met voorstellingen in, door en/of over Laak en een programmering op het gebied van jeugdtheater. Sinds 2005 is Theater Pierrot aangewezen als cultuuranker in Laak.

Theater Pierrot ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 138.230, waarvan € 22.000 is bestemd voor een regulier gemaakte ID-baan. Daarbovenop ontvangt Pierrot als cultuuranker in Laak een subsidie van € 60.000 uit het Actieplan Cultuurbereik.

Voor de komende periode vraagt Pierrot een structurele subsidie ad € 304.500. Deze stijging is bedoeld voor het regulier maken van het budget uit de Actieplanmiddelen, de uitbreiding van de vaste formatie (€ 70.000) en extra programmeringsbudget (€ 40.000). Bovendien rekent Pierrot op € 20.000 per jaar voor Crosstown Den Haag.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is positief over het beleidsplan van Theater Pierrot, er spreekt bevlogenheid en betrokkenheid uit. Ook de

ambitie die Theater Pierrot aan de dag legt om hét landelijke expertisecentrum voor wijkcultuur en jeugdtheater te worden spreekt de Commissie aan. Pierrot heeft de afgelopen jaren een moeizame ontwikkeling doorgemaakt. Vanuit een positie waar de eindjes aan elkaar geknoopt moesten worden, zijn er uit het oogpunt van cultuurparticipatie goede dingen tot stand gebracht en er worden veel mensen bereikt. De bijzondere voorstelling 'In de Naam van de Vaders' die ontstaan is vanuit Theater Pierrot is hier een prachtig voorbeeld van.

Ondanks het feit dat Pierrot slechts 3,05 fte in dienst heeft, slaagt men er toch in een redelijke programmering neer te zetten en veel bewoners uit Laak bij het theater te betrekken. De Commissie merkt op dat de programmering artistiek gezien over de hele linie wel wat spannender en risicovoller kan. Een wijktheater heeft uiteraard een ander programmeringsprofiel dan een stedelijk podium, maar de Commissie wil er op wijzen dat theaters als Pierrot de grens met puur sociaal-cultureel werk goed moeten bewaken.

De Commissie is enthousiast over het werken met peergroups: gastprogrammeurs uit specifieke groepen in Laak die eigen programma's presenteren. Op deze manier kan een nieuw publiek de weg naar het theater vinden. Ook voor het Crosstown project heeft de Commissie waardering, het is een mooi voorbeeld van samenwerking in de stad die gericht is op talentontwikkeling van jongeren van 14 tot 21 jaar.

De Commissie is van mening dat Pierrot goed op weg is, maar realiseert zich ook dat men met de huidige financiële middelen geen kwaliteitsslag kan maken, zowel artistiek als organisatorisch. Om betekenis te kunnen geven aan de functie als wijktheater/cultuuranker moet Pierrot ook financieel in staat gesteld worden dat te doen. Daarbij heeft Pierrot een voorbeeldfunctie voor mogelijke andere wijktheaters in de stad. Gezien de huidige staat van het theater acht Pierrot een renovatie noodzakelijk. De Commissie adviseert de gemeente serieus de mogelijkheden te onderzoeken voor betere huisvesting, zodat Pierrot zich beter kan profileren als een wijkgericht theater. Om het theater de mogelijkheid te geven zich te professionaliseren adviseert de Commissie tevens om extra middelen ter beschikking te stellen voor (aanscherping van) de programmering en de uitbreiding van de organisatie (2,4 fte). Daarnaast adviseert de Commissie een bijdrage voor Crosstown Den Haag van € 20.000.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie acht verruiming van de financiële middelen noodzakelijk om de positieve ontwikkeling die Theater Pierrot heeft doorgemaakt als wijktheater te kunnen voortzetten. De Commissie adviseert Theater Pierrot een subsidie van € 304.480 toe te kennen. Daarnaast adviseert de Commissie de gemeente mogelijkheden te onderzoeken voor het verbeteren van de huisvesting van Theater Pierrot.

Reactie

Theater Pierrot is één van de zogenaamde cultuurankers. De Commissie adviseert verruiming van de financiële middelen om Theater Pierrot in staat te stellen de positieve ontwikkelingen als wijktheater voort te zetten. Het college neemt dit voorstel over, met dien verstande dat bovenop het bedrag van € 304.480 een bedrag van € 20.000 wordt toegevoegd voor Crosstown, zoals Pierrot heeft gevraagd.

Wat betreft de renovatie van Theater Pierrot merken wij op dat aan Theater Pierrot een bedrag van in totaal € 200.000 is toegekend voor het treffen van arbo-technische maatregelen, vervanging van geluid- en lichtinstallaties, herinrichting kantoor, foyer en zaal. Na het voltooiën van deze werkzaamheden -volgens plan eind 2008- zal de

uitstraling van het gebouw aanmerkelijk zijn verbeterd.

Besluit

Wij willen de subsidie aan Theater Pierrot verhogen met € 186.250, waarvan € 20.000 voor Crosstown.

Budget 2008	€ 138.230
Budget vanaf 2009	€ 324.480, waarvan € 20.000 voor Crosstown Den Haag

---

Openluchttheater Zuiderpark

Inleiding

Het door stichting het Nieuwe Zuiderparktheater (HNZ) geëxploiteerde Openluchttheater Zuiderpark (OLT) is -de naam zegt het al- een openluchttheater in het Zuiderpark (Escamp) met een capaciteit van ongeveer 1.000 plaatsen, dat een aantrekkelijk zomerpodium wil zijn voor iedereen in en rond Den Haag.

Het OLT wil van mei tot en met oktober een brede, horizontale programmering van zestig voorstellingen (van woensdag t/m zondag) aanbieden.

Het OLT ontvangt momenteel (2008) een structurele subsidie van € 136.243, waarvan € 8.028 aan programmeringssubsidie. Voor de periode 2009-2012 vraagt het OLT een subsidieverhoging van € 86.288 per jaar en een incidentele impulssubsidie voor risicovolle producties van € 160.000 (in 2009). De structurele subsidieverhoging is bestemd voor de uitbreiding van de formatie van 1,4 fte naar 2,05 fte (€ 41.288), extra programmeringsbudget (€ 25.000), verbetering imago (€ 10.000) en schoonmaakkosten (€ 10.000).

Beoordeling Adviescommissie

Het beheer en de programmering van het Openluchttheater Zuiderpark zijn sinds maart 2007 overgenomen door een nieuwe organisatie, de Stichting het Nieuwe Zuiderparktheater. Deze stichting is nauw verbonden aan Theater Pierrot. Door deze nieuwe constructie bevindt het OLT zich in een overgangsfase en is er afgelopen zomer een beperkte programmering mogelijk geweest. Hierdoor is het voor de Commissie lastig een oordeel te geven.

Het OLT is het enige in zijn soort in Den Haag, en de Commissie erkent dat het theater belangrijk is voor de directe omgeving. Nu de exploitatie in feite is ondergebracht bij Theater Pierrot, zoekt men naar nieuwe wegen om het OLT opnieuw op de kaart te zetten. Het imago van het theater moet worden verbeterd en men wil dit de komende vier jaar bereiken via een professionalisering van de marketing. De Commissie is van mening dat een imagoverbetering allereerst moet voortkomen uit de programmering, en niet uit de marketing. Het ingediende plan is meer een businessplan/marketingplan dan een artistiek beleidsplan. De Commissie ziet dat het OLT een ingewikkeld concept heeft en zich op veel verschillende doelgroepen met ieder

een eigen programmering richt, maar mist in het plan toch een duidelijk profiel en ideeën voor de programmering, en zet daarom vraagtekens bij de geformuleerde uitgangspunten.

De samenwerkingsverbanden met diverse partners (Paard van Troje, Theater Diligentia en Filmbuis Den Haag) in de stad vindt de Commissie een goede zaak: de programmering van het OLT kan daarmee kwalitatief goed en divers ingevuld worden.

Het theater draait nu hoofdzakelijk op vrijwilligers. Om het OLT in staat te stellen te revitaliseren, hetgeen tijd en geld kost, adviseert de Commissie het OLT voor vier jaar extra budget toe te kennen voor de organisatie en programmering; na twee jaar dient een evaluatie plaats te vinden. Hiertoe zal de organisatie een helder en uitgewerkt artistiek plan moeten opstellen.

Conclusie en advies Adviescommissie

Gezien de noodzaak om de herstart te kunnen laten slagen acht de Commissie een subsidieverhoging van € 66.300 voor de programmering en de uitbreiding van de formatie noodzakelijk. De Commissie adviseert in totaal een subsidie van € 202.543 toe te kennen, onder de voorwaarde dat ingezet wordt op een cultureel diverse programmering met een heldere focus. Hiervoor dient de organisatie een aangepast beleidsplan in te dienen. De Commissie adviseert tevens na twee jaar een evaluatie te laten plaatsvinden.

Reactie

De Adviescommissie oordeelt positief ten aanzien van het gevraagde bedrag, maar is van mening dat het ingediende plan meer het karakter draagt van een businessplan/marketingplan, dan een artistiek beleidsplan. De Commissie onderkent het ingewikkelde concept waarvoor de stichting het Nieuwe Zuiderparktheater (HNZ), die -nauw verbonden aan Theater Pierrot- het Openluchttheater Zuiderpark (OLT) exploiteert, is geplaatst. Veel verschillende doelgroepen met ieder een eigen programmering. Maar de Commissie mist toch een duidelijk profiel en ideeën over de programmering. Niettemin zou naar de mening van de Commissie een subsidieverhoging moeten worden toegekend, onder voorwaarde dat de komende jaren wordt ingezet op een cultureel diverse programmering met een heldere focus. Daarvoor zou HNZ in de gelegenheid gesteld moeten worden een aangepast beleidsplan in te dienen. Wij kunnen ons vinden in het inhoudelijk oordeel van de Commissie, maar vinden een subsidieverhoging prematuur, daar het budget voor het OLT in 2008 al met een bedrag van ruim € 50.000 is verhoogd. Wij willen het OLT het huidige en de komende twee seizoenen monitoren en in 2010 een evaluatie uitvoeren.

Besluit

Wij handhaven het subsidieniveau van het Nieuwe Zuiderparktheater op € 136.243 en zullen aan de hand van een evaluatie in 2010 bezien in hoeverre een aanpassing van het budget noodzakelijk is.

Budget 2008 € 136.243

Budget vanaf 2009 € 136.243

Stichting Atrium

Inleiding

Stichting Atrium Den Haag (Stichting Atrium) initieert, programmeert en faciliteert sportieve, educatieve, culturele, maatschappelijke en op amusement gerichte evenementen en activiteiten in het Atrium van het stadhuis. Van deze activiteiten komt alleen de culturele programmering (voorstellingen, tentoonstellingen, lezingen en festivals) ten laste van het programmeringsbudget van Stichting Atrium. Naast Stichting Atrium organiseren ook gemeentelijke afdelingen en andere (maatschappelijke) organisaties activiteiten in het Atrium.

Stichting Atrium ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 116.360. Voor de periode 2009-2012 wordt een subsidie van € 119.245 gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

De Stichting Atrium wil het huidige beleid de komende periode voortzetten, en zich daarnaast met name richten op jeugd en jongeren, nieuwe Hagenaars als makers van kunst en cultuur, expats, wijkbewoners, ouderen en amateurs. De Commissie vindt het een goede zaak dat er in het Atrium van het stadhuis een breed scala aan activiteiten georganiseerd wordt, maar zet vraagtekens bij deze aanvraag. De functie en de programmering van het Atrium gaan veel verder dan kunst en cultuur, waardoor de Commissie van mening is dat de beoordeling van deze aanvraag niet aan haar is.

De Commissie is overigens van mening dat de wens van de gemeente om activiteiten in deze bijzondere ruimte te organiseren zeer terecht is. Maar gezien de brede invulling van de activiteiten ontgaat het de Commissie waarom de Stichting Atrium uit de cultuurbegroting zou moeten worden bekostigd. Hiervoor zouden andere middelen ingezet moeten kunnen worden. In het verlengde hiervan vindt de Commissie het opmerkelijk dat de Stichting Atrium aan de ene kant subsidie nodig heeft om vervolgens € 25.000 per jaar te moeten betalen voor het gebruik van het Atrium.

Overigens acht de Commissie de keuze, die ooit gemaakt is, om de programmering van de 'huiskamer van Den Haag' los te koppelen van de Facilitaire Dienst en in een aparte stichting onder te brengen een juiste, omdat hierdoor de bewegingsvrijheid van de organisatie groter is en er op deze wijze ook externe financiering kan worden gezocht voor specifieke activiteiten. Zo ook voor culturele programma's: hiervoor zou de Stichting Atrium een beroep moeten kunnen doen op het budget Culturele Projecten.

De Stichting Atrium doet in zijn beleidsplan nog een verzoek aan de gemeente om een loket/steunpunt voor subsidieaanvragen van multiculturele groepen te begeleiden. De Commissie merkt daarover op dat de begeleiding van multiculturele groepen één van de taken van Culturalis is. Een nieuwe voorziening hiervoor acht de Commissie daarom niet nodig.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie acht subsidiëring van de Stichting Atrium vanuit de cultuurbegroting niet gerechtvaardigd en adviseert de structurele subsidie vanuit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur stop te zetten. De Commissie adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Reactie

Nadat de Commissie Zonderop had geadviseerd de Stichting Atrium op te heffen is in het vorige Meerjarenbeleidsplan reeds besloten, deze stichting alleen een faciliterende taak toe te delen. De Adviescommissie constateert, dat de Stichting Atrium slechts voor een betrekkelijk klein gedeelte artistieke activiteiten programmeert en daarnaast activiteiten verricht op allerlei andere terreinen, zodat zij subsidiëring uit de sector cultuur onterecht vindt. Wij beamen de stelling dat de Stichting Atrium op meer terreinen actief is dan alleen op cultureel gebied. Tegelijkertijd stellen wij vast dat de functie van het Atrium niet gemist kan worden. Daarom handhaven wij de subsidie op het huidige niveau.

Besluit

Wij handhaven de subsidie aan de Stichting Atrium op het huidige niveau.

Budget 2008	€ 119.245
Budget vanaf 2009	€ 119.245

Grote Kerk

Inleiding

De Grote of St. Jacobs Kerk, die sinds 1982 niet langer in gebruik is als centrum voor religieuze diensten, wordt beheerd door de Stichting Grote Kerk Den Haag met als doel behoud en goed gebruik van dit Rijksmonument. Er vinden behalve evenementen op basis van commerciële verhuur (zoals beurzen, congressen, vergaderingen, diners en recepties) ook culturele evenementen plaats (zoals concerten, lezingen en tentoonstellingen). De Grote Kerk wil de komende vijf à zes jaar groeien naar een programmering waarin een grotere rol wordt toebedeeld aan culturele projecten. De Grote Kerk wil met grote wisselende of reizende publiektentoonstellingen niet concurrerend, maar complementair zijn aan andere culturele instellingen in Den Haag. De missie daarbij is om een cultuurcentrum te zijn voor grote groepen mensen van binnen en buiten Den Haag. De organisatie is samenwerkingsverbanden aangegaan met Haagse museale instellingen, zoals het Haags Historisch Museum, het Nationaal Archief, het Haags Gemeente Archief, de Koninklijke Bibliotheek en de gemeentelijke afdelingen Monumentenzorg en Archeologie.

De Grote Kerk ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Er zijn in het verleden incidenteel projectsubsidies verstrekt. Voor de periode 2009-2012 wordt een jaarlijkse subsidie gevraagd van € 250.000 voor de uitvoering van het programma van grote tentoonstellingen.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de verrichte prestaties van de Grote Kerk, maar is niet overtuigd door het beleidsplan

en is niet erg enthousiast over de inhoudelijke kwaliteit van het tentoonstellingsprogramma. Op dit moment vindt in de Grote Kerk een mix aan diverse maatschappelijke, commerciële en culturele activiteiten plaats. Volgens de Grote Kerk is er in Den Haag een gebrek aan een grote ruimte voor publiekstentoonstellingen. De Grote Kerk wil deze leemte graag invullen en een tentoonstellingsruimte bieden, ook voor instellingen die deze ruimte zelf niet hebben. Hierdoor kunnen er minder commerciële evenementen plaatsvinden. Dit betekent minder eigen inkomsten. De stichting vraagt een subsidie voor de uitvoering van het tentoonstellingsprogramma, maar in feite wordt een exploitatiesubsidie gevraagd ter compensatie van deze inkomstenderving.

De zienswijze dat er een gebrek is aan een tentoonstellingsruimte deelt de Commissie niet. De Grote Kerk heeft deze functie feitelijk al, het gaat nu om een intensivering. De Commissie zet tevens vraagtekens bij de verwachte bezoekersaantallen, die niet erg hoog zijn, en bij het gepresenteerde tijdpad. Hieruit is af te leiden dat er pas vanaf 2014 jaarlijks een grote tentoonstelling gerealiseerd kan worden.

De Commissie is voorstander van een bredere culturele functie van de Grote Kerk. De Grote Kerk biedt een prachtige plek om deze instellingen zichtbaar te maken, die daar dan ook zelf financieel in zouden moeten bijdragen. Maar meer in het algemeen geven het voorliggende beleidsplan en de programmering de Commissie geen aanleiding om de subsidieaanvraag te honoreren. Voor artistiek inhoudelijke interessante programma's zou een beroep gedaan kunnen worden op projectsubsidies.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is niet positief over het beleidsplan en adviseert de aanvraag niet te honoreren. Voor artistiek-inhoudelijk interessante tentoonstellingen kan de Grote Kerk een beroep doen op projectsubsidies.

Reactie

Wij zijn het eens met het oordeel van de Commissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van de Grote Kerk niet.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

Onder de Bogen

Inleiding

Stichting Onder de Bogen heeft ten doel het behouden en onderhouden van de Barth Kapel, een monumentaal pand in het centrum van Den Haag. De Barth Kapel bestaat uit een ruimte van 100m² en heeft een capaciteit

van 80 stoelen. De Kapel wordt gebruikt als spiritueel, cultureel en maatschappelijk centrum. De ruimte wordt gebruikt door initiatieven met een klein budget voor concerten, workshops, bijeenkomsten en vergaderingen, en als oefen- en cursusruimte door diverse groepen en organisaties. Gerelateerd aan de doelstelling wil de organisatie de functie van de Barth Kapel verder ontwikkelen.

Stichting Onder de Bogen ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Voor de periode 2009-2012 wordt een jaarlijkse subsidie gevraagd van € 20.000 om een beheerder te kunnen bekostigen. Tot en met 2008 wordt deze functie met een ID-baan ingevuld.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de idealistische doelstelling om de kapel in stand te houden. Hoewel de Barth Kapel ook door culturele instellingen en initiatieven (zoals het Koninklijk Conservatorium, het Koorenhuis en Theater aan het Spui) wordt gebruikt als oefenruimte, is beoordeling van deze subsidieaanvraag niet relevant in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur. Dat betreft immers een functie die genoemde instellingen vrij kunnen inkopen. Instandhouding van een cultuurhistorisch interessante locatie valt buiten de doelstellingen van het Meerjarenbeleidsplan. Naast het behouden en onderhoud van de Barth Kapel wil de stichting die locatie verder ontwikkelen tot spiritueel, cultureel en maatschappelijk centrum. Daarbij ontbreekt echter een cultuurinhoudelijke visie.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van mening dat dit plan niet past binnen de kaders van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur. De Commissie oordeelt negatief over de subsidieaanvraag en adviseert deze niet te honoreren.

Reactie

Wij zijn het eens met het oordeel van de Commissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van Onder de Bogen niet.

Budget 2008	€ 0
Budget vanaf 2009	€ 0

Inleiding

Klassieke muziek

Volgens de Adviescommissie behoeven aanbod en programmering van de muzieksector versterking. Wij volgen dan ook de adviezen van de Commissie op om een aantal organisaties hiervoor meer financiële armlslag te geven. Tevens willen wij de bijdrage aan de Stichting Gastprogrammering voor de Muziekdriedaagse structureel maken. Op het gebied van de oude muziek versterken wij Musica Antica da Camera en reserveren wij een bedrag voor de New Dutch Academy. De Commissie heeft veel waardering voor het werk van de Johan Wagenaar Stichting (JWS) in de nieuwe muziek. De aanpak die de JWS heeft gekozen door een duurzaam samenwerkingsverband te smeden, waaruit de 'Dag in de Branding' is ontstaan, begint zijn vruchten af te werpen. Wij zijn net als de Commissie content met deze ontwikkeling en willen de JWS daarom versterken.

De Commissie spreekt haar zorg uit over het Residentie Orkest en het ontbreken van een goede en aantrekkelijke grote concertzaal in Den Haag. Het Residentie Orkest heeft zich in de voorhoede van het Nederlandse orkestenbestel weten te handhaven, maar kampt met teruggelopen bezoekersaantallen en is er nog onvoldoende in geslaagd een positie als het 'orkest van de stad' in te nemen. Wij delen de mening van de Commissie dat het orkest veel aandacht behoeft en zullen daar gevolg aan geven. In het voorjaar van 2008 hebben wij besloten plannen te laten uitwerken voor een nieuw zalencomplex op het Spuiplein, in combinatie met een eventuele accommodatie voor het Koninklijk Conservatorium (KC).

De Commissie wijst op het belang van een middensegment van florerende ensembles voor een goed muziekklimaat. Het Koninklijk Conservatorium is van oudsher ontstaansbron van ensembles. Het verheugt de Commissie dat de zichtbaarheid van het KC in de stad de laatste jaren is toegenomen. Wij sluiten ons daarbij aan en zien graag dat deze ontwikkeling zich verder doorzet. Wij zijn het met de Commissie eens dat het middensegment impulsen kan gebruiken, zeker waar het gaat om betekenis, zichtbaarheid en duurzame binding met de stad. Het kritische advies over LOOS heeft tot een aanzienlijk aantal reacties geleid. Voor zijn voortbestaan is LOOS meer nog dan van de gemeente afhankelijk van subsidie van het landelijke NFPK+. In de periode 2005-2008 hebben wij subsidie gegeven aan LOOS voor activiteiten in de studio in DCR aan het De Constant Rebecqueplein. Vanwege het belang van deze plek voor het middensegment reserveren wij dit bedrag, om de studio voor de muziek te behouden.

Jazz

De Commissie geeft aan dat de jazz zich van oudsher kenmerkt door vele stromingen en bloedgroepen, die tot gevolg hebben dat de sector zich vaak moeilijk weet te organiseren, wat de zichtbaarheid niet ten goede komt. Wij herkennen dat in de Haagse situatie. De Commissie is positief over het initiatief dat Den Haag Marketing heeft genomen om met zoveel mogelijk partijen een gezamenlijke jazzmarketing en -pr op te zetten. Wij sluiten ons daarbij aan en zijn benieuwd naar de resultaten van dit initiatief.

De Commissie constateert dat er in Den Haag twee structureel gesubsidieerde organisaties zijn die op reguliere

basis -buiten de festivals- jazz programmeren: Prospero en de Stichting Gastprogramming. Prospero zal naast de bestaande concerten in Paviljoen De Witte en het Institute for Social Studies ook concerten programmeren in samenwerking met het jongeren pop-podium Bazart. Prospero wil zo de banden tussen jazz en hiphop aan het Haagse publiek laten horen. Wij volgen het advies van de Commissie om Prospero te versterken.

In de afgelopen drie jaar zijn er in onze stad twee nieuwe jazzfestivals ontstaan. Het festival The Hague Jazz dat in het voorjaar plaatsvindt en Pure Jazz dat in het najaar plaats vindt. Wij volgen vooralsnog het advies van de Adviescommissie om deze festivals geen subsidie toe te kennen. Gezien echter het feit dat beide nog jonge festivals zijn die elk in 2008 hun derde editie beleefd hebben, zullen wij ons definitieve standpunt over de jazzfestivals in de stad nog bepalen. Voor de jazz is een structureel bedrag van € 35.600 gereserveerd en viermaal een incidenteel bedrag van € 165.000, dus € 200.600 per jaar.

Popmuziek

Den Haag en popmuziek zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Velen associëren Den Haag voornamelijk met beat- en rockmuziek, maar Den Haag heeft ook een vooraanstaande positie als het gaat om de elektronische muziek en underground. De Commissie constateert dat Den Haag een goed functionerende popinfrastructuur heeft voor zowel gevestigde buitenlandse artiesten als voor lokale en regionale acts. Daarbij merkt de Commissie op dat deze infrastructuur wel kwetsbaar is: het Paard van Troje is de enige middelgrote concertzaal voor de subtop van buitenlandse bands. Met het verdwijnen van de Statenhof ontbeert Den Haag volgens de Commissie een podium van het formaat van Ahoy of een Heineken Music Hall (Amsterdam). Concerten van internationale popsterren kunnen nu alleen incidenteel plaatsvinden op het Malieveld of tijdens een festival als Parkpop of Beatstad. Het Paard heeft dit ook geconstateerd en spreekt in zijn beleidsplan de ambitie uit om locaties als het ADO-stadion, De Uithof en het World Forum te gaan gebruiken voor concerten van internationale artiesten van allure.

De Commissie is erg positief over het functioneren van het Paard van Troje en het Haags Pop Centrum. Het Paard lijkt haar plek en reputatie als belangrijk poppodium te hebben teruggewonnen, aldus de Commissie, en het HPC vervult een cruciale rol in Den Haag om de popmuziek te bevorderen. Tevens erkent de Commissie, in navolging van de Haagse Popnota, de belangrijke functie van Bazart als podium voor de alternatieve stromingen van de popmuziek. Wij zijn verheugd met deze conclusies en onderschrijven de waarde van deze instellingen voor de stad.

Het college hecht niet alleen een grote waarde aan de geïnstitutionaliseerde popinfrastructuur. De informele infrastructuur is minstens zo belangrijk voor een bloeiend popklimaat. Een levendige undergroundscene, waar muzikanten zich bezig houden met het experimentele, de niche, is een voorwaarde voor het ontstaan van de populaire muziek van later. Wij zijn ons ervan bewust dat een dergelijke informele infrastructuur gekoesterd moet worden. Met een actief broedplaatsenbeleid streven wij ernaar deze informele infrastructuur te behouden voor Den Haag.

Wij zijn content met de uitgesproken waardering van de Commissie voor de gekozen strategie in de Haagse Popnota. Ons uitgangspunt van de popnota is: Pop komt van onderop. Het publiek, de programmeurs, de Haagse popinstellingen en vooral de muzikanten maken Den Haag tot een bloeiende popstad. De rol van de gemeente ligt bij het scheppen van goede voorwaarden.

Wij zijn trots op de diverse grote en kleine popfestivals die jaarlijks in Den Haag plaatsvinden, welke consequent een muzikale Haagse inbreng kennen.

Om de artistieke diversiteit en de participatie te bevorderen, hebben we een impuls gegeven aan de urban popmuziek. Urban is een verzamelnaam van populaire muziekstromingen als hiphop, rap en rythm & blues. Met middelen uit de Haagse Popnota heeft onder andere Musicon kunnen investeren in de Blockparty's en het HipHop-traject. De Commissie is enthousiast over deze initiatieven en adviseert de trajecten structureel te ondersteunen vanuit de cultuurbegroting. Wij nemen dit advies over en daarmee worden voor het eerst activiteiten op het gebied van de urban opgenomen in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur.

In het kader van de Krachtwijken werken wij op dit moment aan een ontwerp voor een 'centrum voor urbane cultuur' in Escamp. In dit centrum zal talentontwikkeling op het gebied van urban muziek en de bijhorende kunststromingen centraal staan.

Residentie Orkest

Inleiding

Het Residentie Orkest (RO) is hét symfonieorkest van Den Haag en is tevens onderdeel van het landelijke orkestenbestel, waarin het met andere randstedelijke orkesten de kwalitatieve kopgroep vormt. Het RO wil zoveel mogelijk concerten geven van een zo hoog mogelijk niveau voor zoveel mogelijk mensen. De belangrijkste activiteit van het orkest is het verzorgen van symfonische concerten in de Dr Anton Philipszaal. Daarnaast zijn er specifieke projecten op locatie, kamermuziekconcerten en educatieprogramma's. Het orkest gaat jaarlijks op tournee naar het buitenland, en heeft van het rijk de verplichting tot het begeleiden van één operaproductie van De Nederlandse Opera per jaar.

Het RO ontvangt momenteel van de gemeente een structurele subsidie van € 5.128.303 en van het rijk € 3.386.200. In 2006 en 2007 ontving het orkest van de gemeente een extra incidentele bijdrage van € 50.000 voor het ontwikkelen van educatieve programma's. In 2008 ontvangt het orkest een eenmalige subsidie van € 500.000 voor het aantrekken van solisten en gastdirigenten, voor een inhaalslag op het gebied van de marketing en voortzetting van het educatiebeleid.

Voor de periode 2009-2012 vraagt het RO aan de gemeente een subsidieverhoging van € 840.000 en bij het rijk € 560.000. Deze totale gevraagde subsidietoename ad € 1.400.000 is volgens de subsidieverhouding 60%-40% verdeeld over gemeente en rijk. De subsidieverhoging is gerelateerd aan de uitbreiding van het personeel (marketing en educatie), voor het aantrekken van dirigenten en solisten, het op peil brengen van de vaste formatie, meer diensten en het marketingbudget.

Beoordeling Adviescommissie

Het Residentie Orkest (RO) stelt zich ten doel het muziekleven in de meest uitgebreide zin te bevorderen, in het bijzonder in Den Haag. Het orkest rekt zich tot de top van de culturele piramide van Den Haag, en ziet zich vanuit die positie gesteld voor een dubbele verantwoordelijkheid: het verder uitbouwen van de internationale status en de 'ontsluiting van het product' voor een zo breed mogelijk (Haags) publiek. Hiervoor heeft het orkest samenwerkingspartners in de stad gezocht en beschouwt het educatie als een essentieel onderdeel van de organisatie, zowel voor scholieren als volwassen amateurs. Het RO wil een sterker product voor meer publiek en een betere maatschappelijke verankering.

Het orkest heeft de afgelopen jaren een onverwacht sterke terugval van het aantal concertbezoekers moeten vaststellen. Deze trend is in de hele symfonische sector zichtbaar, maar laat zich op een alarmerende manier zien bij het RO. Een concurrerende vrijetijdsmarkt stelt steeds hogere eisen. Om het tij te keren is het orkest in 2007 begonnen met een krachtige kwaliteitsimpuls op het gebied van marketing en communicatie. Men wil klantgericht opereren en een zo groot mogelijk publiek aanspreken, maar tegelijkertijd trouw blijven aan het eigen product. Verder zoekt men een oplossing in een integrale benadering, waarbij drie sporen bewandeld zullen worden: de continuering van de bestaande activiteiten op een zo hoog mogelijk niveau, de verdere professionalisering van de organisatie, en het initiëren van nieuwe activiteiten die aansluiten bij de artistieke en maatschappelijke visie. Voor de laatste twee zijn extra mensen, kennis en financiële middelen nodig. De uitwerking van de

drie sporen wordt gezocht in een sterker 'product' met dirigenten en solisten van internationale allure, meer vernieuwende projecten en educatie als vast onderdeel van het aanbod en in meer publiek. Hiervoor zijn een eigentijds marketingbeleid, klantgerichtheid, verhoging van de concertbeleving en het aanboren van nieuwe doelgroepen nodig. Voor de maatschappelijke verankering zijn gesprekken gaande. Verder wil het orkest bijdragen aan de ontwikkeling van jong talent.

De Commissie is niet overtuigd door het beleidsplan voor de komende vier jaar. Het plan blijft te veel hangen in schetsen en wenselijkheden, die voortkomen uit de penibele situatie waarin het orkest zich al geruime tijd bevindt. Er zijn de afgelopen jaren met grote regelmaat financiële problemen geweest, die door interne bezuinigingen en met incidentele steun van de gemeente zijn afgewend. Deze (hulp)acties hebben de structurele basis van het orkest niet verbeterd en zij zullen het orkest ook in de toekomst niet redden. Daarnaast heeft het orkest de afgelopen jaren te maken gehad met te veel wisselingen op de gezichtsbepalende plekken binnen het orkest: behalve het vertrek van chef-dirigent Jaap van Zweden, die een zeer waardige opvolger heeft gekregen met maestro Neeme Järvi, zijn er frequente wisselingen geweest bij zowel de directie als de artistieke leiding. Voorts zijn de bezoekersaantallen de laatste jaren drastisch afgenomen van 78.000 in 2003 tot 47.000 in 2007, hetgeen zowel voor de financiële positie als voor het imago van het orkest negatieve gevolgen heeft. Die terugval baart de Commissie ernstige zorgen. Feitelijk wil het RO het oude beleid voor het grootste deel continueren. Daarnaast wil men de organisatie verder professionaliseren en nieuwe activiteiten initiëren die aansluiten bij de artistieke en maatschappelijke visie. Deze artistieke en maatschappelijke visie wordt echter niet uitgewerkt. De problemen waar het orkest zich voor gesteld ziet, worden in het plan minimaal benoemd en oplossingen worden te weinig aangedragen. Het RO lijkt de problemen louter op basis van een marketingplan te willen oplossen. Het RO zal tot een betere probleemanalyse moeten komen.

Hoewel de Commissie vertrouwen heeft in de huidige leiding en ook de kwaliteit van de dirigent en musici op geen enkele wijze in twijfel trekt, is de Commissie bezorgd over deze voor Den Haag zo belangrijke instelling. Met zijn circa 100 musici en staf is het orkest een kostbare voorziening voor de stad. In het vorige beleidsplan gaf het RO al aan een duidelijker aanwezigheid op te willen bouwen in de stad en in te zetten op een bredere publieksbenadering. Deze doelstellingen zijn niet gehaald. Het orkest is nog steeds onvoldoende zichtbaar.

Het RO staat voor een grote opgave. De problemen in de symfonische sector lijken extra zwaar te wegen voor dit orkest. Het orkest bevindt zich op een kruispunt. Het RO wil als A-orkest voortbestaan en meedraaien in de (inter)nationale top. Tegelijk wil het RO een orkest van de stad worden. De Commissie erkent het bestaan van dit spanningsveld, en onderschrijft dat het RO inhoud zal moeten geven aan beide dimensies.

Er wordt nu voor de komende periode een forse subsidieverhoging gevraagd. Ten aanzien van de begroting 2009-2012 merkt de Commissie op dat de onderverdeling van kernactiviteiten en extra activiteiten niet te achterhalen is. De kernactiviteiten worden beschouwd als reguliere prestatie, maar passen desondanks niet binnen de huidige productiecapaciteit. Van de extra activiteiten wordt gesteld dat deze alleen kunnen plaatsvinden als de additionele kosten ervan gedekt zijn door additionele inkomsten uit sponsoring of uitkoopsummen. De Commissie merkt op dat de eigen inkomsten te conservatief begroot zijn. Het is opmerkelijk dat de extra gevraagde subsidie, onder andere bestemd om in te zetten op marketing, niet lijkt te leiden tot

hogere inkomsten uit recette en sponsoring. In het plan zouden het ambitieniveau en de begroting beter op elkaar afgestemd moeten zijn.

Ten aanzien van het bestuursmodel adviseert de Commissie het bestuur naar een raad van toezicht-model te transformeren, zodat het bestuur als raad van toezicht meer op afstand van de directie komt te staan. Dit geeft de directie een betere kans om de problemen op te lossen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De kwaliteit van de musici van het RO staat niet ter discussie, maar het beleidsplan geeft te weinig vertrouwen voor een wezenlijke omslag in het beleid, dat zicht biedt op een verbeterde positie van het orkest. Een negatief advies zou op dit moment te ver gaan, maar het orkest bevindt zich op een kruispunt en de Commissie luidt de noodklok.

De Commissie kan niet anders dan adviseren eerst voor twee jaar de subsidie op het huidige niveau van € 5.128.303 te continueren. Het RO dient te komen tot een duidelijke probleemanalyse en een 'doorstart'plan voor een nieuwe en veel sterker artistiek onderbouwde koers, als 'orkest van de stad'. In deze twee jaar zal het orkest ook uitvoering moeten geven aan deze koers. De ambities en begroting dienen op elkaar te worden afgestemd. Aan een eventuele subsidieverhoging moeten zeer strenge voorwaarden verbonden worden. De Commissie adviseert hiervoor een budget te reserveren van maximaal € 840.000 per jaar voor de laatste twee jaar van de komende beleidsperiode.

Geadviseerd wordt om op zeer korte termijn een aparte Commissie in te stellen ter structurele monitoring van het orkest. Deze Commissie zou eventueel kunnen bestaan uit leden van de muziekcommissie van de Raad voor Cultuur en van de Adviescommissie in Den Haag.

Beoordeling Raad voor Cultuur

Met de nota Kunst van leven heeft het rijk de symfonieorkesten, waaronder het Residentie Orkest, geplaatst in de categorie instellingen met een langjarig subsidieperspectief. Deze instellingen zullen voortaan eens per vier jaar worden gevisiteerd, waarbij de facetten kwaliteit, productiviteit, publieksbereik en bedrijfsvoering zullen worden beoordeeld. De Raad voor Cultuur zal dan niet meer op instellingenniveau advies uitbrengen, maar zich alleen nog richten op het orkestenbestel.

De orkesten hebben voor de periode 2009-2012 echter verzocht op de 'oude' manier hun beleidsplan te mogen indienen, en pas voor de periode 2013-2016 in de visitatiesystematiek mee te gaan. De orkesten hebben voor 1 juli 2008 bij het rijk een begroting met toelichting en een prestatieoverzicht moeten indienen, welke door de Raad voor Cultuur marginaal getoets is. De minister zal de Raad voor Cultuur vragen in 2009 een integraal advies over het orkestenbestel uit te brengen.

Subsidie ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Op de huidige subsidie aan het RO wordt voor 2009 een generieke korting van 1,7% en voor de jaren daarna een korting van 3,4% toegepast op grond van het Cultuurprofijtbeginsel. Voorts is uit de extra middelen die voor de basisinfrastructuur beschikbaar zijn gekomen een subsidieverhoging van € 130.780 aan het RO toegekend.

Het Residentie Orkest ontvangt van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in 2009 een subsidie van € 3.599.359.

Reactie

Wij sluiten ons aan bij de analyse en het oordeel van de Commissie. De positie van het Residentie Orkest (RO) is belangrijk voor de stad, maar behoeft op dit moment veel aandacht. Het RO zal in de lijn van het advies een nieuw beleidsplan moeten opstellen, met een duidelijke probleemanalyse en een ‘doorstart’ plan als ‘orkest van de stad’ met een artistiek onderbouwde koers. Bij de uitwerking van het plan voor het ‘orkest van de stad’ willen wij graag de mogelijkheid onderzocht zien van een betrokkenheid van het orkest bij één of twee projecten per jaar van amateurkoren. Wij nemen het advies van de Commissie om op korte termijn een aparte commissie in te stellen over, en zullen hierover ook met het orkest in contact treden. Het stemt ons tevreden dat het RO er naar aanleiding van het advies blijk van geeft open te staan voor de kritische kanttekeningen die hierin zijn geuit.

De adviescommissie adviseert de komende twee jaar de subsidie op het huidige niveau te continueren, en voor 2011 en 2012 een bedrag van € 840.000 te reserveren. Dat zou betekenen dat het RO de eerste twee jaar van het Meerjarenbeleidsplan op het huidige structurele niveau moet werken, maar wel op een lager financieel niveau dan in 2008. In 2008 is op grond van een analyse naast de structurele subsidie van € 5.128.303 een incidentele bijdrage van € 500.000 toegekend voor de noodzakelijke inhaalslag op het gebied van programmering, marketing en educatie. Hiermee heeft het RO een eerste aanzet gegeven om de binding en relatie met de stad te verstevigen en laten zien dat het orkest hier serieus mee bezig is. Indien wij het advies zouden volgen, kunnen deze impulsen de komende twee jaar niet worden voortgezet. Omdat het orkest juist dan zal moeten bewijzen een nieuwe koers te kunnen varen, zou dat contraproductief zijn.

Wij willen de subsidie aan het RO voortzetten op het niveau van de huidige structurele subsidie. Voorts reserveren wij voor de periode 2009-2012 een totaalbedrag van € 1.680.000 uit de incidentele middelen. Indien het orkest een nieuw beleidsplan zal hebben gepresenteerd, kan dit bedrag in jaarlijkse bijdragen van € 420.000 beschikbaar worden gesteld.

Besluit

Wij willen de subsidie aan het Residentie Orkest op het huidige structurele niveau voortzetten en reserveren voor de periode 2009-2012 een totaalbedrag van € 1.680.000 uit de incidentele middelen. Indien het orkest een nieuw beleidsplan zal hebben gepresenteerd, kan dit bedrag in jaarlijkse bijdragen van € 420.000 beschikbaar worden gesteld.

Budget 2008	€ 5.128.303
Budget vanaf 2009	€ 5.128.303 (structureel)
Reservering 2009-2012	€ 420.000 (incidenteel)

Stichting Gastprogrammering

Inleiding

De Stichting Gastprogrammering (GP) heeft tot taak om in aanvulling op het aanbod van het Nederlands Dans Theater (NDT) en het Residentie Orkest (RO) een interessante programmering muziek, muziektheater en dans te realiseren in de Dr Anton Philipszaal (DAPZ), het Lucent Danstheater (LDT) en de Nieuwe Kerk.

De GP is ontstaan uit de voormalige Stichting Exploitatie Muziekcentrum en Danstheater Den Haag (SEM) nadat het eigendom van het LDT en de DAPZ aan de gemeente in 2006 is overgedragen. Door deze eigendomsoverdracht wijzigden de onderlinge verhoudingen tussen de beide huisgezelschappen enerzijds en de SEM anderzijds. Eén van de eisen van het RO en het NDT was dat de SEM zou worden opgesplitst in twee rechtspersonen: een nieuwe SEM voor het beheer en exploitatie van het zalencomplex en een stichting voor de gastprogrammering (GP). De programmeringssubsidie van € 844.775 is in 2007 overgeheveld van de (oude) SEM naar deze nieuwe stichting GP.

De GP ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 844.775. Daarbij is vanaf 2006 voor drie jaar een subsidie van € 50.000 toegekend voor de Haagse Muziek Driedaagse uit het budget consolidering en versterking bestaande festivals.

Voor de komende periode 2009-2012 wordt een subsidieverhoging van € 335.000 gevraagd. Deze is onder te verdelen in € 10.000 voor de ontwikkeling van jong talent voor jazz, € 75.000 voor de Haagse Muziek Driedaagse, € 90.000 voor de uitbreiding van de klassieke muziek, € 101.000 voor de internationalisering van dans met ontwikkeling van jong talent en € 103.000 voor de internationalisering van opera met ontwikkeling van jong talent. Het totaal van deze intensiveringen bedraagt € 379.000, waarvan € 44.000 door beleidswijzigingen wordt bekostigd uit de bestaande subsidie.

Beoordeling Adviescommissie

Terugkijkend op het afgelopen decennium constateert de Commissie dat er veel is veranderd in de constructie rond en de financiering van beide zalen. De programmeringssubsidie is in die jaren steeds verhoogd. De bedrijfsmatige uitgangspositie van de zalen was destijds uitermate penibel, hetgeen een aantal jaren geleden zelfs heeft geleid tot het tijdelijk stopzetten van de programmering. Niet alleen doordat de gemeente een aantal keer in financiële zin heeft bijgesprongen, maar ook omdat er na de oprichting van de SEM in 2002 in bedrijfsmatig opzicht steeds meer orde op zaken is gesteld, kon er gebouwd worden aan een programmeringsbeleid. Hiervoor heeft de Commissie veel waardering. Er is voor de verschillende genres met meer en minder succes weer publiek opgebouwd. De Gastprogrammering (GP) bouwt voort op wat de SEM heeft ingezet.

De GP wil zoveel mogelijk mensen in aanraking brengen met kwalitatief hoogwaardige muziek en dans, en zoekt naar een mix van toegankelijkheid, kwaliteit en vernieuwing, met respect voor details. In 2006 werden 186 evenementen geprogrammeerd, waarvan 62 in de Dr Anton Philipszaal (DAPZ), 80 in het Lucent Danstheater (LDT) en 44 in de Nieuwe Kerk. Hier kwamen dat jaar 100.000 bezoekers op af. De programmering omvat klassieke muziek, pop en jazz in de DAPZ, dans,

opera, show en musical in het LDT, en kamermuziek en koren in de Nieuwe kerk. Onder de naam Holland Dance Events worden internationale dansproducties geprogrammeerd. Voor de koffieconcerten op zondagochtend wordt samengewerkt met het Koninklijk Conservatorium. Er is sinds een paar jaar een educatief programma ontwikkeld, de Notenkrakerclub. Sinds 2004 wordt een muziekfestival in het Paasweekend georganiseerd, de Haagse Muziek Driedaagse, dat zich vanaf 2007 richt op jong talent en grote meesters.

De GP geeft in zijn beleidsplan aan de komende jaren te willen inzetten op twee hoofdpijlers, een internationale programmering met meer buitenlandse gezelschappen en solisten en jong talent op het podium. Het totale aantal voorstellingen en concerten zal met 10% groeien naar 204 per jaar en circa 10.000 extra bezoekers. Hiervoor wordt een aanzienlijke subsidieverhoging van 40% gevraagd.

Zoals de Commissie Zonderop opmerkte, is voor de versterking van de programmering en verbetering van het publieksbereik een lange adem nodig. De programmering heeft de afgelopen jaren een positieve ontwikkeling laten zien en verhoudt zich beter tot andere instellingen in de stad. Uit het beleidsplan spreekt echter nog te weinig visie op het artistieke beleid van waaruit de programmering tot stand komt, waarbij ook een relatie met of oriëntatie op de (inter)nationale ontwikkelingen op het gebied van muziek(theater) en dans wordt aangegeven. De Commissie ziet wel een duidelijk verschil tussen de dans- en muziekprogrammering. Voor de dansprogrammering is er met de artistiek directeur van het Holland Dance Festival een zeer goede programmeur met een zeer breed internationaal netwerk in huis gebaald. De Commissie erkent dat als Den Haag zijn ambitie als dansstad wil verwezenlijken en ook op het gebied van het cultuuraanbod verder wil internationaliseren, er op het gebied van de dans meer geïnvesteerd zal moeten worden.

De muziekprogrammering is op onderdelen verbeterd, maar daar is nog een wereld te winnen. De verbintenissen met de programmeurs voor de klassieke muziek, jazz en andere genres lijken te veel op ad hoc basis te zijn om goede artistieke programmeringslijnen te ontwikkelen. De Commissie acht het tijd om op het gebied van de muziek een programmatische stap voorwaarts te maken. Het zalencomplex aan het Spui zou een belangrijker aanjagende functie moeten vervullen in het culturele leven in de regio. Positief is wel de relatie die is opgebouwd met het Koninklijk Conservatorium, wat heeft geleid tot meer concerten, vooral op de zondagochtend.

De drie programmerende instellingen van het zalencomplex (Residentie Orkest, Nederlands Dans Theater en de Gastprogrammering) hebben grote ambities voor de toekomst, als er mogelijk een nieuw zalencomplex aan het Spui zal verrijzen. Men zal aan deze ambities met een samenhangende programmering inhoud moeten geven.

Conclusie en advies Adviescommissie

Mede ter versterking van de centrale functie van het zalencomplex aan het Spui acht de Commissie het van belang om de muziek en dansprogrammering van de GP een impuls te geven. De Commissie geeft daarbij prioriteit aan de volgende onderdelen: het structureel maken van de huidige subsidie voor de Haagse Muziek Driedaagse (€ 50.000), uitbreiding van de klassieke muziekprogrammering (€ 90.000) en versterking van de internationale dansprogrammering (€ 80.000). De Commissie adviseert derhalve in totaal een subsidie van € 1.064.775 toe te kennen.

Reactie

Wij sluiten ons aan bij de analyse en het oordeel van de Commissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij willen de huidige subsidie van € 844.775 aan de Stichting Gastprogrammering met € 220.000 verhogen ten behoeve van de Haagse Muziek Driedaagse (€ 50.000), een uitbreiding van de klassieke muziekprogrammering (€ 90.000) en de versterking van de internationale dansprogrammering (€ 80.000).

Budget 2008

€ 844.775 (exclusief € 50.000 voor de Haagse Muziek Driedaagse)

Budget vanaf 2009

€ 1.064.775, waarvan € 50.000 voor de Haagse Muziek Driedaagse, € 90.000 voor de uitbreiding van de klassieke muziekprogrammering en € 80.000 voor de versterking van de internationale dansprogrammering.

Musica Antica da Camera**Inleiding**

De Stichting Musica Antica da Camera (Musica Antica) heeft tot doel de uitvoeringspraktijk voor wat als ‘oude muziek’ wordt omschreven (repertoire van middeleeuwen tot vroeg-romantiek) te bevorderen. De activiteiten in Den Haag vinden plaats onder de noemer ‘Oude Muziek Nieuw’ en vinden plaats op een aantal historische locaties in de stad.

Musica Antica heeft in het seizoen 2006-2007 de programmering van oude muziekconcerten in Den Haag overgenomen van de Stichting Oude Muziek en Theater, die in het huidige Meerjarenbeleidsplan was opgenomen, maar in 2006 heeft moeten besluiten zijn werkzaamheden te beëindigen. Musica Antica was al sinds 1997 actief in het organiseren van concerten in de gemeente Voorschoten.

Musica Antica ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 27.267 op jaarbasis. De afgelopen periode heeft de organisatie € 10.000 van het Fonds voor de Podiumprogrammering en Marketing ontvangen voor publiciteit- en marketinginspanningen voor de nieuwe activiteiten in Den Haag.

Voor de periode 2009-2012 wordt bij de gemeente een subsidieverhoging van € 41.600 gevraagd voor de programmering, publiciteit en het aantrekken van een parttime medewerker die voor de continuïteit in de bedrijfsvoering moet zorgen.

Beoordeling Adviescommissie

Musica Antica wil een nieuwe generatie specialisten in de historische uitvoeringspraktijk podiumkansen bieden om zich te kunnen ontwikkelen en een concertaanbod op het gebied van oude muziek in Den Haag presenteren. Naast jong talent zijn er ook meer gevestigde namen te beluisteren. Er zijn twee concertseries, een serie van acht concerten onder de noemer 'Oude Muziek Nieuw' en een serie 'Bach op Vrijdag', in samenwerking met het Koninklijk Conservatorium. Incidenteel verbindt Musica Antica zich aan bijzondere projecten. De Commissie heeft grote waardering voor deze organisatie, die met een goede programmering een wezenlijke invulling geeft aan het oude muziekaanbod in Den Haag. Het is de organisatie gelukt om de publiksaantallen voor oude muziek in Den Haag, die nogal gedaald waren, weer te doen toenemen. Ook lukt het jonger publiek te bereiken. Musica Antica heeft zich ten doel gesteld het gemiddelde aantal bezoekers per concert te verdrievoudigen tot circa 150 per concert en is hier al grotendeels in geslaagd in de korte periode dat men in Den Haag aan de slag is. Ook worden naast de samenwerking met het Koninklijk Conservatorium relaties opgebouwd met andere instellingen, zoals het Gemeentemuseum Den Haag en het Nederlands Muziek Instituut.

Voor de komende beleidsperiode ligt er een helder en realistisch beleidsplan. De organisatie heeft tot dusver gedraaid op de inzet van bevoegen bestuursleden en vrijwilligers. Omdat de hoeveelheid werk een te zware belasting is voor de programmeur wil Musica Antica een parttime medewerker aanstellen die voor de continuïteit in de bedrijfsvoering moet zorgen. Hiervoor, en voor de programmering en de marketing, vraagt Musica Antica een subsidieverhoging van € 41.600. De Commissie is van mening dat deze aanvraag goed is onderhouden.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over deze subsidieaanvraag en adviseert de huidige subsidie van € 27.267 te verhogen met € 41.600.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij willen de subsidie aan Stichting Musica Antica da Camera verhogen met € 41.600.

Budget 2008	€ 27.267
Budget vanaf 2009	€ 68.867

Johan Wagenaar Stichting

Inleiding

De Johan Wagenaar Stichting (JWS) werd in 1947 opgericht ter stimulering van het Haagse muziekleven. Het doel van de stichting is het bevorderen van de Nederlandse scheppende toonkunst, het Nederlandse muziekleven in algemene zin en dat in Den Haag in het bijzonder. De JWS richt zich op (nieuwe) muziek, kent de gemeentelijke muziekprijzen toe en neemt initiatieven ter bevordering van nieuwe muziek. In het verleden werden daartoe ook compositieopdrachten verstrekt, en vanaf 1993 werd een tweejaarlijks Festival in de Branding georganiseerd. Omdat de JWS van mening was dat dit festival een te incidenteel karakter had, wordt sinds seizoen 2006-2007 vier maal een 'Dag in de Branding' georganiseerd in samenwerking met diverse partners in de stad, waaronder Korzo Theater, Paard van Troje, Theater Zwembad de Regentes, Koninklijk Conservatorium en LOOS Ensemble. De huidige activiteiten bestaan dus uit de organisatie van deze serie en het toekennen van muziekprijzen (Johan Wagenaar Prijs, Kees van Baaren Prijs, Willem Pijper Prijs, Theo Bruins Prijs).

De JWS ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 59.248 per jaar. Voor de periode 2009-2012 wordt een subsidie van € 200.000 per jaar gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft veel waardering voor het werk van de Johan Wagenaar Stichting (JWS). Het beleidsplan is helder en geeft met een goede analyse van de knelpunten in het Haagse muziekleven blijk van veel kennis van zaken. Maar naast het maken van een analyse stelt de JWS zich ook strijdvaardig op en werkt aan oplossingen. Zoals men zich had voorgenomen is de JWS er in deze beleidsperiode inderdaad in geslaagd om in samenwerking met de relevante podia en organisaties in de stad een Platform voor Nieuwe Muziek op te richten. Hieruit is het festival 'Dag in de Branding' (DidB) ontstaan. De JWS zorgt zo voor bundeling en meer samenhang in het Haagse muzikale veld. Dit is zeer prijzenswaardig, temeer daar het festival een goede formule is gebleken die een interessante programmering heeft opgeleverd. Weliswaar is het publieksbereik nog beperkt, maar het festival heeft zeker de potentie om een groter publiek te bereiken. Aan het plan om met bepaalde eigen producties op tournee te gaan als 'DidB-on-tour' geeft de Commissie geen prioriteit.

De tweede pijler onder het huidige beleid van JWS is het toekennen en uitreiken van muziekprijzen.

Ten aanzien van de prijzen verzoekt de JWS de gemeente om zich te buigen over de hoogte van de Johan Wagenaar Prijs, de enige muziekoeuvreprijs in Nederland. Deze bedraagt nu € 15.000, wat de JWS voor een oeuwreprijs een te laag bedrag acht. Men ziet in deze vorm geen toekomst voor deze prijs en geeft drie opties aan: ophoging van het prijzenbedrag door de gemeente, ophoging van het prijzenbedrag door koppeling aan een andere instelling, of het terugbrengen van de frequentie van toekenning, zodat er langer 'gespaard' kan worden.

De Commissie heeft begrip voor deze noties, maar adviseert ten behoeve van de zichtbaarheid van de prijs de huidige frequentie wel te handhaven. De Commissie geeft geen prioriteit aan verboging van de subsidie in relatie tot het prijzenbeleid en adviseert het college dit onderwerp te bekijken in het licht van het totale prijzenbeleid van de gemeente en het landelijke beleid ten aanzien van muziekprijzen.

De Commissie heeft vertrouwen in de JWS en vindt de begroting ten aanzien van DidB realistisch. De JWS heeft voor het festival een zakelijk/productieel coördinator aangetrokken, die tevens de vroeger 'om niet' verleende diensten van de ambtelijke secretaris verricht. De JWS wil de inbreng in de organisatie van DidB in de vorm van mankracht blijven continueren, maar wil het festival versterken met extra middelen voor marketing en programmering. Hiervoor, en ook omdat de bijdragen van fondsen zullen aflopen, wordt extra subsidie aangevraagd.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over de plannen van de JWS, maar adviseert alleen een extra subsidie voor het festival DidB toe te kennen. De Commissie adviseert hiertoe de huidige subsidie van € 59.248 met € 120.000 te verhogen.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de Commissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij willen de huidige subsidie aan de Johan Wagenaar Stichting ten behoeve van het festival 'Dag in de Branding' verhogen met € 120.000.

Budget 2008	€ 59.248
Budget vanaf 2009	€ 179.248

Haags Orgel Kontakt

Inleiding

De Stichting Haags Orgel Kontakt (HOK) is in 1973 opgericht en heeft als doel de orgelcultuur in Den Haag te bevorderen. Het HOK wil dit doen door via samenwerking en coördinatie van orgelconcerten en -projecten de versnippering van de Haagse orgelcultuur te voorkomen, Den Haag als orgelstad binnen de Nederlandse orgelcultuur te positioneren, hernieuwde interesse voor het orgel als instrument voor muziek van een groot scala aan stijlperiodes te wekken en aansluiting te zoeken bij het klassieke muziekveld in Den Haag.

Het HOK is een samenwerkingsverband van vijf locaties in Den Haag waar waardevolle orgels staan, te weten de Grote Kerk, de Kloosterkerk, de Lutherse Kerk, de Gotische Zaal en de St. Jacobuskerk. Het HOK organiseert en coördineert.

Het HOK ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 12.316 per jaar. Voor de periode 2009-2012 wordt een subsidieverhoging van € 3.000 gevraagd voor extra concerten op nieuwe locaties en voor specifieke doelgroepen.

Beoordeling Adviescommissie

Het HOK is een organisatie die louter op vrijwilligerswerk draait en al 35 jaar met succes en verstand van zaken een interessante programmering verzorgt en coördineert. De Commissie heeft hier grote waardering voor. Het HOK wil de komende beleidsperiode voortgaan op de ingeslagen weg. Geconstateerd is dat de bezoekersaantallen voor reguliere concerten iets zijn afgenomen, maar die voor specifieke projecten en lunchconcerten zijn toegenomen. Het HOK signaleert ten aanzien van orgelconcerten twee tegengestelde trends: het gewone is niet meer bijzonder genoeg, maar het bijzondere is niet gewoon genoeg. Er is een trend om orgelmuziek op nieuwe manieren te presenteren, bijvoorbeeld met jazz of dans, maar het HOK wil ook blijven vasthouden aan het programmeren van de orgelcultuur over de volle breedte.

Voor de komende periode heeft het HOK twee nieuwe voornemens. Men wil voorstellingen naar Den Haag halen gericht op de specifieke publieksgroepen kinderen en allochtone medelanders. Voor deze laatste groep wil het HOK compositieopdrachten verstrekken (via het NFPK+) voor werken waarin niet-westerse godsdienstige tradities worden vertaald naar één van de Haagse orgels. Ten tweede wil het HOK per jaar twee extra concerten geven op nieuwe locaties om ook op andere waardevolle orgels in de stad te programmeren. Voor deze nieuwe wensen vraagt het HOK voor de komende periode een subsidieverhoging van € 3.000. De Commissie constateert dat de organisatie een bescheiden, maar -als vrijwilligersorganisatie- ook realistisch ambitieniveau heeft. De Commissie is positief over de aandacht die het HOK wil geven aan publiciteit en marketing, een terrein dat zeker voor deze cultuuruiting lastig is en blijvende aandacht nodig heeft.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over het beleidsplan. De Commissie adviseert de subsidieaanvraag te honoreren en de huidige subsidie van € 12.316 te verhogen met € 3.000.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij willen de subsidie aan het Haags Orgel Kontakt verhogen conform het advies van de Adviescommissie. Voor de periode 2009-2012 kennen wij het Haags Orgel Kontakt een jaarlijkse subsidie toe van € 15.316.

Budget 2008	€ 12.316
Budget vanaf 2009	€ 15.316

Binnenhof Festival

Inleiding

Het Binnenhof Festival is een driedaags muziek- en dansfestival dat sinds 2001 jaarlijks plaatsvindt op het Binnenhof tijdens de laatste week van het parlementaire reces. Het festival heeft een vaste opbouw: een avond muziek met het Residentie Orkest, een avond dans met (meestal) het Nederlands Dans Theater en een interculturele avond met verschillende multiculturele bands. De optredende musici en dansers zijn voor 90% afkomstig uit Den Haag. Het festival wil een identiteitsbevorderende en samenbindende culturele manifestatie voor alle Hagenaars zijn en wil zich inzetten voor Den Haag als stad van Vrede en Recht.

Het Binnenhof Festival ontvangt momenteel geen subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2005-2008. Wel ontvangt het festival jaarlijks een subsidie uit zowel de cultuurbegroting als uit de evenementenbegroting van de Dienst Stedelijke Ontwikkeling/economie. De subsidie uit de cultuurbegroting bedraagt momenteel € 105.872. Voor de komende periode 2009-2012 vraagt het Binnenhof Festival een subsidie van € 195.000 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

Het Binnenhof Festival wil interdisciplinair, intercultureel en voor alle leeftijden zijn en samenwerken met Haagse instellingen. Er is sprake van doelgroepprogrammering, waarbij het festival zich voor ieder avondprogramma apart laat adviseren. Feitelijk is de bijzondere locatie het centrale gegeven en vormt primair het bestaansrecht van het festival. Voor de invulling van het Binnenhof Festival worden voornamelijk bestaande programma's van de deelnemende gezelschappen uitgevoerd.

Er is echter onvoldoende inhoudelijke samenhang tussen de avonden. De Commissie onderschrijft dat de plek van dit festival onderscheidend en uniek is, maar is van mening dat dit niet voor de programmering geldt. Voor de overwegingen van de organisatie om het podium ook overdag tijdens de drie festivaldagen te gebruiken, ontbreekt voldoende uitwerking en onderbouwing. De Commissie kan derhalve over deze plannen moeilijk adviseren. Ten aanzien van de begroting merkt de Commissie op dat de overhead niet alleen ten opzichte van de activiteitenlasten van het festival, maar ook in vergelijking met andere festivals erg hoog is.

Conclusie en advies Adviescommissie

Het beleidsplan is inhoudelijk mager. De programmering van het festival heeft te weinig onderscheidende en toegevoegde waarde voor het reguliere Haagse aanbod. De Commissie oordeelt negatief over de subsidieaanvraag en adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij beëindigen de subsidie aan het Binnenhof Festival met ingang van 2009.

Budget 2008 € 105.872 (jaarlijks uit de cultuurbegroting)

Budget vanaf 2009 € 0

LOOS

Inleiding

LOOS heeft als hoofddoelstelling het ontwikkelen en presenteren van grensverleggende nieuwe concepten en materialen op het gebied van elektro-akoestische muzikale compositie, improvisatie en geluidskunst. Voorwaarde hierbij is het gebruik van nieuwe technologie, waarbij interactie met andere kunst disciplines, met name de beeldende kunst, belangrijk is.

LOOS is in 1982 opgericht door Peter van Bergen. Sinds 2005 werkt LOOS aan de realisering van Studio LOOS in de culturele broedplaats De Constant Rebecque (DCR). De beleidsperiode 2005-2008 heeft LOOS structurele subsidie van de gemeente ontvangen om hier een laboratoriumfunctie op te zetten. De totstandkoming van de studio is problematisch verlopen. Pas in januari 2008 is een gebruiksvergunning afgegeven. Uiteindelijk is een studio ontstaan met goede faciliteiten.

LOOS ontvangt momenteel structurele subsidie van de gemeente van € 22.015 en van het rijk € 69.400. De gemeentelijke subsidie is bestemd voor de laboratoriumfunctie.

Voor de periode 2009-2012 vraagt LOOS aan de gemeente een subsidie van € 116.482, waarvan € 92.100 voor nieuw beleid. Bij het rijk c.q. NFPK+ wordt ook subsidie gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is niet enthousiast over het beleidsplan voor 2009-2012. Ontegengesteld heeft LOOS een lange traditie in Den Haag; de wortels liggen op de compositieafdeling en de afdeling sonologie van het Koninklijk Conservatorium (KC) met pioniers als Dick Raaijmakers. Het KC en ook LOOS stonden in de jaren tachtig van de vorige eeuw aan de wieg van een nieuwe richting in de gecomponeerde muziek. Het ensemble was zeer avant-gardistisch en binnen het genre internationaal actief. De ontwikkelingen binnen het repertoire en de activiteiten van LOOS van de afgelopen jaren hebben de Commissie echter niet overtuigd. In de plannen wordt nog steeds de componistengeneratie van het eerste uur genoemd. LOOS heeft wel contact met een jongere generatie musici en compositiestudenten, omdat een aantal betrokken componisten ook als docent verbonden is aan het KC. LOOS spreekt zelf uit dat 'zaaien', dat wil zeggen het werken aan een nieuwe muziekpraktijk, in principe belangrijker is dan 'oogsten', het spelen van bestaande stukken. Wat betreft de overdracht van kennis, vaardigheden en verworvenheden is LOOS onvoldoende geslaagd in het bereiken van zijn doelstellingen.

De mening van LOOS dat een laboratoriumfunctie niet tot de kerntaken van het KC zou behoren wordt door de Commissie niet onderschreven.

De Commissie concludeert dat LOOS erg naar binnengekeerd is. Gezien de aard van de functie die de organisatie zichzelf opgelegd heeft, is het op zich verklaarbaar dat er sprake is van een beperkt publieksbereik, maar men is er in te geringe mate in geslaagd de muzikale relevantie zichtbaar te maken in de ontwikkelingen van het huidige componeren. Voorts mist de Commissie in het plan een heldere positionering binnen een zich voortdurend ontwikkelend Haags en landelijk muziekklimaat op het gebied van muziek en technologie.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie heeft veel waardering voor de activiteiten van LOOS in het verleden, maar is van mening dat LOOS weinig ontwikkeling heeft doorgemaakt en verwacht hier geen veranderingen in. Hierdoor levert LOOS een te weinig wezenlijke bijdrage meer aan het muziekleven in Den Haag. De Commissie adviseert de subsidieaanvraag niet te honoreren en de huidige structurele subsidie per 2009 te beëindigen.

Beoordeling NFPK+

LOOS kent een al lange geschiedenis en heeft zich in die periode in verschillende gedaantes aan het publiek getoond. De commissie is van mening dat artistiek leider Peter van Bergen een bijzonder musicus is. De uitvoeringskwaliteit van het ensemble acht zij soms te plichtmatig. Het LOOS Ensemble was bovendien de achterliggende periode onvoldoende zichtbaar op de Nederlandse podia en de commissie vindt de getoonde artistieke ontwikkeling van het ensemble getuigen van te weinig ambitie. Daardoor acht de commissie het belang van LOOS voor de Nederlandse muziekpraktijk onvoldoende.

Daarnaast vindt de commissie het beleidsplan van LOOS in artistiek opzicht te weinig vertrouwenwekkend. De instelling ambieert naast het produceren van concerten een onderzoeks- en ontwikkelfunctie die moet leiden tot nieuwe 'elektro-akoestische, interactieve, multimediale en interdisciplinaire werken, composities en improvisatieconcepten'. En hoewel het beleidsplan op tal van zaken uitgebreid ingaat, ontbreekt voor de commissie een heldere lijn die de ambities inzichtelijk maakt. Zo beschrijft LOOS voor zijn onderzoeksfunctie weliswaar opdrachten, maar formuleert het geen duidelijke artistieke probleemstellingen. Daarnaast acht de commissie het bij een onderzoeksfunctie van belang dat de instelling de deur openstelt voor eenieder die kan bijdragen aan de oplossing van het geformuleerde artistieke probleem. LOOS geeft echter aan dat onderzoekers en componisten zullen worden uitgenodigd. Dit laatste impliceert volgens de commissie dat bij LOOS het artistiek leiderschap prevaleert boven een zuivere onderzoeksfunctie, hetgeen zij onwenselijk vindt.

LOOS geeft in het beleidsplan duidelijk aan dat zijn producerende taak onlosmakelijk is verbonden met de resultaten van het onderzoek. De commissie meent echter dat, in aanvulling op het weinige vertrouwen dat bestaat in de artistieke ontwikkeling, mede door het lage aantal geambieerde concerten en het ontbreken van een beleid dat voorziet in het versterken van de merknaam LOOS, onvoldoende sprake is van een onderscheidende positie binnen de eigen sector en het Nederlandse muzieklandschap.

Ten overvloede merkt de commissie op dat zij een noodzakelijke reflectie op de positie die LOOS inneemt ten opzichte van andere vergelijkbare instellingen node mist. LOOS beschrijft waarin het zich onderscheidt van STEIM en de compositieafdeling van het Koninklijk Conservatorium Den Haag. De commissie deelt deze positionering echter niet, en bovendien laat LOOS in

haar ogen ten onrechte na specifiek in te gaan op de positie ten opzichte van het internationaal vermaarde Instituut voor Sonologie van datzelfde conservatorium.

Conclusie en advies NFPK+

Op basis van de geringe zichtbaarheid van het LOOS Ensemble, nu en in de toekomst, het stagneren van de artistieke ontwikkeling en het artistiek te weinig vertrouwenwekkende beleidsplan, stelt de commissie vast dat LOOS onvoldoende betekenis heeft binnen de eigen sector en het Nederlandse muzieklandschap. De commissie adviseert derhalve LOOS niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Reactie

De Adviescommissie oordeelt inhoudelijk kritisch over LOOS en adviseert de subsidie te beëindigen. Het advies heeft een aanzienlijk aantal reacties losgemaakt. Vele daarvan hebben betrekking op de fysieke plek van LOOS in De Constant Rebecque (DCR). Juist voor die fysieke plek, een laboratorium, werkplaats en presentatieruimte voor muziek, geeft de gemeente in de periode 2005-2008 subsidie. Getuige de reacties 'leeft' de plek en voorziet hij in een behoefte, zowel van studenten en makers als van een specifiek publiek. Dit betekent dat de gemeente niet voor niets in deze plek heeft geïnvesteerd. Zij wil deze plek dan ook behouden.

De rijkssubsidie aan LOOS bedraagt momenteel € 69.400. Voor de periode 2009-2012 heeft LOOS subsidie aangevraagd bij het landelijke NFPK+. Het NFPK+ heeft besloten LOOS niet op te nemen in de vierjarige subsidieregeling. De meerjarige rijkssubsidie wordt dus beëindigd. Dit betekent dat LOOS zich moet beraden op de mogelijkheden voor de toekomst. LOOS zal hiervoor een nieuw plan moeten opstellen waarover wij met deze instelling in gesprek zullen treden. Ook zullen wij, conform de door de gemeenteraad op 30 oktober 2008 aangenomen motie, hierover overleg voeren met de stichting DCR en de Johan Wagenaar Stichting. Wij houden het bedrag dat nu jaarlijks beschikbaar is voor de studio in DCR gereserveerd voor voortzetting van activiteiten aldaar. Op basis van een goed plan voor de invulling van de ruimte zullen wij een besluit nemen over toekenning van het gereserveerde bedrag. Tevens zullen wij aan de gemeenteraad een stuk leveren over de muziekstudio in DCR en LOOS, dat de gemeenteraad kan betrekken bij de behandeling van de voorjaarsnota.

Besluit

Wij reserveren een budget van € 22.015 voor de laboratorium-/werkplaats-/presentatie-functie voor muziek in DCR en zullen op basis van een goed plan voor de invulling van de ruimte een besluit nemen over toekenning van het gereserveerde budget.

Budget 2008

€ 22.015

Budget vanaf 2009

**€ 22.015 reserveren voor de laboratorium-/werkplaats-/
presentatiefunctie muziek in DCR**

Kamermuziekfestival Haaglanden

Inleiding

Het Kamermuziekfestival Haaglanden, dat is opgericht in 2003, is een jaarlijks professioneel en internationaal festival in september, dat jonge, vooraanstaande musici uit binnen- en buitenland samen wil brengen en kamermuziek op het hoogst mogelijk niveau wil laten vertolken. Het festival is gegroeid van drie (2003) naar negen (2007) concerten. Deels vindt het festival plaats in Kasteel Duivenvoorde te Voorschoten, deels op verschillende locaties in Den Haag, waaronder Theater Diligentia. Onder de noemer Het festival van de Ontdekking wil het festival het publiek met nieuwe interpretaties, nieuwe werken, nieuwe musici, nieuwe locaties en onverwachte programma's blijven verleiden.

De Stichting Kamermuziekfestival Haaglanden ontvangt momenteel geen structurele subsidie. De afgelopen jaren zijn wel incidentele projectsubsidies verstrekt. Voor de periode 2009-2012 vraagt het festival subsidie aan bij zowel het NFPK+ (€ 40.000) als bij de gemeente Den Haag (€ 50.000).

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor dit initiatief. De organisatie heeft blijk gegeven van een samenhangende visie op kamermuziek. Het niveau van zowel de programmering als van de uitvoerende musici is goed. Het festival heeft in de korte tijd van haar bestaan een duidelijke positie in het Haagse kamermuziekleven veroverd. De Commissie is wel van mening dat de thematische aanpak meer verrassende elementen zou mogen bevatten, om het te maken tot meer dan een serie mooie concerten.

In de periode 2009-2012 wil het festival doorgroeien naar twaalf tot veertien concerten en de festivalperiode verlengen van tien dagen naar twee weken. Het motto voor de komende periode is 'meer en nieuw publiek door artistieke verdieping', dat zich ook in de uitbreiding van educatie zal vertalen. Het festival wil dan lesplannen, workshops en masterclasses voor jongeren en amateurmusici organiseren. De educatieplannen zijn onvoldoende onderbouwd. Derhalve is de Commissie van mening dat dit deel van de aanvraag niet in aanmerking komt voor structurele subsidie. De Commissie is van mening dat het festival zich eerst moet concentreren op een inhoudelijke versterking van de programmering en speciale aandacht moet geven aan de groei van de publieksaantallen. Gezien de aard van het repertoire moet dat mogelijk zijn. De groei in aantal concerten, de verlenging van de festivalperiode en de educatieplannen hebben voor de Commissie geen prioriteit. De Commissie merkt voorts op dat er geen duidelijke scheiding is tussen bestuur en directie. Dit is niet in overeenstemming met de Code Cultural Governance.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor dit kamermuziekfestival en acht dit een waardevolle aanvulling op het kamermuziekaanbod in Den Haag. De Commissie adviseert de aanvraag te honoreren met een subsidie van € 20.000 voor de programmering, onder de voorwaarde dat bestuur en directie gescheiden worden.

Beoordeling NFPK+

De commissie is van oordeel dat het Internationaal Kamermuziek Festival Haaglanden primair van lokale betekenis is. Vooral

de programmering is in de afgelopen jaren vanuit landelijk perspectief weinig verrassend geweest en heeft in onvoldoende mate een aanvulling betekend op het reguliere aanbod. Bovendien biedt het beleidsplan voor de komende periode onvoldoende inzicht in de artistieke visie van de programmeur. Ook is onduidelijk welke criteria de organisatie hanteert bij de scouting van talent. Tevens mist de commissie in het plan informatie over de positionering van het Internationaal Kamermuziek Festival Haaglanden ten opzichte van de andere festivals voor klassieke muziek.

Overigens stelt de commissie vast dat de financiële uitgangspositie momenteel kwetsbaar is. Het wegvallen van de hoofdsponsor speelt daarin een belangrijke rol. De beheerslasten ten slotte zijn naar de mening van de commissie niet in verhouding met de activiteitenlasten.

Conclusie en advies NFPK+

Op basis van het beleidsplan stelt de commissie vast dat het Internationaal Kamermuziek Festival Haaglanden met zijn artistieke profiel en verwachte kwaliteit geen meerwaarde heeft ten opzichte van het bestaande aanbod. Het ingediende plan ontbeert een artistieke visie en creëert onvoldoende vertrouwen op het gebied van cultureel ondernemerschap en bedrijfsvoering. Op grond hiervan adviseert de commissie het Internationaal Kamermuziek Festival Haaglanden niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies onder voorbehoud over. Nu bekend is dat de subsidieaanvraag van Kamermuziekfestival Haaglanden bij het NFPK+ niet is gehonoreerd, moet de instelling een beknopt bijgesteld activiteitenplan voor 2009-2012 met bijbehorende bijgestelde begroting indienen. De instelling heeft laten weten ook zonder subsidie van het NFPK+ een toekomst te zien en een nieuw plan te willen indienen. Wij wachten het bijgestelde activiteitenplan inclusief begroting met belangstelling af. Wij zullen toetsen of er in dit bijgestelde plan voldoende van de oorspronkelijke voornemens van de instelling overeind blijft om structurele subsidie te rechtvaardigen en zullen op basis daarvan een besluit nemen over toekenning van het gereserveerde bedrag.

Besluit

Wij reserveren een bedrag van € 20.000 voor het Kamermuziekfestival Haaglanden en zullen op basis van een bijgesteld activiteitenplan met begroting een definitief besluit nemen over toekenning van het gereserveerde bedrag.

Budget 2008

€ 0

Budget vanaf 2009

€ 20.000 (reservering)

Muziektheater Nieuwe Gronden

Inleiding

De Stichting Nieuwe Gronden werkt aan de ontwikkeling van een productiehuis en werkplaats voor actuele opera en jeugdmuziektheater in Den Haag. Onder de naam 'Stadsopera Den Haag' (SOD) wil Nieuwe Gronden zich op nieuw Nederlandstalig werk richten, in een genreoverstijgende muzikale opzet, toegankelijk voor een breed en divers publiek. Ook wordt gestreefd naar een jaarlijks internationaal jeugdmuziektheaterfestival. Verder wil SOD inzetten op het spelen van community-opera in de wijken, educatie op school, tv en internet. SOD wil de producties tot stand brengen met een theaterorkest en vocaal ensemble met jonge debuterende musici, zangers en solisten.

Stichting Muziektheater Nieuwe Gronden ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Voor de periode 2009-2012 wordt zowel bij de gemeente Den Haag als het NFPK+ een jaarlijkse subsidie gevraagd van € 290.000.

Beoordeling Adviescommissie

Stichting Muziektheater Nieuwe Gronden is in 2007 opgericht en is gevestigd in Almere. De organisatie wil zich nu in Den Haag vestigen en onder de naam Stadsopera Den Haag een productiehuis en werkplaats voor actuele opera en jeugdmuziektheater opzetten. Hiervoor wil de organisatie coalities en allianties aangaan met andere culturele instellingen in de stad en werkverbanden op lokaal niveau met het onderwijs vormen. SOD wil daarbij een eigen signatuur behouden en zich als productiehuis op het gebied van muziektheatrale kunsten onderscheiden in het landelijke podiumkunstenaanbod. De Commissie heeft het ambitieuze beleidsplan met interesse gelezen, maar is van oordeel dat het van weinig realisme getuigt en acht het in deze omvang en in de fase waarin de organisatie zich bevindt, niet uitvoerbaar. Nergens in het plan wordt concreet aangegeven met welke instellingen in Den Haag wordt samengewerkt en hoe men tot alle gewenste werkverbanden wil komen. Er is vooralsnog geen concrete binding met Den Haag. Als reden om zich in Den Haag te willen vestigen wordt teruggegrepen op de operatraditie uit de 18e en 19e eeuw. Hoewel de Commissie het eens is met de waarneming dat er ooit een belangwekkende operatraditie in Den Haag is geweest, biedt deze anno 2008 weinig aanknopingspunten.

Voor Den Haag is de Stichting Nieuwe Gronden een nieuwe organisatie en deze zal zich derhalve eerst in Den Haag moeten ontwikkelen en de nodige samenwerkingsverbanden moeten opbouwen met podia en andere culturele, onderwijs en maatschappelijke instellingen om vorm te geven aan alle ambities.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt negatief over de subsidieaanvraag en adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Beoordeling NFPK+

De commissie vindt het onprofessioneel en daarom onacceptabel dat uit het beleidsplan van Nieuwe Gronden niet naar voren

komt wie de artistiek leider en directieleden zijn. In een voetnoot is slechts sprake van een 'initieënd en begeleidend artistiek team'. Ook op de artistieke kwaliteit ontbreekt het zicht. De commissie kan hooguit vaststellen dat een van de beoogde producties, de te hernemen opera 'Alzheimer', in 2006 is uitgebracht door de in februari 2007 failliet verklaarde Stichting Muziektheaterunie.

De commissie heeft kennisgenomen van de veelheid aan plannen die Nieuwe Gronden wil realiseren als productiehuis, werkplaats en producerend muziektheatergezelschap, maar stelt vast dat van enige uitwerking geen sprake is. Ook op intercultureel en internationaal gebied is sprake van een overdaad aan weinig concrete ideeën en de commissie vraagt zich af hoe en met wie één en ander gerealiseerd zou kunnen worden.

De geformuleerde ideeën over educatie vindt de commissie voorspelbaar en een marketingstrategie ontbreekt. Het is daarom niet geloofwaardig dat het in de begroting vermelde aantal bezoekers van 44.500 gehaald zal worden.

Conclusie en advies NFPK+

De commissie heeft geen zicht op de artistieke leiding en de artistieke kwaliteit van de voorgenomen producties van Nieuwe Gronden. Daarbij acht zij het beleidsplan onrealistisch vanwege de grote hoeveelheid weinig concrete ideeën. Derhalve adviseert de commissie Nieuwe Gronden niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Reactie

Wij zijn het eens met het oordeel van de Commissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van Muziektheater Nieuwe Gronden niet.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

New Dutch Academy

Inleiding

De New Dutch Academy (NDA) onderscheidt twee ensembles, The Chamber Soloists en The Chamber Orchestra of the New Dutch Academy, die onder leiding staan van de oprichter, artistiek leider en altviolist Simon Murphy. De NDA speelt op authentieke instrumenten en richt zich op de uitvoering van 18^e-eeuws repertoire van Haagse, Nederlandse en Europese muziek. De NDA wil met de presentatie, de programmering en uitvoeringswijze innovatief en aansprekend voor een groot publiek zijn. De NDA bestaat uit jongere, vaak buitenlandse, musici, die hun opleiding aan het Koninklijk Conservatorium hebben gevolgd. Voor deze generatie musici zijn binnen de bestaande barokensembles weinig tot geen doorstroomkansen. Behalve als ensemble presenteert de NDA zich ook

als een research lab in de 18^e-eeuwse muziek en cultuur.

De NDA ontvangt momenteel geen structurele subsidie van de gemeente, noch van het rijk. Voor diverse projecten heeft de NDA de afgelopen jaren incidentele projectsubsidies ontvangen.

Voor de periode 2009-2012 wordt bij het NFPK+ een structurele subsidie van € 198.600 gevraagd, en bij de gemeente Den Haag € 79.000.

Beoordeling Adviescommissie

De New Dutch Academy (NDA) is opgericht in 2003 om jonge musici op het gebied van de oude muziek een podium te bieden en heeft de afgelopen jaren een netwerk binnen die wereld opgebouwd. Het ensemble heeft in binnen- en buitenland concerten gegeven. De NDA wil bijdragen aan het behoud van de reputatie van Nederland en in het bijzonder van Den Haag, op het gebied van oude muziek. De NDA wil zijn positie de komende periode verder uitbouwen en wil met circa vier orkestprojecten en drie kamermuziekprojecten op een totaal van gemiddeld 36 concerten per jaar ongeveer 15 concerten per jaar in Den Haag presenteren. Men wil de organisatie verder professionaliseren en uitbreiden, een kantoorruimte betrekken, een muziekbibliotheek opzetten en een bestelauto aanschaffen. Elk jaar wil de NDA in een minifestival in Den Haag de nieuwste vondsten uit het NDA research lab presenteren.

De Commissie vindt het beleidsplan voor de komende periode ambitieus, maar weinig concreet. Het ensemble is in 2002 veelbelovend van start gegaan, maar heeft die belofte (nog) niet waargemaakt. De NDA brengt met de Haagse hofmuziek uit de 18e eeuw zeker een oorspronkelijk programma. Het levend houden van dit repertoire draagt bij aan een inbedding in het Haagse muziekleven. De Commissie vraagt zich wel af hoe het ensemble denkt de afzet van het aantal concerten in Den Haag te realiseren. Tot nu toe is gespeeld op verschillende locaties zoals Diligentia, Grote Kerk, Lutherse Kerk en het buitenpodium van Festival Classique, maar waar de reguliere concerten, die in eigen beheer worden uitgevoerd, zullen plaatsvinden, wordt niet geheel duidelijk. Ook betreurt de Commissie het dat er geen verdere uitwerking wordt gegeven van interessant klinkende plannen als het 'Outreach Programme' (in de wijken) en het 'Community Care Programme' (eenzaamheidsbestrijding). Hiermee zou de NDA zich meer als Haags ensemble kunnen ontwikkelen.

Ondanks de kritische kanttekeningen wil de Commissie hier ruimte voor geven. Gezien de naam die Den Haag heeft hoog te houden op het gebied van de oude muziek en de potentie van de NDA, adviseert de Commissie het college om de NDA te vragen een beter uitgewerkt plan te maken, waarbij de relatie met Den Haag meer betekenis krijgt. Ook dient dan een realistische begroting te worden opgesteld. De huidige begroting is naar het oordeel van de Commissie te optimistisch, met name wat betreft de publieksinkomsten. Ten slotte adviseert de Commissie de organisatie de bestuurssamenstelling in overeenstemming te brengen met de Code Cultural Governance.

Conclusie en advies Adviescommissie

De artistieke ontwikkelingen en de plek die NDA zich binnen het landelijke en internationale muziekaanbod heeft verworven is veelbelovend. De Commissie adviseert het college de NDA te vragen een nieuw beleidsplan te presenteren, waarbij het ensemble zijn ambities voor zijn positie in Den Haag verder uitwerkt. De Commissie adviseert hiervoor € 79.000 te reserveren op de

begroting en als voorwaarde voor een eventuele toekenning aan de organisatie te vragen de Code Cultural Governance toe te passen.

Beoordeling NFPK+

De commissie stelt vast dat op dit moment sprake is van een te geringe zichtbaarheid van de NDA op de Nederlandse podia en een niet altijd constante uitvoeringskwaliteit. De commissie vindt dit teleurstellend, temeer daar The Chamber Soloists en The Chamber Orchestra of the New Dutch Academy enige jaren geleden golden als veelbelovende jonge ensembles. Met een mogelijk grote betekenis voor zowel jonge musici als de ontwikkeling van het genre oude muziek. Uit het beleidsplan blijkt de commissie dat de NDA een grote hoeveelheid vaak belangwekkend repertoire ontwikkelt. Maar zij mist bij de uitwerking van het artistieke beleid een focus. De NDA laat daarmee na een heldere profilering te kiezen, waardoor de ensembles aan slagkracht verliezen en onvoldoende bijdragen aan de diversiteit van het Nederlandse muziekaanbod.

Het belang van doorstroming van jonge musici in het genre oude muziek wordt door de commissie onderschreven. Zij acht het dan ook een gemiste kans dat de NDA nalaat een beleid hierover te formuleren. In de aanvraag is evenmin sprake van een beleid dat blijkt geeft van strategische samenwerkingsverbanden met andere schakels in de keten, zoals podia of festivals.

Het valt de commissie op dat de NDA in eigen beheer een relatief groot aantal concerten en een eigen festival organiseert. Dit leidt tot een inefficiënte en risicovolle inzet van middelen met een onzekere uitkomst ten aanzien van publieksinkomsten en -bereik, zeker als daarnaast duurzame samenwerkingsverbanden met podia ontbreken.

Ook de onderbouwing van het beleid gericht op publieksbereik en -ontwikkeling is mager. De voorstellen die moeten leiden tot een grotere jonge en allochtone publieksparticipatie acht de commissie niet realistisch. Het ontbreken van een doorwrocht marketingbeleid in combinatie met de risicovolle werkwijze biedt de commissie weinig vertrouwen dat de NDA erin zal slagen zich stevig te positioneren in het Nederlandse podiumkunstenbestel.

Conclusie en advies NFPK+

De commissie is van mening dat het de NDA ontbreekt aan een heldere artistieke profilering. Dit maakt, samen met de niet constant hoge uitvoeringskwaliteit en de geringe zichtbaarheid van beide vertegenwoordigde ensembles op de Nederlandse podia, dat de commissie onvoldoende vertrouwen heeft in een onderscheidende positie van de NDA. De commissie adviseert de NDA niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Reactie

Wij delen het oordeel van de Adviescommissie. Wij reserveren een budget van € 79.000 voor de New Dutch Academy (NDA) en vragen de NDA een beter uitgewerkt plan te maken. In dit plan moet de NDA de binding met de stad Den Haag concreet uitwerken en aangeven met welke Haagse podia zij een band zal aangaan en waar zij haar concerten ten gehore zal gaan brengen. Bij de uitwerking van de binding met Den Haag willen wij graag de mogelijkheid onderzocht zien van betrokkenheid van de NDA bij één of twee projecten per jaar van amateurkoren. Daarbij vragen wij een uitwerking van het 'Outreach Programme' (in de wijken) en het 'Community Care Programme' (eenzaamheidsbestrijding). Uit het plan moet ook blijken dat de NDA haar bestuurssamenstelling in overeenstemming brengt met de Code Cultural Governance. Het plan moet voorzien zijn van een solide begroting,

die gebaseerd is op het door ons gereserveerde bedrag en de uitkomst van het NFPK+ en een helder verband heeft met het inhoudelijke deel van het plan. Wij zullen toetsen of het nieuwe plan voldoet aan de hierboven gestelde voorwaarden en of er voldoende van de oorspronkelijke voornemens van de instelling overeind blijft om structurele subsidie te rechtvaardigen.

De NDA heeft op 14 augustus 2008 een bijgesteld beleidsplan ingediend, waarin de organisatie ingaat op bovengenoemde punten. In dit nieuwe plan spreekt de NDA het vertrouwen uit dat er voldoende toekomstmogelijkheden zijn, ook zonder meerjarige ondersteuning van het NFPK+. Het nieuwe plan biedt goede aanknopingspunten voor verder overleg tussen de gemeente en de NDA.

Besluit

Wij reserveren een budget van € 79.000 voor de New Dutch Academy en zullen dit bedrag na overleg met de NDA en goedkeuring van een bijgesteld plan van de NDA toekennen.

Budget 2008	€ 0
Budget vanaf 2009	€ 79.000 (reservering)

Wereldjeugdorkest / The World Orchestra of Jeunesses Musicales

---

Inleiding

Het Wereldjeugdorkest is een symfonieorkest van jonge toegewijde musici uit de gehele wereld in de leeftijd van 18 tot 28 jaar. Het is te beschouwen als een postdoctoraal opleidingsorkest voor orkestspel. Na strenge selecties wordt een internationaal orkest gevormd, dat twee- of driemaal per jaar in sessies bijeenkomt. De Vereniging Jeunesses Musicales Nederland (JMNL) is aangesloten bij de Jeunesses Musicales International en wil voor het vlaggenschip van deze internationale federatie, het Wereldjeugdorkest, een winterresidentie in Den Haag vestigen. Hiervoor zal een aparte stichting 'Winterpaleis voor het Wereldorkest' worden opgericht.

Het Wereldjeugdorkest ontvangt momenteel geen structurele subsidie. In 2006-2008 zijn bescheiden incidentele subsidies verstrekt voor de concerten in het Kurhaus. Voor de periode 2009-2012 wordt zowel bij de gemeente Den Haag als het rijk een structurele subsidie gevraagd van € 90.000 per jaar om een winterresidentie in Den Haag te vestigen en personeel aan te stellen.

Beoordeling Adviescommissie

De Vereniging Jeunesses Musicales Nederland (JMNL) wil de wintersessie van het Wereldjeugdorkest in Den Haag laten nestelen; Den Haag wordt dan een filiaal van het administratieve hoofdkwartier, dat opereert vanuit Valencia. Het netwerk Jeunesses Musicales International is gevestigd in Brussel. Het Wereldjeugdorkest kiest voor 20ste- en 21ste-eeuwse muziek,

zoekt grenzen met andere muziekgenres op en probeert concertcodes te doorbreken. Het orkest mag de eervolle titel UNESCO Artist for Peace dragen, en staat onder leiding van de jonge Spaanse dirigent Josep Vincent. Het orkest heeft in 2006, 2007 en 2008 al concerten in Nederland gegeven, waaronder in het Kurhaus in Scheveningen, alwaar het ooit in 1949 is opgericht. De Stichting Winterpaleis voor het Wereldorkest i.o. wil een bureau vestigen met een tweekoppige directie en een bureaumedewerker.

Hoewel de opzet van een jeugdorkest interessant kan zijn, is de Commissie niet onder de indruk van dit beleidsplan. Inhoudelijk is het erg mager. Het reflecteert op geen enkele manier op ontwikkelingen van voortvarend functionerende jeugdorkesten in Nederland en daarbuiten. Voorts komt het er feitelijk op neer dat het orkest één project per jaar wil opzetten in Den Haag in het Kurhaus, waarvoor het instrument projectsubsidie meer geëigend is dan structurele subsidie. Verder wordt het niet duidelijk welk publiek men in Den Haag wil bereiken. Het Kurhaus is een mooie locatie, maar niet laagdrempelig. Het orkest lijkt vooral bijeen te komen voor het eigen spelplezier, waar uiteraard niets op tegen is, maar de Commissie is van mening dat dit geen meerjarige subsidie rechtvaardigt.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt negatief over de subsidieaanvraag en adviseert deze niet te honoreren.

Beoordeling Raad voor Cultuur

De Raad stemt niet in met de wijziging die de minister heeft aangebracht in de titel op grond waarvan de instelling subsidie aanvraagt. Ontwikkelinstellingen richten zich binnen een of meer van de in de regeling met name genoemde disciplines op talentontwikkeling, experiment, onderzoek en vernieuwing.

De kernactiviteit van Winterpaleis voor Wereldorkest is echter niet talentontwikkeling noch experiment, onderzoek en vernieuwing, maar het faciliteren van het World Orchestra of Jeunesses Musicales in Den Haag. Op basis van het prestatieoverzicht in het beleidsplan constateert de Raad dat de vereniging voor dit orkest tien concerten per jaar wil organiseren. De Raad beschouwt Winterpaleis voor Wereldorkest op grond hiervan als een faciliterende en producerende instelling, die activiteiten organiseert op het gebied van muziek.

Wat betreft de titel waarop de instelling oorspronkelijk op de ministeriële regeling heeft ingeschreven, volstaat de Raad met de opmerking dat deze regeling orkesten geen mogelijkheid biedt subsidie aan te vragen op grond van de instandhoudingsfunctie.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

Winterpaleis voor Wereldorkest voldoet niet aan de functie-eis voor de ontwikkelingsfunctie, want de kernactiviteit van de instelling is niet gericht op talentontwikkeling van amateurs, noch op experiment, onderzoek en verdieping van de discipline amateurkunst en/of cultuureducatie.

De Raad ziet daarom geen aanleiding de vereniging op deze titel op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012. De ministeriële regeling biedt orkesten geen mogelijkheid subsidie aan te vragen op grond van de instandhoudingsfunctie, zoals deze instelling heeft gedaan. Op grond hiervan adviseert de Raad Winterpaleis voor Wereldorkest niet op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012.

Besluit

Bij brief van 14 augustus 2008 heeft Jeunesses Musicales Nederland ons laten weten de subsidieaanvraag in te trekken, waarmee deze aanvraag niet meer aan de orde is.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

Prinses Christina Concours**Inleiding**

Het Prinses Christina Concours (PCC) maakt zich sterk voor de promotie van klassieke muziek en jazz onder jongeren in Nederland. Daartoe worden jaarlijks op verschillende plaatsen in Nederland concoursen georganiseerd waar jongeren tussen de twaalf en negentien jaar aan mee kunnen doen, onder het motto 'meedoen is belangrijker dan winnen'. De finale vindt altijd plaats in Den Haag in het Lucent Danstheater. Het PCC werft deelnemers via het voortgezet onderwijs en vele muziekorganisaties en muziekinstituten. Het zelf spelen van klassieke muziek staat centraal. Voor het componeren van muziek en het spelen van jazzmuziek worden ook tweejaarlijks concoursen georganiseerd. Naast de concoursen worden masterclasses voor instrumentalisten en workshops voor ensembles en componisten georganiseerd.

De tweede hoofddoelstelling is talent te selecteren en vervolgens gericht te stimuleren, zoveel mogelijk in overleg met muziekdocenten/opleidingsinstituten en ouders. Dat gebeurt door te bemiddelen en te assisteren bij het verwerven van goede muziekinstrumenten, door studieadviezen te geven en door finalisten podiumervaring op te laten doen in binnen- en buitenland. In Den Haag worden lunchconcerten in de Nieuwe Kerk gepresenteerd. Sinds 2007 treden jonge musici ook op in de 'Classic Express', een rijdende concertzaal waarmee het PCC door het land reist.

Momenteel ontvangt het PCC een structurele subsidie van de gemeente van € 21.495, en van het rijk van € 126.597. Voor de periode 2009-2012 wordt aan de gemeente € 38.000 subsidie gevraagd en aan het rijk € 203.000. De subsidieverhoging wordt gevraagd om de afhankelijkheid van fondsen voor de kernactiviteiten af te dekken. Bij het rijk wordt ook subsidie gevraagd voor continuering van de Classic Express na 2010.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft om vele redenen grote waardering voor deze organisatie. Het Prinses Christina Concours (PCC) is veel meer dan een concours, en is wat betreft het scouten van toptalent uniek in Nederland. Het PCC heeft hiervoor een uitstekend landelijk netwerk van samenwerkingspartners opgebouwd. Daarbij is het een goede organisator van de vele activiteiten die het

ontwikkelt, en getuigt de organisatie steeds weer van veel ondernemerschap; het weet al jarenlang hoge inkomsten van derden te genereren. In dit verband is de Commissie ook zeer onder de indruk van de realisatie van de 'Classic Express', een rijdende concertzaal, die langs basisscholen in heel Nederland reist om kinderen in contact te brengen met en enthousiast te maken voor klassieke muziek. Het PCC heeft dit in 2007 ter gelegenheid van het 40-jarig jubileum met veel private financiering tot stand weten te brengen. De Classic Express is behalve een mogelijkheid voor jonge talenten om podiumervaring op te doen ook een voorbeeldproject op het gebied van cultuureducatie.

In de komende beleidsperiode wil het PCC zijn kernactiviteiten voortzetten en hiervoor minder afhankelijk worden van de fondsen en het project met de Classic Express continueren.

Het PCC heeft ontegenzeggelijk een functie in het landelijk bestel, maar levert ook een bijdrage aan het muziekklimaat in Den Haag. Na de regionale voorrondes worden de Dag van de Genomineerden en de Nationale Finale in Den Haag gehouden. Daarnaast organiseert het PCC gratis (lunch)concerten in de Nieuwe Kerk, optredens op Haagse festivals en evenementen, concerten voor buitenlandse instellingen en bedrijven en concerten in verzorgingshuizen. Ook Haags talent neemt deel aan de activiteiten van het PCC.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over de plannen van het PCC en acht de gevraagde subsidie reëel. De Commissie adviseert de huidige subsidie te verhogen tot € 38.000. Voorwaarde hierbij is wel dat het rijk zijn bijdrage minimaal op het huidige niveau continueert.

Beoordeling Raad voor Cultuur

Het Prinses Christina Concours voldoet aan de criteria die in de ministeriële regeling zijn geformuleerd voor ontwikkelinstellingen. De instelling presenteert tijdens de verschillende concoursen jong muzikaal talent, en draagt daarmee bij aan de ontwikkeling op het terrein van de cultuureducatie.

Het Prinses Christina Concours heeft tijdens zijn bestaan de klassieke muziek een eigentijdser imago bezorgd. Bovendien besteedt het met de concoursen voor jazz en compositie aandacht aan terreinen waarvoor bij jongeren weinig belangstelling bestaat. De Raad acht het Prinses Christina Concours van groot belang voor de ontwikkeling van jong muzikaal talent. Hij constateert echter dat het Prinses Christina Concours bij de nationale concoursen vooral gericht is op toptalent, waardoor deze een ontoegankelijk karakter hebben. De Raad meent dat het Prinses Christina Concours in de nationale concoursen de nadruk meer op de breedte dan op de top zou moeten leggen, zoals dat bij de regionale voorrondes wel het geval is.

In haar beleidsplan geeft de instelling aan samen te werken met een veelvoud aan culturele instellingen, zoals conservatoria, muziekscholen en professionele symfonieorkesten. Een visie op haar positie ten aanzien van andere concoursen ontbreekt echter in het plan. Het Prinses Christina Concours positioneert zich in zijn beleidsplan bijvoorbeeld niet ten opzichte van de concoursen van de Stichting Jong Muzikalent Nederland, de Iordens Viooldagen of de Kunstbende. De Raad constateert dat deze concoursen elkaar deels overlappen en zou tussen hen graag meer samenwerking zien.

De Raad ziet geen noodzaak om de door het Prinses Christina Concours geïnitieerde Classic Express te ondersteunen. Hij is niet overtuigd van de stelling dat met eenmalige concerten op lagere scholen een nieuw publiek voor klassieke muziek gecreëerd wordt. Bovendien is de aanvraag voor de Classic Express, zoals het beleidsplan ook aangeeft, meer projectmatig van aard.

Daarom acht de Raad structurele subsidie voor deze activiteit niet noodzakelijk.

Tot slot vraagt het Prinses Christina Concours het rijk de afhankelijkheid van de organisatie van gemeentelijke en provinciale subsidiestromen weg te nemen. De Raad is echter van mening dat het rijk en de decentrale overheden in dezen ieder hun eigen verantwoordelijkheid hebben. Het is dan ook niet aan het rijk om subsidies van andere overheden over te nemen.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

De Raad adviseert het Prinses Christina Concours op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012. Verhoging van de subsidie ten behoeve van de Classic Express en ter vermindering van de afhankelijkheid van gemeentelijke en provinciale subsidiestromen acht de Raad echter niet opportuun. Hij adviseert daarom in zijn advies van 15 mei 2008 de huidige subsidie te continueren. Ook het nadere advies van 18 juni 2008 houdt continuering van de huidige subsidie in.

Subsidie ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Het Prinses Christina Concours ontvangt van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in 2009 een subsidie van € 132.988.

Reactie

Wij delen de analyse van de Adviescommissie en hebben eveneens grote waardering voor deze organisatie. De gemeentelijke prioriteiten talentontwikkeling en participatie worden door het Prinses Christina Concours met veel enthousiasme ingevuld. Met de Classic Express bereikt het concours ook scholieren die van huis uit weinig in contact komen met klassieke muziek.

Besluit

Wij willen de subsidie verhogen met een bedrag van € 16.505.

Budget 2008	€ 21.495
Budget vanaf 2009	€ 38.000

Wereld Muziektheater Festival

Inleiding

Het Wereld Muziektheater Festival (WMTF) is een internationaal festival met muziek- en danstheater uit Afrika, Azië en Midden- en Zuid-Amerika. Het festival vond in 1996 voor de eerste maal plaats en heeft als twejaarlijks festival gedurende zes weken in 26 verschillende steden, waaronder Den Haag, inmiddels zes edities gehad. Deze spreiding in tijd en over het land werkte verbrokkelend. Daarom wil het WMTF zich na 2008 als jaarlijks festival met zes producties binnen 10 dagen concentreren op de vier grote steden. Onder de noemer van Cultural Diversity,

Cultural Identity zal voor elk jaar een thema worden gekozen. Door hier een samenhangende randprogrammering aan te koppelen streeft men naar een geconcentreerder festival. Slechts losse delen van het festival gaan op tournee door het land. Vanaf 2010 moet Theater Zwembad de Regentes in Den Haag de centrale festivallocatie worden.

Het WMTF ontvangt momenteel geen structurele subsidie van de gemeente Den Haag. De afgelopen jaren zijn incidentele projectsubsidies verstrekt.

Voor de nieuwe opzet is een budget van € 1.245.000 per editie nodig. De nieuwe opzet zal haalbaar zijn vanaf 2010. Daarom wijkt de begroting voor 2009 dat als voorbereidingsjaar nodig is, af van die van de andere jaren. Het WMTF vraagt subsidie aan bij zowel het NFPK+ als de vier grote steden.

Voor de periode 2009-2012 wordt bij het rijk een aanvraag gedaan tot opname in de basisinfrastructuur, ter hoogte van € 315.000 (in 2009 € 157.500). Bij de vier grote steden wordt per jaar in totaal € 300.000 aangevraagd, dus bij de gemeente Den Haag € 75.000 (in 2009 € 37.500). Over de periode 2009-2012 wordt bij de gemeente gemiddeld € 65.625 per jaar gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

Het WMTF beschikt over een bijzonder en internationaal netwerk op het gebied van wereldmuziek en theater, geeft blijk van kennis op dit gebied en neemt hiermee een bijzondere positie in Nederland in. Binnen dit mondiale netwerk komen theatermakers, musici, dansers, theaters en andere organisaties met elkaar in contact en ontstaan nieuwe muziektheaterproducties. In opdracht van het WMTF krijgen niet-westerse theatermakers opdrachten voor het creëren van nieuw werk. Na de première in het WMTF worden deze voorstellingen vaak doorgespeeld in het land van de makers. Ook wordt er door het festival gecoproduceerd. De kwaliteit van de voorstellingen is over het algemeen goed.

Ook over de beleidsvoornemens voor de komende periode is de Commissie enthousiast. Een geconcentreerde presentatie, zowel wat betreft de locaties als de periode, met een samenhangende randprogrammering van lezingen, interviews, workshops en een educatief programma zal kunnen bijdragen aan de herkenbaarheid. Want dit is een punt van zorg voor de Commissie: de geringe zichtbaarheid van het festival. Het maakt op dit moment een in zichzelf gekeerde indruk en is niet voldoende bekend bij het publiek. Door de versnippering ontbreekt er nu een festivalsfeer en komt de eenheid van het festival niet goed tot uitdrukking. Ook eigen onderzoek door het WMTF heeft dat uitgewezen.

De Commissie is van oordeel dat het WMTF de kans moet krijgen om zich met de voorgenomen aanpak te bewijzen. Stoppen betekent dat er een interessant en uniek netwerk verloren kan gaan. Daarbij is de Commissie van mening dat het festival een goede aanvulling biedt op het aanbod van muziektheater in Den Haag. Als voorwaarde stelt de Commissie wel dat het WMTF meer aandacht aan marketing en pr besteedt om in Den Haag beter zichtbaar te worden en meer publiek te trekken.

Tot slot merkt de Commissie op dat er voor het bestuur geen rooster van aftreden is vastgesteld. In navolging van de Code Cultural Governance adviseert de Commissie de organisatie een rooster op te stellen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over de aanvraag van het WMTF en adviseert deze te honoreren met een subsidie van € 65.600, onder

de voorwaarde dat de subsidieaanvraag bij het NFPK+ wordt gehonoreerd en de organisatie de Code Cultural Governance toepast.

Beoordeling NFPK+

Het WMTF heeft de afgelopen jaren een belangrijke rol gespeeld bij de presentatie van internationale muziektheater- en theaterproducties op de podia in Nederland. Inmiddels zijn er ook andere festivals die niet-westers aanbod presenteren, terwijl ook in de reguliere programmering in theaters aandacht is voor niet-westers muziektheater en theater. Wanneer de commissie het WMTF-aanbod hiermee vergelijkt, komt ze tot de conclusie dat er sprake is van onvoldoende toegevoegde waarde door het festival. Het heeft zijn voortrekkersrol verloren. Bovendien is het artistieke niveau wisselend en de commissie vindt tevens dat er door de opzet van het WMTF niet gesproken kan worden van een echt festival. Zo betreft het podia in vier steden die een aantal voorstellingen tonen die ook tot de reguliere programmering van deze podia zouden kunnen behoren. Bovendien lijkt de programmering vrij willekeurig onder één festivalnoemer te zijn gebracht, waarbij de commissie de onderlinge inhoudelijke samenhang mist. Daarnaast is de commissie niet overtuigd van het artistieke concept dat het festival presenteert voor de komende periode.

Het WMTF benoemt in het plan diverse aspecten van cultureel ondernemerschap, maar deze zijn deels niet uitgewerkt en ook niet op alle onderdelen realistisch. Zo mist de commissie de uitwerking van de ontmoetingsfunctie van makers uit verschillende landen binnen het festival en de doorwerking hiervan op Nederlandse makers. Evenmin is de ambitie op het gebied van publieksgroei goed onderbouwd. De praktische uitwerking van de marketingstrategie ontbreekt in het plan en de commissie is van mening dat de geformuleerde ambitie niet realistisch is.

Conclusie en advies NFPK+

Het WMTF heeft de afgelopen jaren een belangrijke functie vervuld in het realiseren van een aanbod van niet-westers muziektheater en theater op de podia in Nederland. De oorspronkelijke doelstelling heeft echter niet meer dezelfde actualiteit omdat inmiddels tal van podia en festivals niet-westers muziektheater en theater programmeren. De artistieke visie in het voorliggende plan overtuigt niet en de programmering onderscheidt zich onvoldoende van het reguliere aanbod in de grote steden. Daarbij is het cultureel ondernemerschap op een aantal punten onvoldoende uitgewerkt. Op grond hiervan adviseert de commissie het WMTF niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Reactie

Wij hebben oorspronkelijk het advies van de Adviescommissie gevolgd en € 65.600 gereserveerd voor het Wereld Muziektheater Festival (WMTF). Het festival is mede afhankelijk van subsidie van het rijk (aangevraagd bij het NFPK+) en ook van de besluitvorming in de andere drie grote steden. Het NFPK+ heeft negatief beslist op de aanvraag en ook het draagvlak in de grote steden bleek beperkt. Het WMTF heeft ons laten weten zijn aanvraag in te trekken. Organisatie van het festival is op deze smalle basis niet mogelijk. Wij kunnen niet anders dan deze beslissing van het WMTF respecteren en passen ons voorstel hierop aan.

Besluit

Omdat het Wereld Muziektheater Festival te kennen heeft gegeven zijn aanvraag in te trekken, is subsidiëring niet aan de orde en vervalt het gereserveerde bedrag van € 65.600.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

Prospero**Inleiding**

De Stichting Prospero wil hedendaagse jazz, fusion jazz en cross-over combinaties met andere muziekstijlen onder de aandacht brengen van een groter publiek. Prospero organiseert concertseries op verschillende locaties in Den Haag met een eigen gezicht, zoals in het Institute of Social Studies met jazz meets other cultures, en in Paviljoen de Witte in Scheveningen met jazz aan zee.

Prospero ontvangt een structurele subsidie van € 15.779 op jaarbasis. Dit bedrag wordt momenteel aangevuld met een incidentele subsidie van € 10.000 om de exploitatie te versterken. Daarnaast heeft Prospero projectsubsidies voor de concertseries ontvangen.

Voor de periode 2009-2012 vraagt Prospero een structurele subsidie van € 50.000. De subsidieverhoging wordt gevraagd voor extra marketing en publiciteit en voor de salariskosten van de directeur.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie waardeert de inzet en de activiteiten van Prospero en merkt op dat jazz in Den Haag een kwakkelende sector is, waarin Prospero als één van de weinige spelers nog een consistente rol speelt. Prospero beschikt over een ruim eigen netwerk en weet veel jazzmuzikanten naar de stad te halen. De kwaliteit van de concerten is goed. Deze worden op dit moment georganiseerd op twee kleinere niet-reguliere podia, en lijken een vast eigen, zij het klein, publiek te bereiken. Het gaat om twee series van ieder acht concerten. Prospero wil nu het aantal speelplaatsen uitbreiden naar drie. In het cultureel jongerencentrum Bazart wil men cross-over jazz, fusions met biphop, dj's en rappers programmeren. De komende periode wil Prospero inzetten op een betere marketing en publiciteit.

De Commissie oordeelt positief over de activiteiten van Prospero, al vindt ze het beleidsplan zowel inhoudelijk als financieel niet overal even sterk uitgewerkt. De organisatie weet goed gebruik te maken van de bevoegdheid en expertise van de directeur, maar opereert tegelijk ook wat op zichzelf. Prospero onderkent dit en zegt in de aanvraag aansluiting te zoeken bij andere culturele instellingen in Den Haag. Een toe te juichen voornemen, temeer daar Den Haag een echt jazzpodium ontbeert, dat als bindende factor voor de sector kan fungeren.

De Commissie is positief over de aanvraag van Prospero. De Commissie hecht er aan dat er een jazzprogrammering in de stad

blijft bestaan. Prospero biedt een podium waardoor meerdere jazz-acts indirect baat hebben bij subsidiëring van deze instelling. Deze functie acht de Commissie van groot belang en die overweging speelt dan ook een rol bij de toekenning van de subsidie.

Conclusie en advies Adviescommissie

Prospero heeft de status verworven van één van de weinige organisaties die consistent jazz van kwaliteit programmeert. De Commissie adviseert de aanvraag te honoreren met een subsidie van € 50.000.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het subsidieadvies over.

Besluit

Wij willen de subsidie aan Prospero verhogen met € 35.000.

Budget 2008 € 15.779 (uit amendement, gedekt t/m 2008)

Budget vanaf 2009 € 50.779

Pure Jazz

Inleiding

Pure Jazz is een jazzfestival, dat wordt georganiseerd door de Stichting Pure Jazzfest, die zich hiermee ten doel stelt een hoogwaardig, cultureel festival te organiseren in Den Haag met artistieke integriteit als uitgangspunt en richtlijn. ‘Pure’ uit de naam verwijst naar integriteit, ruimdenkendheid en het vermogen te improviseren. Het festival wil ontwikkeling en experiment stimuleren en ruimte geven aan inspiratie en improvisatie. Het tweedaagse festival vindt plaats in september op en rond het Spuiplein.

De Stichting Pure Jazzfest ontvangt momenteel geen structurele subsidie in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan. Als gevolg van het vertrek van het North Sea Jazz Festival en de oproep van de gemeente voor nieuwe festivals, heeft Pure Jazz als één van de twee gekozen initiatieven voor drie jaar (2006 t/m 2008) een subsidie van € 200.000 ontvangen; inclusief trend bedraagt deze momenteel € 204.960.

Voor de periode 2009-2012 vraagt de Stichting Pure Jazzfest een structurele subsidie van € 250.000 per jaar bij de gemeente; bij het NFPK+ wordt een subsidie van € 175.000 per jaar gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

Pure Jazz heeft een moeizame start gemaakt in 2006. Het festival had weliswaar een avontuurlijk karakter en werd goed ontvangen, maar door verschillende oorzaken vielen de bezoekersaantallen erg tegen. Mede hierdoor is toen een enorm tekort

ontstaan en kon alleen met financiële steun van de gemeente een faillissement worden voorkomen. In 2007 werd een doorstart van het festival gemaakt met de nieuwe Stichting Pure Jazzfest. Het evenement kreeg een compactere opzet in duur en omvang. Er kwamen dat jaar 3.600 bezoekers.

De Commissie is niet enthousiast over het beleidsplan, dat niet overtuigt. De Commissie concludeert dat de organisatie nog steeds zoekend is naar een juiste, realistische vorm en opzet voor alle ambities. Door een deel van het programma gratis te maken, verwacht men dat de bezoekersaantallen zullen stijgen. Desondanks toont de begroting van Pure Jazz een verwachte jaarlijkse stijging van de recette-inkomsten. Ook wordt de gevraagde subsidieverhoging niet onderbouwd. De Commissie zet vraagtekens bij de zakelijke professionaliteit van de organisatie. In hoeverre dit alles te maken heeft met de opstartfase waarin het festival nog steeds lijkt te zitten, is moeilijk te beoordelen, maar de Commissie is van oordeel dat dit festival niet toe is aan structurele subsidiëring in het kader van het komende Meerjarenbeleidsplan.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt negatief over het beleidsplan en adviseert deze aanvraag niet te honoreren.

Beoordeling NFPK+

Het subsidieverzoek van Pure Jazz (voor jaarlijks € 175.000) past niet binnen de reikwijdte van de regeling vierjarige subsidies podiumkunsteninstellingen 2009-2012. Gezien het feit dat het festival minder dan vier jaar bestaat wordt de subsidie conform artikel 9 sub 1d geweigerd.

Conclusie en advies NFPK+

Het subsidieverzoek is afgewezen omdat het niet aan de voorwaarden van het NFPK+ voldoet.

Reactie

Wij hebben kennis genomen van het advies van de Adviescommissie om de subsidie aan de stichting Pure Jazzfest voor het festival Pure Jazz te beëindigen. Bij het bepalen van ons definitieve standpunt zullen wij de festivaledities van zowel The Hague Jazz als Pure Jazz 2008 meewegen. Beide edities hebben intussen plaatsgevonden. Wij nemen separaat een definitief standpunt in over de manier waarop wij invulling willen geven aan het voor jazzprogrammering gereserveerde bedrag en een mogelijke rol daarin voor de stichting Pure Jazzfest.

Besluit

Wij willen de subsidie voor het festival Pure Jazz aan de stichting Pure Jazzfest met ingang van 2009 beëindigen. Wij bepalen separaat een definitief standpunt over de invulling van het voor jazzprogrammering gereserveerde bedrag en een mogelijke rol hierin voor de stichting Pure Jazzfest.

Budget 2008**€ 204.960****Budget vanaf 2009****pm**

The Hague Jazz

Inleiding

The Hague Jazz is een publieksevenement, waarbij door middel van een combinatie van laagdrempeligheid, lage toegangsprijzen en toonaangevende artiesten, wordt getracht een zo groot mogelijk publiek te bereiken. Het tweedaagse festival, waarvan de eerste editie heeft plaatsgevonden in 2006, vindt plaats in mei in het World Forum.

The Hague Jazz ontvangt momenteel geen structurele subsidie van de gemeente. De afgelopen jaren heeft het festival incidentele bijdragen ontvangen uit het evenementenbudget van de Dienst Stedelijke Ontwikkeling en de cultuurbegroting.

Voor de periode 2009-2012 vraagt The Hague Jazz een structurele subsidie van € 200.000 van de gemeente om een definitieve sprong naar een internationaal topevenement te kunnen maken.

Beoordeling Adviescommissie

The Hague Jazz is opgericht na het vertrek van het North Sea Jazz Festival. De eerste editie vond plaats in mei 2006. The Hague Jazz is een commercieel initiatief, dat wordt ondersteund door Haagse ondernemers, waardoor het een groot draagvlak in de stad heeft. De organisatie weet veel (sponsor) inkomsten te genereren, waarvoor de Commissie veel respect heeft. Voorafgaand aan het festival vindt een zogenoemde Warming Up plaats op een aantal pleinen in de stad (Grote Markt, Plein, Frederik Hendrikplein). De komende jaren wil het festival doorgroeien naar een driedaags evenement met 15.000 bezoekers per dag. Op termijn wil men ook omliggende instellingen als het Omniversum en het Gemeentemuseum betrekken bij het festival, zodat het festivalterrein zodanig kan worden uitgebreid dat men zou kunnen doorgroeien naar 25.000 bezoekers per dag.

The Hague Jazz wil van het festival een evenement van wereld allure maken, waarmee het ook Den Haag op cultureel vlak op de wereldkaart wil zetten. The Hague Jazz heeft, naar eigen zeggen, met de tweede editie in 2007 aangetoond één van de belangrijkste nieuwe festivals in Europa te zijn. The Hague Jazz wil zich in programmatisch opzicht voor de periode 2011-2012 richten op groei-economieën als Rusland en India en hoopt daarbij op samenwerking met de gemeente. De Commissie vindt dat voornemen te ambitieus, omdat in de aanvraag niet duidelijk wordt wat de organisatie daar nu precies onder verstaat en daarover niets is terug te vinden in de begroting.

The Hague Jazz is -zoals men zelf ook in het beleidsplan aangeeft- een publieksevenement. De Commissie heeft veel waardering voor de organisatie, want het festival levert een waardevolle bijdrage aan de jazz in Den Haag. Maar de Commissie is voorts van oordeel dat de programmering over het algemeen te behoudend, weinig avontuurlijk, en te commercieel is om voor subsidie uit de cultuurbegroting in aanmerking te komen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt negatief over het beleidsplan en adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Reactie

Wij hebben kennis genomen van het advies van de Adviescommissie om de aanvraag van The Hague Jazz niet te honoreren. Bij het bepalen van ons definitieve standpunt zullen wij de festivaledities van zowel The Hague Jazz als Pure Jazz 2008 meewegen. Beide edities hebben intussen plaatsgevonden. Wij nemen separaat een definitief standpunt in over de manier waarop wij invulling willen geven aan het voor jazzprogramming gereserveerde bedrag en een mogelijke rol daarin voor The Hague Jazz.

Besluit

Wij hebben kennis genomen van het advies van de Commissie om The Hague Jazz geen subsidie te verlenen. Wij bepalen separaat een definitief standpunt over de invulling van het voor jazzprogramming gereserveerde bedrag en een mogelijke rol hierin voor The Hague Jazz.

Budget 2008	€ 0
Budget vanaf 2009	pm

POW Ensemble

Inleiding

Het POW Ensemble is een gespecialiseerd muziekgezelschap waarin het gebruik van live elektronica en in het bijzonder de computer centraal staat. De doelstelling van het ensemble is de mogelijkheden van digitale technieken toe te passen en een plaats te geven in de muziek. Men beschouwt zich als een kamermuziekensemble voor computermuziek.

De kern van het POW Ensemble bestaat uit een wisselende pool van vaste leden, aangevuld met andere, vaak akoestisch spelende musici en kunstenaars/performers uit andere disciplines. Het repertoire wordt gemaakt door individuele componisten (waaronder artistiek leider Luc Houtkamp), maar kan ook collectief ontstaan vanuit de speelpraktijk. Naast het maken van producties en het uitvoeren daarvan heeft het POW Ensemble in het POW Lab een onderzoekstaak naar de gebruiksmogelijkheden van computers in muziek.

Het POW Ensemble ontvangt momenteel geen structurele subsidie van de gemeente Den Haag. De afgelopen jaren zijn zo nu en dan incidentele projectsubsidies verstrekt. Het ensemble ontvangt momenteel wel een structurele subsidie van circa € 23.000 van het rijk voor het onderzoekswerk in het POW Lab.

Voor de periode 2009-2012 vraagt het POW Ensemble aan de gemeente een subsidie van € 25.000 voor het organiseren van concerten en producties, die bijdragen tot de ontwikkeling van de experimentele muziek binnen het Haagse muziekleven. Bij het NFPK+ wordt een subsidie van € 74.000 gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

Het POW Ensemble is opgericht in 2001 door de gerenommeerde Haagse musicus Luc Houtkamp. De Commissie heeft waardering voor de kwaliteit van de kernleden. Het POW Ensemble wil zijn positie in de elektronische muziek de komende periode consolideren en versterken. In Den Haag wil men jaarlijks een serie van tien concerten organiseren in de presentatieruimte van <>TAG. In ieder concert zal een bepaald aspect van de elektronische en akoestische muziek worden behandeld. Aan componisten en musici zal gevraagd worden met het ensemble een programma te maken en uit te voeren. Het POW Ensemble wil samenwerken met het Koninklijk Conservatorium en de interfaculteit Beeld en Geluid van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten. De Commissie juicht deze samenwerkingsverbanden toe, evenals die met <>TAG en het Koorenhuis, en festivals als Crossing Border en Today's Art. Het ensemble doet zijn best om aanwezig te zijn in de stad, hetgeen ook noodzakelijk is. De Commissie constateert dat het ensemble nog steeds slechts een klein publiek weet te bereiken en verwacht ook niet dat dit, gezien het specialistische karakter van de muziek van het ensemble, veel groei zal vertonen. Daarmee blijft de functie in het Haagse muziekleven te gering om structurele subsidie te rechtvaardigen. De Commissie acht subsidiëring op projectbasis een beter instrument.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie ziet onvoldoende basis om tot structurele subsidie over te gaan en adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Beoordeling NFPK+

De commissie heeft waardering voor de rol en uitvoeringskwaliteit van artistiek leider Luc Houtkamp als saxofonist en improvisator.

Het POW Ensemble ontvangt in de huidige cultuurnotaperiode meerjarige subsidie voor onderzoek naar en ontwikkeling van computermuziek. De commissie dicht het POW Ensemble een geringere betekenis toe dan het ensemble zelf doet. De doelstelling van het ensemble is om de mogelijkheden die elektronica in artistiek opzicht biedt, een plaats te geven in de kamermuziek van de 21ste eeuw. Daarbij speelt de computer een belangrijke rol. Volgens het POW Ensemble zijn computers in staat live op het podium bij te dragen aan het componeerproces. De commissie ziet deze visie onvoldoende in de concertpraktijk gerealiseerd, en heeft op grond van het voorliggende beleidsplan ook te weinig vertrouwen dat in die situatie iets significant zal veranderen. Naar het oordeel van de commissie is de ontwikkelingsfunctie voor de elektronische muziek dus minder groot dan in het beleidsplan wordt voorgesteld. De betekenis van het POW Ensemble ligt volgens de commissie nog wel in de wijze waarop het ensemble het gebruik van elektronica c.q. de computer integreert in de improvisatie. Dat doet het POW Ensemble op onderscheidende wijze.

Daarnaast zorgt de samenwerking van het POW Ensemble met het Koninklijk Conservatorium Den Haag en de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht voor een organische vorm van educatie en talentontwikkeling binnen het ensemble. De commissie heeft hiervoor waardering.

De commissie zet vraagtekens bij het cultureel ondernemerschap van het POW Ensemble. In de aanvraag is slechts sprake van summier beleid ten aanzien van publieksbereik en -ontwikkeling. Het ensemble formuleert de wens hieromtrent beleid te ontwikkelen, maar de commissie ziet dat niet weerspiegeld in ambities. Ook vindt de commissie dat het aandeel publieksinkomsten van het POW Ensemble niet in overeenstemming is met de status van de instelling. Beleid gericht op het

aangaan van strategische samenwerkingsverbanden met partners in de keten, zoals podia of festivals, zou niet alleen kunnen resulteren in meer concerten, maar eveneens de publieksinkomsten kunnen laten stijgen. Ditzelfde geldt in de ogen van de commissie voor de internationale ambities die, mits vanuit een duidelijk vooropgezet plan georganiseerd, een hoger rendement kunnen genereren.

Conclusie en advies NFPK+

Naar de mening van de commissie heeft de belangrijkste functie, namelijk de ontwikkelingsfunctie, van het POW Ensemble te weinig toegevoegde waarde voor het genre elektronische muziek. En ondanks enige betekenis van de instelling voor de improvisatie acht de commissie de activiteiten van het POW Ensemble per saldo te weinig onderscheidend voor het Nederlandse muziekaanbod om een meerjarige subsidie te rechtvaardigen. De commissie adviseert daarom het POW Ensemble niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstellingen 2009-2012.

Reactie

Hoewel de Commissie de kwaliteiten van het POW Ensemble waardeert, acht zij de functie van het POW Ensemble in het Haagse muziekleven te gering om een structurele subsidie te rechtvaardigen. Het POW Ensemble heeft gereageerd op het advies. In zijn reactie geeft het POW Ensemble aan zich in te spannen om samen te werken met andere instellingen - waarvoor de Commissie ook waardering heeft - en om meer publiek te bereiken. Daarbij stelt het POW Ensemble dat er weliswaar een beperkt publiek is voor de experimentele muziek die het POW Ensemble maakt, maar dat inspanningen om een groter publiek aan te boren, door bijvoorbeeld te spelen op festivals als Today's Art en Crossing Border, hun vruchten lijken af te werpen. Volgens het POW Ensemble heeft de Commissie zich er in dit geval onvoldoende rekenschap van gegeven dat publieksbereik bij experimentele initiatieven - conform de uitgangspunten uit onze adviesaanvraag - minder zwaar hoeft te wegen.

Wij staan nog altijd achter ons uitgangspunt dat bij experimentele kunst het bereik als criterium minder zwaar kan wegen dan bij instellingen die zich richten op een breed publiek of een taak hebben op het gebied van cultuureducatie of participatiebevordering. De Commissie heeft het echter over de functie in het Haagse muziekleven. Dat begrip is meeromvattend dan alleen het publieksbereik, het heeft ook betrekking op de rol van het ensemble binnen de Haagse muzieksector zelf. De Commissie beoordeelt die functie als te gering voor structurele subsidie en acht subsidiëring op projectbasis een beter instrument. Wij nemen het advies van de Commissie over. Het POW Ensemble kan, net als in het verleden, een beroep doen op projectsubsidies.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van het POW Ensemble niet.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

The Generator / TodaysArt Festival

Inleiding

Stichting The Generator heeft als voornaamste taak het organiseren van het TodaysArt Festival, een multidisciplinair festival op het gebied van de kunsten, muziek en technologie. Het tweedaagse festival vindt sinds 2006 plaats op verschillende locaties in de Haagse binnenstad. Naast het festival stelt The Generator zich ten doel culturele producties op het gebied van muziek en hedendaagse creativiteit te ontwikkelen in diverse (internationale) samenwerkingsverbanden. The Generator wil een jong en gedifferentieerd publiek interesseren voor hedendaagse kunst.

The Generator/TodaysArt Festival ontvangt momenteel geen structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2005-2008. Als gevolg van het vertrek van het North Sea Jazz Festival en de oproep van de gemeente voor nieuwe festivals, heeft het TodaysArt Festival als één van de twee gekozen initiatieven voor drie jaar (2006 t/m 2008) een subsidie van € 200.000 ontvangen; inclusief trend bedraagt deze momenteel € 204.960. Voor deze periode 2009-2012 vraagt de Stichting The Generator een structurele subsidie van € 380.000 per jaar aan de gemeente; aan het rijk wordt een subsidie van € 100.000 per jaar gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

Het TodaysArt Festival presenteert een multidisciplinair programma met muziek, theater, dans, vormgeving, nieuwe media, beeldende kunst, mode en design. Het festival wil verschillende disciplines met elkaar laten samenwerken. Hierbij wordt met vele partners samengewerkt. De context van het festival is talentontwikkeling, internationalisering en publieksbereik. Het tweedaagse festival heeft volgens eigen telling de laatste jaren rond de 20.000 bezoekers gehad, en wil uitbreiden naar een driedaags festival met 30.000 bezoekers.

De Commissie heeft veel waardering voor wat de organisatie weet te bewerkstelligen. De Commissie is van mening dat het TodaysArt Festival zijn bestaansrecht wel bewezen heeft, en dat het festival een positieve bijdrage levert aan een gevarieerd cultureel aanbod in de stad en aan het imago van Den Haag. Met producties en projecten van lokaal talent tot de internationale top, wil het festival zowel de internationale uitstraling van Den Haag als het draagvlak voor culturele uitingen voor een vooral jong publiek versterken. De energieke organisatie heeft laten zien een interessant evenement te kunnen organiseren, waar publiek van 16 tot 30 jaar op afkomt. The Generator heeft een ruim netwerk, en ontwikkelt projecten op lokaal, nationaal en internationaal niveau. Aan het festival is een educatief traject voor het voortgezet onderwijs gekoppeld.

Het beleidsplan is ambitieus en getuigt van energie en flair. De Commissie betwijfelt echter of de artistieke kwaliteit over de hele breedte van het festival wel voldoende gewaarborgd is. The Generator geeft zelf ook aan dat er de komende tijd meer aandacht moet zijn voor artistieke verdieping. De Commissie is benieuwd welke ontwikkeling op termijn zichtbaar zal worden gemaakt. Het begrip onpure kunst die de toekomst zou hebben, roept vraagtekens op.

Naast de hoofdactiviteit, het organiseren van het TodaysArt Festival, onderscheidt The Generator een aantal specifieke activiteiten. De organisatie presenteert zich in het plan als een onafhankelijk productiehuis en platform voor culturele en educatieve projecten, met als belangrijkste activiteit het festival. De Commissie is van mening dat de gangbare definitie van

een productiebuis niet van toepassing is op deze organisatie, maar vat deze aanduiding op als de activiteiten en projecten die de organisatie buiten het festival in gang wil zetten. Daarnaast wil The Generator als adviseur optreden, in opdracht en ten behoeve van derden. Gezien het ruime netwerk en de opgebouwde ervaring kan dit voor kunstenaars zeker van betekenis zijn. De Commissie is van mening dat deze ondersteunende tak, net als andere productiebureaus, zichzelf als bedrijf dient te financieren. The Generator heeft veel aandacht voor marketing en communicatie en als cultureel ondernemer streeft de organisatie naar inkomsten uit het bedrijfsleven, maar stelt tegelijk dat structurele subsidie onontbeerlijk is. Om de toekomstplannen te kunnen realiseren wil The Generator uitbreiden naar een organisatie met vier vaste en drie parttime medewerkers. Er is behoefte aan een zakelijk leider/producent, een marketing manager en een projectmanager. De Commissie is van mening dat hierdoor de overheadkosten wel erg hoog worden.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie onderschrijft het belang van de missie van The Generator. Ter continuering en ondersteuning van het Today'sArt Festival adviseert de Commissie de subsidie op het huidige niveau van € 204.960 te continueren, waarvan € 154.960 voor de programmering en € 50.000 als bijdrage voor de overhead, marketing, research en educatie.

Beoordeling Raad voor Cultuur

The Generator schrijft in op de functie van internationaal festival. Het festival dat de instelling verzorgt, het Today'sArt Festival, voldoet echter slechts aan twee van de drie ter zake gestelde criteria, te weten: het festival vindt jaarlijks plaats, gedurende een in de tijd beperkte periode; en het is niet aan te merken als activiteit van één specifieke instantie die zich primair richt op de presentatie van cultuuruitingen. Het derde criterium houdt in dat het festival expliciete programmaonderdelen heeft, dan wel een platform biedt, gericht op uitwisseling tussen vakgenoten onderling. Naar het oordeel van de Raad wordt hieraan niet voldaan. Hij concludeert op basis van het beleidsplan dat het Today'sArt Festival een publieksfestival is. De Raad is verder van oordeel dat de visie van The Generator te lokaal gericht is en dat zijn bescheiden onderzoeksagenda landelijk belang heeft.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

The Generator voldoet niet aan de criteria die de ministeriële regeling eist van een internationaal festival. De Raad adviseert The Generator niet op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij continueren de subsidie aan de Generator op het huidige niveau.

Budget 2008 € 204.960

Budget vanaf 2009 € 204.960

Haags Pop Centrum

Inleiding

Het Haags Pop Centrum (HPC) zet zich in voor het bevorderen van popmuziek in Den Haag. Het biedt oefenfaciliteiten voor popmusici en organiseert laagdrempelige optreedmogelijkheden op het eigen podium. Daarnaast organiseert het HPC projecten en popevenementen zoals festivals en bandpresentaties op verschillende locaties. Het HPC richt zich op belangenbehartiging van de beoefenaars van popmuziek, het adviseren van derden over popmuziek en -beleid, publiciteit en publicaties over popmuziek en educatieprojecten.

Het HPC heeft de beschikking over twaalf nieuw ingerichte oefenruimten, een drumcabine, een professionele geluidsstudio (Holland Spoor Studio's), een kleinschalige muziekschool en een laagdrempelige podiumvoorziening (Pop In). Het HPC organiseert onder meer de jaarlijks terugkerende festivals Haagse Popweek, Plein Open en State-X New Forms.

Het HPC ontvangt momenteel een exploitatiesubsidie van € 138.074 in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan, € 88.840 als compensatie voor het wegvallen van ID-banen en € 48.357 voor de popserver (in totaal € 275.271).

Voor de periode 2009-2012 wordt een subsidieverhoging van € 131.083 gevraagd voor het regulier maken van een aantal ID-banen en een paar aanpassingen in de arbeidsvoorwaarden. Voorts gaat het HPC er vanuit dat de subsidie van € 45.000 voor de Haagse Popweek en Plein Open uit de Haagse Popnota vanaf 2009 structureel wordt gemaakt.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft grote waardering voor het werk dat Haags Pop Centrum (HPC) doet. Deze instelling vervult een cruciale rol in Den Haag om de popmuziek te bevorderen. Het HPC faciliteert de popsector door het bieden van oefenruimtes en optreedmogelijkheden aan beginnende bands via diverse trajecten, zoals in het HPC Muziekcafé, in Bazart en verscheidene cafés (waaronder dat van het Paard van Troje) en het organiseren van kleinere en grotere festivals zoals het Plein Open en de Haagse Popweek. Poptalent krijgt hierdoor kansen om zich te ontwikkelen. Verder biedt het HPC promotiekanalen aan als de Haagse Pop Server, 3VOOR12 Den Haag en het radioprogramma in samenwerking met Radio West: 'Stork On Air'. Het HPC is een spin in het web. Daarbij wordt productief samengewerkt met kleine en grote partijen die actief zijn in de Haagse popsector en daarbuiten.

De komende periode worden de bestaande activiteiten gecontinueerd. Voorts zet het HPC in op uitwisselingsprojecten voor Haagse bands en het actiever benaderen van acts en bands uit het multiculturele circuit voor deelname aan projecten en festivals. In dit verband is WEX een nieuw initiatief waarbij aandacht zal worden besteed aan de pop- en jongerencultuur in landen als Turkije, Marokko en Suriname in relatie tot de Nederlandse popcultuur. Het HPC wil acts uit die landen naar Den Haag halen in samenwerking met Kosmopolis. Verder wil het HPC de samenwerking met Bazart via de personele unie continueren om de programmering op dat podium verder te ontwikkelen, als ook de samenwerking met het Paard van Troje voor het festival State-X New Forms. Ook wil het HPC met Musicon en Bazart onder de titel 'Uit in Zuid' een pr-campagne

opzetten om de activiteiten gezamenlijk te promoten en bekende acts te programmeren.

Het beleidsplan is helder en de begroting is realistisch. De Commissie heeft veel waardering voor de actieve houding van het HPC om de popmuziek te stimuleren en te ondersteunen. Maar net als de Commissie Zonderop spreekt ook deze haar zorg uit voor overbelasting. De ambities om bestaande festivals als Plein Open en de Haagse Popweek uit te bouwen en om steeds weer nieuwe initiatieven te ontwikkelen, leiden niet vanzelfsprekend tot verbetering van de organisatie. De Commissie adviseert het HPC zijn kerndoelen en –taken goed in de gaten te blijven houden.

Het grootste probleem in deze organisatie ligt in de personele sfeer. Het HPC heeft acht werknemers in dienst via de ID-baan-regeling, die eind 2008 afloopt. Het HPC geeft aan dat vijf hiervan onmisbaar zijn voor de organisatie. De Commissie erkent dit probleem en adviseert de subsidie te verhogen om deze organisatie te behouden voor Den Haag. Inzet van deze middelen heeft voor de Commissie een zeer hoge prioriteit.

De Commissie merkt wel op dat een aantal bestuursleden langer dan acht jaar zitting heeft in het bestuur, en adviseert om op dit punt de Code Cultural Governance te volgen. Het HPC maakt niet duidelijk waarom het op dit punt van deze code afwijkt.

Conclusie en advies Adviescommissie

Het HPC heeft een onmisbare functie in het Haagse popsector en vervult zijn taken met overtuiging. Een verhoging van de subsidie om de organisatie overeind te houden na het wegvallen van de ID-baan-regeling heeft voor de Commissie de hoogste prioriteit. De Commissie adviseert de huidige subsidie van € 275.271 te verhogen tot € 406.342 voor het regulier maken van een aantal ID-banen en een paar aanpassingen in de arbeidsvoorwaarden, onder de voorwaarde dat het HPC de Code Cultural Governance toepast.

De Commissie geeft geen prioriteit aan het in het Meerjarenbeleidsplan opnemen van de Haagse Popweek en Plein Open, omdat deze middelen in het kader van de Haagse Popnota zijn opgenomen.

Reactie

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de Commissie over het Haags Pop Centrum (HPC) en nemen het advies over. Als organisatie is het HPC actief betrokken bij tal van activiteiten en evenementen in de Haagse popsector. Wij staan positief tegenover de initiatieven van het HPC om beoefenaars van niet-westerse popmuziek te betrekken en deze stromingen een plek te geven in de Haagse popscene.

Het HPC leunt sterk op de inzet van werknemers die in dienst zijn via de ID-baan-regeling. Net als de Commissie zijn wij van oordeel dat een aantal van deze medewerkers onmisbaar is om een goede uitvoering van de taken van het HPC te waarborgen. Daarom willen wij de structurele subsidie van het HPC verhogen om vijf werknemers te behouden voor de organisatie.

Wij willen de festivals Plein Open en de Haagse Popweek voor de periode 2009-2012 behouden en stellen hier € 20.000 per festival voor beschikbaar. Wij delen de mening van de Commissie dat ambities van het HPC om deze festivals uit te bouwen niet per definitie leiden tot verbetering. Bij de locatiekeuze voor festivals als Plein Open (en de Haagse Popweek) geven wij het HPC mee dat wij prioriteit geven aan de PopHotSpot Grote Markt. Wij sluiten ons aan bij de opmerking van de Adviescommissie dat het HPC de Code Cultural Governance moet volgen en een

rooster van aftreden van het bestuur moet opstellen.

Besluit

Wij willen de structurele subsidie aan het Haags Pop Centrum verhogen conform het advies. Daarnaast willen wij Plein Open en de Haagse Popweek honoreren met middelen uit de Haagse Popnota. Voorwaarde voor subsidiering is dat het Haags Pop Centrum de Code Cultural Governance toepast.

Budget 2008

€ 264.342

Budget vanaf 2009

€ 446.342 (inclusief 2x € 20.000 voor Plein Open en de Haagse Popweek)

Bazart

Inleiding

Bazart is een centrum voor jongerencultuur in Escamp. Het biedt welzijns- en educatieve programma's, functioneert als productiehuis voor de multiculturele en multidisciplinaire jongeren-theatergroep Exit en is een poppodium met voornamelijk een undergroundprogrammering. Bazart wil jongeren van verschillende (sub)culturele achtergronden een activiteitenprogramma aanbieden waarbij deze jongeren in aanraking komen met uiteenlopende vormen van kunst en cultuur. Bij de totstandkoming van de activiteiten worden jongeren actief betrokken.

De Stichting Bazart ontvangt momenteel een structurele subsidie uit de gemeentelijke welzijnsbegroting van € 102.654. Uit de cultuurbegroting ontvangt Bazart geen structurele subsidie, maar op incidentele basis wel projectsubsidies, zoals voor de jongerentheatergroep Exit.

Voor de periode 2009-2012 vraagt Bazart naast de welzijnssubsidie een jaarlijkse subsidie van € 43.200 in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur voor het boeken van bekende popacts (circa € 12.500), voor de verhoging van het budget voor publiciteit en marketing (circa € 6.500) en voor het op peil brengen van het personeelsbestand door het wegvallen van de ID-baan-regeling (circa € 24.000).

Beoordeling Adviescommissie

Bazart is een instelling die welzijns- en educatieve activiteiten combineert met de functie van poppodium. Als podium tussen het oefenpodium van het Haags Pop Centrum (HPC) en de twee zalen van het Paard van Troje (Paard) vervult Bazart langzamerhand een duidelijke functie binnen de Haagse popinfrastructuur. In de Haagse Popnota wordt Bazart genoemd als een voor Den Haag belangrijk podium voor de underground, de niches en de bands die nog niet toe zijn aan de grotere podia van het Paard. De Commissie onderschrijft dit. De Commissie is van oordeel dat het presenteren van bekendere en/of veelbelovende (inter)nationale acts uit subculturele stromingen goed past binnen het profiel van Bazart, en dat dit podium

aldus iets kan toevoegen aan het aanbod van het Paard. Bazart onderscheidt zich van het Paard wat betreft status van de geprogrammeerde acts, grootte en locatie in de stad; het ligt buiten het centrum, in Escamp. Bazart heeft daarbij een eigen (en jong) publiek. Met wat meer financiële armslag kan Bazart zich beter profileren als poppodium. De Commissie adviseert daarom om Bazart een budget toe te kennen voor programmering. Bazart is een aantal jaren geleden een samenwerking met het HPC aangegaan, ook in de vorm van een personele unie. De Commissie juicht deze samenwerking toe, maar is wel van mening dat de exploitatielasten (waaronder personeelslasten) van een welzijnsinstelling als Bazart de verantwoordelijkheid is van de sector Welzijn

Om de exploitatie- en activiteitenbegroting goed gescheiden van elkaar te kunnen houden, adviseert de Commissie een subsidie van € 20.000 aan de structurele subsidie van het HPC toe te voegen, gelabeld voor de programmering van bekendere (inter)nationale acts uit subculturele stromingen en voor publiciteit en marketing van Bazart als poppodium.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over het plan van Bazart om veelbelovende en bekendere (inter)nationale acts uit subculturele stromingen te programmeren, maar is van mening dat de knelpunten in de exploitatie van Bazart niet kunnen worden opgelost binnen de cultuurbegroting. De Commissie adviseert een subsidie van € 20.000 aan de structurele subsidie van het HPC toe te voegen, gelabeld voor de programmering en voor publiciteit en marketing van Bazart als poppodium.

Reactie

In de Haagse Popnota (2007) hebben wij gesteld dat Bazart een essentieel onderdeel uitmaakt van de Haagse Popinfrastructuur. Het podium vervult een belangrijke rol in de underground-scene en programmeert vooral alternatieve stromingen van de popmuziek. Dit wordt door de Commissie onderschreven.

Wij zijn net als de Commissie positief over de samenwerking die Bazart met het Haags Pop Centrum is aangegaan en de personele unie die daaruit is voortgekomen. Ook sluiten wij ons aan bij het oordeel van de Commissie dat de exploitatielasten van Bazart de verantwoordelijkheid is van de sector Welzijn. Wij volgen het advies van de Commissie om een structurele subsidie van € 20.000 toe te kennen aan het Haags Pop Centrum ten behoeve van activiteiten in Bazart.

Besluit

Wij willen een structurele subsidie van € 20.000 aan het Haags Pop Centrum toekennen voor de programmering en voor publiciteit en marketing van Bazart.

Budget 2008

€ 0

Budget vanaf 2009

**€ 20.000 (wordt toegevoegd aan structurele subsidie
Haags Pop Centrum)**

Productiehuis West-Nederland

Inleiding

Het Productiehuis West-Nederland stelt zich ten doel structureel nieuwe popgerelateerde projecten te initiëren, te produceren en te presenteren. Het aanbod is in eerste instantie gericht op poppodia en festivals in Nederland. Het draait voor het Productiehuis om talentontwikkeling, promotie en stimulering van toptalent. Het initiatief van het productiehuis is afkomstig van de Stichting Popprojecten, die de formele aanvrager is, en Cultlab.

Productiehuis West-Nederland ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Voor de periode 2009-2012 wordt € 175.000 aan de gemeente Den Haag gevraagd, € 175.000 aan de gemeente Rotterdam en € 175.000 aan het rijk.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is niet enthousiast over het plan van de Stichting Popprojecten voor een Productiehuis West-Nederland. Het productiehuis wil jaarlijks een twaalfstal projecten realiseren die bijdragen aan de talentontwikkeling van jonge popmusici. Het plan is ambitieus en erg kostbaar, maar weinig concreet. Het is meer een organisatieplan, waarin 'producten' en 'projecten' de boventoon voeren. Het plan wordt niet vanuit de inhoud benaderd, waardoor de noodzaak niet wordt aangetoond. Het wordt ook onvoldoende duidelijk wat de organisatie onder een productiehuis in popmuziek verstaat. Voorts betwijfelt de Commissie of de behoefte aan een productiehuis als intermediair, zoals omschreven in het plan, wel zo acuut is als in de aanvraag wordt beweerd. De komst van kanalen als My Space en You Tube hebben deze behoefte aanzienlijk doen afnemen, want dergelijke kanalen maken het voor bands mogelijk om zich direct aan een breed publiek te presenteren.

Het productiehuis moet feitelijk nog helemaal worden opgebouwd. De organisatie zal zich eerst nog (ook in Den Haag) moeten bewijzen alvorens meerjarige subsidie gerechtvaardigd zou zijn.

De Commissie is van mening dat er in Den Haag al goede spelers op het gebied van talentontwikkeling en stimulering actief zijn, zoals het HPC, waardoor er geen noodzaak is om nog een instelling structureel te subsidiëren. Wellicht zijn bepaalde projecten wel interessant als aanvulling op de bestaande Haagse popinitiatieven. De organisatie zou hiervoor een beroep kunnen doen op projectsubsidies. Per keer kan dan beoordeeld en afgewogen worden of deze iets toevoegen.

Conclusie en advies Adviescommissie

Het plan overtuigt niet. De Commissie is van mening dat deze organisatie zich nog niet heeft bewezen en niets wezenlijks toevoegt aan het Haagse popmuziekleven om meerjarige subsidie te rechtvaardigen. De Commissie oordeelt negatief over de subsidieaanvraag en adviseert deze niet te honoreren.

Beoordeling Raad voor Cultuur

De opzet van het nog op te richten Productiehuis West-Nederland voldoet op zich aan de subsidiërcriteria voor productiebuisen uit de ministeriële regeling. Het heeft als kernactiviteit de ontwikkeling en presentatie van vernieuwende of experimentele activiteiten door beginnende of freelance makers op het terrein van de podiumkunsten, streeft ernaar om verspreid over het

jaar nieuwe muziekproducties in het openbaar te vertonen, kan op projectbasis beschikken over de noodzakelijke faciliteiten om makers te begeleiden, en is voor de artistieke continuïteit niet afhankelijk van één of enkele artistiek leiders.

De Raad vindt echter het gekozen artistieke profiel – talentontwikkeling, promotie en stimulering van toptalent binnen de (urban) popcultuur – te smal om van een meerwaarde ten opzichte van de bestaande popproductiehuizen te spreken. Bovendien mist de Raad in het beleidsplan een centrale artistieke visie en heldere selectiecriteria voor deelnemers aan de producties en labprocessen, en geeft de begroting onvoldoende inzicht in de aard en omvang van de beoogde activiteiten.

Op grond van het beleidsplan concludeert de Raad daarnaast dat het productiehuis zich vooral richt op de onderwijssector en op popmuzikanten uit de regio die niet uitsluitend een professionele carrière in de popmuziek nastreven. Het is in dat verband veelzeggend dat de instelling zelf actieve en passieve cultuurparticipatie en -educatie voor scholieren, muzikanten en muziekliefhebbers de rode draad binnen de organisatie noemt. Vanzelfsprekend heeft de Raad waardering voor het streven om popmuziek in te zetten als sociaal bindmiddel, maar hij rekent dit niet tot de kerntaken van een muziekproductiehuis in de basisinfrastructuur.

Door de grote nadruk op cultuureducatie en de keuze om te werken met studenten van popgerelateerde muziekvakopleidingen en (urban) makers die nog geen professionele ervaring hebben, heeft de Raad er onvoldoende vertrouwen in dat het nieuwe productiehuis gaat voorzien in kwalitatief hoogwaardige producties die een artistieke aanvulling vormen op het bestaande aanbod in de popsector. Dit stelt de Raad in zijn beoordelingskader voor productiehuizen op het terrein van de popcultuur wel als voorwaarde (zie hiervoor de sectorinleiding). In wezen beschouwt de Raad het ‘nieuwe’ initiatief als een voortzetting onder het predicaat ‘productiehuis’ van bestaand lokaal en provinciaal gefinancierd beleid van de Stichting Popprojecten en de Zuid-Hollandse Popunie.

De plannen voor de komende periode geven geen aanleiding om te verwachten dat de betekenis en reikwijdte van dit productiehuis het regionale niveau zullen overstijgen. Dit acht de Raad echter wel noodzakelijk voor een productiehuis in de basisinfrastructuur.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

Op basis van het beleidsplan stelt de Raad vast dat Productiehuis West-Nederland met zijn artistieke profiel en verwachte kwaliteit geen meerwaarde heeft ten opzichte van bestaande popproductiehuizen. Ook zijn de betekenis en reikwijdte van het initiatief te regionaal. De Raad adviseert daarom Productiehuis West-Nederland niet op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012, maar het subsidieverzoek in aanmerking te laten komen voor behandeling door het Nederlands Fonds voor Podiumkunsten+.

Beoordeling NFPK+

De commissie waardeert de voorgenomen inspanningen van Productiehuis West-Nederland om de ontwikkeling van popmuziek een stimulans te geven en tegelijkertijd een rol van betekenis te spelen bij de cultuurparticipatie van jongeren.

Toch is de commissie niet overtuigd door de aanvraag. Het Productiehuis geeft in het beleidsplan geen blijk van een oorspronkelijke artistieke visie die ten grondslag zou moeten liggen aan de producties die het wenst te realiseren. Daarnaast maakt de instelling ook niet inzichtelijk welke artistieke criteria worden gebanteerd bij de selectie van muzikanten die men

wil begeleiden. Daardoor is geen sprake van aanvullend en onderscheidend nieuw aanbod, iets wat volgens de commissie noodzakelijk is om voor structurele subsidie in aanmerking te komen. Een productiebuis in de muzieksector moet in de ogen van de commissie daarnaast een landelijke betekenis nastreven. Het beleidsplan toont dat het Productiebuis zich vooral richt op talentvolle jonge popmuzikanten uit de eigen regio. Daardoor wordt het weinig aannemelijk dat door de instelling gerealiseerde producties aantrekkelijk zijn voor podia in andere delen van Nederland. Lokale nog onbekende jonge poptalenten oefenen volgens de commissie slechts aantrekkingskracht uit op publiek afkomstig uit de directe omgeving.

De commissie voegt hieraan nog toe dat zij uit de aanvraag niet kan opmaken wat Productiebuis West-Nederland toevoegt aan de activiteiten van de partners waaruit de instelling is voortgekomen, de Stichting Popprojecten en de Zuid-Hollandse Popunie.

In dat verband merkt de commissie tevens op dat zij node een reflectie mist op reeds bestaande initiatieven in de omgeving van Productiebuis West-Nederland.

Conclusie en advies NFPK+

De commissie mist een artistieke visie en artistieke selectiecriteria in de aanvraag van Productiebuis West-Nederland. Op grond daarvan kent de commissie geen onderscheidende betekenis toe aan het Productiebuis, iets dat zij noodzakelijk acht voor deze functie. De commissie adviseert daarom Productiebuis West-Nederland niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Reactie

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Twee bestaande activiteiten die zijn opgenomen in de aanvraag, te weten de High School Music Competition en de Grote Prijs van Zuid-Holland, vinden wij van waarde voor Den Haag. Het verzoek om ondersteuning van deze twee specifieke evenementen zullen wij nader bezien in het kader van de Haagse Popnota.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van Productiebuis West-Nederland niet. Een eventuele ondersteuning van twee bestaande activiteiten die onderdeel uitmaken van de aanvraag, te weten de High School Music Competition en de Grote Prijs van Zuid-Holland, zal nader worden bezien in het kader van de Haagse Popnota.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

Parkpop / XStage

Inleiding

Parkpop is een jaarlijks terugkerend gratis toegankelijk popfestival, dat sinds 1981 plaatsvindt in het Zuiderpark. Sinds 2006 realiseert Parkpop een derde podium, genaamd XStage. Dit is een podium waar de muziekstroming urban centraal staat en veel ruimte is voor jong talent. Stichting Parkpop wil XStage de komende periode uitbreiden tot een volwaardig derde podium op Parkpop, waar de nadruk komt te liggen op talentontwikkeling van jonge muzikanten uit de regio Den Haag. Voorafgaand hieraan vindt 'Road to Parkpop' plaats, een talententrajec voor jong urban talent met als hoofdprijs een optreden op XStage.

De Stichting Parkpop ontvangt momenteel jaarlijks een gemeentelijke subsidie van € 225.000 uit het evenementenbudget van de Dienst Stedelijke Ontwikkeling. Vanuit de cultuurbegroting heeft Stichting Parkpop in 2006 een projectsubsidie van € 10.000 ontvangen voor de voorronde van XStage (Road to Parkpop), en in 2007 € 20.000 voor het XStage podium op het Parkpop festival.

Voor de periode 2009-2012 wordt een structurele subsidie van € 150.000 gevraagd voor XStage en de voor- en natrajecten hiervan.

Beoordeling Adviescommissie

Parkpop is het grootste gratis toegankelijke popfestival van Nederland, dat al sinds 1981 in Den Haag plaatsvindt. Dit evenement in het Zuiderpark is een begrip geworden dat vele bezoekers uit Nederland, voornamelijk uit de regio, naar Den Haag weet te trekken. Het festival biedt binnen het mainstream popgenre een ruim aanbod voor een breed publiek. Omdat er weinig vernieuwende of eigenzinnige bands te zien zijn, is de artistieke waarde van het programma enigszins ondergeschikt aan de typische festivalsfeer. Dat maakt dat Parkpop in eerste instantie vanuit het oogpunt van citymarketing een grote waarde heeft.

De Stichting Parkpop vraagt voor het festival zoals gebruikelijk subsidie aan bij DSO/evenementen, maar vraagt nu voor XStage en het voor- en natrajec hiervan structurele subsidie uit de cultuurbegroting aan. XStage moet een volwaardig derde podium op Parkpop worden. Het voortrajec 'Road to Parkpop' wil talenten een kans bieden op een optreden op XStage, en een 'special project' wil winnende talenten daarna verdiepingstrajecten bieden.

De Commissie heeft grote waardering voor de professionele manier waarop het jaarlijkse festival wordt georganiseerd en juicht de samenwerking van XStage met andere spelers in het Haagse popveld van harte toe. Er bestaat dan ook geen twijfel over de organisatie, maar wel over de noodzaak om uit te breiden. De Commissie constateert dat festivals, maar ook andere organisaties, steeds vaker de neiging vertonen om uit te dijen en extra activiteiten te ontwikkelen. Met als gevolg dat organisaties voor zichzelf steeds meer een hybride karakter ontwikkelen en daardoor op het terrein van andere instellingen komen. Het zogenoemde verdiepingstrajec dat het festival sinds 2006 biedt aan nieuw urban talent ontbeert urgentie en is eerder een activiteit voor een productiehuis dan voor een breed opgezet popfestival. Daarover is de Commissie dan ook negatief. Het voortrajec (Road to Parkpop) zal zich wellicht verder kunnen ontwikkelen door een beroep te doen op het budget Culturele Projecten.

Conclusie en advies Adviescommissie

Hoewel het beleidsplan op onderdelen interessant is, oordeelt de Commissie negatief over de steeds verder uitdijende taken die het evenement zichzelf heeft opgelegd. De Commissie geeft geen prioriteit aan dit plan, en adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Reactie

Parkpop is een van de bekendste popfestivals van Nederland en vindt jaarlijks plaats in het Zuiderpark. Wij volgen het oordeel van de Commissie. Het XStage-podium voor jonge urban-talenten uit Den Haag met het bijhorende voor- en natrjact, zal nader worden gezien in het kader van de Haagse Popnota.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van Parkpop niet. Wij zijn bereid om een verzoek om ondersteuning van XStage nader te bezien in het kader van de Haagse Popnota.

Budget 2008	€ 0
Budget vanaf 2009	€ 0

Langweiligheit

Inleiding

Langweiligheit is een underground festival dat is begonnen met de doelstelling om de verveling in Den Haag tegen te gaan. Met de alternatieve programmering wil de organisatie een podium bieden aan bands en acts om hun muzikale visie aan een breder publiek bekend te maken. Het festival, dat de afgelopen jaren op en rondom de Grote Markt plaatsvond, heeft de ambitie om de komende jaren uit te groeien naar een evenement met meerdere podia verspreid over de hele binnenstad.

Langweiligheit ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Het festival heeft in 2007 een projectsubsidie ontvangen van € 10.000.

Voor de periode 2009-2012 vraagt Langweiligheit een structurele subsidie van € 50.000 per jaar voor het professionaliseren van het festival en de organisatie, voor uitbreiding van het aantal podia en meer optredens van grote acts en betere technische voorzieningen.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is verrast door de ongekunsteldheid van het beleidsplan en de energie van Langweiligheit die er uit spreekt. In het plan wordt gesteld dat Langweiligheit met het toegenomen aanbod van culturele evenementen in Den Haag zijn primaire

doelstelling heeft bereikt, aldus Langweiligheit: 'Er is nu minder verveling in Den Haag'. Daarom acht de festivalorganisatie het tijd voor een nieuwe doelstelling. Langweiligheit wil samen met andere partijen de deur voor nieuw talent open zetten en jaarlijks het grootste gratis undergroundfestival van Europa organiseren. Langweiligheit wil internationaliseren, het programma uitbreiden naar andere kunst disciplines, cultureel verbreden, en nieuwe locaties gebruiken. Het plan is in alle opzichten te ambitieus en getuigt van te weinig realisme. Niet concreet wordt met welke festivals de organisatie wil gaan samenwerken. De begroting heeft de vorm van een eerste opzet en geeft geen onderbouwing voor de groei van een totaal volume van ruim € 31.000 in 2006 naar € 74.500 in 2009 en € 141.000 in 2012. De Commissie concludeert dan ook dat Langweiligheit nog een te prille organisatie is om voor structurele subsidiëring in aanmerking te komen. Daarbij is de Commissie van mening dat projectsubsidies een beter instrument zijn om de plannen van Langweiligheit ten uitvoer brengen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van mening dat de plannen onvoldoende zijn uitgewerkt. Langweiligheit is als organisatie nog niet robuust genoeg om voor structurele subsidiëring in aanmerking te komen. De Commissie adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Reactie

Met de nieuwe doelstelling van het festival -het worden van het grootste undergroundfestival van Europa- wil Langweiligheit ook de komende jaren van zich laten horen. Met de alternatieve programmering die het festival typeert, heeft Langweiligheit een eigen plek in Den Haag verworven. Wij delen de mening van de Commissie dat het plan te ambitieus is en van te weinig realisme getuigt om voor structurele subsidiëring in aanmerking te komen.

Besluit

Wij sluiten ons aan bij het advies van de Commissie en honoreren de aanvraag niet.

Zoals gevraagd in de door de gemeenteraad op 30 oktober 2008 aangenomen motie, zullen wij onderzoeken op welke wijze het festival Langweiligheit kan worden ondersteund en de gemeenteraad hierover vóór de behandeling van de voorjaarsnota berichten.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

Inleiding

De belangrijkste Nederlandse toneelgezelschappen hebben het plan gelanceerd voor een landelijk netwerk van stadsgezelschappen, dat nauwe relaties aangaat met de theaterproductiehuizen, de kunstvakopleidingen en met een aantal tevoren aangewezen theaters waartoe zich de landelijke spreiding zou moeten beperken. In de drie grote steden zouden drie stadsgezelschappen, gekoppeld aan de stadsschouwburgen, tot taak krijgen het repertoireaanbod, postacademische opleiding, talentontwikkeling, internationalisering en educatie. Dit sluit aan bij het voornemen van het ministerie van OCW om voor het subsidietijdvak 2009 – 2012 een nieuwe basisinfrastructuur voor het Nederlandse cultuurbeleid in te voeren, die onder meer plaats biedt aan acht grote theatergezelschappen in ons land, waaronder één in Den Haag, namelijk het Nationale Toneel. Deze opzet heeft gevolgen voor de positie van de Haagse gezelschappen.

Het Nationale Toneel zal zich als stadsgezelschap vaster aan de stad verbinden en geconcentreerd reizen. Met als thuisbasis de Koninklijke Schouwburg en de nieuwbouw daarachter, het NT Gebouw, hetgeen drie extra speelruimtes heeft opgeleverd, is het ook logisch dat het Nationale Toneel meer in Den Haag zal gaan spelen.

Toneelgroep De Appel zal in deze opzet functioneren als een gezelschap met een specifieke taak of specialiteit, dat louter op artistieke gronden wordt beoordeeld en door de gemeente en het nieuwe rijksfonds voor de Podiumkunsten NFPK+ wordt gefinancierd.

De Adviescommissie is enthousiast over deze ontwikkeling en hoopt dat dit een stimulans zal zijn voor het publieksbereik, waarover de Commissie zich -terecht- zorgen maakt.

Voorts hebben het Nationale Toneel, Toneelgroep De Appel, Stella Den Haag en Theater aan het Spui het plan ontwikkeld om samen de StadstheaterUnie Den Haag op te richten met als functie, gezamenlijk en gecoördineerd te voorzien in de lacune die er in Den Haag bestaat op het gebied van de talentontwikkeling en het bereiken van een nieuw publiek. De unie zou jonge theatermakers adopteren en met behoud van de sfeer en eigenheid van elk van de samenstellende partners deze terreinen gezamenlijk aanpakken. De Commissie vindt het plan nog onvoldoende uitgewerkt om het te kunnen honoreren. Ook over het plan van Theater aan het Spui is de Commissie kritisch, terwijl zij tegelijk constateert dat er weinig nieuwe theaterinitiatieven in de stad zijn. Ook de Raad voor Cultuur adviseert niet positief over het plan voor de ondersteuning van producties van jonge theatermakers van de StadstheaterUnie, noch over dat van Theater aan het Spui. Eén en ander betekent, dat er op het gebied van de ontwikkeling van jong theatertalent in Den Haag, een functie waarover een grote stad dient te beschikken, een lacune bestaat. Wij vertrouwen erop dat de partners, die elkaar hebben gevonden in de StadstheaterUnie, hun plannen alsnog tot volle wasdom zullen brengen.

Nationale Toneel

Inleiding

Het Nationale Toneel (NT) is een groot repertoiregezelschap, dat zowel voor de grote, midden als kleine zaal produceert. Het gezelschap heeft een landelijke functie en reist door het land. Naast deze reisfunctie kiest het NT voor een sterke band met de thuisbasis Den Haag en opteert bij het rijk voor de functie van stadsgezelschap. Bij de versterking van de band met Den Haag speelt de vernieuwing van de huisvesting achter de Koninklijke Schouwburg (KS) een belangrijke rol, waardoor het NT de beschikking heeft gekregen over drie repetitieruimtes die tevens als kleine zaal kunnen dienen en die samen met de KS het Toneelkwartier Den Haag vormen. Het NT wil een groot en divers samengesteld publiek bereiken via een breed aanbod van klassiek en nieuw repertoire. Jonge makers met grote-zaal-ambities krijgen bij het NT de kans om door te groeien. Het NT vervult een spilfunctie in het initiatief om te komen tot een StadstheaterUnie Den Haag (zie aldaar) en het daaronder ressorterende Toneelhuis Den Haag.

Het NT wordt structureel gesubsidieerd door zowel gemeente als rijk. De gemeentelijke subsidie bedraagt momenteel € 3.250.171, die van het rijk € 2.343.235.

Voor de periode 2009-2012 vraagt het NT aan de gemeente € 3.656.980 en aan het rijk € 2.521.000. Deze extra subsidie wordt gevraagd voor extra activiteiten die voortvloeien uit een takenpakket behorend bij de basisinfrastructuur en voor de exploitatie van het NT Gebouw, dat wil zeggen voor uitbreiding van de formatie op het gebied van dramaturgie, educatie en facilitaire diensten. De aanvraag voor extra subsidie is verdeeld over rijk en gemeente volgens de bestaande subsidieverhouding.

Beoordeling Adviescommissie

Het beleidsplan van het NT is helder en adequaat geschreven. Het schetst in algemene lijnen waar het gezelschap staat en naartoe wil. Als vanouds wil het gezelschap een breed, veelzijdig repertoire brengen. Het NT speelt niet alleen een belangrijke rol in het Haagse theaterlandschap, maar ook in het landelijke. Het NT is positief en optimistisch over deze positie binnen het landelijke bestel, en opteert bij het rijk voor de functie van stadsgezelschap in de basisinfrastructuur. De Commissie is overtuigd van de kwaliteiten van het NT binnen het Nederlandse theaterlandschap en acht het NT ook het aangewezen gezelschap in Den Haag voor die plaats binnen het bestel.

Het NT geeft aan zich meer als stadgezelschap te willen presenteren en de reisfunctie te beperken tot 25 kwaliteitsschouwburgen waarmee van te voren convenanten worden gesloten. Door deze 'geconcentreerde spreiding' zal het aantal voorstellingen in het land afnemen, wat tot lagere publieksinkomsten leidt. Het NT stelt dat deze lagere inkomsten zullen leiden tot minder financiële armslag voor talentontwikkeling, locatievoorstellingen en educatieve projecten in eigen stad, en vraagt vervolgens extra subsidie aan voor extra producties ten behoeve van talentontwikkeling, randprogrammering en ad hoc activiteiten. Het NT wil dan met een verdubbeling van de programmering in het NT Gebouw jaarlijks vier grote zaalproducties en minimaal vier vlakkevloer voorstellingen uitbrengen. Omdat het NT dit aantal voorstellingen op dit moment al realiseert, ziet de Commissie niet in waarom meer middelen nodig zijn om hetzelfde aantal activiteiten te ontwikkelen.

De Commissie juicht het plan voor een jaarlijkse familievoorstelling in samenwerking met de KS toe. Het lijkt erop dat de samenwerking tussen het NT en de KS werkbaar is geworden, hetgeen voor een succesvolle positionering (zowel inhoudelijk, organisatorisch als publicitair) van het Toneelkwartier ook voorwaarde is. Inmiddels is de nieuwe huisvesting van het NT achter de KS gerealiseerd. Deze nieuwe accommodatie heeft een geweldige uitstraling, is een aanwinst voor de stad, en verschaft het gezelschap alle mogelijkheden voor de toekomst. De Commissie is echter van mening dat de extra activiteiten die met de komst van het nieuwe gebouw ontwikkeld gaan worden uit eigen middelen bekostigd zouden moeten worden.

Over de plannen van de StadstheaterUnie Den Haag om via het op te richten Toneelhuis in gezamenlijkheid jonge regisseurs binnen te halen is de Commissie minder enthousiast (zie daarvoor bij het advies over de StadstheaterUnie Den Haag i.o.). Zoals het plan van het NT nu aangeeft, wil het gezelschap jaarlijks twee jonge makers een kans bieden vanuit het Toneelhuis door te stromen naar het gezelschap. Het NT plaatst de verantwoordelijkheid voor de eerste begeleiding van jonge makers bij het Toneelhuis, maar houdt daar tegelijk wel bestuurlijke verantwoordelijkheid voor. De Commissie is niet overtuigd dat de 'double bind' in deze structuur garanties geeft, temeer daar de invulling van de artistiek leider van het Toneelhuis ongewis blijft.

De Commissie juicht de voorgenomen samenwerking binnen de StadstheaterUnie toe, maar is van mening dat de vernieuwing en verjonging van het gezelschap én ontwikkelmogelijkheden voor jonge makers nadrukkelijker uit het gezelschap zelf zouden moeten voortkomen. Het NT geeft daartoe nu ook al jonge en nieuwe spelers, regisseurs en schrijvers kansen om zich binnen het NT te ontwikkelen en doet dat naar de mening van de Commissie goed.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de plannen en activiteiten van het Nationale Toneel maar ziet onvoldoende aanleiding om de gevraagde subsidieverhoging te honoreren. De Commissie adviseert de subsidie aan het NT op huidig niveau van € 3.250.171 te continueren, onder de voorwaarde dat ook de subsidie van het rijk op minimaal hetzelfde niveau gehandhaafd blijft.

Beoordeling Raad voor Cultuur

Het Nationale Toneel bespeelt een podium met minimaal 350 zitplaatsen, namelijk de Koninklijke Schouwburg in de standplaats Den Haag. De instelling realiseert haar activiteiten verspreid over het jaar en is voor haar artistieke continuïteit niet afhankelijk van één maker of een groep makers. Daardoor voldoet de instelling aan alle criteria uit de subsidieregeling voor de functie van toneelgezelschap.

De Raad vindt dat het Nationale Toneel een reputatie heeft opgebouwd als solide theatergezelschap met een grote productiviteit en variëteit in het repertoire. De instelling maakt nog altijd haar reputatie waar als producent van conventioneel kwaliteitstheater. De Raad vindt dat de instelling een eigen plek in het theaterlandschap inneemt door zich te richten op het bewaken van de theatercanon en zodoende in de behoefte van een groot en landelijk gespreid theaterpubliek te voorzien. Het acteursensemble en de vaste en gastregisseurs leveren meestal hoogwaardige kwaliteit.

Het aanbod van het Nationale Toneel heeft de afgelopen jaren aan dynamiek gewonnen door de inbreng van een aantal jonge theaterregisseurs. De Raad waardeert het dat het Nationale Toneel zich inspant om talent te ontwikkelen door nieuwe makers

een kans te bieden. Daarmee bereikt het gezelschap eveneens een jonger publiek.

Doordat het Nationale Toneel zich richt op het produceren van zowel het conventionele als het meer vooruitstrevende theater, heeft de instelling zichzelf een lastige opdracht gesteld. De Raad constateert dat de instelling die dubbele identiteit te weinig onderkent.

De Raad is van mening dat het bieden van ruimte aan jonge makers niet ten koste moet gaan van het bedienen van een groot publiek. Idealiter zouden beide doelstellingen in elkaars verlengde moeten liggen.

De Raad waardeert het dat het Nationale Toneel zich meer als stadsgezelschap gaat profileren en vindt dat het nieuwe gebouw en de intensieve samenwerking met de Koninklijke Schouwburg daar geschikte instrumenten voor zijn. De Raad leest in de plannen echter te weinig over de manier waarop de instelling structureel de verbinding zoekt met de divers samengestelde bevolking van de stad. De Raad juicht het toe dat het Nationale Toneel met Stella Den Haag in zee gaat om een familievoorstelling te produceren, en beschouwt dit als een concrete manier om een breed publiek te bereiken. De instelling zou in het marketing- en communicatiebeleid nog meer visie moeten ontwikkelen op de benadering van een cultureel diverser publiek.

De instelling heeft de afgelopen tijd een groot landelijk publiek bereikt door met een aantal producties uitgebreide tournees te maken. De Raad ondersteunt het plan van de instelling om een geconcentreerde spreiding van producties na te streven, maar bij zou het betreuren als het Nationale Toneel het aantal activiteiten buiten de standplaats te veel zou beperken.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

Het Nationale Toneel is een toneelgezelschap dat hoogwaardige theaterproducties voor een groot theaterpubliek in Den Haag en de rest van het land maakt. De Raad waardeert de activiteiten van de instelling, maar constateert een gespletenheid in het aanbod waar de instelling haar beleid onvoldoende op afstemt. De Raad adviseert in zijn advies van 15 mei 2008 Het Nationale Toneel op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012 en de instelling een vierjarige subsidie toe te kennen die € 100.000 hoger is dan de huidige subsidie, om zo uitbreiding van de activiteiten in het nieuwe theater en op het gebied van talentontwikkeling mogelijk te maken. In zijn nadere advies van 18 juni 2008 adviseert de Raad de verhoging van € 100.000 terug te draaien en de subsidie te continueren op het bestaande niveau.

Subsidie ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Het Nationale Toneel ontvangt van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in 2009 een subsidie van € 2.359.935.

Reactie

Evenals de Adviescommissie zijn wij verheugd dat dit repertoiregezelschap zijn band met de stad wil verstevigen door zich meer als stadsgezelschap op te stellen. De ingebruikneming van de locatie achter de Koninklijke Schouwburg, het NT Gebouw, heeft daar een sterke impuls aan gegeven. In die ruimte krijgen diverse jonge regisseurs en acteurs de gelegenheid zich te presenteren, wat zich ook vertaalt in een verjonging van het publiek. De Raad voor Cultuur heeft zich eveneens positief over het beleidsplan van het gezelschap uitgelaten. Voor verhoging van de subsidie zien wij net als de Adviescommissie onvoldoende redenen. Het Nationale Toneel ontvangt momenteel ook

subsidie van het rijk in het kader van de cultuurnota.

Besluit

Wij continueren de subsidie aan het Nationale Toneel op het huidige niveau.

Budget 2008 € 3.250.171

Budget vanaf 2009 € 3.250.171

Toneelgroep De Appel

Inleiding

Toneelgroep De Appel (De Appel) is een middelgroot toneelgezelschap, dat voornamelijk klassiek en eigentijds toneelrepertoire speelt in zijn eigen theater, maar ook in beperkte mate de landelijke schouwburgen en vlakkevloertheaters bespeelt. De Appel heeft de afgelopen periode een nieuwe beleidslijn ingezet, bestaande uit een aantal ‘megaproducties’ (voorstellingen van 9 uur of meer), gecombineerd met randprogrammering, met daarnaast kleinere voorstellingen. De Appel is ook betrokken bij de StadstheaterUnie Den Haag (zie aldaar).

De Appel ontvangt momenteel een structurele subsidie van de gemeente van € 1.902.750 en van het rijk van € 323.207. Voorts ontvangt De Appel deze periode een bedrag van € 35.515 uit het Actieplan Cultuurbereik voor talentontwikkeling.

Voor de komende periode 2009-2012 wordt bij de gemeente continuering van de huidige subsidie gevraagd en bij het rijk (NFPK+) € 520.406. De extra subsidie bij het rijk van € 204.151 wordt gevraagd om de organisatie te versterken, te weten voor de uitbreiding van het ensemble van acht naar elf spelers (€ 177.851) en voor uitbreiding van de organisatie op het gebied van de publiciteit en de publieksorganisatie (€ 26.300). Deze extra aanvraag wordt in eerste instantie bij het NFPK+ ingediend vanwege de onevenwichtige verhouding van de subsidie tussen gemeente en rijk, maar De Appel doet op beide overheden een beroep om zich over deze verhoging te buigen.

Beoordeling Adviescommissie

Toneelgroep De Appel (De Appel) is een uitgesproken Haags gezelschap dat grote landelijke bekendheid geniet en een unieke plaats heeft in het theaterlandschap. Als middelgroot gezelschap wil het een breed publiek bereiken met klassiek en eigentijds repertoire. Naast de voorstellingen in het eigen Appeltheater wordt op beperkte schaal door het land getoerd. Ook het Oerol Festival is een vaste speelplek geworden. Op deze manier wil het gezelschap nieuw publiek interesseren voor de producties in het eigen Appeltheater. Drie pijlers zijn belangrijk voor het bestaan en de ontwikkeling van het gezelschap: het eigen Appeltheater, het eigenzinnige en ervaren ensemble en het trouwe, ‘eigen’ publiek. Een publiek dat voor de helft uit Den Haag en voor de andere helft uit heel Nederland toestroomt.

Het gezelschap ondergaat momenteel een proces van verandering en vernieuwing. Dit proces is in de huidige Meerjarenbeleidsplanperiode in gang gezet en zal de komende periode gecontinueerd worden. De Appel wil zich de komende vier jaar richten op twee grote producties (analoog aan de twee reeds uitgebrachte marathonvoorstellingen). De voorstellingen van De Appel zullen vergezeld gaan van kleinere voorstellingen als opmaat naar deze grote productie en een randprogrammering om het publiek (nog) meer te betrekken bij de producties. De Appel wil de samenwerking met buitenlandse kunstenaars continueren en zich ook richten op andere landen dan alleen Zuid-Afrika.

De Commissie is enthousiast over de verrichtingen van De Appel. De afgelopen beleidsperiodes heeft het gezelschap zich op zeer inspirerende wijze veerkrachtig getoond. Met de megaproducties Tantalus en Odysseus heeft het gezelschap een unieke plaats in het Nederlandse theaterlandschap heroverd. Het eigen Appeltheater speelt daarin een belangrijke rol, het zorgt ervoor dat De Appel voorstellingen kan maken die door geen enkel ander gezelschap gemaakt kunnen worden. Daarmee is De Appel niet alleen voor Den Haag, maar voor heel Nederland een grote publiekstrekker.

De Appel toont zich in zijn plan betrokken bij veranderingen in de stad en in de maatschappij, een betrokkenheid die mede tot uiting komt in de randprogramma's. Ook Haagse scholen worden betrokken bij de grote projecten. Met het Filmbuis Den Haag, Kosmopolis, Korzo en het Residentie Orkest wordt samengewerkt en jonge kunstenaars die nog op de opleidingen zitten worden uitgenodigd hun werk te tonen. Ook de internationale samenwerking met schrijver en regisseur Mike van Graan, die in het kader van het 'artist-in-residence' programma van Kosmopolis in Den Haag verblijft, wordt door de Commissie als waardevol gezien.

De Commissie onderschrijft dat het Appeltheater van cruciaal belang is voor het gezelschap. De wens van De Appel om het pand waarin het huist aan te passen aan de eisen van deze tijd, alsmede de capaciteit te vergroten, lijkt de Commissie een reële wens. De Commissie hoopt dat de gemeente zich wil buigen over de huisvestingssituatie van De Appel.

Over de plannen van de StadstheaterUnie om via het op te richten Productiebuis in gezamenlijkheid jonge regisseurs binnen te halen is de Commissie minder enthousiast (zie aldaar). De Commissie is van mening dat de vernieuwing en verjonging van het gezelschap nadrukkelijker uit het gezelschap zelf zou moeten voortkomen.

Het verzoek voor een subsidieverhoging van € 204.151 voor de uitbreiding van het ensemble van acht naar elf spelers en van de publiciteit/publieksorganisatie (€ 26.300) wordt in eerste instantie bij het NFPK+ ingediend, maar op beide overbieden wordt een beroep gedaan om zich hierover te buigen. De Commissie acht deze subsidieverhoging reëel, maar geeft gezien de geschatte onevenwichtigheid in subsidiëring tussen rijk en gemeente hieraan geen prioriteit. Omdat de Commissie van mening is dat het herhaalde -en bescheiden- verzoek voor uitbreiding van de publiciteit/publieksorganisatie dit keer wel dient te worden gehonoreerd, adviseert de Commissie de gemeente in ieder geval € 26.300 toe te voegen aan de huidige subsidie.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is enthousiast over het beleidsplan van Toneelgroep De Appel. De Commissie adviseert de huidige subsidie van € 1.902.750 te verhogen met een bedrag van € 26.300 voor de publieksuitbreiding, onder de voorwaarde dat ook de rijkssubsidie op minimaal hetzelfde niveau gehandhaafd blijft.

Daarnaast adviseert de Commissie het college om wensen van De Appel met betrekking tot de huisvesting te bestuderen en er zoveel mogelijk aan tegemoet te komen.

Beoordeling NFPK+

De commissie stelt vast dat De Appel, één van de oudgedienden met een roemrucht verleden en succesvol heden, een gevestigde waarde in het bestel en het theaterlandschap vormt.

Het gezelschap bedient een groot publiek en werkt consequent vanuit haar eigen huis.

De theatermarathons, die onder leiding van Aus Greidanus tot stand kwamen, hebben zeker een nieuwe dimensie toegevoegd; een breed hedendaags publiek ondergaat gretig bijna een half etmaal lang een theater-event. Dit totaalconcept is een succesvol marketinginstrument. Mede daarom plaatst De Appel dergelijke megaprojecten de komende jaren in het hart van de activiteiten en de organisatie.

Het toneel van de Appel heeft onmiskenbaar kwaliteit. Het is herkenbaar maar ook voorspelbaar: monumentale vormgeving, gemoderniseerde klassiekers, vast ensemble, smeltkroes van speelstijlen, pathos afgewisseld met commedia. Het zijn volgens de commissie kenmerken van een degelijke en gecultiveerde signatuur. Door haar voorspelbaarheid is De Appel niet meer zo wezenlijk voor de ontwikkeling van het Nederlandse theater. Wel heeft ze haar veerkracht en bestaansrecht in de afgelopen periode opnieuw bewezen.

De commissie is niet enthousiast over het beleidsplan 2009-2012. Het is summier en globaal in de informatieverstrekking en roept vooral vraagtekens en twijfel op. Het belangrijkste punt van kritiek betreft niet de continuering van het succesformat van de megaprojecten, maar het ontbreken van een deugdelijke inhoudelijke visie op de projecten die als basis dienen; de Argonauten en onze koloniale geschiedenis. Als deze projecten de pijlers van het artistieke programma van de toekomst vormen, verwacht de commissie van een rijpe regisseur en artistiek leider als Aus Greidanus minstens enige inhoudelijke articulatie van de voornemens en de beweegredenen daaromtrent.

Een ander punt van kritiek betreft de geconstateerde veranderingen in het artistieke team; het huidig ensemble ondergaat uitbreiding en aanvulling en regisseur/acteur Jules Terlingen verschuift meer naar de achtergrond. Hoewel het hier gaat om ingrijpende veranderingen met directe artistieke gevolgen, motiveert De Appel deze nauwelijks. De commissie beschouwde Jules Terlingen in de afgelopen periode als die van 'de tweede man' naast en potentiële opvolger van Aus Greidanus. Hij lijkt nu echter in de coulissen van het gezelschap beland te zijn. Het regie-trio dat de komende jaren het gros van de producties zal regisseren, vindt de commissie artistiek minder interessant en weinig complementair.

Gezien de herinrichting van het bestel en de historische stadsrelatie die De Appel heeft met het Nationale Toneel zou de commissie graag zien dat De Appel de komende periode helder maakt op welke wijze ze complementair is binnen het Haagse theateraanbod en dat actief profileert.

Conclusie en advies NFPK+

De Appel heeft bewezen over veerkracht te beschikken en boekt veel succes met haar theatermarathons. De commissie waardeert het gezelschap binnen het aanbod van conventioneel kwaliteitstoneel en vindt de wijze van bespeling van het eigen Appeltheater nog steeds uniek en aanvullend in Nederland. Zij is echter op meerdere punten kritisch over het beleidsplan 2009-2012 en zij hoopt dat De Appel erin slaagt die kritiek te weerleggen.

De commissie adviseert om De Appel op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012 voor een bedrag van € 337.090.

Reactie

De nieuwe formule waarvoor Toneelgroep De Appel heeft gekozen (marathonproducties met randprogramma's, gecombineerd met kleinere voorstellingen en met samenwerkingsprojecten gericht op nieuwe doelgroepen, op lokaal, nationaal en internationaal niveau) heeft zijn succes bewezen. Wij onderschrijven de mening van de Adviescommissie dat Toneelgroep De Appel inspiratie en veerkracht heeft getoond. Het advies om de subsidie aan Toneelgroep De Appel te verhogen ten behoeve van de publieksorganisatie nemen wij over. Toneelgroep De Appel heeft het rijksgedeelte van haar subsidie aangevraagd bij het NFPK+ en is daar gehonoreerd op het bestaande niveau. De gevraagde verhoging is niet gehonoreerd. Toneelgroep De Appel heeft ons laten weten verder te kunnen met de gehonoreerde bedragen, maar in de komende jaren wel een beroep te willen (blijven) doen op additionele middelen om jonge spelers te engageren. Wij vragen aan Toneelgroep De Appel een beknopt bijgesteld activiteitenplan voor 2009-2012 met bijbehorende bijgestelde begroting. Wij zullen toetsen of in dit bijgestelde plan voldoende van de oorspronkelijke voornemens van de instelling overeind blijft om structurele subsidie te rechtvaardigen.

De Adviescommissie stelt ook voor, te onderzoeken hoe de huisvestingssituatie van Toneelgroep De Appel verbeterd kan worden. In verband met deze situatie heeft Toneelgroep De Appel het naastgelegen voormalig politiebureau gehuurd om een aantal functies onder te kunnen brengen, waarvoor het Appeltheater te weinig ruimte biedt. Wij hebben voor het opknappen van deze extra ruimte een eenmalige bijdrage van € 50.000 verleend. Wij zullen met Toneelgroep De Appel in gesprek gaan over de toekomstige huisvestingssituatie.

Besluit

Wij reserveren een bedrag van € 1.929.050 voor Toneelgroep De Appel. Dit bedrag is inclusief de geadviseerde verhoging van € 26.300 voor de publieksuitbreiding. Op basis van een bijgesteld plan van de instelling zullen wij een definitief besluit nemen over toekenning van het gereserveerde bedrag.

Budget 2008	€ 1.902.750
Budget vanaf 2009	€ 1.929.050 (reservering)

Stella Den Haag

Inleiding

Stella Den Haag is een jeugdtheatergezelschap dat voorstellingen maakt voor kinderen en jongeren (en volwassenen), in binnen- en buitenland. Stella Den Haag ontwikkelt zowel kleine experimentele projecten als middelgrote en grote zaalproducties. Stella Den Haag beschikt over een eigen theater met 115 plaatsen in een voormalig schoolgebouw. Er wordt met een groot aantal Haagse instellingen intensief samengewerkt en voorstellingen zijn op belangrijke festivals te zien. Oprichter en artistiek leider Hans van den Boom drukt met zijn talent een niet te onderschatten stempel op het gezelschap.

Stella Den Haag ontvangt momenteel zowel van de gemeente als van het rijk subsidie. De structurele gemeentelijke subsidie in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan bedraagt momenteel € 480.655; daarbovenop ontvangt Stella Den Haag € 26.000 uit het budget cultuureducatie. Van het rijk ontvangt Stella € 305.858 aan subsidie.

Voor de komende periode 2009-2012 vraagt Stella Den Haag aan de gemeente een subsidie van € 545.023 op jaarbasis en aan het rijk € 449.293. Aan de gemeente wordt gevraagd de bijdrage voor educatie (€ 26.000) structureel te maken en voorts een extra subsidie voor marketing (€ 50.000).

Het aan het rijk gevraagde extra bedrag is vooral gericht op versterking van de artistieke organisatie.

Het aanbod van Stella Den Haag kan worden gedifferentieerd naar drie onderdelen: klein (de educatieve projecten zoals Zinder in het eigen gebouw), midden (de kleine- en middenzaalvoorstellingen) en groot (de muziektheatervoorstellingen in coproductie met Haagse instellingen). Stella Den Haag heeft in de afgelopen Meerjarenbeleidsplanperiode een artistieke ontwikkeling doorgemaakt op met name het gebied van muziektheater. In dat licht werd en wordt er samengewerkt met het Residentie Orkest. Naast Hans van den Boom ontwikkelt actrice Erna van den Berg zich meer en meer als regisseur binnen het gezelschap. Ook nieuwe theatermakers worden binnen het gezelschap opgeleid. Jonge acteurs, zangers, muzikanten, vormgevers en videokunstenaars worden uitgenodigd hun talenten bij Stella Den Haag te ontwikkelen en omgekeerd laat Stella Den Haag zich door hen inspireren. Het project Zinder is ontwikkeld om het eigen gebouw actiever te gebruiken en jonge kunstenaars de gelegenheid te bieden zich te presenteren tijdens de 'Kunstverwendag' voor scholen. Internationaal timmert het gezelschap aan de weg: Stella Den Haag behoort tot de top drie van de Nederlandse bespelers van de internationale markt.

Beoordeling Adviescommissie

Voor de periode 2009-2012 wil Stella Den Haag de koers van het gedifferentieerde aanbod voortzetten en het aantal artistieke partners in de stad in het kader van de grote zaalvoorstellingen en het muziektheater uitbreiden. Talentontwikkelingstrajecten zoals Zinder worden voortgezet, schoolprojecten worden uitgebreid, en er is een plan om met een theaterbus de wijken in te gaan en een Haagse versie van Hotel Ideal te ontwikkelen. Internationaal wil Stella Den Haag meer gaan reizen en voorstellingen moeten langer doorgespeeld worden. Dat kan alleen als de spelerskern met twee spelers wordt uitgebreid. Deze

kosten worden bij het rijk aangevraagd.

Stella Den Haag is een gezelschap met een duidelijke artistieke signatuur. Het heeft een unieke positie zowel in de stad als op landelijk niveau. De Commissie is enthousiast over de ontwikkeling die het gezelschap heeft laten zien in met name de grote zaal. Ook de samenwerking in de stad met (grote) instellingen als het Residentie Orkest, het Koninklijk Conservatorium en het Nationale Toneel wordt door de Commissie gewaardeerd. De toename van het aantal bezoekers dat daarmee gepaard lijkt te gaan wordt door de Commissie niet alleen belangrijk, maar ook noodzakelijk geacht. Deze lijn zou het gezelschap de komende jaren moeten vasthouden. Ook over de internationale activiteiten is de Commissie positief.

Over de inzet en uitwerking van de overige educatieve activiteiten en de onderbouwing van de financiële consequenties ervan is de Commissie minder positief. Er lijkt een soort koudwatervrees voor de aantasting van het eigen artistieke product. De voorstellingen zijn alle van hoge kwaliteit, maar de Commissie heeft twijfels of met name de grote zaal voorstellingen wel voldoende toegankelijk zijn voor de jeugd. Daarnaast constateert de Commissie dat de bereikte doelgroepen bij deze voorstellingen te eenzijdig samengesteld zijn.

De educatieplannen ogen niet erg geïnspireerd en lijken enigszins beboudend. De Commissie Zonderop was hier vier jaar geleden ook kritisch over en de Commissie vindt het een gemiste kans dat het Stella Den Haag wederom niet gelukt is om deze goed uit te werken. De voornemens blijven beperkt tot een opsomming van intenties, maar deze worden niet goed uitgewerkt. Het ontbreekt Stella Den Haag hier aan een heldere visie. Stella Den Haag vraagt extra middelen voor het aannemen van een educatiemedewerker die deze visie moet gaan ontwikkelen. De Commissie had liever gezien dat er eerst een visie was ontwikkeld, om daarna de organisatie hierop aan te passen. Voor de Voorstelling PLUS wordt extra geld aangevraagd maar de plannen ervoor zijn niet terug te vinden in de beleidsnota. Daarbij is ook het talentontwikkelingstraject onvoldoende uitgewerkt.

De Commissie zou graag zien dat Stella Den Haag een krachtiger visie ten aanzien van zijn educatieactiviteiten ontwikkelt. De Commissie juicht daarbij een culturele verbreding toe. Stella Den Haag zou zijn jarenlange ervaring op het gebied van jeugdtheater moeten benutten om te laten zien dat het in staat is de komende beleidsperiode vanuit eigen middelen voorstellingen te produceren voor andere kinderen dan de eigen traditionele doelgroep. Daarbij is het van groot belang dat Stella Den Haag duidelijke keuzes maakt in zijn activiteiten en zich daarop gaat concentreren.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de kwaliteit van het gezelschap, maar geeft geen prioriteit aan het toekennen van de extra aangevraagde subsidie. De Commissie adviseert de subsidie op het huidige structurele niveau van € 480.655 te continueren, onder de voorwaarde dat ook de subsidie van het rijk op minimaal hetzelfde niveau gehandhaafd blijft.

Beoordeling Raad voor Cultuur

Stella Den Haag realiseert een substantieel deel van zijn voorstellingen op een podium en zijn activiteiten zijn over het jaar verspreid. Daarmee voldoet de aanvraag aan de formele subsidiëcriteria voor de categorie van jeugdgezelschap.

De Raad waardeert de artistieke prestaties van Stella Den Haag en vindt dat de instelling zichzelf op een positieve manier blijft ontwikkelen. Hij heeft vertrouwen in het activiteitenplan voor de komende periode. Het festival Zinder beschouwt de Raad als een goed instrument om jong talent te ontwikkelen. De Raad ondersteunt de verdere samenwerking van Stella Den

Haag met het Residentie Orkest en de geplande coproductie met Het Nationale Toneel. Hij vindt het positief dat de instelling met deze samenwerkingsverbanden en met Stella in de Stad en het Haagse Hotel Ideal de relatie met Den Haag en zijn bewoners verder verstevigt. Daarnaast biedt de samenwerking met bijvoorbeeld het Residentie Orkest ook een inhoudelijke verrijking van de voorstellingen die Stella Den Haag maakt. In de muziektheaterproducties vormt de muziek een wezenlijk onderdeel van de voorstelling en doet de instelling ondanks het jonge publiek geen muzikale concessies.

De Raad juicht het toe dat Stella Den Haag samen met een aantal andere jeugdtheaterinstellingen collectieve projecten voor marketing en promotie onderneemt, en is van mening dat die samenwerking de komende jaren nog verder uitgebreid en geïntensiveerd zou moeten worden.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

De Raad waardeert de artistieke prestaties van Stella Den Haag op theateraal en muzikaal gebied, de samenwerkingsverbanden en de initiatieven voor talentontwikkeling. Het oordeel van de Raad over de subsidieaanvraag van Stella Den Haag voor de categorie van jeugdtheatergezelschap in de stad Den Haag is positief. Aangezien de Raad ten aanzien van de andere aanvrager voor de categorie van jeugdgezelschap in Den Haag in het desbetreffende afzonderlijke advies tot de slotsom is gekomen dat deze niet in de basisinfrastructuur 2009-2012 behoort te worden opgenomen, hoeft de Raad de aanvraag van Stella Den Haag niet meer tegen die andere aanvraag af te wegen. Hij adviseert daarom de instelling op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012. In zijn advies van 15 mei 2008 adviseert de Raad aan Stella Den Haag een subsidiebedrag toe te kennen van circa € 400.000 waarbij de verhoging bedoeld is voor de uitbreiding van de artistieke staf en overig personeel. In zijn nadere advies van 18 juni 2008 adviseert de Raad de subsidieverhoging terug te draaien en de subsidie te continueren op het huidige niveau.

Subsidie ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Stella ontvangt van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in 2009 een subsidie van € 395.078.

Reactie

Mèt de Adviescommissie zijn wij verheugd over het voornemen van Stella Den Haag om de grote zaal-projecten in samenwerking met het Residentie Orkest, het Nationale Toneel en het Koninklijk Conservatorium nog verder tot ontwikkeling te brengen. Een positieve consequentie hiervan is ook, dat een groter publiek dan nu kennis kan nemen van de fraaie en fijnzinnige voorstellingen van Stella Den Haag, waarvoor het gezelschap regelmatig internationale prijzen in de wacht sleept en waarover de Adviescommissie ook lovend is. De Commissie is minder enthousiast over de educatieplannen van het gezelschap en over de eenzijdige samenstelling van het publiek. Wij zullen het gezelschap verzoeken de educatieve plannen verder uit te werken en deze kritiek daarbij te betrekken. Wij hebben er overigens vertrouwen in, dat Stella in staat is jongeren op een geïnspireerde wijze de liefde voor theater bij te brengen. Wij kunnen ons verenigen met de aanbeveling van de Adviescommissie geen prioriteit te verlenen aan verhoging van de subsidie.

Besluit

Wij continueren de subsidie aan Stella Den Haag op hetzelfde niveau.

Budget 2008 € 480.655

Budget vanaf 2009 € 480.655

Toneelgroep Drang

Inleiding

Toneelgroep Drang (Drang) is een Haags theatergezelschap dat eigentijds en geëngageerd theater maakt, vaak met een Haagse thematiek. Het gaat om locatievoorstellingen en voorstellingen in de eigen ruimte aan de Schelpkade. Het gezelschap wil zowel reguliere als niet-reguliere bezoekers confronteren met theater dat betovert, actualiseert en problematiseert. Om jonge talenten een kans te geven is Dranglab ontwikkeld. Drang werkt met een professionele cast, soms aangevuld met amateurs. Drang heeft een sterke relatie met de onderwijswereld, met name met ROC Mondriaan. De groep wil een broedplaats zijn voor jong talent. Drang verzorgt workshops en een educatief programma rond de eigen voorstellingen. In de komende periode wil Drang zijn bestaande activiteiten voortzetten en versterken.

Drang ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 70.805 in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan, waarvan € 25.805 als bijdrage voor de huisvestingskosten van de Drang Studio. Daarnaast ontvangt Drang incidenteel projectsubsidies.

Voor de komende periode 2009-2012 wordt een subsidie van € 280.000 gevraagd. Deze subsidieverhoging wordt gevraagd voor uitbreiding en versteviging van de organisatie en om de afhankelijkheid van incidentele subsidies te verminderen.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is onder de indruk van de bezieling, passie en bevolegenheid, die het gezelschap uitstraalt. Het enthousiasme spat uit de aanvraag. Drang toont een groot engagement met de stad en zijn inwoners, met kansarme, werkloze jongeren die normaliter nooit naar theater gaan, met talentvolle jongeren die bij Dranglab mogelijkheden worden geboden, met wijkbewoners die als vrijwilligers achter de schermen meewerken aan de locatieproducties etc.

Drang ziet zichzelf als een uitgesproken locatiegezelschap. In dat licht gezien vindt de Commissie het wel jammer dat overwegingen die leiden tot keuzes voor locaties niet al te uitgesproken zijn. In het werken met jongeren en mensen uit de stad zit de werkelijke boodschap van het gezelschap: met kunst maken leer je meer dan spelen! Hier ligt voor de Commissie dan ook de werkelijke kracht van het gezelschap. De educatietrajecten zijn duidelijk afgebakend en gericht op jongeren die niet automatisch met theater in aanraking komen.

In het verleden is door diverse commissies de artistieke kwaliteit van de voorstellingen van Drang veelal te mager bevonden. Deze Commissie is echter van mening dat het gezelschap een positieve ontwikkeling heeft doorgemaakt, en dat er daarnaast voor een gezelschap als Drang ook andere dan alleen artistieke criteria gehanteerd moeten worden. Criteria die recht doen aan de uitgangspunten van het gezelschap, namelijk werken met professionals in combinatie met amateurs. Deze twee lijnen zijn nu met elkaar in balans gebracht. Met dit uitgangspunt en het feit dat ze bijzondere locaties bespelen neemt Drang dan ook een unieke positie in de stad in. De laatste voorstelling 'De wonderbaarlijke reis van Binck Horst' is daar een goed voorbeeld van.

Drang betreft jonge talenten van jongerentheatergroep STAB/We're back (de artistiek leider van Drang is tevens artistiek leider van STAB/We're back) in zijn producties. Drang wil in de toekomst talentvolle amateurs gaan scholen, hierover is contact met Culturalis. Ook met ALBA Theaterhuis wordt samengewerkt: vanuit STAB/We're back stromen talentvolle jongeren door naar ALBA. Op educatief gebied werkt Drang samen met het ROC Mondriaan. Samen met het Koorenhuis wordt een educatief theateraanbod ontwikkeld. Sinds 2005 werkt Drang samen met de Koerdische theatergroep De KunstArk.

Drang wil het huidige beleid van één groot locatieproject en één Dranglab project per jaar voortzetten en daarnaast een extra kleine locatieproductie per jaar realiseren om zo de noodzakelijk geachte artistieke vernieuwing binnen het gezelschap gestalte te geven. Talentvolle makers uit de jongerengroep STAB/We're back moeten door kunnen stromen naar de eigen jongerentheatergroep Sturm und Drang.

In de toekomst wil Drang zich verder professionaliseren, ook in artistieke zin, door uitbreiding en versteviging van de organisatie. Verder wil men de afhankelijkheid van incidentele subsidies verminderen. De Commissie adviseert Drang de komende periode een steviger financiële basis te geven om voort te kunnen gaan op de ingeslagen weg.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over het beleidsplan van Toneelgroep Drang en adviseert de aanvraag te honoreren, en de huidige subsidie van € 70.805 te verhogen met een bedrag van € 209.000 tot een totaal van € 279.805.

Reactie

Toneelgroep Drang heeft zich een eigen plaats verworven op het gebied van -vaak op de Haagse situatie toegesneden- locatietheater. De Adviescommissie spreekt met lof over de bezieling en het engagement bij de groep, over de wijze waarop amateurs bij de voorstellingen worden betrokken en waarop jongeren worden bereikt. De Commissie bepleit de kwaliteitsslag die Toneelgroep Drang heeft ingezet financieel te ondersteunen. Wij nemen de geadviseerde subsidieverhoging van € 209.000 over.

Besluit

Wij willen de subsidie aan Toneelgroep Drang verhogen met € 209.000 per jaar.

Budget 2008	€ 70.805
Budget vanaf 2009	€ 279.805

Podium DeLuxe

Inleiding

Podium DeLuxe (voorheen Theater De Regentes) is het Haagse toneelgezelschap van en rond Guusje Eijbers. Het gezelschap richt zich voornamelijk op Den Haag en omgeving en speelt per jaar doorgaans twee à drie producties, op locatie, op de Parade dan wel in een theater. Podium DeLuxe wil met professionele theatermensen op bijzondere speelplekken origineel repertoire brengen, dat inspeelt op de actualiteit met Haagse onderwerpen als inspiratiebron, en dat een breed publiek aanspreekt. Het is geen repertoiregezelschap met een vast ensemble en een vast publiek: door op verschillende locaties te werken trekt het gezelschap een breed scala aan publieksgroepen.

Podium DeLuxe wil per jaar vier producties gaan realiseren: twee grootschalige en twee kleinschalige projecten. In de toekomst wil Podium DeLuxe zich nog meer richten op Den Haag met thema's als vrede en recht, zand en veen, de ambtenarij, en zoekt daartoe bijzondere speelplekken in Haagse wijken zoals Ypenburg of het Norfolk terrein in Scheveningen. Zo wil het gezelschap publiek bereiken dat normaal de weg naar theater niet gemakkelijk vindt. Talentvolle jonge schrijvers en regisseurs zullen worden aangetrokken om nieuw repertoire te ontwikkelen. De focus ligt op Den Haag, maar kleine tournees worden niet uitgesloten. Op het gebied van educatie wordt een programma ontwikkeld samen met VMBO-leerlingen.

Podium DeLuxe ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 46.693 in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan. Voor de komende periode 2009-2012 wordt een subsidie van € 90.000 per jaar gevraagd. Met deze verhoging wil het gezelschap het aantal voorstellingen uitbreiden en het publieksbereik vergroten.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor het doorzettingsvermogen van de artistiek leidster. In de afgelopen twintig jaar heeft zij met regelmaat voorstellingen uitgebracht in Den Haag, zowel op locatie als in de meer gevestigde theaters. De Commissie constateert echter dat het stempel dat daarmee gedrukt zou zijn op het Haagse theaterklimaat te gering is om een structurele subsidie te rechtvaardigen. Ook is de Commissie niet enthousiast over de nu voorliggende aanvraag. In de aanvraag komt onvoldoende naar voren wat de artistieke visie is van het gezelschap en welke plek deze inneemt in het Haagse theaterbestel. Met name op het gebied van locatietheater had het gezelschap zich moeten verbouden tot andere initiatieven in de stad. Podium DeLuxe stelt voorts naast een theatergezelschap ook een broedplaats voor nieuw talent te zijn. Het wordt niet duidelijk gemaakt in hoeverre Podium DeLuxe als broedplaats voor jong (schrijf)talent fungeert, niet uit een visie die daaraan ten grondslag ligt en niet uit de voorstellingen die daaruit zijn voortgekomen. Ook de opzet en reikwijdte van de educatieve taak die men zich stelt, blijven onuitgewerkt.

Podium DeLuxe is niet zozeer een gezelschap als wel een one-woman-bedrijf waar omheen per keer een ensemble gevormd wordt. Dat maakt een duidelijke signatuur lastig. De Commissie vindt daarbij de keuze om jaarlijks 'Dinner for One' te blijven uitbrengen artistiek niet interessant.

De afgelopen twee beleidsperiodes heeft het gezelschap steeds het voordeel van de twijfel gekregen. Deze Commissie constateert wederom dat er geen artistieke ontwikkeling heeft plaatsgevonden op grond waarvan meerjarige subsidie te rechtvaardigen zou

zijn. De toekomstplannen van Podium DeLuxe geven de Commissie geen aanleiding te veronderstellen dat hier verandering in komt.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt negatief over het beleidsplan en adviseert de subsidieaanvraag niet te honoreren en de subsidie met ingang van 2009 beëindigen.

Reactie

Bij de waardering die de Adviescommissie uit voor het doorzettingsvermogen van de artistiek leidster, sluiten wij ons aan. Tegelijkertijd moeten wij de constatering onderschrijven, dat Podium DeLuxe zich als structureel gesubsidieerde theatergroep geen onmisbare plaats in het Haagse theaterlandschap heeft weten te verwerven. Het ligt meer voor de hand dat deze theatermaakster, op het moment dat zij een voorstel heeft ontwikkeld voor een interessante nieuwe productie, daarvoor een beroep doet op projectsubsidies.

Besluit

Wij beëindigen de subsidie aan Podium DeLuxe met ingang van 2009.

Budget 2008	€ 46.693 (gedekt uit amendement t/m 2008)
Budget vanaf 2009	€ 0

ALBA Theaterhuis

Inleiding

ALBA Theaterhuis (ALBA), in 1999 opgericht door artistiek leider Mees, wil jong theatertalent ontdekken, begeleiden en een podium bieden. ALBA doet dit door het aanbieden van cultuureducatie op het gebied van (muziek) theater, talentontwikkeling in de vorm van de begeleiding van aankomende professionele podiumkunstenaars, en het maken van muziektheaterproducties met acteurs van verschillende culturele achtergronden.

ALBA ontvangt momenteel structurele subsidie van zowel de gemeente als het rijk. De gemeentelijke subsidie in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan bedraagt € 103.761. Daarnaast ontvangt ALBA € 54.828 uit het Actieplan Cultuurbereik voor talentontwikkeling en incidenteel een projectsubsidie.

Voor de periode 2009-2012 vraagt ALBA een structurele subsidie van € 375.000 aan de gemeente en € 180.000 bij het rijk. De subsidieverhoging is bedoeld voor uitbreiding van de personele capaciteit (zakelijke leiding, administratie, dramaturgie en productie/techniek) en ter compensatie voor het wegvallen van inkomsten van diverse fondsen.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de ontwikkeling die ALBA de afgelopen jaren heeft doorgemaakt. ALBA levert een zinvolle bijdrage aan het Haagse theaterklimaat en heeft zowel cultuurinhoudelijk als maatschappelijk een duidelijke functie als broed- en werkplaats voor jongeren op het gebied van muziektheater. De kracht van ALBA ligt op het gebied van de ontwikkeling en begeleiding van jonge mensen met een cultureel diverse achtergrond. Tussen de drie pijlers van ALBA (cultuureducatie, talentontwikkeling en muziektheater) is een duidelijke samenhang, hetgeen tot uiting komt in de kwaliteit van de producties. ALBA streeft bewust naar een cultureel diverse samenstelling van de cast. ALBA profileert zich als spijlfunctie in de stad en werkt op veel terreinen met veel verschillende partners samen. Wel merkt de Commissie naar aanleiding van het advies van de Commissie Zonderop op dat de samenwerking met Toneelgroep De Appel alleen facilitair is gebleken; een samenwerking heeft gezien de aard van beide instellingen wellicht ook zijn grenzen, maar er ligt naar het oordeel van de Commissie zeker een rol voor ALBA binnen de voorgenomen samenwerking van de Stadstheaterunie Den Haag i.o. De Commissie is van mening dat ALBA op het gebied van talentontwikkeling een voorbeeldfunctie heeft in Den Haag, en heeft waardering voor de goede resultaten die ALBA haalt ten aanzien van de doorstroming van jongeren afkomstig uit Expeditie 3 naar de kunstvakopleidingen en de praktijk.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor ALBA en hoopt dat het theaterhuis ook in de toekomst zijn bevolgenheid zal behouden. De Commissie adviseert de huidige subsidie van € 103.761 te verhogen met € 135.000, te weten € 80.000 om de personele organisatie te kunnen verstevigen en € 55.000 om de middelen uit het Actieplan Cultuurbereik structureel te maken.

Beoordeling Raad voor Cultuur

De Raad merkt op dat het subsidieverzoek door de wijziging van de inschrijftitel in overeenstemming is gebracht met de ministeriële regeling. De positie waarop de instelling zelf had ingeschreven maakt daar immers geen deel van uit. De Raad stemt dan ook in met de wijziging door de minister van de titel op grond waarvan ALBA theaterhuis subsidie vraagt.

ALBA voldoet aan de functie-eis die de ministeriële regeling stelt aan ontwikkelinstellingen, want de kernactiviteit van de instelling is gericht op het begeleiden en presenteren van talent.

De Raad heeft waardering voor de inzet van ALBA op het gebied van cultuureducatie. Hij constateert echter dat zijn activiteiten op dit terrein geheel zijn gericht op scholen voor voortgezet onderwijs in de stedelijke regio Den Haag. Ook de beleidsprioriteiten van de instelling op dit terrein zijn gericht op de versterking van de samenwerking met uitsluitend Haagse instellingen.

De activiteiten die ALBA onderneemt op het gebied van talentontwikkeling van jonge makers met een meervoudige culturele achtergrond hebben eveneens een beperkt bereik: circa veertig deelnemers, met inbegrip van de circa 14 Haagse scholieren die aan Expeditie 1 kunnen deelnemen. Daarom acht de Raad het landelijk belang van het talentontwikkelings- traject van ALBA gering.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

De activiteiten van ALBA theaterhuis op het gebied van cultuureducatie en op het gebied van talentontwikkeling van jonge makers zijn sterk gericht op scholieren, jongeren en jonge makers in Den Haag. Op grond van het geringe landelijke belang van de instelling adviseert de Raad ALBA theaterhuis niet op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012.

Reactie

ALBA doet uitstekend werk op het gebied van de ontwikkeling van jong, autochtoon en allochtoon, talent. Op alle drie gebieden die het gezelschap bestrijkt, te weten de talentontwikkeling, de educatie en het produceren van muziektheatervoorstellingen, zijn resultaten geboekt die betekenis hebben en ook landelijk doorwerken. De Commissie heeft dan ook positief geoordeeld over het beleidsplan.

Over de beoordeling van ALBA door de Raad voor Cultuur willen wij het volgende opmerken. ALBA heeft oorspronkelijk een verzoek om meerjarige subsidie ingediend bij het NFPK+. Dit fonds heeft de aanvraag ter beoordeling naar de Raad voor Cultuur doorgestuurd. De Raad voor Cultuur vindt ALBA te lokaal voor de basisinfrastructuur en verwijst ALBA niet terug naar het NFPK+. Dit betekent voor ALBA dat de huidige rijkssubsidie van ruim € 100.000 wegvalt. ALBA heeft aangegeven verder te willen op basis van de bijdrage van de gemeente. ALBA zal een nieuw plan met bijgestelde begroting opstellen en wil daarover met de gemeente in gesprek. Wij zullen toetsen of in dit bijgestelde plan voldoende van de oorspronkelijk voornemens van de instelling overeind blijft om structurele subsidie te rechtvaardigen. Op basis van deze toets besluiten wij definitief over toekenning van het gereserveerde bedrag.

Besluit

Wij reserveren een bedrag van € 238.761 voor ALBA. Dit bedrag is inclusief de geadviseerde verhoging van € 135.000. Op basis van een bijgesteld plan van de instelling zullen wij een definitief besluit nemen over toekenning van het gereserveerde bedrag.

Budget 2008	€ 103.761
Budget vanaf 2009	€ 238.761 (reservering)

Stadstheaterunie Den Haag / Toneelhuis Den Haag

Inleiding

De StadstheaterUnie Den Haag i.o. (StadstheaterUnie) is een werkmaatschappij in oprichting ter bevordering en versterking van de samenwerking van de producerende instellingen en podia voor het toneel in Den Haag, te weten het Nationale Toneel (NT), Toneelgroep De Appel, Stella Den Haag en Theater aan het Spui (TahS). Mogelijk zal later ook de Koninklijke Schouwburg (KS) zich hierbij aansluiten. De StadstheaterUnie is gericht op

het gezamenlijk komen tot talentontwikkeling van jonge theatermakers, kwaliteitsverbetering en maatschappelijke verbreding van de theaterkunst in Den Haag. De StadstheaterUnie vraagt een structurele subsidie aan voor het opzetten en inrichten van een productiehuis voor theater, het Toneelhuis Den Haag.

Via dit Toneelhuis zullen jonge makers, na een postacademische fase op de regieopleiding, kunnen doorstromen naar één van de Haagse gezelschappen. Zowel het NT als De Appel willen jaarlijks jonge makers op deze wijze begeleiden, maar op termijn ook Stella Den Haag. Verder zullen jonge buitenlandse regisseurs aangetrokken worden.

De StadstheaterUnie/Toneelhuis Den Haag ontvangt momenteel geen structurele subsidie van de gemeente, noch van het rijk. Voor de periode 2009-2012 vraagt de StadstheaterUnie een subsidie van € 500.000 per jaar aan voor het Toneelhuis Den Haag. Bij het rijk kunnen productiehuizen subsidie in de basisinfrastructuur aanvragen voor een ontwikkelfunctie. De aanvraag van de StadstheaterUnie laat de verdeling van de gevraagde middelen over beide overheden in het midden.

De vier genoemde instellingen, het NT, De Appel, Stella Den Haag en TahS hebben geconstateerd dat het in Den Haag ontbreekt aan een structurele aanpak van mogelijkheden voor talentontwikkeling en doorstroming van talentvolle theatermakers naar Haagse instellingen. De nieuwe generatie theatermakers is onvoldoende geworteld in de stad, als gevolg van het ontbreken van een infrastructuur.

Het op te richten Toneelhuis Den Haag moet als productiehuis jonge theatermakers een omgeving bieden, waarin de ontwikkeling binnen een internationale context tot stand kan komen. Het Toneelhuis wil daartoe voorwaarden scheppen voor een optimale ontwikkeling op zowel productie- als presentatiegebied. Hiermee wil het Toneelhuis een inspirerende aanvulling op het aanbod in de stad bieden, voor een mogelijk nieuw, specifiek en/of breed publiek. Het Toneelhuis wil jaarlijks aan minimaal vier jonge makers een productie- en presentatiemogelijkheid bieden.

Het ligt in de bedoeling jonge makers te kiezen afkomstig van kunstvakopleidingen uit binnen- én buitenland waarmee een traject uitgezet wordt dat rekening houdt met zowel de persoonlijke ambities als de mogelijkheden die zich in de stad en daarbuiten voordoen. Binnen dat traject krijgen de jonge makers de mogelijkheid twee producties te ontwikkelen. Daarvoor, zo wordt in de aanvraag van de StadstheaterUnie gesteld, is een organisatie nodig die professioneel opereert, die goede afspraken maakt met instellingen in de stad en zo zorgt voor doorstroom- en presentatiemogelijkheden.

De aan te trekken artistiek leider van het Toneelhuis moet in staat zijn een intensief begeleidingstraject in te vullen en zo nodig bij te stellen. Daarnaast worden ervaren makers uit de stad gevraagd jonge makers mee te laten lopen bij hun producties. De artistiek leider opereert autonoom, maar houdt wel intensief ruggespraak met de StadstheaterUnie.

Het NT zal twee producties per jaar aanbieden aan jonge makers, De Appel één productie per jaar en Stella Den Haag daar waar mogelijk. In organisatorische zin zal het Toneelhuis onder bestuurlijke verantwoordelijkheid vallen van de StadstheaterUnie.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie juicht het toe dat een aantal instellingen de handen ineen heeft geslagen en dat men werkelijk tot bundeling van krachten en mogelijkheden wil komen. De constatering dat er voor jonge talentvolle makers maar zeer beperkte mogelijkheden in de stad zijn, onderschrijft de Commissie echter niet. Weliswaar is er geen aparte instelling die deze vermeende leemte opvult, maar de bestaande instellingen hadden samen de door de StadstheaterUnie gewenste infrastructuur kunnen opleveren. Ook is het in de ogen van de Commissie de verantwoordelijkheid van een stadsgezelschap, in concreto het NT, om mede zorg te dragen voor zowel de ontwikkeling als de doorstroming van talent. Overigens doet het NT dit ook al, en op een goede manier.

Hoewel de Commissie zich realiseert dat een productiehuis(functie) middelen vergt, wordt er nu subsidie aangevraagd voor een niet goed doordacht en onuitgewerkt plan. Ten eerste is de Commissie sceptisch over het feit dat de -toch erg bepalende- functie van artistiek leider nog niet is ingevuld. Voorts heerst er verwarring bij de Commissie over deze aanvraag en die van TabS. Beide aanvragers verzuimen elkaar te vermelden in hun plannen. Ook wordt in de aanvraag van de StadstheaterUnie niets aangegeven over de inbreng van TabS in het Toneelhuis Den Haag.

De Commissie mist in de plannen bovendien uitleg over hoe de StadstheaterUnie een verbindend element wil/kan zijn in de stad. Onduidelijk blijft hoe de Unie dan wel het productiehuis zich verbouden tot de kleinere gezelschappen en initiatieven in de stad. De Commissie juicht de samenwerking toe, maar heeft geen vertrouwen in de uitvoerbaarheid van dit plan en adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Conclusie en advies

De Commissie oordeelt negatief over het beleidsplan van de StadstheaterUnie en adviseert de subsidieaanvraag niet te honoreren.

Beoordeling Raad voor Cultuur

Het plan van StadstheaterUnie voldoet bij realisering aan de criteria die in de subsidieregeling gesteld zijn voor de categorie van productiehuis in de basisinfrastructuur 2009-2012. Er zullen voldoende voorzieningen voor de begeleiding van nieuwe makers zijn en presentatie op een podium wordt gegarandeerd. Daarnaast zullen de activiteiten over het jaar verspreid worden en zal de StadstheaterUnie voor de artistieke continuïteit niet afhankelijk zijn van één of enkele artistiek leiders.

Hoewel de Raad het maken van afspraken over het aantrekken van acteurs positief acht, is het hem niet duidelijk in hoeverre Toneelhuis Den Haag een meerwaarde heeft voor de culturele infrastructuur in Den Haag. Er worden in het plan geen namen genoemd van de artistiek leider of andere betrokkenen en de Raad is verbaasd over het feit dat Theater aan het Spui in de constructie geen duidelijke rol toebedeeld krijgt. Theater aan het Spui pretendeert juist de activiteiten die onder de productiehuisfunctie vallen als hoofdtaken te hebben. Het feit dat het toekomstige productiehuis Toneelhuis Den Haag geen uitgewerkt plan, geen relatie met de kunstvakopleidingen en geen visie op de meerwaarde van het huis voor Den Haag en de sector heeft, maakt dat het plan onvoldoende basis biedt om vertrouwen uit te spreken in de StadstheaterUnie.

De Raad moedigt samenwerking tussen de instellingen aan, maar vindt dit beboren tot de basistaken van instellingen. Deze taken behoeven daarom niet apart gesubsidieerd te worden.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

Het plan van werkmaatschappij StadstheaterUnie Den Haag voor een nieuw op te richten productiehuis biedt onvoldoende bouwvast om een plaats in de basisinfrastructuur te verwerven. Het plan geeft geen blijk van een eigen visie en het op te richten productiehuis heeft geen duidelijk profiel. De Raad adviseert Toneelhuis Den Haag niet op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012.

Reactie

Zoals in de inleiding gesteld, vinden wij het een goede zaak dat het Nationale Toneel, Toneelgroep De Appel, Stella Den Haag en Theater aan het Spui naar samenwerking streven teneinde de talentontwikkeling van jonge theatermakers en andere kwaliteitsverbetering te bevorderen. De Adviescommissie staat positief tegenover het gezamenlijke initiatief. Echter, de Commissie tekent daar onmiddellijk bij aan, dat het plan nog veel te weinig uitgewerkt is, dat de verhouding met andere instellingen in de stad, en met name met Theater aan het Spui, onduidelijk is en dat de positie van de artistiek leider nog oningevuld is. Kortom dat het plan nog niet rijp is voor subsidiëring. Wij kunnen de argumenten van de Commissie onderschrijven. De Raad voor Cultuur oordeelt ook negatief over opname van de StadstheaterUnie in de basisinfrastructuur op nationaal niveau.

Besluit

Wij honoreren de subsidieaanvraag van de StadstheaterUnie Den Haag niet.

Budget 2008	€ 0
Budget vanaf 2009	€ 0

Stichting The English Theatre

Inleiding

De Stichting The English Theatre (STET) is in 2006 opgericht en heeft als doel het bevorderen van Engelstalig theater in Nederland. STET helpt daartoe acteurs en theatergezelschappen uit Engeland bij het onderbrengen van hun voorstellingen in Nederland en ondersteunt ook in Nederland woonachtige Engelse theatermakers en -schrijvers. STET ondersteunt het werk van het Engelstalige gezelschap TUSK International Theatre Company, gevestigd te Den Haag. Omdat TUSK (nog) geen rechtspersoonlijkheid heeft, doet STET deze subsidieaanvraag voor TUSK, dat per jaar twee producties wil maken.

STET ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Incidenteel heeft de organisatie projectsubsidies van de gemeente ontvangen. Voor de periode 2009-2012 wordt een jaarlijkse subsidie gevraagd van € 46.000.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie waardeert het dat STET meer Engelstalig toneel wil presenteren in een stad als Den Haag met zoveel expats, en een hierop gericht communicatie- en marketingbeleid ontwikkelt. Maar STET is een productie- en cultuurondersteunende instelling, die namens TUSK International Theatre Company een aanvraag heeft ingediend. De Commissie is van oordeel dat deze aanvraag door deze constructie feitelijk niet ontvankelijk is voor subsidiëring, maar is tevens van mening dat het gezelschap, dat nog maar kort (sinds 2005) in Den Haag gevestigd is en slechts twee producties heeft gerealiseerd, eerst nog zijn artistieke signatuur en waarde moet bewijzen. Dit kan op projectbasis. Het initiatief is niet toe aan structurele subsidie.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van oordeel dat het gezelschap zich eerst verder moet ontwikkelen alvorens in aanmerking te kunnen komen voor structurele ondersteuning. De Commissie adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Reactie

De Commissie heeft waardering voor het streven van de Stichting The English Theatre om de belangen van het Engelstalige theater in de stad te behartigen. Gezien het kortstondige bestaan van de instelling ziet de Commissie echter voorshands geen aanleiding tot structurele subsidiëring over te gaan, hetgeen wij onderschrijven.

Besluit

Wij honoreren de subsidieaanvraag van STET niet.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

Noordvolk

Inleiding

Noordvolk is een jong gezelschap Haagse theatermakers, dat sinds 2003 activiteiten ontplooit als theatergezelschap. Noordvolk stelt zich ten doel multidisciplinaire theatervoorstellingen te maken en nieuw Nederlands toneelmateriaal te creëren. Noordvolk stelt een heldere productieformule te hebben ontwikkeld: zij maakt actuele voorstellingen over het spanningsveld tussen man en vrouw. Noordvolk vraagt steun voor het professionaliseren van de organisatie.

Noordvolk ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Incidenteel heeft de organisatie projectsubsidies van de gemeente ontvangen. Voor de periode 2009-2012 wordt een jaarlijkse subsidie gevraagd van € 60.000. Het gezelschap wil de organisatie met behulp van structurele subsidie professionaliseren en continuïteit geven op het

gebied van de zakelijke leiding, productie en publiciteit (totaal 2 fte).

Beoordeling Adviescommissie

Noordvolk wil de bestaande activiteiten de komende periode voortzetten. De jaarlijkse kernactiviteiten omvatten het maken van één nieuwe theaterproductie voor het landelijke zalen- en festivalcircuit, het brengen van één reprise en het ontwikkelen van één nieuwe Nederlandse theatertekst. Noordvolk heeft de afgelopen jaren een netwerk van zes kleinere theaters door het land opgebouwd. De komende vier jaar wil Noordvolk de organisatie professionaliseren, het landelijke netwerk van speelplekken uitbreiden en investeren in kwaliteit.

De voorstellingen van Noordvolk hebben naar de mening van de Commissie niet voldoende artistieke kwaliteit. Tevens is de Commissie van oordeel dat het beleidsplan mager is en de voornemens onvoldoende worden onderbouwd. Er wordt geen toelichting gegeven op de kwaliteitsinvestering, en de artistieke visie hierop ontbreekt. Men wil het theaternetwerk uitbreiden, maar daarop is nog geen concreet zicht. De Commissie is van mening dat Noordvolk onvoldoende kwaliteit heeft om tot de basisinfrastructuur van het Haagse theaterbestel te worden gerekend. Noordvolk kan met één nieuwe voorstelling per jaar een beroep doen op projectsubsidies.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt negatief over de artistieke kwaliteit van het gezelschap en adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Reactie

De Adviescommissie vindt de artistieke kwaliteit van deze kleine theatergroep onvoldoende om positief te kunnen adviseren. Wij hebben geen redenen om van dit kwaliteitsoordeel af te wijken. De groep kan, zoals ook in het verleden is gebeurd, in voorkomende gevallen een beroep doen op projectsubsidies.

Besluit

Wij honoreren de subsidieaanvraag van Noordvolk niet.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

Inleiding

Dansinstellingen en de gemeente claimen de eretitel “Den Haag Dansstad” met recht.

De Adviescommissie is enthousiast over de samenwerking in de danssector om de collectieve marketing op dansgebied ter hand te nemen. Wij wachten met belangstelling een voorstel hiertoe af.

De pijlers van het Haagse danslandschap zijn:

- het Nederlands Dans Theater, groot en internationaal gerenommeerd;
- twee festivals: Holland Dance Festival internationaal en CaDance-festival nationaal;
- Korzo als speelplek en productiehuis voor moderne dans.

Het NDT levert ieder seizoen producties van uitstekende kwaliteit, heeft een gevarieerde invulling van de programmering en het niveau van de dansers is onverminderd hoog. Het NDT zoekt nu meer dan voorheen de stad op door samenwerking met andere instellingen. Wij ervaren dat als positief.

Korzo heeft landelijk gezien de voornaamste positie wat betreft de productie van kleine dansvoorstellingen, hoewel er daarnaast nog wel een paar kleine initiatieven bestaan. Korzo werkt met vele verschillende choreografen van binnen en buiten de stad. In de afgelopen jaren hebben zo’n twintig talenten, vaak ex-NDT-ers, met Korzo-producties nationaal en internationaal successen geboekt en prijzen gewonnen. Korzo bevordert de binding van talent aan de stad, mede vanwege de danstrainingen en talentontwikkeling. Momenteel wordt het Korzo Theater aan de Prinsestraat verbouwd. Korzo heeft tijdelijke huisvesting gevonden in de Binckhorst, in het complex Bink36. Na de verbouwing komt er een efficiëntere verdeling van de ruimte in het theater aan de Prinsestraat.

Behalve het Lucent Danstheater en Korzo - beide accommodaties worden sterk verbeterd - fungeren ook Theater aan het Spui en Theater Zwembad de Regentes als danspodium. De Regentes heeft vooral multiculturele dans in het pakket, maar ook wel experimentele dans. Korzo heeft momenteel ook veel multiculturele dans en bovendien breakdance c.q. urban dance. Dit laatste in samenwerking met Crosstown Den Haag, een talentontwikkelingstraject dat begeleid wordt door Culturalis, waarbij de beginnende dansers workshops volgen in theater Pierrot en de dansers op het hoogste niveau workshops volgen en producties maken bij Korzo.

Het klassieke ballet is in Den Haag minder vertegenwoordigd. De gastprogrammering van het LDT voorziet in beperkte mate in deze lacune.

Er is in Den Haag een groot circuit op het gebied van de amateurdans, organisatorisch ofwel ondergebracht bij particuliere dansscholen ofwel verbonden aan het Koorenhuis. De amateurdansers zijn soms ook betrokken bij het professionele circuit. Zo heeft het Holland Dance Festival een Dansparade, waarbij vele amateurdansers al dansend door de stad trekken en brengt De Dutch Don’t Dance Division jaarlijks de Notenkraker, voornamelijk door amateurs gedanst.

Nederlands Dans Theater

Inleiding

Het Nederlands Dans Theater (NDT) is het grootste repertoiregezelschap voor moderne dans in Nederland en maakt dansproducties op internationaal topniveau. Jiří Kylián en het duo Paul Lightfoot en Sol León zijn de huischoreografen van het gezelschap. Naast de huischoreografen werkt het gezelschap met gastchoreografen. Het NDT I is de hoofdgroep die de basis vormt van het gezelschap. NDT I danst nieuwe producties in combinatie met reprises uit het bestaande repertoire. NDT II is de groep jonge dansers (tot 22 jaar). Diens accent ligt op opleiding en ontwikkeling van dansers, om zo een doorstroom naar NDT I te bewerkstelligen. NDT II maakt kleinere producties en biedt ook mogelijkheden aan jong choreografisch talent. Het voormalige NDT III, een gezelschap van oudere dansers (40+), functioneert uitsluitend nog incidenteel op projectbasis. Het NDT is het huisgezelschap van het Lucent Danstheater (LDT).

Het NDT ontvangt structurele subsidie van zowel het rijk als van de gemeente. Momenteel bedraagt de gemeentelijke subsidie € 1.966.737 en de rijkssubsidie € 5.841.169.

Voor de periode 2009-2012 wordt zowel aan de gemeente als aan het rijk continuering van de huidige subsidie gevraagd. Voor NDT III, dat men weer als vast gezelschap wil oprichten, wordt aan het rijk en gemeente samen een extra subsidie van € 300.000 gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

Het NDT is nog steeds en onbetwist een belangrijk gezelschap voor de stad, en daarnaast van grote nationale en internationale betekenis. De dansers behoren tot de internationale top, en het gezelschap is één van de pijlers voor een kwalitatief en gevarieerd dansklimaat in Den Haag. Na de lange periode waarin de choreografen Jiří Kylián en Hans van Manen het gezicht waren van het gezelschap, bouwt het NDT nu met succes en vertrouwen aan de toekomst, waarin de choreografen Lightfoot/León en vaste gastchoreografen het gezicht moeten bepalen. Hoewel Jiří Kylián al acht jaar geen artistiek directeur meer is, blijft zijn naam vooral in het buitenland nog sterk verbonden met het NDT. Het NDT heeft de organisatie na een moeilijke periode, waarin onder andere het NDT III als vast gezelschap werd opgeheven, zakelijk weer op orde. Het beleidsplan geeft hier –ook op een zakelijke manier– blijk van. De Commissie mist in dit plan echter wel de passie voor en het avontuur van dans. Zoals het NDT zelf ook aangeeft, moet de artistieke richting, de signatuur van het huidige (post- Kylián) NDT en de passie voor de dans explicieter worden uitgedragen. De huidige artistiek directeur Anders Hellström is onvoldoende zichtbaar. Er lijkt weinig verband tussen de reguliere activiteiten van het NDT en de net zo belangrijke overige activiteiten in het LDT. Er wordt niet duidelijk gemaakt hoe het NDT zich verhoudt tot het spanningsveld tussen vernieuwing en behoud van repertoire. Ook mist de Commissie reflectie en visie op de plaats die het NDT voor zichzelf ziet in de internationale context van de dans.

De Commissie heeft daarentegen waardering voor het educatieprogramma en de diverse programma's gericht op talentontwikkeling, zoals het Switch-programma en de UpComing Choreographers. De programma's hebben zich organisch ontwikkeld. Ook de Summerschool in samenwerking met DeDDDD is interessant. De inzet om een nieuw, jonger publiek te bereiken met laagdrempelige programma's juicht de Commissie toe. Ook is het positief dat het NDT steeds meer

samenwerkingsverbanden in de stad aangaat, hoewel deze misschien in eerste instantie door de partners zijn geïnitieerd. Hopelijk dragen deze projecten er aan bij dat het NDT ook in de stad meer naar buiten treedt en zelf actiever zal bijdragen aan het dansklimaat. De bijdrage aan het Dogtroep project Locket 25 was hiervan een stimulerend voorbeeld. De stad Den Haag heeft het gezelschap hoog in het vaandel, ook met het oog op het buitenland, en die binding met en inbedding in de stad moet gekoesterd worden volgens de Commissie.

Conclusie en advies Adviescommissie

De artistieke kwaliteit van het Nederlands Dans Theater is onbetwist. De Commissie is positief over projecten van het gezelschap, die meer gericht zijn op de stad. De Commissie adviseert de subsidie op het huidige niveau van € 1.966.737 te continueren, onder de voorwaarde dat ook de rijkssubsidieering op minimaal het huidige niveau wordt voortgezet.

Bevindingen visitatiecommissie

In de gesprekken met directie, Raad van Toezicht en medewerkers van het Nederlands Dans Theater (NDT) is aandacht besteed aan diverse aspecten van de zelfevaluatie. Er is een beeld verkregen van de kwaliteit van de artistieke en managementprocessen, gericht op het duurzaam realiseren van de missie en de doelstellingen van de organisatie gebaseerd op de beleidsdoelstellingen van de subsidiegevers. Tevens is een beeld verkregen van de managementsystemen die worden gehanteerd om blijvend een doelmatige aanwending van mensen en middelen veilig te stellen.

Duidelijk is dat het Nederlands Dans Theater er in zijn bijna 50-jarig bestaan in is geslaagd de top van de internationale danswereld te bereiken. Met de wortels in de Nederlandse samenleving slagen de zakelijke en artistieke leiding erin om deze internationale ambities te behouden. Uitdaging is het behouden van deze kwaliteit, grote naam en goede atmosfeer. Uitdaging is ook het vinden en behouden van een goede balans tussen erfgoed en toekomst, mede afgestemd op de ontwikkeling van het publiek.

De visitatiecommissie spreekt haar complimenten uit voor de uitstekende wijze waarop het NDT werkt en geleid wordt. Er is sprake van stabiliteit, artistieke vernieuwing en zorgvuldige bedrijfsvoering. Met succes weet de artistieke leiding de periode 'na Kylián' invulling te geven.

Uit de gesprekken tijdens de visitatie maakt de Commissie op dat voor zowel in- als outsiders het onderscheid tussen NDT1 en NDT2 onvoldoende duidelijk is. De kwaliteit van én publieksbelangstelling voor beide gezelschappen is zeer goed te noemen. Bovendien is er behoefte aan meer ruimte voor NDT2 om spontane verzoeken om optredens te honoreren. De instelling zoekt naar een juist middel tussen het experiment en het vaste repertoire zonder publiek kwijt te raken. De visitatiecommissie adviseert het NDT na te gaan wat de onderscheidende positionering van NDT1 en NDT2 is of moet zijn en hoe deze moet worden gecommuniceerd.

Aan de periode van drie gezelschappen, namelijk NDT1, NDT2 en NDT3 kwam in 2006 door financiële omstandigheden een einde. Besloten moest worden tot opheffing van NDT3. Hoewel NDT3 sterk wordt gemist, blijft voorzichtigheid in financieel opzicht geboden. De instelling zal bij wijze van experiment tijdens het 50-jarig bestaan in 2009 een eenmalig

NDT3-gezelschap samenstellen. Afhankelijk van het succes wordt een vervolg ervan overwogen.

Uit een ontmoeting met twee theaterdirecteuren blijkt sprake van goede samenwerking met NDT en positieve reacties van het publiek. Er is een groeiende belangstelling voor gezamenlijke marketing. Beide directeuren zouden het toejuichen wanneer NDT het uitnodigen van marketingafdelingen van de theaters in het land zou hervatten. De visitatiecommissie adviseert NDT dit te doen en ook gezamenlijk te werken aan een nadere verdieping in de publiekssamenstelling, het vasthouden ervan en het bereiken van jonger publiek.

Wat opvalt is dat de Raad van Toezicht behoefte heeft aan grotere duidelijkheid over de doelstellingen en verwachtingen die subsidiegevers verbinden aan de subsidietoekenning. De visitatiecommissie constateert grote bereidheid bij de leiding van het NDT om daar adequaat op in te spelen.

De puntenbeoordeling voor het Nederlands Dans Theater

(5 = excellent / 4 = uitstekend / 3 = goed / 2 = onvoldoende / 1 = zeer onvoldoende)

1. Missie en doelstelling	4,5
2. Kwaliteit	5,0
3. Productiviteit en publieksbereik	5,0
4. Conditie voor continuïteit	5,0

Subsidie ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Het Nederlands Dans Theater ontvangt van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in 2009 een subsidie van € 6.167.811.

Reactie

Het Nederlands Dans Theater (NDT) heeft een degelijk plan voor de toekomst geleverd. De Adviescommissie vindt dat het weinig avontuurlijk is en mist bevoegenheid. Wij menen dat de huidige artistieke leiding van het gezelschap vooral op stabiliteit en het vasthouden van de hoge kwaliteit gericht is, een streven dat wij kunnen onderschrijven. De Commissie heeft waardering voor de inspanningen van het NDT om nieuw publiek te bereiken. De Commissie adviseert het huidige subsidieniveau te handhaven.

Wat het rijk betreft valt NDT buiten de reguliere beoordeling als visitatie-instelling met langjarig subsidieperspectief. Het oordeel van de landelijke visitatiecommissie over het NDT is lovend.

Het NDT heeft aan het rijk en de gemeente gevraagd, het financieel mogelijk te maken om NDT III (veertig plus-dansers) nieuw leven in te blazen.

Besluit

Wij continueren de huidige subsidie aan het Nederlands Dans Theater en zullen terugkomen op de vraag inzake NDT III als de mening van het rijk hierover bekend is.

Budget 2008	€ 1.966.737
--------------------	--------------------

Budget vanaf 2009	€ 1.966.737
--------------------------	--------------------

Holland Dance Festival**Inleiding**

Het Holland Dance Festival (HDF) is een tweejaarlijks dansfestival met een brede, internationale programmering. Naast de presentatie van voorstellingen (co)produceert het HDF zelf ook voorstellingen. Het HDF ziet het als zijn opdracht dans te promoten in de breedste zin van het woord. In dat kader is deze instelling ook actief op het gebied van de amateurkunst en de educatie, in de vorm van het organiseren van vele diverse workshops en van de Haagse Dansweek voor amateurdansers. Dit initiatief wil het HDF continueren. Incidenteel wordt het festival gecombineerd met een vakconferentie.

Het HDF wordt momenteel structureel gesubsidieerd door zowel gemeente als rijk. De gemeentelijke subsidie bedraagt momenteel € 378.740, die van het rijk € 158.209.

Voor de periode 2009-2012 vraagt het HDF aan de gemeente € 450.000 en aan het rijk € 600.000 per jaar op een tweejaarlijkse festivalbegroting van circa € 2.600.000.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie acht het HDF, het grootste dansfestival van Nederland, van (inter)nationale betekenis. Daarbij is het festival ook goed in de stad verankerd. Het festival heeft in de afgelopen jaren een goede reputatie opgebouwd en speelt actief in op actuele ontwikkelingen in de dans. De editie 2007 trok met 43.500 bezoekers een omvangrijk publiek. De Commissie heeft veel vertrouwen in de bevolgen organisatie van het festival. Het festival staat onder artistieke leiding van Samuel Wuersten, die goed ingevoerd is in de internationale danswereld. Het festival maakt heldere keuzes in de programmering en weet zich hiermee goed te onderscheiden. Voor de periode 2009-2012 geeft het HDF drie prioriteiten aan. Ten eerste wil de organisatie als internationaal platform grote namen programmeren en per festival minimaal twee eigen producties en vijf coproducties presenteren en op die manier als producent mede richting geven aan het nationale en internationale dansaanbod. Ten tweede wil het festival met amateurkunst- en educatieprojecten actief bijdragen aan talentontwikkeling en de vergroting van de participatie van de Haagse bevolking op dansgebied. En tot slot zet het HDF in op promotie van de dans. Het HDF wil samen met de Haagse collega-instellingen Den Haag 'Dansstad' van Nederland maken. Het festival heeft de afgelopen jaren met steun van de VandenEnde Foundation (specifieke ondersteuning voor strategische marketing en publieksonderzoek) een flinke

impuls kunnen geven aan zijn marketing. Deze steun houdt in de komende periode echter op, maar men wil de opgedane expertise gebruiken om het marketing- en publiciteitsbeleid voort te zetten en waar mogelijk te intensiveren.

Met zijn tweede en derde doelstelling realiseert het festival een verdere binding met de stad, respectievelijk versterkt het de statuur van Den Haag als nationale dansstad en voert het de promotie van dans in het algemeen op voortreffelijke wijze uit. De Commissie heeft bewondering voor de energie en vele activiteiten van het HDF. De organisatie geeft blijk van strategisch inzicht en weet kansen die zich voordoen met beide handen aan te grijpen. De organisatie werkt samen met vele (dans)partners in de stad, zoals met het Lucent Danstheater in Holland Dance Events, het NDT, DeDDDD en Korzo. De Commissie hoopt dat de organisatie met steeds verdere uitbreiding van de activiteiten wel de hoge kwaliteitsstandaard die kenmerkend is voor het HDF, kan blijven waarmaken.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over het beleidsplan van het Holland Dance Festival en adviseert de huidige subsidie van € 378.740 te verhogen met een bedrag van € 75.000, onder de voorwaarde dat de rijkssubsidieering op minimaal het huidige niveau wordt voortgezet.

Beoordeling Raad voor Cultuur

De kernactiviteit van het HDF voldoet aan de criteria die de ministeriële regeling verbindt aan de functie van internationaal festival in de basisinfrastructuur. Het festival programmeert kwalitatief hoogstaande (inter)nationale producties in diverse genres en biedt daarmee een aanvulling op het reguliere dansaanbod in Nederland. Het festival functioneert als een platform voor de uitwisseling tussen vakgenoten onder andere door internationale conferenties en workshops te organiseren. Het HDF maakt gebruik van diverse podia in de standplaats en enkele (co)producties reizen na afloop van het festival door het land. Het Holland Dance Festival is onderscheidend ten opzichte van andere festivals door de breedte en de goede kwaliteit van het aanbod.

De Raad is van oordeel dat de programmering van het HDF waardevol is voor een publiek dat professioneel bij de danssector is betrokken. In samenwerking met andere instellingen biedt het festival gelegenheid om kennis uit te wisselen en te verdiepen doordat het bijvoorbeeld spraakmakende, internationale conferenties organiseert, waar de internationale vakgemeenschap op afkomt.

Behalve een festival voor vakgenoten is het HDF ook een publieksfestival dat zeer toegankelijk, voor een breed publiek programmeert. Het aanbod van het festival bestaat uit grote en kleine producties en vertegenwoordigt velerlei genres, van academische dans tot urban dance en eigentijdse niet-westerse dans.

Het HDF is succesvol in het bereiken van nieuwe publieksgroepen, onder meer vanwege de uitgebreide randprogrammering waarin aandacht uitgaat naar publieksparticipatie en amateurdansbeoefening. De Raad heeft er waardering voor dat het HDF op die manier grote groepen amateurdansers actief bij het festival weet te betrekken.

Het festival is in de ogen van de raad voornamelijk gericht op presentatie en minder op de ontwikkeling van de danskunst in het algemeen. Op bescheiden schaal wordt onafhankelijke makers de gelegenheid gegeven om nieuw werk te creëren en te presenteren. De Raad is weliswaar positief over deze activiteit, maar vindt haar te gering van omvang om haar tot talentontwikkeling te kunnen rekenen.

De Raad heeft vertrouwen in de artistieke en zakelijke continuïteit van de instelling, gezien de lange staat van dienst van het

managementteam. Om de algehele, inhoudelijke samenhang van de programmering te versterken, stelt de Raad voor dat er een programmaraad wordt ingesteld.

De Raad onderschrijft het signaal dat in de Nederlandse theaters weinig prestigieuze, internationale dansproducties zijn te zien. De Raad ondersteunt dan ook de ambitie van het HDF om meer van dergelijke dansproducties te programmeren. Afgezien van het feit dat het festival hiermee een aanvulling biedt op de reguliere programmering, is het noodzakelijk dat het zich met een selectie van prestigieuze producties onderscheidend profileert in het netwerk van internationale podiumkunstenfestivals.

Tot slot waardeert de Raad het ondernemerschap van het festival, waardoor in de afgelopen beleidsperiodes alle HDF-edities succesvol doorgang hebben kunnen vinden.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

De Raad oordeelt positief over het beleidsplan van HDF. De Raad verwacht een waardevolle bijdrage van het festival aan de basisinfrastructuur op grond van de veelzijdigheid van de programmering en de geschiktheid hiervan voor zowel een publiek van vakgenoten als een publiek van liefhebbers. Hij adviseert in zijn advies van 15 mei 2008 de instelling op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012 voor een subsidiebedrag ter hoogte van circa € 456.000. De geadviseerde subsidieverhoging houdt verband met het voornemen om meer buitenlandse topproducties in het festival te programmeren.

In zijn nadere advies van 18 juni 2008 adviseert de Raad de subsidieverhoging van ongeveer € 300.000 terug te draaien en de subsidie te continueren op het huidige niveau.

Subsidie ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Het Holland Dance festival ontvangt van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in 2009 een subsidie van € 413.914.

Reactie

Naast de kerntaak, het laten zien van het beste op internationaal dansgebied, ontplooit het Holland Dance Festival nevenactiviteiten zoals workshops op het gebied van de amateurdans en de multiculturele dans, ook voor jongeren en ouderen. Het festival is sterk geworteld in de stad en werkt uitstekend samen met andere dansinstellingen. De Adviescommissie is vol lof over het functioneren van HDF en adviseert een subsidieverhoging met € 75.000. Ook de Raad voor Cultuur is positief over het HDF en adviseert opname in de landelijke basisinfrastructuur als internationaal festival. De Raad voor Cultuur heeft in eerste instantie een forse subsidieverhoging geadviseerd. Wij stemmen in met de ophefing die de Commissie voorstelt.

Besluit

Wij willen de subsidie aan het Holland Dance Festival verhogen met € 75.000 per jaar.

Budget 2008 € 378.740

Budget vanaf 2009 € 453.740

De Dutch Don't Dance Division

Inleiding

De Dutch Don't Dance Division (DeDDDD) is een initiatief van de dansers en choreografen Thom Stuart en Rinus Sprong, dat muzikale dansvoorstellingen produceert en uitvoert. Het gezelschap heeft onder meer bekendheid gekregen door de jaarlijkse kerstvoorstelling van De Notenkraker in de Grote Kerk, een productie van professionele en amateurdansers, en het massale slotakkoord van de Dansparade van het Holland Dance Festival op het Spuiplein. Verder door locatie- en zomerfestival-voorstellingen. Het gezelschap wil de activiteiten in de komende jaren uitbreiden en zich ook inzetten op het gebied van educatie en kindervoorstellingen.

DeDDDD ontvangt momenteel geen structurele subsidie. De organisatie heeft incidentele projectsubsidies van de gemeente ontvangen. Voor de periode 2009-2012 wordt een jaarlijkse subsidie gevraagd van € 325.134.

Beoordeling Adviescommissie

DeDDDD heeft als doelstelling het bevorderen van de dans in al zijn facetten, bij een zo breed mogelijke doelgroep, zowel op het gebied van de actieve als de passieve cultuurparticipatie. De groep werkt met amateur- en professionele dansers, kinderen en ouderen, en met mensen met verschillende culturele achtergronden. Het gezelschap heeft een breed netwerk en werkt binnen Den Haag samen met professionele organisaties zoals het Holland Dance Festival, het Nederlands Dans Theater en Korzo Theater. De groep wil de komende periode onder andere De Notenkraker in de Grote Kerk - een community art project in coproductie met het Holland Dance Festival - continueren, evenals het educatieve project Notenkraker MOVE!. Ook zal De Dutch Summer Dance Course (een zomercursus voor zowel professionele dansers als amateurdansers, kinderen en ouderen) in coproductie met het Nederlands Dans Theater worden voortgezet. DeDDDD vraagt subsidie om meer continuïteit in de organisatie te krijgen.

De Commissie is van mening dat DeDDDD er in slaagt de kloof tussen amateur- en professionele dans te overbruggen met toegankelijke voorstellingen en bij te dragen aan een gevarieerd dansklimaat in Den Haag.

De Commissie waardeert het zeer dat DeDDDD in haar activiteiten erin slaagt om actuele thema's als participatie, community art en talentontwikkeling succesvol in projecten te vertalen. De Commissie heeft bewondering voor de bevologenheid, de energie en het doorzettingsvermogen van de organisatie, die in 2001 is opgericht. De liefde en passie voor de dans zijn duidelijk zichtbaar en dat werkt aanstekelijk. DeDDDD levert een waardevolle bijdrage aan het dansklimaat van de stad. De Commissie is van mening dat DeDDDD het stadium van volledige afhankelijkheid van projectfinanciering ontgroeid is en adviseert DeDDDD voor de helft van het gevraagde bedrag te subsidiëren en dit te bestemmen voor de beheerslasten van de organisatie. Hiermee wordt een basis verschaft van waaruit de organisatie verdere activiteiten kan ontplooiën.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over de plannen van DeDDDD en acht het van belang de activiteiten een structurele basis te geven. De Commissie adviseert een bedrag van € 170.000 toe te kennen voor de beheerslasten van de organisatie.

Reactie

De Adviescommissie heeft veel waardering voor De Dutch Don't Dance Division (DeDDDD) en adviseert een subsidie te verstrekken van € 170.000. Wij delen het enthousiasme van de Commissie en willen het bedrag toekennen dat de Commissie adviseert.

Besluit

Wij willen De Dutch Don't Dance Division een subsidie verlenen van € 170.000 per jaar.

Budget 2008	€ 0
Budget vanaf 2009	€ 170.000

Ballet Van Leth**Inleiding**

De choreografe/danseres Lonneke van Leth heeft de afgelopen jaren producties gemaakt onder de vleugels van Theater aan het Spui. Zij wil nu haar eigen multidisciplinaire dansgezelschap Ballet Van Leth oprichten dat per productie samenwerking zoekt met andere disciplines, zoals beeldende kunst, muziek, theater en literatuur. Zij streeft naar herkenbare en toegankelijke voorstellingen voor een breed publiek dat nog niet zo vaak met dans in aanraking is geweest.

Na het winnen van de tweede prijs van de Komeet voor jong Haags talent in 2004 heeft Lonneke van Leth gewerkt onder de hoede van Theater aan het Spui. Zij heeft samengewerkt met Haagse instellingen waaronder het Holland Dance Festival en het PureJazz Festival. Van Leth wil de samenwerking met Theater aan het Spui de komende vier jaar continueren, zij het als een zelfstandige organisatie onder de naam Ballet Van Leth. Als volgende stap wil Van Leth haar gezelschap verder professionaliseren; zij vraagt subsidie aan om een organisatie op te zetten.

Zij wil komende jaren telkens een kleine en een grote, toegankelijke, multidisciplinaire productie maken voor een breed publiek dat nog niet vaak in aanraking is geweest met dans. Van Leth wil hiervoor een nieuwe dans-/theatertaal ontwikkelen.

Ballet Van Leth ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Voor de periode 2009-2012 wordt aan de gemeente een jaarlijkse subsidie gevraagd van € 80.000. De organisatie vraagt bij het NFPK+ een subsidie van € 120.000.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft bewondering voor de gedrevenheid van Van Leth, maar de artistieke zeggingskracht overtuigt vooralsnog niet. Van Leth wil heel veel, maar er worden geen scherpe artistieke keuzes gemaakt. De Commissie ervaart het plan nog als zoekend en onvoldoende uitgewerkt. De financiële onderbouwing van het plan is onvoldoende. De organisatie is duidelijk in

opbouw en zoekt nog een zakelijk/productieleider.

De Commissie hoopt dat Ballet Van Leth zich de komende jaren verder zal ontwikkelen en acht hiervoor voldoende potentie aanwezig.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van mening dat het initiatief nu nog niet toe is aan structurele subsidiëring. De Commissie adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Reactie

Lonneke van Leth heeft in de afgelopen tijd met inzet en enthousiasme laagdrempelige dansactiviteiten gebracht, in samenwerking met veel instellingen in de stad. De Adviescommissie heeft weliswaar bewondering voor haar gedrevenheid, maar vindt het initiatief (nog) niet rijp voor structurele subsidiëring. Wij volgen dit advies. In zijn vergadering van 30 oktober 2008 heeft de gemeenteraad een amendement aangenomen op grond waarvan Ballet Van Leth in 2009 eenmalig een bedrag van € 40.000 ontvangt, ter overbrugging naar het ACP+ model. Een eventuele voortzetting van de subsidie in 2010-2012 zal worden betrokken bij de ACP+.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van Ballet Van Leth in 2009 eenmalig voor een bedrag van € 40.000. Voor 2010-2012 zal Ballet Van Leth worden betrokken bij de ACP+.

Budget 2008

€ 0

Budget 2009

€ 40.000 (eenmalig)

C-Scope

Inleiding

C-Scope, een initiatief van danseres/choreografe Cora Bos-Kroese, heeft de afgelopen jaren tien multidisciplinaire dansevenementen gerealiseerd, veelal in samenwerking met Theater Zwembad de Regentes. In de komende jaren zal verdere ontwikkeling vanuit Korzo Producties plaatsvinden. De stichting C-Scope, opgericht in 2006, wil haar voorstellingen, die gekenmerkt worden door combinaties van kunstdisciplines, blijven initiëren, produceren en presenteren zowel in theater als op locatie in Den Haag, Nederland en in het buitenland.

Initiatiefneemster Cora Bos-Kroese is in 2004 gestart met het project C-Scope. Daarmee wil zij de komende periode, in samenwerking met Korzo Producties, de vleugels uitslaan, zowel nationaal als internationaal. Naast vier grote producties wil C-Scope jaarlijks per seizoen op diverse Haagse locaties (stadswijken, binnenstad) kleine

publieksevenementen met een directe impact organiseren, voorproefjes die refereren aan en vooruitwijzen naar de grote producties. Verder wil men professionele kunstenaars laten samenwerken met amateurkunstenaars en/of studenten van diverse kunstopleidingen.

Na een paar jaar van experimenteren zegt C-Scope zich met de samenwerking met Korzo in een overgangsfase te bevinden en bezig te zijn de evenementen en producties voor de komende jaren zowel artistiek-inhoudelijk als productioneel uit te werken.

C-Scope ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Voor de periode 2009-2012 wordt aan de gemeente een jaarlijkse subsidie gevraagd van € 130.000.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie acht de manier van werken van C-Scope een zinvolle bijdrage aan het vergroten van draagvlak voor de dans in Den Haag en daarbuiten. Hopelijk slaagt C-Scope erin de komende tijd ook landelijke uitstraling te bewerkstelligen. De manier van werken van C-Scope is een interessante formule waarbij er intensief met andere disciplines gewerkt wordt en grenzen verlegd worden. De Commissie hoopt dat Cora Bos-Kroese gelegenheid krijgt, in nauwe samenwerking met Korzo Producties, haar oeuvre met behulp van het NFPK+ uit te bouwen. Zo zal haar werk dan de komende jaren meer te zien zijn en kan aan een breder publieksbereik gewerkt worden. Cora Bos-Kroese heeft ervaring als professioneel danser, maar haar ervaring op het gebied van organisatie en als leider van een productiekern is nog pril. Daarom is opname van C-Scope in het Meerjarenbeleidsplan te prematuur.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van mening dat het initiatief nu nog niet toe is aan structurele subsidiëring. De Commissie adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Reactie

De voorstellingen van C-Scope, eerst onder auspiciën van Theater Zwembad de Regentes, nu van het dansproductiehuis van Korzo, combineren dans met andere kunstvormen (beeldende kunst, fotografie, tekst e.d.). Zij zijn onder meer waardevol als community art-projecten, waarvoor dan ook projectsubsidie wordt verleend. De Commissie vindt de activiteiten weliswaar zinvol, maar is ook van mening dat het initiatief nog niet toe is aan structurele subsidiëring en dat het zich eerst onder de hoede van Korzo verder moet ontwikkelen. Wij vinden dit oordeel plausibel.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van C-Scope niet.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

Stichting Dalla / Werelddanswerkplaats

Inleiding

De Stichting voor oriëntaalse dans en cultuur Dalla (Stichting Dalla) is een kleine organisatie die in 2002 is opgericht om met name de oriëntaalse dans te ontwikkelen als podiumkunst. De organisatie streeft naar erkenning van de oriëntaalse dans als podiumkunst, wil de kennis over oriëntaalse kunst en cultuur (voornamelijk dans) bevorderen en de kwaliteit van oriëntaalse dans verhogen. Stichting Dalla wil hiervoor een landelijke Werelddanswerkplaats voor werelddansmakers in Den Haag opstarten.

Stichting Dalla wil een Werelddanswerkplaats voor oriëntaalse dans realiseren, zodat gevorderde werelddansmakers met talent en ambities een plek krijgen om zichzelf en hun dansvorm artistiek inhoudelijk te ontwikkelen, de diversiteit van het dansaanbod te bevorderen en een nieuw en divers publiek te bereiken. Hiermee stelt de Stichting Dalla dat op termijn een eerlijker verdeling van subsidiegelden voor de dans wordt bewerkstelligd en het aanbod van bestaande vakopleidingen met werelddans wordt verbreed. Stichting Dalla gaat er hierbij vanuit dat werelddans uitgevoerd moet worden volgens de principes van de tradities van de dansvorm zelf. De Werelddanswerkplaats wil een combinatie van theoretische en praktische scholing aanbieden.

Stichting Dalla ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Voor de komende periode 2009-2012 wordt voor 2009 een subsidie van € 50.000 gevraagd en voor jaren 2010 t/m 2012 € 70.000 per jaar voor de realisatie van een Werelddanswerkplaats.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt het plan van Stichting Dalla sympathiek, maar niet overtuigend. Het gaat eerder om een projectplan dan een beleidsplan. De initiatiefnemers geven zelf ook aan dat er nog heel wat onderzocht moet worden. De Commissie beaamt dit: het initiatief voor de Werelddanswerkplaats is nog pril en in de onderzoekende fase. Stichting Dalla zal zich de komende periode eerst nog moeten bewijzen alvorens meerjarige subsidie gerechtvaardigd zou zijn. De organisatie in Den Haag de nodige samenwerkingsverbanden moeten opbouwen om uitvoering aan het plan te kunnen geven.

De Commissie wil nog wel reageren op de uitgangspunten van Stichting Dalla. Hoewel deze op zichzelf te rechtvaardigen zijn, merkt de Commissie op dat slechts vijftien tot twintig dansmakers zich bezig houden met deze cultuurruiting. Ook het publieksbereik is gering. De Commissie heeft verder moeite met de introverte cultuuropvatting die uit de plannen van de stichting spreekt. Het herscheppen van een kunstvorm buiten zijn ontstaanscontext leidt immers tot nieuwe percepties en betekenissen, waarvoor de stichting weinig oog blijkt te hebben. Hoogstens geeft Stichting Dalla in het plan aan dat communicatie tussen de verschillende dansmakers, hun begeleiders en collega-dansmakers in zowel Nederland als in de landen van herkomst een wisselwerking belooft die interessante ontwikkelingen kan voortbrengen, zowel in Nederland als daarbuiten. De Commissie suggereert in dit verband contact op te nemen met de Stichting Kosmopolis.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie acht de plannen van Stichting Dalla niet rijp voor een structurele ondersteuning. De Commissie adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Reactie

Dit jonge initiatief voor werelddans heeft enthousiaste plannen op het gebied van de culturele diversiteit. De organisatie heeft nog nauwelijks laten zien hoe ze die plannen in de praktijk denkt te brengen, zodat de Adviescommissie van mening is dat het nu nog niet kan gaan om een beleidsplan voor structurele subsidiëring, maar eerder om een projectaanvraag. Wij onderschrijven het oordeel van de Commissie en delen de mening dat het initiatief zich eerst als project zal moeten bewijzen, voordat structurele subsidiëring aan de orde kan zijn.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van Stichting Dalla niet.

Budget 2008	€ 0
Budget vanaf 2009	€ 0

Inleiding

De Adviescommissie meent dat de culturele diversiteit minder tot bloei komt in het filmhuizencircuit dan in het commerciële circuit. Of dit een kwestie is van aanbod of van de juiste marketing zal moeten blijken. Het aanbod van het Filmhuis Den Haag is namelijk bepaald divers. Het Filmhuis is voornemens ook art-house-programmering te gaan selecteren uit festivals in Sarajevo en Istanbul.

De Commissie schetst een toekomstbeeld waarin alleen plaats is voor commerciële bioscopen enerzijds en filmhuizen, die het 'betere' filmaanbod voor hun rekening nemen anderzijds. De art-house programmering, dat wil zeggen het aanbod tussen het commerciële circuit en het filmhuisaanbod in, vooral het Franse, Italiaanse en Duitse repertoire, is op dit moment inderdaad slechts matig vertegenwoordigd. Hoopgevend is, dat het commerciële circuit heeft aangegeven met name in het Tuschinski-theater aan het Buitenhof te zijner tijd weer meer aandacht aan dat segment te zullen gaan besteden.

Wij hebben in ons cultuurbeleid altijd een belangrijke plek toebedacht aan het Filmhuis. Het Filmhuis is niet alleen voor Den Haag belangrijk, maar heeft ook landelijke en zelfs internationale uitstraling met zijn cinematheekprogrammering, waardoor de filmgeschiedenis levend wordt gehouden.

Die uitstraling is ook fysiek vertaald: er zijn nieuwe filmzalen gebouwd, de gevel is opgeknapt en er is eenheid in aangebracht, waardoor meteen duidelijk is gemaakt wat een uitgestrekt gebouw het filmhuis nu is geworden. De nieuwe en ruimere behuizing biedt het filmhuis nieuwe mogelijkheden. Het zicht op de altijd goed bezochte caféruimte draagt veel bij aan de levendigheid op het Spui.

Het kwaliteitsfilm aanbod in de stad wordt aangevuld met internationale documentaires, speelfilms en experimentele films tijdens het jaarlijkse Shoot Me Film Festival. Dit nieuwe festival zal vanaf 2009 structureel worden ondersteund door de Gemeente. Het festival programmeert op ongebruikelijke locaties en gaat hiermee ook de Haagse wijken in. Het lukt de organisatie een jong publiek te trekken en wij hopen dat zij tevens een steeds diverser publiek zal bereiken.

Wij volgen het advies van de Adviescommissie om de subsidie aan het Hindustaans Film- en Muziekfestival te beëindigen. Het festival heeft de afgelopen jaren een emancipatoire functie gehad maar heeft te weinig ontwikkeling in artistieke zin doorgemaakt, ondanks de samenwerking met het Filmhuis. Wij zouden met interesse een mogelijke samenwerking tussen de nieuwe Pathé zalen aan het Spui voor de commerciële Bollywoodfilms en het filmhuis voor de artistieke Indiase films tegemoet zien.

Filmhuis Den Haag

Inleiding

De doelstelling van het Filmhuis Den Haag (Filmhuis) is het bevorderen van belangstelling voor en kennis van de filmkunst. De daaruit voortvloeiende taken zijn:

- het vertonen van films met een bijzondere cinematografische, historische of maatschappelijke waarde, die niet of onvoldoende zijn opgenomen in het reguliere filmaanbod in Den Haag,
- het levend houden van de filmgeschiedenis, en
- het geven van aandacht aan de plaats en de betekenis van cinematografie in breder cultureel verband.

Het Filmhuis vertoont jaarlijks circa 400 titels in 5.500 voorstellingen in Den Haag, is alle dagen van het jaar geopend en bereikt 130.000 bezoekers. Het merendeel van de filmprogrammering bestaat uit Europese en niet-westerse films. De programmering bestaat uit een aantal categorieën: premières en prolongaties van kwetsbare kwaliteitsfilms, kinderfilms, jongerenprogrammering (Moviezone), documentaires (Docuzone) en cinematheek (retrospectieven, (landen)festivals, filmgeschiedenis, thema- en doelgroepenfilms, opnieuw uitgebrachte klassiekers, experimentele films en nieuwe media). Naast de filmprogrammering biedt het Filmhuis een educatief aanbod voor basis- en voortgezet onderwijs, studenten en volwassenen. Tevens beheert het Filmhuis een uitgebreide filmbibliotheek en papieren archieven.

Het Filmhuis ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 658.673. Dit bedrag is inclusief een tussentijdse verhoging van € 20.000 die jaarlijks uit incidentele middelen wordt gedekt. Voor specifieke projecten ontvangt het Filmhuis regelmatig projectsubsidies.

Voor de periode 2009-2012 wordt naast voortzetting van de huidige activiteiten een subsidieverhoging van € 161.100 per jaar gevraagd voor de aanvullende prioriteiten. Dit betreft € 91.500 voor personele uitbreiding ten behoeve van de verdieping en verbreding, en voor de activiteiten in totaal € 69.600. Dit laatste bedrag wordt gevraagd voor internationalisering (€ 32.000 voor de dependance van één of meerdere internationale filmfestivals en € 12.000 voor een Engelstalig website/magazine), educatie (€ 9.600) en een debatserie met film (€ 16.000).

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is onder de indruk van het plan van het Filmhuis. Het Filmhuis vervult zijn missie met verve: het is meer dan een plek waar films vertoond worden. Het Filmhuis heeft een belangrijke culturele functie voor Den Haag en omgeving, en neemt een unieke positie in het filmaanbod in Den Haag in met zijn programmering van kwaliteitsfilms die niet commercieel te exploiteren zijn. Nu Babylon gesloten is, is het Filmhuis zelfs de enige plek in Den Haag voor art-house programmering. De Commissie heeft vertrouwen in de leiding en heeft bewondering voor de programmering. De verbouwingen hebben veel mogelijkheden opgeleverd voor het Filmhuis, en deze worden goed benut. Het lukt het Filmhuis om veel eigen inkomsten binnen te halen. De Commissie constateert dat het Filmhuis eigenlijk ook als filmmuseum en documentatiecentrum functioneert. Vanuit deze context bekeken is het terecht dat het Filmhuis ook (samen met Kosmopolis) debatten organiseert. Het Filmhuis is een parel voor de stad en kan een voorbeeld zijn voor veel filmhuizen in het land. De komende beleidsperiode zet het

Filmbuis in op drie prioriteiten: op voortzetting van de reguliere filmprogrammering, cinematheek en zaal 5, op verdieping via educatie, bibliotheek en archief, website en dialoog/debatten, en op verbreding van de publieksgroepen.

Het Filmbuis heeft voor alle taken die het uitvoert een krappe organisatie. De Commissie maakt zich zorgen of de organisatie hier op den duur geen grote risico's mee loopt. Er is bijvoorbeeld maar één programmeur. De Commissie wil het Filmbuis de suggestie meegeven om vrijwillige en/of freelance scouts in te schakelen, die op deelgebieden meekijken. In de subsidieaanvraag vraagt het Filmbuis om extra subsidie voor uitbreiding van de formatie, waardoor deze risico's hopelijk geminimaliseerd worden. Het Filmbuis werkt productief samen met verschillende partners in Den Haag en de rest van Nederland. Opvallend in deze zin is dat de synergie met het aangrenzende Theater aan het Spui alleen tijdens festivals aanwezig is. Het is goed dat het Filmbuis zich richt op het binnenhalen van jonge en nieuwe publieksgroepen. Themafestivals rond een land bieden een interessant aanbod voor de internationale en allochtone gemeenschappen in Den Haag.

Zorgelijk is de verbroken relatie met het Koorenbuis. Na een problematische samenwerking is het Filmbuis zijn eigen educatieve activiteiten gaan ontwikkelen, overigens met succes. De Commissie is positief over de ambitie van het Filmbuis om een deel van de randprogrammering van het Internationaal Film Festival Rotterdam in Den Haag te laten zien.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie heeft vertrouwen in de toekomstplannen van het Filmbuis op grond van wat er tot op heden is gepresteerd. De Commissie adviseert de subsidieaanvraag te honoreren en de huidige subsidie van € 658.673 te verhogen met € 161.100.

Reactie

Het Filmhuis is meer dan een vertoningsplek: naast de voorstellingen organiseert het filmhuis festivals, workshops, educatieve projecten en werkt het actief samen met andere instellingen in de stad. Wij zijn, net als de Adviescommissie onder de indruk van de prestaties van het filmhuis, niet alleen voor wat betreft de veel publiek trekkende filmprogrammering, maar ook op het gebied van nevenactiviteiten zoals het educatieve aanbod voor het onderwijs, de filmbibliotheek, het filmarchief en de debatten. De Commissie beveelt aan, de subsidie te verhogen, onder meer om de krappe personeelssituatie te helpen oplossen. Wij ondersteunen deze aanbeveling.

Besluit

Wij willen de subsidie aan Filmhuis Den Haag verhogen met € 161.100 per jaar en willen tevens de tussentijdse verhoging van € 20.000 structureel maken, zodat de totale verhoging € 181.100 bedraagt.

Budget 2008	€ 638.673
Budget vanaf 2009	€ 819.773

Hindustaans Film- en Muziekfestival

Inleiding

Het Hindustaans Film- en Muziekfestival is een jaarlijks filmfestival, waarin de ontwikkelingen binnen de Indiase cinema centraal staan. Het festival bestaat uit Indiase films, zowel commerciële Bollywood films als, in beperktere mate, art-house films. Het festival bevat verschillende programmaonderdelen: films, retrospectieven (rond een acteur, regisseur of thema), muziek, dans, affichetoonstellingen, debatten, talkshows en lezingen. Wat de publieke belangstelling betreft ligt het zwaartepunt bij de Hindustaanse gemeenschap die groot is in Den Haag. In de toekomst wil de organisatie ook Turkse en Marokkaanse films gaan programmeren, wat tot publieksverbreding zou kunnen leiden.

Het Hindustaans Film- en Muziekfestival ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 35.223. Voor de periode 2009-2012 wordt een jaarlijkse subsidie aan de gemeente gevraagd van € 131.000.

Beoordeling Adviescommissie

Het Hindustaans Filmfestival, dat sinds 2000 bestaat, ontvangt gedurende de lopende beleidsperiode structurele subsidie, en heeft daarmee de kans gekregen om zich te ontwikkelen. Het belang van het festival lag in het verbreden van het cultuuraanbod in Den Haag en het introduceren van nieuwe doelgroepen in verschillende cultuurinstellingen. Hier is de afgelopen jaren een emancipatorische werking vanuit gegaan. De opzet van het festival is vrijwel ongewijzigd gebleven, en ook de komende periode wil men deze continueren. De organisatie vraagt om een aanzienlijke subsidieverhoging.

De Commissie heeft waardering voor de vrijwillige inzet van de organisatoren en de belangstelling die het festival heeft weten te genereren voor de Indiase cinema, maar is van mening dat het festival geen ontwikkeling in de artistieke visie heeft doorgemaakt. Er is geen vernieuwing binnen het festival zichtbaar geworden, en ook artistieke ambities voor de toekomst komen in de aanvraag niet tot uitdrukking. Het aantal films dat jaarlijks tijdens het festival getoond zal worden blijft nagenoeg gelijk. Het merendeel van het filmprogramma bestaat uit commerciële films. Deze programmering is echter -in tegenstelling tot de art-house filmprogrammering- niet vernieuwend of kwetsbaar. De Commissie ziet weinig reden om deze programmering te subsidiëren. De Commissie ziet wel een toegevoegde waarde van de art-house filmprogrammering met daaraan gekoppeld discussies, inleidingen of lezingen, maar is van mening dat dit deel ook als een apart Hindustaans kwaliteitsfilmfestival bij het Filmbuis Den Haag zou kunnen plaatsvinden, dat nu ook al participeert in het festival. Nu er aan het Spuiplein een concentratie van commerciële en niet-commerciële filmzalen ontstaat, lijkt er een unieke kans te ontstaan voor een samenwerking tussen beide. De Stichting Hindustaans Film- en Muziekfestival zou hierin als motor kunnen optreden.

Het festival geeft in zijn plannen aan, ernaar te streven ook bezoekers van niet-Hindustaanse afkomst naar het festival te willen trekken. Tot dusver is het festival daar niet goed in geslaagd. De organisatie wil om meer divers publiek te bereiken Marokkaanse en Turkse films programmeren. De Commissie mist de onderbouwing van dit voornemen. In het plan wordt niet vermeld welke films dit zullen zijn en vanuit welke artistieke visie deze zullen worden geprogrammeerd.

Ook ten aanzien van het muziek- en dansgedeelte van het festival is de Commissie van oordeel dat deze programmering

van onvoldoende artistieke kwaliteit is om structurele financiering te rechtvaardigen. Al met al wordt niet duidelijk in het beleidsplan waarvoor de gevraagde subsidieverhoging nodig is. De begroting vervijfvoudigt, maar de onderbouwing van de personeelslasten en programmakosten ontbreekt. De toename van de inkomsten lijken ook enigszins optimistisch begroot.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van mening dat de subsidieaanvraag zowel artistiek als zakelijk niet goed is onderbouwd. De Commissie kan niet anders dan negatief oordelen over deze aanvraag, en adviseert deze niet te honoreren en de huidige subsidie met ingang van 2009 stop te zetten.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij beëindigen de subsidie aan het Hindustaans Film- en Muziekfestival met ingang van 2009.

Budget 2008	€ 35.223
Budget vanaf 2009	€ 0

Shoot Me Film Festival

Inleiding

Tijdens het Shoot Me Film Festival, dat in 2005 voor de eerste keer plaatsvond, wordt een internationale selectie van documentaires, speelfilms en experimentele films vertoond met een actuele, maatschappelijk relevante thematiek. Het festival wordt gedurende ongeveer een week gehouden op diverse, vaak originele, locaties in de stad. Het festival richt zich vooral op bezoekers in de leeftijdscategorie tot 35 jaar. Aan het festival is een educatief programma verbonden waarin de deelnemers onder meer de gelegenheid wordt geboden om zelf een korte film te maken.

Het Shoot Me Film Festival ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Wel heeft het festival in de periode 2005 t/m 2007 incidentele projectsubsidies ontvangen van de gemeente van respectievelijk € 23.250, € 15.000 en € 30.000. Voor 2008 is een incidentele bijdrage van € 60.000 toegezegd.

Voor de periode 2009-2012 wordt een structurele subsidie van € 199.650 gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

Het Shoot Me Film Festival combineert aandacht voor de onderbelichte en autonome cinema met een verrassende kijk op hoe

films vertoond kunnen worden in de publieke ruimte. De Commissie waardeert de eigenzinnige visie op de mondiale actualiteit die door Shoot Me in de afgelopen jaren verrassend wordt ingevuld. Daarnaast lukt het de organisatie om de afstand tussen publiek en filmmakers die kenmerkend is voor grotere festivals, te verkleinen door gebruik te maken van ruimtes met een intiem karakter. De kracht van deze organisatie ligt erin, dat zij zich afzijdig weet te houden van de formules waar de grotere filmfestivals zich van bedienen.

Het Shoot Me Film Festival bestaat nu drie jaar en wil zich na een periode van pionieren in de komende periode bestendigen. De Commissie heeft waardering voor de inzet van de organisatie, die jong en dynamisch is en blijk geeft van veel kennis van zaken. Het festival presenteert een interessant programma met onconventionele films ('independent movies') op onconventionele locaties, zoals een boksschool. Stichting Shoot Me is gericht op (internationale) samenwerking. Vanaf 2008 wil het festival wijkpreviews en The Shoot Out (een internationale competitie waar in 24 uur korte films worden gemaakt) organiseren. Al met al is de Commissie van mening dat er veel tot stand is gebracht, en is benieuwd naar de ontwikkelingen die het festival de komende jaren zal doormaken, maar is tevens van oordeel dat de organisatie met een verviervoudiging van de jaarbegroting nu een erg grote stap wil zetten. Een te snelle groei vormt een risico voor dit festival. Daarbij bedragen de personeelslasten struks meer dan 50% van de totale kosten; dit is -ook in vergelijking met andere festivals- veel te hoog. De Commissie hoopt dat het festival haar eigenzinnigheid en intimiteit kan behouden en tegelijkertijd haar vleugels kan uitslaan naar andere locaties in de wijk en nieuwe doelgroepen kan bereiken.

De Commissie adviseert het festival eerst voor twee jaar subsidie te geven en de ontwikkelingen van dit relatief jonge initiatief op de voet te volgen. Na een positieve evaluatie adviseert de Commissie voortzetting van de subsidie tot en met 2012.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over het beleidsplan, maar acht het gevraagde bedrag te hoog. De Commissie adviseert de aanvraag eerst met een bedrag van € 150.000 te honoreren voor een periode van twee jaar, waarna een evaluatie dient plaats te vinden.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het subsidieadvies over. Wij delen, naast het enthousiasme, ook de zorg van de Commissie dat een te snelle groei risicovol is voor dit festival. Daarbij is de overhead relatief hoog. Wij sluiten aan bij het oordeel van de Commissie om de subsidie voor twee jaar toe te kennen waarna er een evaluatie zal plaatsvinden door een onafhankelijke commissie. De evaluatie zal zich richten op:

- kwaliteit en artistieke ontwikkeling in visie en programmering
- financiële stabiliteit
- bezoekersaantallen
- waardering voor het festival door het publiek en in de pers

Voor aanvullende projecten zoals de Shoot Out kan projectsubsidie worden aangevraagd.

Besluit

Wij willen het Shoot Me Film Festival een structurele subsidie toekennen van € 150.000 op jaarbasis. Wij zullen het festival in 2010 evalueren en op basis daarvan een besluit nemen over de subsidie in 2011 en 2012.

Budget 2008	€ 0
Budget 2009 en 2010	€ 150.000
Reservering 2011 en 2012	€ 150.000

Inleiding

Den Haag kan gerust een literaire stad worden genoemd. Hoewel veel schrijvers en uitgeverijen inmiddels in Amsterdam zetelen, neemt de literatuur in De Haag een belangrijke positie in, ten eerste door de literaire traditie, van Louis Couperus tot Kees van Kooten, ten tweede door het grote aantal literatuurleefhebbers, ten derde door de geslaagde literaire activiteiten en de gedreven organisatoren daarvan. De Haagse literaire festivals zijn van internationale betekenis. De Haagse Openbare Bibliotheek speelt een actieve rol. De Adviescommissie is dan ook doordrongen van de vooraanstaande positie van Den Haag op dit gebied. Zij bepleit meer contact tussen de literaire organisaties en een sterkere binding van die organisaties met de stad, opdat het literaire imago van Den Haag beter voor het voetlicht wordt gebracht. Het streven zal in de komende planperiode gericht zijn op het verbeteren van de literaire atmosfeer in de stad, onder meer door een betere communicatie en promotie, en de positionering van Den Haag als literaire festivalstad nummer 1 van Nederland. Ook het advies van de Raad voor Cultuur om het Crossing Border Festival op te nemen als internationaal literair festival in de basisinfrastructuur van het landelijk cultuurbeleid doet recht aan dit streven.

Met de festivals Crossing Border, Winternachten en de Dichter aan Huis heeft Den Haag jaarlijks een topaanbod van schrijvers en dichters in huis. Zowel nationaal als internationaal beroemde auteurs vinden jaarlijks hun weg naar deze festivals. Wij zijn verheugd te zien dat deze festivals ook een podium bieden aan jong en divers talent zoals met het project de Kronieken van Crossing Border. Wij onderschrijven de analyse van de Adviescommissie dat het goed is om tevens te investeren in nieuwe lezers en dan in het bijzonder jonge Haagse lezers. Het festival Boekids slaagt er goed in deze jonge Hagenaars te bereiken en wij hopen dat zij er in zullen slagen in de komende periode ook steeds meer kinderen van ouders die niet in Nederland zijn opgegroeid te bereiken.

Crossing Border Festival

Inleiding

Het Crossing Border Festival is een jaarlijks terugkerend, meerdaags internationaal literatuurfestival. Tijdens het festival worden getalenteerde schrijvers, dichters en muzikanten bij elkaar gebracht.

Naast het festival worden verschillende projecten georganiseerd, zoals BorderKids (de juniorversie van het festival), de BorderKitchens (literaire salons door het jaar heen) en educatieve projecten (zoals Multimediale Mythen).

Crossing Border is uitgegroeid tot een groot festival met internationale reputatie. Niet alleen de optredens staan centraal, maar vooral ook de ontmoeting tussen mensen en het actief uitwisselen van meningen en ideeën. Er is een groot internationaal netwerk ontstaan. Crossing Border vindt jaarlijks in november in het Toneelkwartier plaats.

Het festival ontvangt momenteel € 326.287 structurele subsidie van de gemeente, € 364.000 van het rijk en € 68.000 uit de HGIS-gelden via het Nederlands Literair Productie- en Vertalingen Fonds (NLPVF). Vanaf 2006 heeft de gemeente de subsidie met € 60.000 verhoogd uit het budget versterking en consolidering festivals.

Voor de periode 2009-2012 wordt op jaarbasis € 400.000 aan de gemeente gevraagd en € 425.000 aan het rijk. De subsidieverhoging wordt gevraagd voor extra activiteiten in het nieuwe pand in de Weimarstraat in het kader van BorderKitchen en extra middelen voor marketing en pr.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft grote waardering voor het festival. Het is een succesvol festival met een nationale en internationale reputatie, dat door Den Haag gekoesterd moet worden. Crossing Border weet steeds grote namen naar het festival te halen, interessante combinaties met muziek te maken en hiervoor een enthousiast publiek aan te trekken. De programmering van het festival is altijd zeer actueel. De Commissie vindt het verstandig dat men er niet naar streeft te groot te worden. Het festival ontleent zijn kracht aan een originele opzet. Het toegankelijke karakter van het festival hangt zeker samen met de muziekprogrammering, die een eigen publiek aantrekt. Het blijft een opgave voor de organisatie om zowel literatuur als muziek in één programma te integreren en het publiek voor beide te interesseren.

De Commissie heeft veel vertrouwen in de organisatie die al vijftien jaar een festival met hoge kwaliteit heeft georganiseerd. De vaste basis in het Toneelkwartier van Den Haag geeft veel mogelijkheden voor de toekomst. Het festival weet jaarlijks veel publiciteit te genereren. Tijdens de afgelopen editie in 2007 is een samenwerking tot stand gekomen met het Holland Dance Festival; onder de noemer The Hague International Festivals is een gezamenlijke pr-campagne opgezet in samenwerking met de afdeling citymarketing van de gemeente. Crossing Border vraagt een verhoging van de subsidie voor extra activiteiten in het nieuwe pand in de Weimarstraat in het kader van BorderKitchen en extra middelen voor marketing en pr. Er is een te summiere begroting geleverd en er ontbreekt een onderbouwing voor de subsidieverhoging. Dat geldt ook voor de uitbreiding van de activiteiten van BorderKitchen. Het is niet duidelijk of dit een kwantitatieve of kwalitatieve uitbreiding betreft en hoe deze in de praktijk gestalte zal krijgen. Tegen het licht van de profilering van Den Haag als literaire stad acht de Commissie het van belang dat op meerdere momenten per jaar literaire ontmoetingen plaatsvinden in Den Haag. Hiervoor adviseert de Commissie het bedrag dat tot dusver voor BorderKitchen als projectsubsidie werd ontvangen, structureel te maken.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert de subsidie voor het festival op het huidige niveau van € 386.287 te continueren; dit bedrag is dus inclusief de jaarlijkse impuls van € 60.000. Dit advies is onder de voorwaarde dat de subsidie vanuit het rijk of de rijksfondsen wordt toegekend.

Voor BorderKitchen adviseert de Commissie een structureel bedrag van € 15.000 toe te kennen.

Beoordeling Raad voor Cultuur

Crossing Border voldoet aan de formele vereisten die de ministeriële regeling stelt aan internationale festivals. Haar kernactiviteit is de presentatie van actueel en vernieuwend aanbod op het terrein van proza in een internationale en multidisciplinaire context. De instelling organiseert jaarlijks een meerdaags festival met een internationale literaire programmering, dat in de praktijk fungeert als fysiek internationaal platform voor ontmoeting en uitwisseling tussen vakgenoten en makers uit diverse disciplines. Crossing Border presenteert aanbod dat aanvullend is ten opzichte van het reguliere aanbod dat de instellingen in de letterensector voortbrengen en laten zien. Gedurende het jaar werkt Crossing Border met BorderKitchens en projecten aan internationale multidisciplinaire ontmoetingen en de presentatie van nieuwe internationale literatuur. Hoewel Crossing Border de laatste jaren een geschikt onderkomen heeft gevonden in de Koninklijke Schouwburg van Den Haag, is zij niet verbonden aan een specifiek podium of een presenterende instantie.

Het Crossing Border Festival is nationaal en internationaal van belang. In zijn advies uit 2004 gaf de Raad aan dat het festival er in de jaren 2001-2004 minder in was geslaagd werkelijk nieuwe ontwikkelingen te tonen waarbij muziek en literatuur samenkomen. De afgelopen periode heeft zich dat hersteld. Het festival kan terugkijken op geslaagde voorbeelden van interdisciplinariteit en vernieuwing, zoals de experimentele productie door de IJslandse dichter Sjon, de Schotse avond en optredens van muzikanten die voor het eerst in Nederland te zien waren.

Programmeren is een vak apart. De activiteiten van Crossing Border laten zien dat de organisatoren dat vak beheersen. Met de mix van commercieel aantrekkelijke en minder bekende auteurs, en van muzikanten en schrijvers, biedt Crossing Border niet alleen de makers een artistiek aantrekkelijke omgeving, maar weet de organisatie ook publiek te vinden voor beginnende en onbekende schrijvers.

Internationaal gezien is Crossing Border uniek dankzij de multidisciplinaire oriëntatie. De manier waarop de organisatie een podium biedt voor het vertellen van verhalen, geeft het publiek de mogelijkheid de wereld in een breder perspectief te plaatsen, zowel in cultureel als in sociaal en politiek opzicht. Politiek relevante bijeenkomsten als de uitreiking van de PEN-awards en de projecten zijn in dezen illustratief. Crossing Border werkt samen met veel verschillende nationale en internationale partners. Het internationale maar evenzeer het lokale, regionale en nationale netwerk is stevig verankerd. Het getuigt van ondernemerschap en overtuigingskracht dat Crossing Border inhoudelijk en financieel met veel verschillende partners samenwerkt en erin slaagt de planning van het festival en haar andere activiteiten te combineren met die van uitgevers en van de vaak drukbezette artiesten.

De Raad is positief over het heldere beleidsplan van Crossing Border. Als vanouds brengt de organisatie uitwisseling tot stand tussen de Nederlandse literatuur en de rest van de wereld. Daarnaast beoogt Crossing Border lokale en regionale verankering

in de basis via kleinere educatieve projecten en kleinschalige BorderKitchen-programma's. De Raad is enthousiast over de verbinding tussen het festival en de literatuurmethode van Wolters Noordhoff en over het feit dat de organisatie het festival een bekroning wil laten zijn van gedurende het jaar gerealiseerde activiteiten.

Pluriformiteit acht de Raad een punt van aandacht. Crossing Border is tot dusver sterk Angelsaksisch georiënteerd. Met het exporteren van de Kronieken naar andere Europese steden zal Crossing Border haar netwerk differentiëren en internationaliseren. Dit moet vervolgens doorwerken in de projecten, in het festival en in de voorgenomen versterking van het opdrachtenbeleid. Het project Kronieken is op zich interessant, maar zou inhoudelijk sterker kunnen worden door structurele auteursbegeleiding. Met het oog op het voornemen de Kronieken in meerdere Europese steden uit te voeren is ook structurele betrokkenheid van professionele beginnende vertalers van belang, bijvoorbeeld door samenwerking met de VertalersVakschool. De vertaling van het werk van Nederlandse auteurs vergt in het algemeen aandacht bij de uitvoering van projecten met Nederlandse auteurs in het buitenland. Samenwerking met buitenlandse uitgevers en letterenfondsden kan hierbij dienstig zijn. Ook de website van Crossing Border kan worden verbeterd. De site wordt goed gebruikt voor publicitaire doeleinden en voor het project Kronieken/Chronicles, maar zou nog beter benut kunnen worden als openbaar archief voor video- en audio-opnames. Tot slot benadrukt de Raad dat Crossing Border haar diverse activiteiten financieel transparanter zou moeten en kunnen presenteren.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

Het oordeel van de Raad over de subsidieaanvraag van Crossing Border is positief. Op grond van het feit dat het Crossing Border Festival een kwalitatief goed festival is dat een groot publiek bereikt, en vanwege de bijdrage van de instelling aan de presentatie van vernieuwend literair en multidisciplinair aanbod, adviseert de Raad Crossing Border op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012. In zijn advies van 15 mei 2008 adviseert de Raad het gevraagde subsidiebedrag van € 425.000 toe te kennen. In zijn nadere advies van 18 juni 2008 adviseert de Raad de subsidieverhoging terug te draaien en de subsidie te continueren op het huidige niveau.

Subsidie ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Crossing Border ontvangt van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in 2009 een subsidie van € 413.187.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Het stemt ons tevreden dat de Raad voor Cultuur heeft geadviseerd het Crossing Border Festival op te nemen in de landelijke basisinfrastructuur als internationaal festival.

Besluit

Wij willen de subsidie aan Crossing Border verhogen met € 15.000 voor BorderKitchen activiteiten, waarbij het bedrag van € 60.000 uit het budget voor versterking en consolidering festivals nu structureel gemaakt wordt.

Budget 2008	€ 386.287 (inclusief € 60.000 uit het budget versterking en consolidering festivals)
Budget vanaf 2009	€ 401.287

Festival Winternachten**Inleiding**

Festival Winternachten (Winternachten) stelt zich sinds 1995 ten doel via literatuur de cultuur van Nederland te verbinden met die van de 'verwantschapslanden' Suriname, Indonesië, Zuid-Afrika, de Nederlandse Antillen en Aruba. Sinds 2007 is er ook aandacht voor de herkomstlanden van nieuwe Nederlanders, Turkije en Marokko. In de nieuwe beleidsperiode zullen deze landen volledig aan de programma's worden toegevoegd. Het festival in Nederland en de edities in de andere landen brengen schrijvers en dichters uit vier continenten in elkaars landen samen. De festivals zijn literaire manifestaties, waarin het cultuurmaatschappelijke debat voorop staat. Daarnaast functioneren ze als ontmoetingspunt in een internationaal literair netwerk.

Het festival in Den Haag duurt vier dagen en vindt plaats in het Theater aan het Spui en het Filmhuis. De programmering bestaat uit schrijvers, performers, muziekgroepen en films. Winternachten geeft voor elke editie in Den Haag schrijfpoddrachten aan binnen- en buitenlandse auteurs. In 2007 trok het festival in Den Haag 3.000 bezoekers.

Winternachten ontvangt momenteel structurele subsidie van het rijk en de gemeente. De gemeentelijke subsidie bedraagt € 84.045, die van het rijk € 100.000. Daarnaast heeft de gemeente hier van 2006 t/m 2008 jaarlijks een incidentele subsidie van € 25.000 aan toegevoegd, afkomstig uit het budget versterking en consolidering bestaande festivals. De gemeentelijke subsidie bedraagt momenteel dus in totaal € 109.045.

Voor de periode 2009-2012 vraagt Winternachten aan de gemeente een jaarlijkse subsidie van € 217.450 en aan het rijk een subsidie van € 254.950. Van het aan de gemeente gevraagde bedrag is € 96.450 gerelateerd aan de vaste beheerslasten en € 121.000 aan het festival. De subsidieverhoging wordt gevraagd om wegvallende bijdragen van een aantal particuliere fondsen te compenseren en om de gestegen kosten voor activiteiten en personeel te betalen.

Beoordeling Adviescommissie

Winternachten is een festival met een stevige reputatie en een goede programmering rond interessante thema's die inspringen op actuele ontwikkelingen. Het lukt de organisatie goed om het festival onder de aandacht te brengen en veel publiek te trekken, ondanks dat het streven om in 2008 in Den Haag 4.100 bezoekers te trekken niet is gebaald. Het festival wordt geopend met een jaarlijkse Winternachtenlezing; vanaf 2009 wil men een tweetalige tekstuitgave, met teksten van alle deelnemende auteurs produceren. Winternachten richt zich traditioneel op de landen waar Nederland een postkoloniale band mee heeft. Recent richtte het festival zich ook op de herkomstlanden Marokko en Turkije. Dit gebeurt met wisselend succes. Het blijft van belang een goede mix te maken in de programmering voor intellectuele of brede publieksgroepen. De Commissie adviseert de organisatie hierin heldere keuzes te maken en kritisch te blijven op de programmering en de presentatie, aandacht te blijven besteden aan het opsporen van jong talent en het evenwicht tussen de verschillende onderdelen in de gaten te houden. De focus op de herkomstlanden juicht de Commissie toe, ook als dat in de toekomst wellicht ten koste zou gaan van de ex-koloniën.

Winternachten vraagt een substantiële subsidieverhoging voor extra publiciteit en hogere voorbereidings- en voorstellingskosten. Het festival wil zijn personeel uitbreiden met een redactieassistent en een literatuurprogrammeur en vacatiegeld uitbetalen aan een artistieke commissie. De Commissie merkt op dat de overheadkosten al fors zijn. De Commissie acht consolidering van het festival van belang, maar acht hiervoor een extra bedrag van € 50.000 -bovenop de huidige jaarlijkse subsidie van € 109.045- een voldoende injectie.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt positief over het beleidsplan, maar acht het gevraagde bedrag te fors om te honoreren. De Commissie adviseert de aanvraag te honoreren en een subsidie van € 159.045 toe te kennen; dit bedrag is dus inclusief de jaarlijkse impuls van € 25.000, en een subsidieverhoging van € 50.000. Dit advies is onder de voorwaarde dat de subsidie vanuit het rijk of de rijksfondsen wordt toegekend.

Beoordeling Raad voor Cultuur

De kernactiviteit van Winternachten is de presentatie van actuele literaire ontwikkelingen in een internationale context. Internationale uitwisseling maakt deel uit van het programma, het festival vindt jaarlijks gedurende een in de tijd beperkte periode plaats en is niet aan te merken als vast verbonden aan één locatie of presentatiepodium, hoewel Den Haag een terugkerend podium biedt. Naast het festival in Den Haag en de overzeese tournees wil Winternachten de komende periode nieuwe internationale activiteiten ontplooiën. De organisatie richt zich daarbij vooral op een internationale netwerkfunctie door meer en andere activiteiten in het buitenland te ondersteunen en de culturele contacten tussen haar diverse partnerlanden te versterken.

De toelichting op de subsidiëcriteria voor internationale festivals vermeldt dat subsidie voor de basisinfrastructuur 2009-2012 alleen wordt verstrekt aan festivals met een "aanbod dat aanvullend is ten opzichte van het reguliere aanbod dat door de instellingen in de betreffende sectoren wordt voortgebracht en getoond". De nieuwe internationale plannen van Winternachten interfereren naar de mening van de Raad te sterk met de internationale activiteiten van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds (NLPVF) om daadwerkelijk aanvullend te zijn. In het kader van zijn vertaalbeleid werkt dit fonds,

onder meer via het organiseren van buitenlandse manifestaties, aan een internationaal netwerk in dezelfde landen als waarop Winternachten zich richt. Daarnaast constateert de Raad dat de nieuwe plannen van Winternachten deels indirect zijn gericht op wederkerige culturele uitwisseling. De festivals die vanuit de op te zetten 'aansluitpunten' in en tussen de diverse buitenlandse landen zullen worden georganiseerd, spelen zich daar ter plaatse af. Zij hebben geen directe verbinding met Nederland en betrokkenheid van Nederlandse auteurs is geen vereiste. De Winternachtenorganisatie biedt in de voorgestelde plannen weliswaar ondersteuning vanuit Nederland, maar deze ondersteuning is centrifugaal van karakter. Zoals in de sectorinleiding is aangegeven acht de Raad wederkerigheid bij internationale culturele activiteiten essentieel. Naar de mening van de Raad gaat het opzetten van een internationaal netwerk zoals Winternachten dat in zijn beleidsplan beschrijft, het Nederlandse cultuurbeleid te buiten.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

Hoewel de Raad het Winternachtenfestival een belangrijk festival van goede kwaliteit vindt, acht hij de nieuwe internationale voornemens van Winternachten te eenzijdig gericht en te zeer overlappend met de internationale activiteiten van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds (NLPVF). Op grond hiervan adviseert de Raad Winternachten niet op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012, maar het subsidieverzoek ter beoordeling over te dragen aan het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in zijn aanvullende adviesaanvraag van 10 juni 2008 aan de Raad van Cultuur gevraagd om een meer expliciete beoordeling van het festival Winternachten. In zijn aanvullend advies van 8 juli 2008 heeft de Raad van Cultuur het volgende opgemerkt.

Aanvullende beoordeling Raad voor Cultuur

Stichting Winternachten organiseert jaarlijks het Winternachtenfestival in Den Haag. Daarnaast organiseert zij tweejaarlijkse buitenlandse tournees met partnerorganisaties in diverse landen. Deze activiteiten beschouwt de Raad als de reguliere festivalactiviteiten van Stichting Winternachten. Winternachten streeft de komende jaren naar taakuitbreiding in de vorm van versterking van het internationale netwerk door meer onderlinge samenwerking tussen haar internationale partnerlanden te realiseren. Winternachten ziet voor zichzelf in dit internationale netwerk een voorname, initiërende en ondersteunende rol op het vlak van informatie-uitwisseling en afstemming. Ook deze nieuwe activiteiten heeft de Raad vanzelfsprekend beoordeeld in het licht van de internationale festivalregeling.

Er is geen sprake van onjuistheden in de analyse van de werkzaamheden en van de ingediende plannen van Winternachten en het op basis daarvan gemaakte advies. Wat betreft de betrokkenheid van Nederlandse auteurs beschrijft het beleidsplan "de ondersteunende rol van Winternachten in het netwerk" als volgt: "Winternachten blijft er ook in de toekomst voor zorgen dat schrijvers en dichters uit al deze regio's af kunnen reizen naar onze partnerlanden." (p. 9 beleidsplan – cursivering Raad voor Cultuur). De Raad ziet hierin niet dat het vereist is dat Nederlandse auteurs deelnemen – en dat vermeldde hij dan ook in zijn advies. Er is hoogstens sprake van een misverstand, aangezien Winternachten de woorden die de Raad heeft gebruikt voor de nieuwe internationale voornemens ook betreft op het festival en de tournees die Winternachten al jaren organiseert.

Winternachten heeft al enige tijd een aanzienlijke staat van dienst als internationaal festival. Uit haar aanvraag bleek een wens tot uitbreiding van activiteiten die van Winternachten een netwerkorganisatie maakt. Winternachten spreekt ook in zijn reactie op het advies van “een vanuit Nederland beheerd netwerk”. De Raad heeft ter toetsing aan de criteria voor de internationale platformfunctie gekeken naar de nieuwe internationale activiteiten van Winternachten. De nieuwe voornemens van Winternachten om zich naast het festival in Den Haag en de overzeese tournees te richten op een internationale netwerkfunctie door meer en andere activiteiten in het buitenland te ondersteunen en de culturele contacten tussen haar diverse partnerlanden vanuit Nederland te versterken, doen de Raad constateren dat de nieuwe buitenlandse activiteiten van Winternachten deels wederkerig, maar in sterkere mate gericht van Nederland naar buiten zijn – vandaar dat de Raad de term “centrifugaal” gebruikte. Zoals in het primaire advies is aangegeven voldoen deze nieuwe voornemens naar de mening van de Raad niet aan de regeling zoals die bedoeld is: zij zijn gericht op de inrichting in Nederland van een ondersteunend secretariaat voor een internationaal netwerk van literaire organisaties en festivals. Dat is geen functie voor internationale festivals in termen van de subsidieregeling. De Raad vindt dat de verantwoordelijkheid voor de ondersteuning van een dergelijke functie bij fondsen en sectorinstellingen ligt. Hij adviseerde dit eerder in zijn advies over ondersteunende instellingen ten aanzien van enkele secretariaten voor Europese culturele netwerken die in Nederland gevestigd waren. Deze zijn na aanvankelijke subsidiëring door het ministerie van OCW, inmiddels overgegaan naar fondsen in hun sector.

In de nieuwe subsidiesystematiek is ook meerjarige subsidiëring door fondsen mogelijk. De Raad adviseerde de aanvraag van Winternachten door te sturen naar het NLPVF dat met ingang van 2009 in opdracht van het ministerie van OCW uitvoering geeft aan de subsidieregelingen voor (inter)nationale literaire manifestaties. Als zelfstandige organisatie kan Winternachten gebruik maken van meerjarige en programmasubsidiemogelijkheden van het samenhangende manifestatiebeleid van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds. Bovendien constateerde de Raad dat de nieuwe internationale plannen van Winternachten aansluiten bij de internationale activiteiten van het NLPVF, dat onder meer via het organiseren van buitenlandse manifestaties werkt aan een internationaal netwerk, met name ook in de landen waarop Winternachten zich richt. Winternachten is in dit opzicht naar zijn oordeel versterkend en niet aanvullend, zoals vereist voor opname in de basisinfrastructuur, zodat er ook op basis van dit formele criterium aanleiding was om Winternachten door te verwijzen naar het fonds. Met de overgang van de subsidiëring van literaire manifestaties naar het fonds werd immers het bereiken van dergelijke synergie beoogd.

Naar aanleiding van de aanvullende adviesvraag van de minister merkt de Raad het volgende op. Eerst en vooral is de Raad gevraagd te beoordelen of aanvragers voldeden aan de formele vereisten om in de basisinfrastructuur te worden opgenomen. Indien dat het geval was, volgde een inhoudelijke beoordeling. Indien dat niet het geval was, volgde geen uitgebreide inhoudelijke beoordeling omdat de instelling in dat geval doorverwezen werd naar een fonds en de Raad niet in het vaarwater wil en mag komen van het fonds als beoordelende instantie. Het is derhalve met de nodige terughoudendheid dat de Raad ingaat op de vraag van de minister om een meer expliciete beoordeling van het Haagse festival te geven.

Het festival en de buitenlandse tournees voldoen op zich aan de criteria die gesteld worden aan internationale festivals. Dit is ook in het primaire advies aangegeven: “De kernactiviteit van Winternachten is de presentatie van actuele literaire

ontwikkelingen in een internationale context. Internationale uitwisseling maakt deel uit van het programma, het festival vindt jaarlijks gedurende een in de tijd beperkte periode plaats en is niet aan te merken als vast verbonden aan één locatie of presentatiepodium, hoewel Den Haag een terugkerend podium biedt.”De Raad is positief over de kwaliteit van het festival. De keuze van de festivalthema’s en de festivalonderdelen, debatten en bijeenkomsten getuigen van actualiteitszin en oog voor internationale literaire ontwikkelingen. De debatten en gesprekken zijn doorgaans scherp en hebben veel spin-off in de media. De inzet van de website om de inhoud van het festival verder te brengen dan het fysieke festival, is goed. Het festivalaanbod is deels aanvullend. Het festivalgedeelte voldoet derhalve in principe aan de criteria voor internationale festivals.

Aangezien in de ministeriële regeling is bepaald dat er in de basisinfrastructuur ruimte is voor één internationaal prozafestival en er hiervoor twee aanvragen waren, lijkt het of de Raad bij expliciete beoordeling van het Haagse festival een keuze moest maken tussen Crossing Border en Winternachten. Omdat de Raad op formele gronden al besliste dat Winternachten beter naar het NLPVF kon, was een keuze tussen Crossing Border en Winternachten niet nodig. Desalniettemin, en ingaande op de vraag van de minister, kan de Raad zeggen dat, gesteld voor de keuze, op basis van de algemene criteria zoals verwoord in de inleiding Letteren, vooral wordt afgewogen in hoeverre de festivals een aanbod bieden dat “aanvullend” is, dat wil zeggen een behoefte dekken waarin niet al elders wordt voorzien. Ook bij de afweging die dan gemaakt moet worden is de Raad van oordeel dat Crossing Border de voorkeur verdient voor plaatsing in de basisinfrastructuur als internationaal literair platform. Het aanbod van Crossing Border is niet alleen aanvullend in relatie tot andere instellingen, maar stimuleert ook kruisbestuiving tussen literatuur en andere media en multidisciplinaire ontwikkelingen in de letteren. In tegenstelling tot wat Winternachten in zijn reactie aangeeft, introduceert de Raad met cross-overs overigens geen nieuw criterium. De ministeriële regeling bepaalt dat onder de noemer internationaal literatuurfestival een poëziefestival en een prozafestival gerealiseerd kunnen worden. Deze grove genre-indicatie is functioneel maar niet distinctief, omdat op beide gebieden vele vormen van cross-overs plaatsvinden. Het hanteren van het vereiste van cross-overs is dan ook niet te beschouwen als uitbreiding van het toetsingskader, maar als een gegeven in het letterenveld, dat de Raad ook al als prioriteit had aangegeven in de Agenda Letteren uit Innoveren, participeren! Dienaangaande heeft de Raad het in het advies Basisinfrastructuur 1.0 niet over cross-overs per se maar over innoverende cross-overs.

Definitieve conclusie en advies Raad voor Cultuur

De Raad ziet, afgezien van bovenstaande toelichting, geen aanleiding het primaire advies te wijzigen.

Subsidie NLPVF

In 2009 ontvangt Winternachten een subsidie van € 135.000 van het NLPVF.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies, onder de hierna genoemde voorwaarde, over. Winternachten krijgt het rijksgedeelte van de subsidie vanaf 2009 via het Nederlands Literair Productie- en Vertalingen Fonds (NLPVF). Het gehonoreerde bedrag is hoger dan het huidige bedrag, maar de door Winternachten gevraagde verhoging is niet gehonoreerd. Wij vragen aan Winternachten een bijgestelde

begroting met een beknopt bijgesteld activiteitenplan voor 2009-2012. Wij zullen toetsen of in dit bijgestelde plan voldoende van de oorspronkelijke voornemens van de instelling overeind blijft om structurele subsidie te rechtvaardigen.

Besluit

Wij reserveren een bedrag van € 159.045 voor Winternachten. Dit bedrag is inclusief de geadviseerde verhoging van € 50.000 en het structureel maken van het bedrag van € 25.000 uit het budget voor versterking en consolidering festivals. Op basis van een bijgesteld plan van de instelling zullen wij een definitief besluit nemen over toekenning van het gereserveerde bedrag.

Budget 2008	€ 109.045 (inclusief € 25.000 uit het budget versterking en consolidering festivals)
Budget vanaf 2009	€ 159.045 (reservering)

Jan Campert-stichting

Inleiding

De Jan Campert-stichting is in 1947 door de Haagse gemeenteraad opgericht met als doelstelling de bevordering van de Nederlandse letterkunde. Om dit doel te bereiken worden jaarlijks literaire prijzen toegekend en symposia gehouden. In het kader van deze activiteiten redigeert de stichting jaarlijks een bundel met essays over de laureaten en een tijdschrift dat onder meer de lezingen van de symposia bevat. Daarnaast onderhoudt de stichting een website. Vooral de literaire prijzen en de prijsuitreikingen bepalen al meer dan zestig jaar het gezicht van de stichting. De prijzen die onder verantwoordelijkheid van de stichting worden uitgereikt zijn de Constantijn Huygens-prijs voor een literair oeuvre (jaarlijks, € 10.000), de Jan Campert-prijs voor een gedichtenbundel (jaarlijks), de F. Bordewijk-prijs voor een roman (jaarlijks), de J. Greshoff-prijs voor een essay (tweejaarlijks), de Nienke van Hichtum-prijs voor een jeugdboek (tweejaarlijks) en de G.H. 's-Gravesande-prijs voor bijzondere literaire verdiensten (driejaarlijks). Aan de laatstgenoemde prijzen is een bedrag verbonden van € 5.000. De prijsuitreiking is sinds 2007 geïntegreerd in het literaire festival Het Voorwoord.

De Jan Campert-stichting ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 57.575 per jaar. Voor de periode 2009-2012 wordt een subsidieverhoging van € 6.600 gevraagd ter dekking van de verhoging van het prijzengeld en van de accountantskosten.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft grote waardering voor de activiteiten van de Jan Campert-stichting, die zijn taken van oudsher goed

uitvoert. Met de toekenning van de prijzen draagt de Jan Campert-stichting bij aan de publieke erkenning en een grotere bekendheid van door haar belangrijk geacht literair werk. De prijzen van de stichting genieten in de literaire wereld veel prestige. Het bestuur is deskundig op literair gebied. In navolging van het vorige advies, waarin werd opgemerkt dat de publicitaire aandacht voor deze Haagse prijzen verbeterd zou kunnen worden, heeft de uitreiking van de prijzen vorig jaar voor het eerst plaatsgevonden tijdens het festival Het Voorwoord. Dit is beide partijen goed bevallen. De Commissie is van mening dat de relatie tussen de prijzen en de stad Den Haag beter zichtbaar moet worden gemaakt.

Ten aanzien van het onderwerp Cultural Governance is de Commissie verbeugd te constateren dat er een rooster van aftreden is geïntroduceerd. De Commissie adviseert het bestuur voor het toekennen van de prijzen een aparte jury in te stellen. Met een splitsing van de verantwoordelijkheden tussen jury en bestuur is een betere governance mogelijk.

De Jan Campert-stichting vraagt € 6.600 extra subsidie voor de verhoging van het prijzengeld en de dekking van accountantskosten. Naar aanleiding van de begroting merkt de Commissie op dat de vriendenactiviteiten niet kostendekkend zijn, terwijl het over het algemeen de bedoeling is van een vriendenkring om extra inkomsten te krijgen. De Commissie adviseert de Jan Campert-stichting op termijn de vriendenactiviteiten minimaal kostendekkend te maken.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over het beleidsplan van de Jan Campert-stichting en adviseert de huidige subsidie van € 57.575 te verhogen met € 6.600.

Reactie

De Adviescommissie heeft waardering voor het werk van deze stichting en adviseert een kleine verhoging van de subsidie, onder meer ten behoeve van de verhoging van het prijzengeld, waarmee wij kunnen instemmen. Overigens, wat dit laatste aangaat: de verhoging van de prijsbedragen, waarmee deze werden gelijk getrokken met de bedragen van literaire prijzen elders, is al jaren een feit en is door de stichting betaald uit de opgebouwde reserve. Die verhoging kan nu gecontinueerd worden. Wat de scheiding tussen bestuur en de jury betreft, die de Adviescommissie aanbeveelt: de huidige jury- annex bestuursleden hebben feitelijk uitsluitend de taak te jureren. Bestuurlijke en organisatorische taken worden door de voorzitter en secretaris uitgevoerd. De door de Adviescommissie geadviseerde maatregel op het terrein van good governance is in dit geval derhalve minder opportuun. Wat betreft de verhouding tussen lasten en baten bij de vrienden / donateurs waarover de Adviescommissie een opmerking maakt: de kosten van het “Vriendenblad” zijn wat hoger dan de bijdragen van de donateurs, maar dit tijdschrift is het pr-instrument bij uitstek van de stichting en wordt in de gehele literaire wereld verspreid.

Besluit

Wij willen de subsidie aan de Jan Campert-stichting verhogen met € 6.600 per jaar, conform het advies.

Budget 2008 € 57.575

Budget vanaf 2009 € 64.175

Literair Theater Branoul

Inleiding

Literair Theater Branoul houdt zich bezig met de productie en presentatie van literatuur in theatervorm. De meeste activiteiten vinden plaats in het intieme 'Branoul-theatertje' aan de Maliestraat en in Het Paradijs, de kleine zaal van de Koninklijke Schouwburg. De instelling heeft recent te kampen gehad met organisatorische en financiële problemen. Een hersteloperatie is ingezet, met als één van de doelstellingen in de toekomst meer aan publieksverjonging en aan samenwerking met andere instellingen te werken.

Branoul ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 130.737 en een subsidie van € 44.000 in verband met een regulier gemaakte ID-baan. Voor de periode 2009-2012 vraagt Branoul een subsidie van € 180.000.

Beoordeling Adviescommissie

Branoul is een kleinschalige theaterorganisatie met een beperkt, maar trouw en veelal ouder publiek. Branoul is voornemens een nieuw en jonger publiek aan te trekken en is bezig hiervoor speciale programma's en educatieve activiteiten te ontwikkelen. De Commissie is positief over het feit dat Branoul zich daarbij eerder richt op VMBO- dan op VWO-leerlingen en hiertoe wil samenwerken met het Koorenbuis, de Openbare Bibliotheek en Culturalis.

Behalve twee (reis)voorstellingen en twee à drie kleinschalige voorstellingen voor niet-westerse doelgroepen in de wijkbibliotheken, wil Branoul in het voorjaar een literair theaterfestival, schrijversmiddagen en presentaties voor jong talent organiseren. De Commissie vindt het plan voor 2009-2012 erg ambitieus en breed, en mist daarbij een helder artistiek-inhoudelijk profiel. Daarbij zijn er erg veel plannen die op dit moment nog geheel in de kinderschoenen staan.

Na een moeilijke periode met financiële en organisatorische problemen is nu zowel een nieuwe artistieke als zakelijke leiding aangetreden. De Commissie merkt op dat de subsidieverhoging tijdens deze beleidsperiode feitelijk nog geen resultaat heeft laten zien: Branoul heeft zich niet beter genesteld in het literaire theaterlandschap in Nederland en er is geen verbreding van het publiek zichtbaar geworden.

De begroting voor 2009 is bijna een verdubbeling ten opzichte van 2006, en getuigt naar het oordeel van de Commissie van een te groot optimisme. Behalve de gevraagde subsidieverhoging worden de publieksinkomsten en incidentele bijdragen veel te hoog begroot. Op dit moment is er in totaal 2 fte werkzaam bij Branoul; men wil uitbreiding naar 4,2 fte. De uitbreiding is gericht op educatie en productie. Al heeft de Commissie waardering voor de flexibele en enthousiaste instelling van Branoul, ze komt toch tot de conclusie dat het artistieke profiel te weinig is uitgekristalliseerd om een structurele subsidie te rechtvaardigen. Ambities en potenties zijn niet goed in balans. Naar het oordeel van de Commissie kunnen de plannen beter stapsgewijs worden gerealiseerd dan in de veelheid zoals in de aanvraag beschreven.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt negatief over het beleidsplan van Branoul en adviseert deze aanvraag niet te honoreren en de structurele subsidie per 2009 te beëindigen.

Beoordeling NFPK+

Het subsidieverzoek van Branoul (voor jaarlijks € 56.000) past niet binnen de reikwijdte van de regeling vierjarige subsidies podiumkunsteninstellingen 2009-2012. Gezien het feit dat het festival waarvoor de subsidie wordt aangevraagd minder dan vier jaar bestaat wordt de subsidie conform artikel 9 sub 1d geweigerd.

Conclusie en advies NFPK+

Het subsidieverzoek is afgewezen omdat het niet aan de voorwaarden van het NFPK+ voldoet.

Reactie

Literair Theater Branoul maakt een problematische periode door. De afgelopen jaren hebben ondanks extra subsidie weinig successen en een teruglopend theaterbezoek laten zien. Er is een nieuwe leiding aangetreden die ambitieuze plannen heeft geformuleerd, waarin de aanpak op een nieuwe leest werd geschoeid en Branoul onder andere meer ruimte zou scheppen voor jeugdvoorstellingen. De leiding is daar al geruime tijd geleden mee aan de slag gegaan. Echter, tot nog toe is het nauwelijks gelukt deze plannen op overtuigende wijze uit te voeren. De Adviescommissie heeft weliswaar waardering voor het enthousiasme, maar weinig vertrouwen in de uitvoerbaarheid van de plannen en adviseert de subsidie aan Branoul te beëindigen. Wij hebben dit advies overgenomen, maar in zijn vergadering van 30 oktober 2008 heeft de gemeenteraad een amendement aangenomen op grond waarvan voor Branoul alsnog een eenmalige subsidie van € 70.000 beschikbaar wordt gesteld voor het jaar 2009. Wij zullen de gemeenteraad voor de behandeling van de begroting 2010 informeren over de stand van zaken en voortgang bij Branoul, opdat de raad kan beoordelen of en hoe de subsidie voor 2010-2012 kan worden voortgezet.

Besluit

Wij stellen in 2009 een eenmalige subsidie van € 70.000 beschikbaar aan Literair Theater Branoul. Wij zullen de gemeenteraad voor de behandeling van de begroting 2010 informeren over de stand van zaken en voortgang bij Branoul, opdat de raad kan beoordelen of en hoe de subsidie voor 2010-2012 kan worden voortgezet.

Budget 2008**€ 174.737****Budget 2009****€ 70.000**

Dichter aan huis

Inleiding

Stichting Dichter aan huis organiseert sinds 1991 in de oneven jaren het tweejaarlijkse Nederlandstalige poëziefestival Dichter aan huis, waarbij vijftig dichters optreden in vijftig Haagse woonkamers. Vanaf 1998 is in de even jaren het internationale festival Literair Paspoort georganiseerd, waarbij Nederlandse en buitenlandse

dichters optraden in ambassades of residenties. Dit onderdeel moest met ingang van 2005 worden gestaakt, omdat het ministerie van OCW financieel afhaakte. Dichter aan huis is bezig de mogelijkheden tot een herstart van dit programma te onderzoeken. In afwachting van de resultaten organiseert Dichter aan huis nu in het tussenjaar 2008 in Den Haag een proza- en columnistenfestival 'Verhaal halen'. Elk festival gaat vergezeld van een publicatie met gedichten c.q. proza van de deelnemende dichters of schrijvers.

Dichter aan huis ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 32.986 van de gemeente en € 40.000 van het rijk. Voor de periode 2009-2012 wordt € 45.000 subsidie per jaar aan de gemeente gevraagd en € 90.000 bij het Nederlands Literair Productie- en Vertalingen Fonds (NLPVF). De extra subsidie bij de gemeente is bedoeld ter compensatie van wegvallende (lokale) fondsen.

Beoordeling Adviescommissie

In de komende periode wil de organisatie de formules van de tweejaarlijkse festivals Dichter aan huis en Literair Paspoort handhaven, waarbij men voor het festival Dichter aan huis wil onderzoeken of proza hierin kan worden geïntegreerd of dat het de voorkeur verdient om het festival Verhaal halen als zelfstandig proza- en columnistenfestival af te wisselen met Dichter aan huis. Verder geeft de organisatie prioriteit aan de herstart van het internationale poëziefestival Literair Paspoort, dat tijdens de lopende beleidsperiode jammer genoeg niet meer door het rijk is ondersteund. De organisatie is optimistisch over de kansen dat er voor dit onderdeel via het NLPVF structurele subsidie zal worden toegezegd.

De Commissie is zeer gecharmeerd van dit Haagse festival, dat met zijn intieme opzet uniek is in Nederland en een programma van goede kwaliteit levert. Het is een pareltje binnen het Haagse festivalaanbod. Onvermijdelijk aan dit concept is dat het publieksbereik beperkt is; Dichter aan huis en Literair Paspoort kunnen vanwege de opzet op kleinschalige locaties elk ongeveer maximaal 1.200 bezoekers trekken. De Commissie is van mening dat beide festivals uniek en waardevol zijn en dienen te worden behouden. De organisatie zou zich tot deze twee festivals moeten beperken. De Commissie juicht het toe dat proza wordt geïntegreerd en is benieuwd naar de plannen hiervoor. Evident daarbij is dat het unieke karakter van het festival niet verloren mag gaan.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt positief over het beleidsplan van Dichter aan huis. De Commissie adviseert de subsidieaanvraag te honoreren en de huidige subsidie van € 32.986 te verhogen met € 12.000, mits de subsidieaanvraag bij het NLPVF ook wordt gehonoreerd.

Subsidieaanvraag NLPVF

Dichter aan huis heeft € 90.000 subsidie aangevraagd bij het Nederlands Literair Productie en Vertalingsfonds (NLPVF).

Subsidie NLPVF

In 2009 ontvangt Dichter aan huis een subsidie van € 30.858 van het NLPVF.

Reactie

De Adviescommissie is lovend over dit initiatief en adviseert een subsidieverhoging. Wij volgen deze aanbeveling onder voorbehoud. Momenteel ontvangt Dichter aan huis subsidie van het rijk. Voor de nieuwe periode heeft Dichter aan huis een aanvraag ingediend bij het NLPVF. Het NLPVF heeft de subsidieaanvraag gehonoreerd op het huidige niveau. De gevraagde verhoging is niet gehonoreerd. Wij verlangen daarom van Dichter aan huis een beknopt bijgesteld activiteitenplan voor 2009-2012 met bijbehorende bijgestelde begroting. Wij zullen toetsen of in dit bijgestelde plan voldoende van de oorspronkelijke voornemens van de instelling overeind blijft om structurele subsidie te rechtvaardigen. Op basis van deze toets besluiten wij definitief over toekenning van het gereserveerde bedrag.

Besluit

Wij reserveren een bedrag van € 44.986 voor Dichter aan huis. Dit bedrag is inclusief de geadviseerde verhoging van € 12.000. Op basis van een bijgesteld plan van de instelling zullen wij een definitief besluit nemen over toekenning van het gereserveerde bedrag.

Budget 2008
€ 32.986
Budget vanaf 2009
€ 44.986 (reservering)

Het Voorwoord**Inleiding**

Het Voorwoord is in 2006 voor het eerst in de Koninklijke Schouwburg georganiseerd door de Stichting BorderKitchen, die gelieerd is aan het Crossing Border Festival. Het Voorwoord wil de lezer centraal stellen en vindt plaats voorafgaand aan de Boekenweek als publieksevenement en ‘tegenhanger’ van het Boekenbal, dat niet voor lezers toegankelijk is. Tijdens de editie in 2007 zijn tevens de prijzen van de Jan Campert-stichting uitgereikt. Deze samenwerking is beide organisaties goed bevallen en daarom wil men deze in volgende edities voortzetten.

Het Voorwoord ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Het Voorwoord is tot dusver met projectsubsidies en incidentele fondsbijdragen gefinancierd. Na drie edities vraagt de organisatie voor de periode 2009-2012 een structurele subsidie van € 50.000 per jaar.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor het initiatief voor dit literaire festival om lezer en schrijver bij elkaar te brengen en voor de samenwerking tussen Het Voorwoord en de Jan Campert-stichting om zo meer aandacht te genereren voor deze belangrijke Haagse literaire prijzen. Het Voorwoord heeft op het moment van de indiening van de subsidieaanvraag echter pas twee keer

plaatsgevonden. De Commissie is van oordeel dat dit initiatief zich eerst nog moet bewijzen en op dit moment nog te pril is voor structurele subsidie. De organisatie kan de komende jaren een beroep doen op projectsubsidies. Daarbij is de Commissie van mening dat uitgeverijen en boekhandels, zoals ook genoemd in de aanvraag, baat hebben bij dit festival en daarom aan dit festival zouden kunnen meebetalen. Gezien de kwaliteit van het programma en het publiek dat hier op afkomt, zou het festival de eigen inkomsten via hogere recettes kunnen doen toenemen. Op grond van bovenstaande adviseert de Commissie geen prioriteit te geven aan structurele ondersteuning van Het Voorwoord.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van oordeel dat dit initiatief nog te pril is voor structurele ondersteuning en dat andere partijen zouden kunnen meefinancieren. De Commissie adviseert de subsidieaanvraag niet te honoreren.

Reactie

Deze opmaat tot de boekenweek met optredens van Nederlandse en buitenlandse auteurs opgeluisterd met muziek, is de eerste twee keer succesvol verlopen, mede doordat de uitreiking van de gemeentelijke literaire prijzen van de Jan Campert-stichting erin was geïntegreerd, wat beide organisaties en de gemeente goed is bevallen. De Adviescommissie is ook positief, maar vindt ten eerste dat meer eigen inkomsten mogelijk zijn en ten tweede dat het initiatief nog te pril is om structureel te subsidiëren. Afgezien van de vraag of het eerste argument reëel is, zijn wij het met het tweede eens.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van Het Voorwoord niet.

Budget 2008	€ 0
--------------------	------------

Budget vanaf 2009	€ 0
--------------------------	------------

Inleiding

Cultuureducatie

Wij zijn verheugd van de Commissie te vernemen dat cultuureducatie in veel van de aanvragen goed zichtbaar is en dat samenwerkingsverbanden zijn gesmeed. Cultuureducatie is van belang bij het bereiken van kinderen en jongeren.

Ook heeft cultuureducatie een grote rol bij het ontwikkelen en stimuleren van talenten bij kinderen en jongeren. In de brede scholen neemt cultuureducatie dan ook een belangrijke plaats in.

Wij zijn het met de Commissie eens dat cultuureducatie een reguliere taak van het onderwijs is. De Commissie noemt enkele scholen die een zeer actief cultuureducatiebeleid voeren. Wij herkennen het beeld van een aantal actieve scholen. We hebben het dan over Kunstmagneet- en Kunstimpulsscholen. Maar uit onder andere in het kader van de Regeling Versterking Cultuureducatie opgedane ervaringen blijkt dat het spectrum heel breed is, met als andere uiterste scholen waar cultuureducatie geen rol van betekenis speelt. Het door scholen invloed uitoefenen op het aanbod cultuureducatie is immers niet alleen een kwestie van financiële middelen, maar ook van onderwijssystemen, personeelsbeleid en keuzes.

De Commissie doet de aanbeveling sommige budgetten die nu nog rechtstreeks naar de culturele instellingen gaan voor educatieve activiteiten, geormerkt en gefaseerd over te brengen naar de scholen, met daarbij de verplichting tot een eigen bijdrage van de scholen (matching). Wij vinden deze gedachte interessant. Gelet op de zeer uiteenlopende ontwikkelingsstadia van de scholen op het gebied van cultuureducatie en de eigen keuzes die scholen maken, is een zorgvuldige aanpak geboden. Wij willen de discussie over de positie van cultuureducatie binnen het onderwijs dan ook voeren als onderdeel van een overkoepelende discussie over (reguliere) activiteiten en budgetten binnen het onderwijs. Het ontwikkelen van een meer markt- en vernieuwingsgericht beleid ten aanzien van cultuureducatie moet worden ingebed in een bredere verder te ontwikkelen aanpak, waarbij scholen en culturele instellingen nauw betrokken worden.

De Commissie beveelt ons aan een platform voor cultuureducatie op te richten, waar scholen en culturele instellingen wensen, ervaringen en good practices kunnen uitwisselen. Dit is reeds in gang gezet voor het basisonderwijs via de Regeling Versterking Cultuureducatie. In het verleden heeft een dergelijk platform voor het voortgezet onderwijs ook bestaan. Opvallend is dat de netwerkbijeenkomsten goed worden bezocht door de vertegenwoordigers van de culturele instellingen en minder door de docenten. De extra tijdsbesteding voor docenten vormt hier een probleem. Omdat een dergelijk platform wellicht een rol kan spelen in de door de Commissie geadviseerde vernieuwing in de cultuureducatie, willen wij de aanbeveling om een platform voor cultuureducatie op te richten, onderzoeken.

Wij zullen in 2009, in nauwe samenspraak met de sector onderwijs, een integraal en onafhankelijk onderzoek doen plaatsvinden naar cultuureducatie in Den Haag. Het gehele veld van aanbieders van educatieve activiteiten kan dan onder de loep genomen worden, evenals het geheel van vraag en aanbod. Hieruit moet een meer markt- en vernieuwingsgericht beleid ten aanzien van cultuureducatie ontwikkeld worden, evenals een visie over aanbod-

en/of vraaggerichte financiering.

Ook moet de positie van het Koorenhuis en die van andere organisaties die zich op hetzelfde terrein bewegen, zoals bijvoorbeeld het Haags Kinderatelier, het Haags Museum Platform, Draj en het Museon, hierin worden meegenomen. Ten slotte moet de vraag of er in Den Haag behoefte is aan een platform voor cultuureducatie of een netwerk in een andere vorm, een plek in dit onderzoek krijgen.

De Commissie ziet cultuureducatie voor culturele instellingen als een bestaansvoorwaarde, als middel om nieuw, toekomstig publiek te bereiken. De Commissie vindt daarom dat cultuurinstellingen binnen hun eigen begroting prioriteit moeten geven aan cultuureducatie en dit niet mogen laten afhangen van de beschikbaarheid van extra subsidie. Wij zijn het ermee eens dat cultuurinstellingen prioriteit moeten geven aan cultuureducatie, maar sluiten aparte bijdragen voor het ontwikkelen en uitvoeren van educatieve activiteiten aan culturele instellingen niet op voorhand uit. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn om de ontwikkeling van nieuw aanbod te stimuleren.

De Commissie uit haar zorg over het Koorenhuis, dat een spilfunctie heeft op het gebied van cultuureducatie. In 2006 manifesteerden zich grote financiële en organisatorische problemen bij het Koorenhuis, waarop wij tijdelijk het toezicht op het Koorenhuis hebben verscherpt. Inmiddels herstelt het Koorenhuis zich financieel en lijkt de situatie organisatorisch minder turbulent, maar ook wij blijven zorgen houden over het Koorenhuis. Wij verwijzen naar onze reactie op het advies over het Koorenhuis op pagina 201.

De Commissie geeft aan dat de expertise en huidige werkwijze van het Koorenhuis er niet toe mag leiden dat educatieve activiteiten van andere instellingen bij voorbaat geen ruimte krijgen. De Adviescommissie Zonderop constateerde iets soortgelijks. Dit advies hebben wij destijds ter harte genomen en om die reden zijn ook andere aanbieders dan het Koorenhuis ondersteund, zoals het Haags Museum Platform, dat in de periode 2005-2008 is gesubsidieerd vanuit het Actieplan Cultuurbereik, en het Haags Kinderatelier. Net als de Commissie zijn wij van mening dat de kwaliteit van het gebodene en de aanvulling op het huidige aanbod hierbij niet uit het oog verloren mogen worden.

Amateurkunst

Op basis van het advies voor de periode 2005 – 2008 zijn de taken van het toenmalige Centrum voor Amateurkunst ondergebracht in de nieuwe organisatie voor cultuurparticipatie, Culturalis. Culturalis heeft zich, naast de functie van subsidieloket voor instellingen op het terrein van de beoefening van de amateurkunst, de afgelopen jaren toegelegd op het verbeteren van de kwaliteit en het bevorderen van de participatie van Hagenaars binnen de kunstsector. Naast basis- en uitvoeringssubsidies kent Culturalis ook projectsubsidies toe. Deze zijn bedoeld voor incidentele culturele initiatieven op het gebied van amateurkunst, die over het algemeen op projectbasis worden uitgevoerd. De inspanningen van Culturalis om de participatie te verbreden, lijken resultaat op te leveren, al is het nog te vroeg om hierover definitief conclusies te trekken.

De komende jaren zullen advisering en begeleiding van amateurgezelschappen evenals nieuwe culturele initiatieven

er toe moeten leiden dat de kwaliteit van de amateurkunst wordt verbeterd. Daartoe is in het kader van het stimuleringsbeleid ‘De vonk die overslaat’ een loket advisering en begeleiding in het leven geroepen.

De afgelopen jaren is vanuit de gemeente veel aandacht besteed aan het verbeteren van de speel- en oefenvoorziening voor amateurs. Zo zijn wij in 2006 overgegaan tot de aankoop van het voormalige bibliotheekcomplex aan de Bilderdijkstraat. Het podium in dit gebouw, ‘Theater Merlijn’ vormt thans een van de belangrijke speelplekken voor het amateurtoneel. Bij de ingebruikname van het Culturalistheater in het najaar 2008 zal ook een nieuwe speelmogelijkheid voor het amateurtoneel worden gecreëerd.

Het Haags Pop Centrum en het Muziekcentrum Loosduinen vormen de belangrijkste oefenvoorzieningen voor respectievelijk de popmuziek en de hofabra-groepen (harmonie, fanfare en brassorkesten). Zowel de binnen- als de buitenzijde van dit complex hebben onlangs een grote onderhoudsbeurt gehad. Er worden plannen ontwikkeld om te komen tot een herinrichting van het muziekcentrum Loosduinen, waardoor er meer oefenfaciliteiten kunnen worden gerealiseerd.

Koorenhuis

Inleiding

Het Koorenhuis stelt dat zij kunst en cultuur toegankelijk maakt voor alle Hagenaars door educatieve programma's te ontwikkelen en aan te bieden voor kunstzinnige en culturele activiteiten in de vrije tijd en het onderwijs. Het Koorenhuis wil Hagenaars inspireren met kunst bezig te zijn, aansluitend op ieders eigen interesse, ervaring en niveau. Het Koorenhuis heeft twee hoofdtaken:

- het ontwikkelen en uitvoeren van cursussen, methodieken en lesprogramma's op het terrein van kunst en cultuur voor de vrije tijd, onder werk- en schooltijd, en
- het begeleiden en adviseren van scholen en organisaties op het gebied van kunsteducatie.

De programma's richten zich op drie leeftijdscategorieën: kinderen (2,5-12 jaar), jongeren (12-21 jaar) en volwassenen. Naar aard laten de programma's zich onderverdelen in kennismaking, oriëntatie, scholing en verdieping. Daarbinnen wordt onderscheid gemaakt in actieve, receptieve en reflectieve cultuureducatie.

Het Koorenhuis ontvangt momenteel een subsidie van € 6.242.595 in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan. Daarbij ontvangt het Koorenhuis een bedrag van € 105.000 uit het educatiebudget en € 227.000 uit het Actieplan Cultuurbereik (rijksbijdrage) en nog een bijdrage van circa € 236.000 via de gemeentelijke onderwijsbegroting voor onder andere de Verlengde Schooldag.

Voor de komende periode wordt een extra subsidie van € 500.000 gevraagd voor extra personeel (1 fte beheer en 9 fte voor activiteiten) en kosten voor digitalisering.

Beoordeling Adviescommissie

Het Koorenhuis heeft twee functies; het aanbieden van een gevarieerd vrijetijdsaanbod voor kinderen en volwassenen en het aanbieden van culturele educatieve activiteiten aan het reguliere onderwijs in Den Haag. Hoewel het Koorenhuis deze twee functies wil integreren, behandelt de Commissie beide separaat vanwege de helderheid van het advies.

Voor de komende periode wil het Koorenhuis publieksverbreding en het bevorderen van cultuurparticipatie in de stadsdelen centraal zetten. Hiervoor zijn drie plannen opgesteld. Ten eerste wil het Koorenhuis het publieksbereik verbreden door het aanstellen van een 'aanjager', die contacten legt met het multiculturele deel van de stad, een visie ontwikkelt en samenwerking bevordert. Voorts wil het Koorenhuis een cultuuranker in Escamp inhoud geven, maar hiervoor wordt nu geen plan voorgelegd. Ten slotte wil het Koorenhuis het inhoudelijke aanbod innoveren.

De Commissie vindt het beleidsplan teleurstellend. Het plan maakt een ongeïnspireerde indruk en is op veel punten onvoldoende uitgewerkt. Er ontbreekt een kritische zelfanalyse van de positie waarin deze grote instelling zich bevindt ten opzichte van de buitenwereld, met name het onderwijs. En hoewel het Koorenhuis één van de grootste subsidieontvangers binnen het Haagse culturele veld is, is de begroting te summier om een goed inzicht te krijgen in de financiën.

De Commissie heeft begrip voor de hybride en lastige functie als stedelijke muziekschool en centrum voor kunstzinnige vorming enerzijds -en als makelaar tussen scholen en culturele instellingen anderzijds- die het Koorenhuis vanaf de oprichting heeft

toebedeeld gekregen, maar betreurt het dat er nu geen antwoord wordt geformuleerd op bijvoorbeeld de veranderingen in het onderwijs. Zo is er een toenemend aantal cultuurcoördinatoren op scholen aangesteld en voeren steeds meer scholen een eigen beleid op het gebied van cultuureducatie. Deze ontwikkeling wordt nog versterkt door andere ontwikkelingen in het onderwijs, zoals autonomievergroting, lumpsum bekostiging, bredeschoolontwikkeling en de toename van het culturele aanbod dat buiten het Koorenhuis om aan de scholen wordt aangeboden. In het plan worden de problemen slechts in tekort aan geld en/of fte's uitgedrukt, in plaats van als strategische visie op de toekomst. Jammer genoeg is het Koorenhuis ook niet in staat geweest de aanbeveling van de vorige Commissie Zonderop op te volgen: een groei van het bereik van kinderen en jongeren (4-18 jaar) wordt in het plan niet aangetoond. De totale overhead is hoog. De Commissie mist hiervoor een duidelijke argumentatie.

Nieuwe plannen 2009-2012

De Commissie is evenmin enthousiast over de plannen voor nieuwe activiteiten, waarvoor uitbreiding van de subsidie wordt gevraagd. Publieksverbreding, cultuurparticipatie en innovatie van het aanbod moeten een permanent onderdeel van alle activiteiten van het Koorenhuis zijn. Extra middelen om hieraan aandacht te besteden acht de Commissie daarom niet passend. Het ontwikkelen van een doorlopende leerlijn is een (landelijke) taak van het onderwijs en hoort niet thuis bij het Koorenhuis. Om een achterstand op de digitalisering van het Koorenhuis in te kunnen lopen wil het Koorenhuis een multimediasstudio realiseren. De Commissie acht dit niet noodzakelijk.

Onderwijs

De Commissie is kritisch over de plannen met betrekking tot de onderwijsactiviteiten. Het ontbreekt het Koorenhuis aan bezinning op de relatie met het onderwijs én aan een visie gericht op de veranderingen in het onderwijs. In plaats dat het Koorenhuis de kansen en uitdagingen van dit nieuwe beleid opzoekt, geeft men alleen aan dat de verschuiving van middelen naar de scholen wellicht zal betekenen dat minder scholen gebruik zullen gaan maken van het aanbod van het Koorenhuis. De Commissie signaleert dat veel scholen anno 2008 meer behoefte hebben aan cultuureducatieve adviezen en activiteiten op maat die aansluiten bij het beleid van de school dan aan kant-en-klare educatiepakketten.

Hoe moet het nu verder? Wat is het ideaalbeeld?

- a. De Commissie is van mening dat het vrijetijdsaanbod, in ieder geval voor volwassenen, grotendeels kostendekkend moet zijn. Gezien de hoge overhead van het Koorenhuis is het niet onwaarschijnlijk dat dit aanbod buiten het Koorenhuis (privélessen etc.) tegen dezelfde of zelfs lagere tarieven aangeboden wordt. De Commissie onderschrijft wel het belang van de (financiële) toegankelijkheid van het vrijetijdsaanbod voor kinderen en de lagere inkomens. Hiervoor is volgens de Commissie de Ooievaarspas het aangewezen instrument. Bovendien kan de Commissie zich voorstellen dat nieuwe activiteiten niet vanaf het begin kostendekkend kunnen worden aangeboden. Ruimte voor experimenten moet er wel blijven.*
- b. Het Koorenhuis dient een visie te ontwikkelen op zijn onderwijsbeleid. Deze visie moet gekoppeld zijn aan de signalen die scholen afgeven; een aantal scholen kan prima uit de voeten met de lespakketten, maar er zijn ook veel scholen die zelf activiteiten organiseren en die veel meer behoefte hebben aan maatwerk. Ook is er in het onderwijsveld behoefte aan*

een laboratorium- of klankbordfunctie waar scholen en culturele instellingen elkaar kunnen ontmoeten en inspireren en ervaringen kunnen uitwisselen. De Commissie adviseert de gemeente hiervoor het initiatief te nemen.

- c. *De Commissie is een voorstander van meer vraagsturing bij de verdeling van de cultuureducatiebudgetten. Daarom stelt de Commissie voor het geld dat nu naar het Koorenhuis gaat voor onderwijsondersteuning gefaseerd over te bevelen naar het onderwijsveld, zodat scholen meer invloed kunnen uitoefenen op het aanbod. De Commissie is er een voorstander van dat hierbij de voorwaarde wordt gesteld, dat scholen zelf een bedrag toevoegen zodat per saldo het bedrag voor cultuureducatieve activiteiten toeneemt. Een zorgvuldige overgangsfase moet voorkomen dat de expertise en kwaliteit van het Koorenhuis verloren gaat. Constructies als een tijdelijke gedwongen winkelnering of 'servicelevel-agreement' behoren, wat de Commissie betreft, tot de mogelijkheden.*

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie adviseert de gevraagde middelen voor nieuwe plannen niet te verstrekken en het huidige budget voor twee jaar op het huidige structurele niveau van € 6.242.595 te handhaven in afwachting van een nieuw beleidsplan op basis van een reorganisatie waarbij de leidende principes zijn:

- *Een strikte scheiding tussen onderwijsondersteuning en vrijetijdsactiviteiten;*
- *Vrijetijdsactiviteiten van het Koorenhuis grotendeels kostendekkend organiseren met uitzondering van een bijdrage voor het met de Ooievaarspas toegankelijk maken van het aanbod voor kinderen en volwassenen uit lagere inkomensgroepen. Daarnaast dient er ruimte binnen het budget beschikbaar te zijn voor experimenten;*
- *Het budget van de onderwijsondersteuning gefaseerd en (voor de periode van de overgangsfase) geormerkt overbevelen naar die scholen, die ook eigen middelen uittrekken voor cultuureducatie en waarbij het principe geldt dat deze middelen door de gemeente met een bepaald percentage worden aangevuld;*
- *De reorganisatie van het Koorenhuis in nauw overleg met de gemeente te doen plaatsvinden. De Commissie adviseert hiervoor een (externe) begeleidingscommissie in te stellen.*

Reactie

Wij sluiten ons in grote lijnen aan bij het advies van de Commissie over de aanvraag van het Koorenhuis. In de inleiding op het onderwerp cultuureducatie hebben wij aangegeven dat wij, in nauwe samenspraak met de sector onderwijs, een (gemeentelijk) onderzoek willen laten plaatsvinden naar cultuureducatie in Den Haag. Het vraagstuk van aanbod- versus vraagsubsidie zal daarin worden meegenomen, evenals de positie van het Koorenhuis en die van andere organisaties die zich op hetzelfde terrein bewegen. Daarbij zal niet alleen aandacht worden besteed aan cultuureducatie in het onderwijs, maar ook aan het vrijetijdsaanbod.

De door de Commissie genoemde cultuurcoördinatoren en het steeds meer voeren van een eigen beleid op cultuureducatie door scholen zijn bewegingen die mede door het Koorenhuis zijn ingezet. Door middel van de Regeling Versterking Cultuureducatie hebben gemeente en het Koorenhuis samengewerkt aan een meer vraaggerichte benadering. Het concept Kunstmagneet- en Kunstimpulsschool is hier onder andere uit

voortgekomen. Deze materie komt in het beleidsplan echter niet goed uit de verf en een strategische visie hierop ontbreekt.

De Commissie stelt voor bij het Koorenhuis een reorganisatie door te voeren waarna een nieuw beleidsplan moet verschijnen. De Commissie beveelt aan deze reorganisatie in nauw overleg met de gemeente te doen plaatsvinden. Dit omdat in het advies is aangegeven dat het ingediende beleidsplan onvoldoende is uitgewerkt, een strategische visie op de toekomst mist evenals een goed financieel inzicht. Wij zullen hiertoe een apart (extern) onderzoek laten uitvoeren bij het Koorenhuis. Dit onderzoek zal gericht zijn op twee hoofdonderwerpen:

- de vraag of het Koorenhuis in zijn huidige vorm voldoende geëquipeerd is om adequaat in te spelen op onderwerpen zoals vraaggericht opereren in het onderwijs, prijs/kwaliteitsverhouding in het vrijetijdsaanbod in relatie tot andere aanbieders, (financiële) toegankelijkheid van het vrijetijdsaanbod, verbreding van cultuurparticipatie, community arts e.d.
- een benchmark, waarmee een vergelijking wordt gemaakt tussen het Koorenhuis en andere soortgelijke instellingen in het land. Dit in relatie tot verbetering van de transparantie en efficiëntie van de organisatie en de kostenstructuur van het Koorenhuis, waarbij onderwerpen aan de orde komen, zoals de hoge overheadkosten, de tarieven van het vrijetijdsaanbod en een eventuele scheiding in de inzet van mens en middelen tussen onderwijsondersteuning en de afdeling vrije tijd. De benchmark is niet gericht op een terugkeer naar de situatie van vóór de fusie van de Stedelijke Muziekschool en het Centrum voor Kunstzinnige Vorming.

De Adviescommissie heeft geen aandacht besteed aan de ontwikkelingen van het cultuuranker aan de Zuidlarenstraat in Den Haag Zuidwest, omdat het Koorenhuis hiervoor geen plan heeft ingediend.

Besluit

Wij onderschrijven het advies van de Commissie op een groot aantal punten. Wij zullen een (extern) onderzoek naar het Koorenhuis laten plaatsvinden, dat zich enerzijds richt op het strategisch en tactisch niveau van het Koorenhuis en anderzijds op een benchmark en verbetering van de transparantie en efficiëntie van de organisatie en de kostenstructuur. Daarnaast willen wij het Koorenhuis meenemen in een breed onderzoek naar cultuureducatie. Gezien de kritische noten van de Commissie over de nieuwe plannen van het Koorenhuis handhaven wij het huidige structurele budget voor twee jaar. Over de subsidie voor de laatste twee jaar van deze beleidsperiode zal een besluit worden genomen op basis van de uitkomsten van het Koorenhuis-onderzoek inclusief benchmark en het brede onderzoek naar cultuureducatie.

Budget 2008	€ 6.554.495 (inclusief € 227.000 Actieplan Cultuurbereik en € 85.000 ontwikkeling nieuwe Kunstmagneetscholen)
Budget 2009 en 2010	€ 6.242.495
Reservering 2011 en 2012	€ 6.242.495

Culturalis

Inleiding

Culturalis is de expertise-organisatie voor cultuurparticipatie in Den Haag, waarin de taken van het voormalige Centrum voor Amateurkunst en het Volksbuurtmuseum/Zcala zijn ondergebracht. Voorts wordt Culturalis geacht specifiek aandacht te hebben voor de amateurkunst, voor deelname van jongeren en Hagenaars met een niet-westerse achtergrond aan het culturele leven in Den Haag, het initiëren van nieuwe culturele initiatieven, de spreiding van de podiumkunstartiviteiten over de wijken, en de bevordering van de samenwerking tussen amateurs en professionals. Culturalis richt zich behalve op een bredere participatie van podiumkunstbeoefenaars ook op het bereiken van een nieuw publiek. Culturalis wil de brede basis van podiumkunstbeoefenaars zichtbaar maken, stimuleren en begeleiden.

Culturalis ontvangt een structurele subsidie van € 2.229.571 uit het huidige Meerjarenbeleidsplan. Voor de periode 2007 t/m 2009 ontvangt Culturalis uit het Actieplan Wijkcultuur daarbovenop € 200.000 als impuls voor de Amateurkunst en € 75.000 voor het loket professionalisering.

Voor de komende periode wordt een structurele subsidie van € 2.818.364 per jaar gevraagd. Culturalis vraagt hiermee de bovenstaande incidentele middelen uit het Actieplan Wijkcultuur structureel te maken en daarbovenop nog eens € 263.793 extra, bestemd voor een scout (1 fte, € 41.000), de organisatie van niveau 2 van Crosstown Den Haag (€ 22.793), en verruiming van de uitvoerings- en projectsubsidies (€ 200.000). Voor de exploitatie van het Culturalis Theater aan de Hobbemastraat wordt een subsidie van € 997.649 per jaar gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

Culturalis is opgericht als de nieuwe organisatie voor cultuurparticipatie, en vormt hiermee een belangrijke pijler van het gemeentelijke cultuurbeleid. Ondanks de korte periode dat Culturalis bestaat, heeft deze organisatie zich een duidelijke plek in het Haagse culturele klimaat verworven. Ook het beleidsplan van Culturalis voor de komende periode is helder en consistent, en getuigt van een duidelijke visie en aanstekelijk leiderschap.

Culturalis heeft een hybride functie, die deels te herleiden is op de functies van de twee gefuseerde instellingen, het Centrum voor Amateurkunst (met als belangrijkste taak de subsidieoverdracht aan het amateurveld) en het Volksbuurtmuseum/Zcala. De meerwaarde van Culturalis ligt vooral in de activiteiten buiten de subsidieoverdrachten: het bieden van ondersteuning aan nieuw talent, vooral aan groepen die nog niet zo zichtbaar waren. Het nieuwe beleidsplan gaat hierop door met veel nieuwe activiteiten. Culturalis fungeert duidelijk als spin in het web als het gaat om talentontwikkeling. Daarbij worden veel samenwerkingsverbanden met (culturele) partners in de stad aangegaan.

Voor de komende periode deelt Culturalis zijn activiteiten als volgt in: scouten, begeleiden, faciliteren, presenteren en promoten. Culturalis hanteert vijf basiscriteria waaraan de activiteiten moeten voldoen: deze moeten een bijdrage leveren aan de promotie en het zichtbaar maken van de amateur- en semiprofessionele podiumkunsten in Den Haag, ze moeten wijkgericht zijn, extra aandacht hebben voor jongeren en cultureel diverse groepen, gericht zijn op kwaliteitsbevordering en talentontwikkeling, en een evenwichtige spreiding hebben over de verschillende disciplines muziek, dans, theater en mengvormen.

De Commissie waardeert het dat Culturalis zelf meetbare succescriteria formuleert, waaraan het zichzelf kan toetsen en ziet dit als een voorbeeld voor andere instellingen.

Voorts voert Culturalis de 'Basis- en uitvoeringssubsidieregeling Haagse Amateurkunst' uit. Deze regeling omvat de overdracht van de basis-, uitvoerings- en projectsubsidies. Culturalis geeft aan dat deze huidige subsidieoverdracht niet langer toereikend is en noemt hiervoor een paar redenen. Ten eerste is het aantal aanvragen gestegen. Meer nieuwe makers en ad hoc groepen weten de weg naar Culturalis te vinden. Ook is het systeem van subsidiëren van koren veranderd, waardoor er meer aanvragen van die kant komen. In het kader van het Actieplan Wijkcultuur wordt, los van de Meerjarenbeleidsplansystematiek in 2008 en 2009 een extra impuls van € 200.000 gegeven voor de uitvoerings- en projectsubsidies en voor nieuwe makers.

Culturalis zou graag zien dat er extra middelen beschikbaar komen om ook aan nieuwe en andersoortige makers een basissubsidie te kunnen verstrekken en zou tevens meer beleidsvrijheid willen om de regeling beter af te stemmen op de kerntaken van de organisatie. De Commissie heeft begrip voor deze situatie. Theoretisch zou deze regeling een openeinderegeling moeten zijn, zodat alle organisaties die aan de voorwaarden voldoen in aanmerking kunnen komen voor een basissubsidie. Hierdoor zou het niet langer nodig zijn de subsidie te verlagen wanneer het aantal aanvragers toeneemt. Indien de regeling in de huidige vorm gehandhaafd blijft en Culturalis feitelijk alleen een doorgeeftuik is, is er geen reden deze regeling niet terug te plaatsen naar de gemeente.

In de subsidieaanvraag is de aanvraag voor het Culturalis Theater opgenomen. Dit theater is aangewezen als cultuuranker in de Schilderswijk en zal de plek bij uitstek worden waar Culturalis zijn beleidsdoelen denkt vorm te geven. De Commissie heeft uit de ingediende plannen geen helder zicht gekregen op een inhoudelijk/artistische programmering van het theater en de daarbij behorende (lange-termijn)visie. Ook is onduidelijk met welke nieuwe en oude makers/groepen van (amateur-) kunstenaars samengewerkt gaat worden. De intenties zijn respectabel, maar de concretisering en het waarmaken van gewekte verwachtingen is van even groot belang. Bovendien vindt de Commissie de beoordeling van de begroting erg lastig. Het gaat daarbij om een aanzienlijk bedrag, waarmee binnen dit financiële kader geen rekening is gehouden. In het Actieplan Wijkcultuur is hiervoor wel een bedrag gereserveerd.

Conclusie en advies Adviescommissie

Culturalis heeft in de korte tijd van zijn bestaan al veel bereikt. Het beleidsplan 2009-2012 bouwt hier op voort. De Commissie heeft vertrouwen in de uitvoering van dit plan door Culturalis en adviseert de aanvraag te honoreren op het huidige structurele niveau (€ 2.229.571), verhoogd met een bedrag van € 264.000 voor een scout, het Crosstown project en de verruiming van de uitvoering- en projectsubsidies. In totaal dus € 2.493.571.

Omdat de middelen in het Actieplan Wijkcultuur buiten het aan de Commissie meegegeven budget zijn gehouden, ligt een advies over de besteding van deze middelen buiten het bereik van deze Commissie.

De Commissie heeft kennis genomen van de taak die Culturalis op zich zal nemen ten aanzien van de exploitatie van het Culturalis Theater, maar zou deze taken en ambities graag nader geconcretiseerd willen zien in een op korte termijn nieuw in te dienen beleidsplan en de toekenning van middelen daarvoor willen laten afhangen van de kwaliteit van dat plan en het

zicht op de artistieke en zakelijke leiding van het Culturalis Theater. De Commissie heeft geconstateerd dat voor de realisatie van de cultuurankers binnen het Actieplan Wijkcultuur middelen gereserveerd zijn, zodat toekenning hiervoor in het kader van dit Meerjarenbeleidsplan niet aan de orde is.

Reactie

Wij delen de opvatting van de Adviescommissie dat Culturalis in zijn korte bestaan veel heeft bereikt. Wij hebben vertrouwen in Culturalis, maar waarschuwen er wel voor dat Culturalis zich moet blijven concentreren op zijn kerntaken. Wij nemen het subsidieadvies ten aanzien van € 264.000 voor onder andere een scout, Crosstown en de projectsubsidies over.

Culturalis heeft bij ons aangekaart dat de bestaande budgetten voor de regeling Basis- en Uitvoeringssubsidie Haagse Amateurkunst niet toereikend zijn om aan het toenemende aantal subsidieverzoeken tegemoet te kunnen komen. Er is de afgelopen maanden hierover intensief overleg geweest met Culturalis, om te komen tot een oplossing van dit probleem. Een open einde regeling is voor ons geen optie. Wij vragen Culturalis de huidige subsidieregeling voor amateurkunst in 2009 te evalueren en aan de hand daarvan te bezien in hoeverre deze aan een herziening toe is. Culturalis heeft aangegeven deze evaluatie te willen uitvoeren. De resultaten van deze evaluatie willen wij betrekken bij onze gedachten over de vorming van een Adviescommissie Culturele Projecten+ (ACP+) voor incidentele cultuursubsidies. De ACP+ kan uitgelezen kansen bieden om verbindingen te leggen tussen amateurkunst en professionele kunsten en tussen verschillende disciplines. De vorming van deze ACP+ kan gevolgen hebben voor de subsidieregeling voor amateurkunst bij Culturalis.

Wij willen de helft van het op basis van De vonk die overslaat beschikbare bedrag van € 855.000 voor de twee te realiseren cultuurankers aan de Hobbemastraat en de Zuidlarenstraat, ofwel € 427.500, beschikbaar stellen voor de exploitatie van het cultuuranker aan de Hobbemastraat. Wij hebben overleg gevoerd met Culturalis. Culturalis heeft aangegeven deze locatie te gaan exploiteren. Wij zullen nog in overleg gaan met Culturalis over aanvullende middelen voor de programmering van de Hobbemastraat in het kader van het landelijke Fonds voor Cultuurparticipatie (actief vanaf 1 januari 2009).

Besluit

Wij willen de subsidie aan Culturalis verhogen met € 264.000 en daarnaast € 427.500 voor de exploitatie van het cultuuranker aan de Hobbemastraat.

Budget 2008	€ 2.229.571
Budget vanaf 2009	€ 2.493.571
	€ 427.500 cultuuranker Hobbemastraat

Jeugdtheaterschool Rabarber

Inleiding

Rabarber is een jeugdtheaterschool met ongeveer 1.200 leerlingen, verdeeld over 75 verschillende klassen. Rabarber is een vrijetijdsschool waar kinderen, jongeren en jongvolwassenen tussen zeven en zesentwintig jaar volgens een langlopende leerlijn lessen kunnen volgen in de vakken toneel, dans en zang. Spelplezier, talentontwikkeling en persoonlijke ontwikkeling zijn belangrijk. Rabarber produceert jaarlijks minimaal vier voorstellingen in de eigen theaterzaal of in een ander Haags theater. Rabarber zet zich in voor de ontwikkeling en vernieuwing van repertoire voor de jeugd. Rabarber levert talentvolle leerlingen af voor de Nederlandse toneelscholen (via de Landelijke Oriëntatiecursus Toneelscholen). Naast het vrijetijdsaanbod is Rabarber ook actief in het voortgezet onderwijs, met het project Dalton Theaterklas.

Rabarber ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 428.520. Voor de periode 2009-2012 wordt een subsidieverhoging van € 81.000 gevraagd om de loonachterstand van de docenten te compenseren (€ 25.000), voor het omzetten van een gesubsidieerde baan in een reguliere baan (€ 21.000), voor de aanpak van ARBO-knelpunten (€ 20.000) en de dekking van onderhoudskosten (€ 15.000).

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft veel waardering voor de activiteiten van Rabarber. Kenmerkend voor Rabarber is de lange leerlijn, uitgewerkt in 75 klassen. Rabarber is niet alleen voor kinderen die het leuk vinden om in hun vrije tijd met theater bezig te zijn, maar ook voor jongeren die willen doorstromen naar de theaterscholen. Hiermee speelt Rabarber een belangrijke rol in de talentontwikkeling in Den Haag. Naast een kleine staf zijn er 35-40 docenten werkzaam. Rabarber biedt ook een plek voor jonge makers.

Voor de komende beleidsperiode wil Rabarber zijn reikwijdte vergroten en nog meer Haagse kinderen bereiken. Hiertoe is een lange lijst plannen opgesteld: Rabarber wil onder andere de leerlijn verder uitbreiden en per fase einddoelen vastleggen, samenwerken met drie Kunstmagneetscholen (waarvan twee in achterstandswijken), korte cursussen in de wijken organiseren om de laagdrempeligheid te bevorderen, groep-8 musicals in de wijk ontwikkelen en korte cursussen in vakanties gaan aanbieden.

De Commissie heeft waardering voor de bestaande werkwijze en toekomstige plannen. Wel acht de Commissie het van belang ook continuïteit en stabiliteit in de bedrijfsvoering na te streven en niet te veel nieuwe dingen tegelijk te doen. Inzetten op verbreden en verdiepen is verstandig, en inspanningen om een meer representatieve afspiegeling van de Haagse bevolkingssamenstelling terug te vinden in het leerlingenbestand blijven nodig. Het leerlingenbestand is nog steeds vrij homogeen. Voor het publieksbereik van de eigen producties kan hetzelfde gesteld worden. De Adviescommissie Zonderop heeft hier vier jaar geleden ook al opmerkingen over gemaakt. De resultaten van de inspanningen op dit terrein zijn niet terug te vinden in het huidige beleidsplan. Rabarber schrijft dat men door de financiële problemen niet alle doelstellingen heeft kunnen realiseren. Deze Commissie heeft hier begrip voor, maar gaat er vanuit dat Rabarber deze doelstelling de komende periode wel zal realiseren. Gezien de maximumcapaciteit in het pand aan de Bilderdijkstraat betekent verbreding van de doelgroep vooral

een verandering van de samenstelling, geen spectaculaire groei in aantallen. Om dat te realiseren zou Rabarber zich meer in de wijk moeten profileren en juist daar activiteiten moeten ontwikkelen. Daarnaast is de Commissie er een voorstander van dat Rabarber streefcijfers formuleert betreffende het publieksbereik en de samenstelling van het publiek.

Rabarber heeft het de afgelopen periode financieel gezien erg moeilijk gehad. De oorzaak hiervan lag in de hoge huisvestingskosten en daaraan gerelateerde kosten. In 2006 heeft de gemeente besloten het complex aan te kopen, waardoor de huurlasten omlaag konden worden gebracht. De afgelopen periode is een reorganisatie doorgevoerd. Er is sinds twee jaar een nieuwe zakelijk leider en er is thans sprake van een gezonde bedrijfsvoering.

Ten opzichte van het vorige beleidsplan is de structurele subsidie al tussentijds verhoogd om de continuïteit van de bedrijfsvoering te garanderen. Rabarber verwacht 2007 af te sluiten met een positief resultaat waardoor de financiële problemen tot het verleden behoren. De Commissie acht de wens om de lonachterstand van de docenten weg te werken reëel. Voor het regulier maken van gesubsidieerde arbeidsplaatsen zijn geen middelen beschikbaar binnen het financiële kader; over het gevraagde bedrag voor ARBO-knelpunten en onderhoudskosten kan de Commissie niet oordelen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt positief over het beleidsplan van Rabarber. De Commissie adviseert de aanvraag te honoreren en de huidige subsidie van € 428.520 te verhogen met € 25.000 voor de verbetering van de arbeidsvoorwaarden van docenten. Wat betreft de gevraagde extra subsidie voor het omzetten van een gesubsidieerde baan, de investeringen in ARBO-knelpunten en de onderhoudskosten adviseert de Commissie de gemeente hiervoor zo nodig langs andere weg dan uit het Meerjarenbeleidsplan geld vrij te maken.

Reactie

Rabarber is enkele jaren geleden in financiële problemen terecht gekomen. Deze problemen werden voor een belangrijk deel veroorzaakt door een tekort op de balans en door lasten die gerelateerd waren aan de huur en de exploitatie van het gebouw. Om die problemen op te lossen heeft het college in 2005 extra balanssteun toegekend aan Rabarber en is voorts in 2006 overgegaan tot aankoop van het gebouw aan de Bilderdijkstraat, waarin de theaterschool is gevestigd. De huisvestingslasten voor Rabarber konden daardoor worden verlaagd. De subsidie aan Rabarber is niet verlaagd, waardoor Rabarber meer financiële ruimte heeft voor de eigen exploitatie.

Wij delen het positieve oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij willen de subsidie aan Rabarber verhogen met € 25.000.

Budget 2008	€ 428.520
Budget vanaf 2009	€ 453.520

Haags Kinderatelier

Inleiding

De Stichting Haags Kinderatelier (HKA) stelt zich ten doel zoveel mogelijk Haagse kinderen en jongeren van twee tot en met achttien jaar kennis te laten maken met beeldende kunst, architectuur en design in de ruimste zin. Daarnaast wil het HKA kinderen de mogelijkheid geven zich in te leven in de wereld van kunst en cultuur en hen helpen hun creativiteit en talent te ontdekken en te ontplooien. Ten slotte beoogt het HKA met passende cultuureducatie een impuls aan de buitenschoolse opvang te geven.

De activiteiten van het HKA worden op zoveel mogelijk locaties, binnen schooltijd, tijdens de buitenschoolse opvang en in de vrije tijd aangeboden. De nadruk bij de activiteiten ligt op de inhoud en de functie van kunst en cultuur en de persoonlijke reflectie daarop. Plezier in het ontdekken van de wereld van beeldende kunst, mode, design, architectuur, stedenbouw en cultureel erfgoed staat voorop bij het HKA.

Het HKA ontvangt momenteel geen subsidie in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan. Wel ontvangt het HKA een meerjarige subsidie van € 100.680, waarvan € 40.000 afkomstig is uit het Actieplan Cultuurbereik, € 30.000 uit het snijvlakbudget en de rest uit overige middelen. Voor de periode 2009-2012 wordt in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur een subsidie gevraagd van € 170.000 per jaar, en in het kader van het Actieplan Wijkcultuur € 70.000.

De subsidieverhoging wordt gevraagd voor het versterken van de administratieve ondersteuning, het aanstellen van een zakelijk leider/office manager en het regulier maken van een gesubsidieerde arbeidsplaats (WIW).

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt het bewonderenswaardig dat het HKA er in is geslaagd zich na het negatieve advies van vier jaar geleden staande te houden met subsidies uit andere budgetten en eigen inkomsten. In reactie op het toenmalige advies heeft het HKA zich de kritiekpunten ter harte genomen en het aanbod verbreed en vernieuwd, de organisatie en de didactische kwaliteit van de docenten verbeterd, het publieksbereik verbreed (8.000 deelnames per jaar; 50% allochtone kinderen), en meer inkomsten weten te realiseren uit projecten. De helft van de omzet komt uit deze kostendekkende opdrachten, die in lijn zijn met de doelstelling van het HKA.

Het HKA heeft zijn activiteiten ondergebracht in drie pijlers. De reguliere activiteiten vinden plaats in het Atelier Van Speijk, dan vinden er activiteiten plaats op locaties (Kunst in de Wijk) en tot slot voert het HKA projecten uit in opdracht.

De komende periode wil het HKA consolideren, verdiepen en het bereik vergroten. Men streeft naar 10.000 deelnames, een hogere bezettingsgraad, uitbreiding van het aanbod in de wijken en in en rond scholen. Het HKA wil meer aansluiting bewerkstelligen bij de prioriteiten van de gemeente; participatie staat dus hoog in het vaandel, ook voor expats. Het HKA geeft aan dat het nu op een punt is beland, waar continuïteit en stabiliteit in de organisatie noodzakelijk is. Voor het versterken hiervan wordt structurele subsidie gevraagd.

De Commissie is van mening dat de organisatie zich heeft bewezen. Het HKA levert een toegevoegde waarde aan het cultuureducatieve aanbod in Den Haag, en wat betreft architectuur, stedenbouw en erfgoed is het aanbod uniek. Deze projecten

zijn inhoudelijk vernieuwend. Dat de deelname aan de activiteiten voor 50% voor rekening komt van kinderen van allochtone afkomst, acht de Commissie een unieke prestatie.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over de plannen van het HKA en concludeert dat het HKA rijp is voor structurele ondersteuning. De Commissie adviseert de aanvraag te honoreren met een subsidie van € 170.000. De subsidieaanvraag in het kader van Actieplan Wijkcultuur ligt buiten het bereik van de Commissie.

Reactie

Wij zijn het eens met de Commissie dat het Haags Kinderatelier een toegevoegde waarde levert aan het cultuureducatieve aanbod in Den Haag en dat de organisatie continuïteit en stabiliteit nodig heeft. Wij volgen het advies om het HKA structureel subsidie te verlenen. Wij zijn van mening dat in het onderzoek Cultuureducatie (zie [pagina 190](#)) ook de positie van het HKA moet worden meegenomen.

Besluit

Wij willen de aanvraag van het HKA honoreren met een subsidie van € 170.000. De positie van het HKA moet in het onderzoek Cultuureducatie worden meegenomen.

Budget 2008

€ 0

(€ 40.000 uit Actieplan Cultuurbereik, € 31.832 uit overige middelen, € 30.000 incidenteel vanuit snijvlakbudget en € 50.000 incidenteel uit het budget Wijkcultuur)

Budget vanaf 2009

€ 170.000

Festival De Betovering

Inleiding

Stichting De Betovering wil bijdragen aan de ontwikkeling van een zo breed mogelijk samengestelde groep kinderen door ze in hun vrije tijd kennis te laten maken met werk van professionele kunstenaars en ze zelf te laten werken onder leiding van kunstenaars of vakdocenten, binnen verschillende kunstdisciplines.

Kernactiviteit van de stichting is de organisatie van Festival De Betovering, dat ieder jaar in de herfstvakantie plaatsvindt op ongeveer 25 verschillende locaties in Den Haag. Het festival is gericht op kinderen van vier tot twaalf jaar, en presenteert circa honderd voorstellingen en workshops in verschillende disciplines. Het festival is een samenwerking van een groot aantal instellingen in Den Haag.

Stichting De Betovering ontvangt momenteel geen subsidie vanuit het huidige Meerjarenbeleidsplan, maar ontvangt jaarlijks € 47.500 uit het budget voor cultuureducatie. Voor de komende periode 2009-2012 wordt een subsidie van € 97.500 per jaar gevraagd. De subsidieverhoging wordt gevraagd voor sponsorwerving, internationale programmering, extra publiciteit en een fringe programma.

Beoordeling Adviescommissie

Een festival in de herfstvakantie voor kinderen in de leeftijd van vier tot twaalf jaar is een goed initiatief. Voor deze groep is het aanbod beperkt, en door samenwerking en bundeling ontstaat een goede en leuke vrijetijdsbesteding in deze vakantie. Een festival biedt mogelijkheden nieuw en divers publiek te werven. De organisatie is er gedeeltelijk in geslaagd om een bredere doelgroep te bereiken.

De komende periode wil De Betovering voortbouwen op de ingeslagen weg: het grootste deel van de festivalprogrammering wordt gedaan door de participerende culturele instellingen, De Betovering coördineert en doet de promotie van het festival. Als additionele prioriteiten wil de organisatie topproducties uit binnen- en buitenland naar Den Haag halen en het festival doen groeien (meer diversiteit, meer locaties, installaties, kleinere acts, een informatiebalie). Daarbij wil men het Voorhout als hart van het festival inrichten met tenten. De Commissie is positief over het concept van het huidige festival, maar adviseert het festival zijn ambities te beperken. De samenwerking en bundeling van de instellingen en de kleinschaligheid zijn de kracht van het festival. Groei is geen doel op zich. De Commissie is van mening dat de internationale ambitie de opzet en charme van het festival niet ten goede zal komen en is hierover dan ook niet positief. Betrokkenheid van de randgemeenten ligt meer voor de hand en verbreding van het publiek vindt de Commissie belangrijker dan een spectaculaire stijging van de bezoekersaantallen. Het Voorhout als festivallocatie lijkt de Commissie in het kader van publiekverbreding overigens geen goede keuze.

In het licht van het voorgaande lijkt de voorgestelde groei in bezoekersaantallen de Commissie onrealistisch, evenals het voorgestelde bedrag voor de landelijke mediacampagne à € 15.000.

De Adviescommissie Zonderop oordeelde negatief over De Betovering, omdat deze van mening was dat een dergelijk initiatief -hoe goed ook- door de deelnemende instellingen zelf georganiseerd moet kunnen worden en dat daar geen aparte organisatie voor nodig is. Deze Commissie begrijpt deze zienswijze, maar acht een kleine organisatie die als aanjager en coördinator optreedt waardevol.

Conclusie en advies Adviescommissie

Het in stand houden van een kleine organisatie als aanjager en coördinator van dit festival is waardevol. De Commissie adviseert het festival in de huidige vorm te behouden en de huidige subsidie uit het educatiebudget van € 47.500 te continueren en structureel te maken binnen het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur.

Reactie

Wij sluiten ons aan bij het advies van de Adviescommissie dat een kleine organisatie voor het aanjagen en coördineren van het festival waardevol en noodzakelijk is. Wij stemmen in met het oordeel van de Commissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij willen aan De Betovering een subsidie verlenen van € 48.678, gelijk aan het bedrag dat nu jaarlijks wordt bijgedragen vanuit het budget cultuureducatie.

Budget 2008	€ 0 (€ 48.678 uit budget cultuureducatie)
Budget vanaf 2009	€ 48.678

Huis van Gedichten**Inleiding**

Het Huis van Gedichten is een educatieve instelling op het gebied van de poëzie. Sinds de oprichting in 2005 legt deze instelling zich erop toe een brug te slaan tussen cultuureducatie, amateurkunst en het professionele literaire veld, door het uitvoeren van educatieve trajecten, het doen van research, enzovoort. De instelling wil samenwerken met literaire festivals zoals Winternachten en Boekids, met scholen zoals het Johan de Witt College, met andere aanbieders van cultuureducatie zoals het Koorenhuis en de Openbare Bibliotheek en met welzijnsorganisaties zoals Bariok en Boog.

Het Huis van Gedichten ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Voor de periode 2009-2012 wordt een structurele subsidie van € 35.000 per jaar gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie waardeert het initiatief van het Huis van Gedichten. De organisatie heeft via de Stichting Leerplanontwikkeling (SLO) een leerlijn voor poëzie voor het voortgezet onderwijs ontwikkeld. Men bouwt aan poëzielessen voor kinderen in het primair onderwijs en wil de komende periode ook een buitenschools poëzieaanbod ontwikkelen. Kinderen en jongeren in contact brengen met poëzie is een behartigenswaardige zaak, niet alleen voor de literaire ontwikkeling maar ook als middel voor taalvaardigheid. Maar de Commissie is van oordeel dat poëzieonderwijs primair een taak van het onderwijs zelf is en deel uit dient te maken van het reguliere onderwijscurriculum. Indien scholen hier zelf geen invulling aan kunnen geven, maar hierbij geholpen moeten worden door externe educatieve organisaties (zoals het Huis van Gedichten), is ondersteuning vanuit de onderwijsbegroting (of Snijslakbudget Onderwijs, Cultuur en Welzijn) meer voor de hand liggend.

De organisatie geeft aan een snelle groei te hebben doorgemaakt, en wil nu een structurele subsidie voor huisvesting en een organisatorische basis. De gepresenteerde begroting is bescheiden.

De Commissie is van mening dat een stad die zich profileert op het terrein van de letteren ook behoefte heeft aan een voorziening die daarvoor een basis legt. In die zin vervult het Huis van Gedichten een nuttige functie. Tegelijkertijd is de Commissie van mening dat het wekken van belangstelling voor poëzie een primaire taak van scholen is die in principe door scholen bekostigd zou moeten worden. Op onderdelen zou de organisatie een beroep kunnen doen op projectsubsidies.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor de activiteiten van deze organisatie, maar acht een structurele subsidie vanuit de cultuurbegroting niet passend bij de aard van deze organisatie. De Commissie adviseert de subsidieaanvraag van Huis van Gedichten niet te honoreren.

Reactie

Wij zijn het eens met het oordeel van de Commissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van Huis van Gedichten niet.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

Boekids**Inleiding**

Boekids stelt zich ten doel kinderen en jongeren op een actieve manier in contact te laten komen met jeugdliteratuur. Doelgroepen zijn kinderen van vier tot twaalf jaar, jongeren van twaalf tot zestien jaar, ouders en verzorgers, leerkrachten en andere belangstellenden. Boekids organiseert hiertoe het jaarlijkse festival Boekids en een educatief traject. Het festival wil met een intercultureel en multidisciplinair aanbod van literatuur in combinatie met muziek, theater, etc., kinderen enthousiasmeren om te lezen, een creatieve omgang met taal bij kinderen uit alle lagen van de bevolking en diverse culturen bevorderen, ouders en verzorgers informeren over jeugdliteratuur en een literair podium voor de jeugd bieden.

Daarnaast is er een educatief voortraject, dat bestaat uit schoolbezoeken en workshops door auteurs en vakdocenten om kinderen creatief met taal te leren omgaan en kennis te laten maken met literatuur. De resultaten hiervan worden gepresenteerd tijdens het festival.

Boekids ontvangt momenteel geen structurele subsidie in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan. Wel ontving Boekids de afgelopen jaren een subsidie van € 50.000, waarvan € 25.000 uit het snijvlakbudget Onderwijs, Cultuur en Welzijn en € 25.000 uit overige middelen. Voorts wordt incidenteel een beroep gedaan op het budget Culturele Projecten.

Voor de periode 2009-2012 vraagt Boekids een structurele subsidie van € 125.000 in 2009 en 2010 en € 135.000 in 2011 en 2012 aan de gemeente, en een subsidie van € 60.000 aan het Nederlands Literair Productie- en Vertalingen Fonds (NLPVF).

Beoordeling Adviescommissie

Stichting Boekids houdt zich bezig met activiteiten rondom het kinderboek om het lezen bij kinderen te bevorderen. De organisatie wil de komende tijd de reguliere activiteiten -het festival en het educatieve voortraject- voortzetten.

De Commissie heeft waardering voor Boekids en vindt het een sympathiek festival. Het festival trekt steeds meer bezoekers uit Den Haag en de regio. Men wil het festival uitbreiden naar meer dagen voor een groter publieksbereik. Dit heeft voor de Commissie geen prioriteit. Zinvoller zou zijn om extra activiteiten over het hele jaar te spreiden. Boekids heeft plannen om zijn doelgroep te verbreden en ook kinderen van minder hoogopgeleide en cultureel diverse ouders te bereiken, en wil daartoe de wijken intrekken. Door de samenwerking met andere culturele en maatschappelijke instellingen wil Boekids met het educatieve traject kinderen met uiteenlopende sociale en culturele achtergronden bereiken. Men wil in de wijkbibliotheken, waar een breed scala aan bezoekers komt, voorstellingen en activiteiten organiseren. De Commissie zou het toejuichen als Boekids daar actief op gaat inspelen.

Minder enthousiast is de Commissie over het plan om het festival te verplaatsen naar de Weimarstraat. Omdat het festival ook bezoekers van buiten de stad trekt, is het beter om het in het centrum te blijven organiseren.

Den Haag profileert zich steeds sterker als stad van de letteren en hierbij hoort volgens de Commissie ook een jeugdliteratuurfestival. De kinderen van nu zijn de lezers van de toekomst, zo bestendigt Den Haag zijn literaire klimaat. De Commissie adviseert de organisatie tot goede samenwerking en uitwisseling met andere literaire festivals en organisaties te komen. De Commissie acht een budget van € 75.000 voldoende om de activiteiten uit te voeren.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt positief over de aanvraag van Boekids en adviseert deze te honoreren met € 75.000, onder de voorwaarde dat het festival zich aantoonbaar zal inzetten op verbreding van zijn doelgroep.

Subsidieaanvraag NLPVF

Boekids heeft € 60.000 subsidie aangevraagd bij het Nederlands Literair Productie en Vertalingsfonds (NLPVF).

Subsidie NLPVF

In 2009 ontvangt Boekids een eenmalige subsidie van € 15.000 van het NLPVF.

Reactie

Wij delen de opvatting van de Adviescommissie ten aanzien van de verbreding van de doelgroep en vinden het van belang dat Boekids daarvoor de wijken zal intrekken. De Adviescommissie is minder enthousiast over het plan om het festival te laten plaatsvinden in de Weimarstraat. Wij hebben daar geen bezwaar tegen. Wij hechten waarde aan een samenwerking van het festival met de Openbare Bibliotheek en willen dit ook als voorwaarde opnemen voor subsidietoekenning. Wij zijn van mening dat door samenwerking met de bibliotheek en activiteiten in de wijken impulsen kunnen worden gegeven aan de participatie van Hagenaars.

Wij nemen het advies van de Commissie onder voorbehoud over. Boekids heeft ook een subsidieaanvraag ingediend

bij het NLPVF. Deze aanvraag is gehonoreerd, maar slechts voor één jaar en niet voor het gevraagde bedrag. Wij verlangen van Boekids een beknopt bijgesteld activiteitenplan voor 2009-2012 met bijbehorende bijgestelde begroting, waarin ook de samenwerking met de Openbare Bibliotheek wordt ingevuld. Wij zullen toetsen of in dit bijgestelde plan voldoende van de oorspronkelijke voornemens van de instelling overeind blijft om structurele subsidie te rechtvaardigen. Op basis van deze toets besluiten wij definitief over toekenning van het gereserveerde bedrag.

Besluit

Wij reserveren een bedrag van € 75.000 voor Boekids, onder de voorwaarde dat het festival samenwerkt met de Openbare Bibliotheek. Op basis van een bijgesteld plan van de instelling zullen wij een definitief besluit nemen over toekenning van het gereserveerde bedrag.

Budget 2008	€ 0 (€ 50.000 uit incidentele middelen)
Budget vanaf 2009	€ 75.000 (reservering)

Draj

Inleiding

Stichting Draj (Draj) wil alle Haagse kinderen tussen acht en dertien jaar betrekken bij hun culturele leefomgeving in wijk en stad. Niet door hen alleen passief -als lezers- maar ook actief -als journalisten, schrijvers en fotografen- laten participeren in de kindercultuursite www.draj.nl. De educatieve website informeert kinderen over culturele activiteiten die voor hen zijn ontwikkeld, en levert dus tegelijk publicitaire ondersteuning aan de Haagse culturele instellingen.

Stichting Draj ontvangt momenteel geen subsidie vanuit het huidige Meerjarenbeleidsplan, maar ontvangt jaarlijks wel € 23.000 uit het budget voor cultuureducatie. De overige inkomsten komen voort uit sponsoring en projectsubsidies. Voor de periode 2009-2012 wordt aan de gemeente een structurele subsidie van € 35.000 per jaar gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt de opzet van Draj om kinderen op een actieve manier wegwijs te maken in de cultuur origineel en sympathiek. Draj leidt kinderen, meestal vanuit de schoolomgeving, op tot reporter, die op de website verslag uitbrengen van bezoeken aan culturele activiteiten. In 2006 had de website 26.000 unieke bezoekers met 800.000 hits. In 2005 t/m 2007 zijn in totaal 104 kinderen opgeleid tot reporter.

De komende beleidsperiode wil Draj zijn huidige activiteiten continueren, kinderen nog meer zelf de wereld van kunst en

cultuur laten ontdekken en reportersgroepen op cultureel gemengde scholen in de krachtwijken ontwikkelen. De Commissie vindt de activiteiten van Draj interessant, deze hebben zeker een toegevoegde waarde. Maar de Commissie is van mening dat een dergelijk initiatief in gezamenlijkheid door culturele instellingen zou moeten worden bekostigd. Een aantal grote culturele instellingen als het Museon, de Openbare Bibliotheek en het Koorenhuis, heeft dit initiatief actief ondersteund. Deze betrokkenheid blijkt onder andere uit het deelnemen aan het bestuur van Draj door directeuren van deze instellingen. Deze zouden ook de verantwoordelijkheid moeten nemen om het te realiseren. Het gaat om een bescheiden bedrag, dat opgebracht moet kunnen worden door de instellingen zelf. Nu ontbreekt op de begroting, die overigens ook erg summier is, zelfs iedere eigen bijdrage. De Commissie acht het niet noodzakelijk voor deze functie een aparte stichting te subsidiëren.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van mening dat de bekostiging van Draj kan worden gerealiseerd door de culturele instellingen die dit initiatief actief ondersteunen. Hiervoor is het niet nodig een stichting apart te subsidiëren. De Commissie adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel en nemen het advies van de Commissie over.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van Draj niet. Wij zullen de positie van Draj meenemen in het onderzoek naar cultuureducatie.

Budget 2008 € 0 (€ 23.000 vanuit budget cultuureducatie)

Budget vanaf 2009 € 0

Haags Museum Platform

Inleiding

Het Haags Museum Platform (HMP) is een vereniging van 22 erfgoedinstellingen, meest musea, met als doel de gezamenlijke belangen van de museumleden te behartigen en hun krachten te bundelen in onderlinge samenwerking. Het platform wil de stad Den Haag en de regio profileren als een stad met een prachtig aanbod aan musea en cultureel erfgoed. Verder wil het de musea en het erfgoed beter bekend maken bij een groot publiek en gemeenschappelijke projecten en afstemming van programma's bevorderen. Het platform kent een werkgroep educatie en een werkgroep pr.

De werkgroep Educatie heeft in de afgelopen jaren het Cultuurmenu ontwikkeld, een aanbod voor Haagse basisscholen van elf musea en twee archieven voor de hele school van groep één tot en met acht. Inmiddels worden

er twaalf verschillende Cultuurmenulessen aangeboden door evenzoveel erfgoedinstellingen. In de komende periode wil het Platform dit uitbreiden naar zestien instellingen, die samen twee keuzemenu's van acht lessen gaan aanbieden. Ook moet er een Cultuurmenu voor volwassenen en bewoners in aandachtswijken ontwikkeld worden. Per leerling wordt € 4,50 van de scholen gevraagd. De ervaring leert dat scholen afhaken wanneer de bijdrage per leerling stijgt. Daarom vraagt het HMP een structurele subsidie van de gemeente.

De werkgroep pr ten slotte moet de gezamenlijke belangen van de leden behartigen, de krachten bundelen en de onderlinge samenwerking realiseren. In deze werkgroep vindt kennisuitwisseling plaats.

Het HMP ontvangt momenteel geen structurele subsidie van de gemeente. Wel heeft het HMP de afgelopen jaren een stimuleringssubsidie van € 60.000 ontvangen uit het Actieplan Cultuurbereik. Voor de periode 2009-2012 wordt een structurele subsidie van € 100.000 per jaar gevraagd. Daarmee moet onder meer het programma Cultuurmenu versterkt worden om een stijging van het scholierenbereik van 8.700 naar 21.000 te realiseren.

Beoordeling Adviescommissie

Het is een goede zaak dat musea en archieven zich hebben verenigd in een platform om gezamenlijke belangen te behartigen en de krachten te bundelen. Hier zullen alle afzonderlijke leden hun voordeel mee kunnen doen. Ook heeft de Commissie waardering voor het feit dat het HMP met de ontwikkeling van het Cultuurmenu functies op zich heeft genomen in aanvulling op die van het Koorenhuis. Het aantal bereikte scholen is tussen 2005 en 2008 gestegen van 14 naar 49.

De Commissie is echter niet onder de indruk van de helderheid van het plan en evenmin van de begroting in relatie tot de gevraagde subsidie, tot de reeds bestaande subsidiestromen richting de individuele instellingen, tot de meerwaarde van de activiteiten van het HMP voor het eigen educatieve publieksbereik van de verschillende instellingen, of tot het niveau van de eigen bijdrage van de deelnemende instellingen. Feitelijk ziet de Commissie geen additionele financieringstaak voor de overheid. De Commissie is van mening dat marketing en educatie tot de kerntaken van musea horen, en op de eigen begroting moeten worden opgenomen. Samenwerking zou juist kostenbesparend moeten werken. Daarbij merkt de Commissie op dat het Actieplan Cultuurbereik door de rijksoverheid als stimuleringsregeling voor onder andere educatie en publieksbereik in het leven is geroepen. Deze middelen dienden ter stimulering, en niet ter structurele financiering van een kerntaak. Bij gebleken succes en nut dienen deze (kern)taken binnen de eigen middelen te worden gefinancierd.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie meent dat educatie en marketing tot de kerntaken van musea behoren. De meerwaarde van het platform blijkt niet uit de plannen. De Commissie adviseert deze aanvraag niet te honoreren.

Reactie

Het Haags Museum Platform (HMP) heeft de afgelopen jaren een cultuureducatief programma gerealiseerd dat door steeds meer scholen wordt afgenomen. Het lijkt daarmee in een behoefte te voorzien. Net als de Commissie zijn wij van mening dat de activiteiten van het HMP op het gebied van educatie en marketing in eerste instantie

tot de primaire taken van de musea behoren. Wij vragen de deelnemende musea hier binnen hun eigen begroting prioriteit aan te geven. Wij nemen het advies van de Commissie over, maar willen het educatieve deel van de aanvraag van het HMP betrekken bij het aangekondigde onderzoek naar cultuureducatie.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag voor het Meerjarenbeleidsplan niet, maar zullen de positie van het educatieve deel van de aanvraag betrekken bij het aangekondigde onderzoek naar cultuureducatie.

Budget 2008	€ 0 (€ 60.000 vanuit Actieplan Cultuurbereik)
Budget vanaf 2009	€ 0

De la Mar Poppentheater

Inleiding

De Stichting De la Mar Poppentheater is een initiatief van poppentheatermaakster Connie de la Mar. Het bestaat sinds 1981 en verhuisde in 1998 onder de naam De la Mar Poppentheater naar Den Haag, naar het Theater Zwembad de Regentes. Het doel van het De la Mar Poppentheater is om jonge kinderen (vanaf drie jaar) via hoogwaardig en origineel eigentijds poppenspel vroegtijdig in aanraking te brengen met de beeldende kracht en de diepgang van het theater en hen te enthousiasmeren voor de magie ervan.

Het De la Mar Poppentheater ontvangt momenteel geen subsidie in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan. Wel ontvangt de stichting in het kader van wijkcultuur een bijdrage van € 21.500 per jaar (voor het spelen van vijftien voorstellingen in Den Haag, voor een bijdrage in de huur van zaal, kantoor en opslagruimte en voor het inhuren van een technicus) en er wordt voor het maken van producties incidenteel een beroep gedaan op het budget Culturele Projecten.

Voor de periode 2009-2012 wordt een subsidie van € 44.400 per jaar gevraagd. Deze verhoging wordt gevraagd voor de salariskosten van de zakelijk/artistiek leider, een aanvulling op het salaris van de technicus en extra zaalhuur.

Beoordeling Adviescommissie

Tot op heden streeft De la Mar Poppentheater er naar ieder jaar een nieuwe poppentheaterproductie te ontwikkelen en te spelen. Deze wordt ruim 100 keer opgevoerd, waarvan 30-35 maal in Den Haag. Het meeste publiek wordt bereikt met de schoolvoorstellingen, die via het Koorenbuis worden ingekocht, daarnaast worden circa veertien vrije voorstellingen gespeeld. De la Mar wil zich de komende periode richten op artistieke en multimediale ontwikkeling en verdieping, het aangaan van interdisciplinaire samenwerking, aandacht voor het jonge kind, en een stevigere verankering in het Haagse kunstklimaat. De komende beleidsperiode wil het De la Mar Poppentheater minstens om het jaar een nieuwe voorstelling maken, en gaat

hiermee terug in activiteit.

De Commissie vindt het beleidsplan weinig inspirerend. Het ontbreekt De la Mar aan een duidelijke visie en ambitie. Omdat het initiatief al zo lang bestaat, verwacht de Commissie -in aansluiting op de opmerkingen van de vorige Commissie- niet dat dit nog zal verbeteren. Het werken met audiovisuele middelen is anno 2008 niet langer meer onderscheidend te noemen. De la Mar verzuimt om zichzelf te vernieuwen.

Ten aanzien van de ingediende begroting merkt de Commissie op dat deze geen compleet beeld geeft van de totale omzet van de stichting, aangezien alleen de voorstellingen in Den Haag worden opgenomen, welke blijkbaar niet budgettair neutraal gerealiseerd kunnen worden. De publieksinkomsten hiervan zijn erg laag. De publieksinkomsten voor de niet opgenomen voorstellingen bedragen jaarlijks ongeveer € 55.000. Hier staat een bedrag aan kosten tegenover dat ongeveer gelijk is aan de publieksinkomsten. Het zou interessant zijn te weten hoe de kosten en baten voor de landelijke voorstellingen zijn samengesteld, en waarom de situatie voor de Haagse voorstellingen zo anders in elkaar zit.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt negatief over het beleidsplan, dat inhoudelijk mager is en geen vertrouwen geeft voor de toekomst. De Commissie adviseert deze aanvraag niet te honoreren.

Reactie

Sinds tien jaar vormt De la Mar Poppentheater een van de culturele pijlers van Theater Zwembad de Regentes. Ondanks de opeenvolgende negatieve adviezen in het kader van de Meerjarenbeleidsplannen hebben wij jaarlijks een bedrag in de orde van grootte van € 20.000 uit incidentele middelen aan het gezelschap toegekend, voor de bijdrage die werd geleverd aan het culturele klimaat van Theater Zwembad de Regentes. Wij overwegen De la Mar op deze basis te blijven ondersteunen.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van De la Mar Poppentheater niet.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

Muziektheater Briza

Inleiding

Muziektheater Briza (Briza) wil met theatervoorstellingen kinderen en jongeren laten kennismaken met professioneel theater, wereldmuziek, klassieke en zelf gecomponeerde muziek en moderne dans en hanteert daarbij als uitgangspunt de woelige wereld van het kind in de wereld van de grote mensen met hun complexe

maatschappelijke problemen.

Met muziek en dans wil Briza verhalen vertellen waar kinderen en jongeren zich in kunnen herkennen, waarbij thema's aan de orde komen als armoede, verwaarlozing en conflicten. Bij iedere productie wordt een lesbrief en cd-rom uitgebracht ter ondersteuning van het educatieve deel. Het grootste deel van de voorstellingen wordt gespeeld voor scholen in het eigen Zeeheldentheater in Den Haag.

Naast kinderen en jongeren zijn ook volwassenen, ouderen en gehandicapten doelgroep van Briza.

Briza ontvangt momenteel geen subsidie in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan, noch van het rijk. Briza heeft incidenteel projectsubsidies uit het snijvlakbudget voor onderwijs, cultuur en welzijn ontvangen. Voor de komende periode 2009-2012 wordt zowel aan de gemeente als aan het rijk een subsidie gevraagd van € 150.000 voor uitbreiding van de personele formatie, dekking van kantoorkosten, publiciteit en de kosten van het busvervoer. Voorts vraagt Briza een jaarlijkse subsidie van € 186.685 voor het omzetten van negen ID-banen in reguliere banen. Aan de provincie Zuid-Holland wordt een subsidie van € 75.000 gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft bewondering voor de bevolgen en vasthoudende manier waarop Briza op een eigen wijze laagdrempelige voorstellingen maakt. Briza weet hiermee veel Haagse scholen en scholen uit de regio te bereiken. Per jaar worden drie producties gespeeld met circa 120 voorstellingen in Den Haag. Het pakket voorstellingsbezoek, busvervoer, educatief materiaal en eventueel een workshop blijkt voor scholen aantrekkelijk te zijn.

De komende periode wil Briza de huidige activiteiten continueren. Daarnaast wil Briza zich richten op vijf punten, te weten: het professionaliseren van de organisatie, het ontwikkelen van een plan voor voorstellingen met workshops in achterstandswijken, het spelen van voorstellingen voor ouderen in verpleeghuizen en zorginstellingen, het verhogen van de kwaliteit van het educatieve materiaal en tot slot het samenstellen van pakketten waarmee kinderen de voorstellingen van Briza kunnen naspelen.

Gesteld kan worden dat Briza een maatschappelijke betrokkenheid tentoonspreidt en inspeelt op de beleidspeerpunten van overheden. Desondanks is de Commissie van mening dat de artistieke kwaliteit van de voorstellingen laag is. De spelstijl is traditioneel. En hoewel de thema's van de voorstellingen actueel zijn, bevinden deze zich meer op de grens van onderwijs, cultuur en welzijn. De Commissie verwacht niet dat het artistieke niveau nog wezenlijk zal groeien. Een subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur acht de Commissie dan ook niet gerechtvaardigd. Daarbij is Briza in het verleden opgericht voor de bevordering van de werkgelegenheid en talentontwikkeling van artiesten, voornamelijk musici en dansers, waartoe de organisatie in het verleden meerdere ID-banen gesubsidieerd heeft gekregen.

De organisatiestructuur leunt grotendeels op ID- en Ooievaarsbanen, en is zwak nu de ID-baan-regeling afloopt. Om te kunnen voortbestaan wil Briza de negen arbeidsplaatsen nu omzetten in reguliere banen. In de ingediende subsidieaanvraag wordt hiervoor -naast de gevraagde subsidie ad € 150.000 in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur- aan de gemeente een bedrag van € 186.685 gevraagd. Een oplossing voor de omzetting van ID-banen in reguliere banen kan niet binnen dit advies worden gegeven.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie oordeelt negatief over de artistieke kwaliteit en adviseert deze aanvraag niet te honoreren.

Beoordeling Raad voor Cultuur

De aanvraag van Briza voldoet op zich aan de criteria die de subsidieregeling hanteert voor jeugdgezelschappen in de basisinfrastructuur. De voorstellingen worden gemaakt door professionele makers en richten zich op jeugd en jongeren. Daarnaast realiseert Briza een substantieel deel van zijn voorstellingen op een podium en zijn de activiteiten over het jaar verspreid.

Volgens de Raad neemt het gezelschap echter een te geïsoleerde positie in ten opzichte van de andere jeugdgezelschappen in het land. Het beleidsplan geeft geen blijk van afstemming met andere jeugdgezelschappen die deel uitmaken van een landelijk jeugd(muziek)theaterbestel.

Verder constateert de Raad dat de voorstellingen van Briza vooral in dienst staan van het doel jongeren uit verschillende etnische en sociaal-maatschappelijke achtergronden te bereiken en met elkaar te verbinden. De doelstelling van Briza is dus primair een maatschappelijke; de artistieke doelstelling is secundair en een middel om de primaire doelstelling te realiseren. In de basisinfrastructuur telt daarentegen vooral de artistieke doelstelling en het bereik dat daarmee wordt beoogd.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

De aanvraag van Briza voldoet aan de formele criteria die de regeling hanteert voor jeugdgezelschappen, maar niet aan de inhoudelijke criteria die de Raad voor een jeugdgezelschap in de basisinfrastructuur stelt. Zo heeft Briza onvoldoende contacten met andere jeugdgezelschappen in het land en is de artistieke doelstelling secundair aan de primaire doelstelling van Briza: het bereiken en met elkaar verbinden van jongeren. Op grond hiervan adviseert de Raad om Briza niet op te nemen in de basisinfrastructuur 2009-2012, maar het subsidieverzoek in aanmerking te laten komen voor behandeling door het Nederlands Fonds voor Podiumkunsten+.

Beoordeling NFPK+

De commissie acht de huidige en voorgenomen activiteiten van Briza onvoldoende getuigen van professionaliteit, noch van een artistieke betekenis die een structurele subsidie zouden rechtvaardigen. De organisatie beaamt dat het tijd wordt voor meer professionaliteit, maar het gevraagde subsidiebedrag lijkt meer bedoeld om de ID-banen van vrijwilligers in volwaardige aanstellingen te kunnen veranderen dan dat er een artistiek programma aan het beleidsplan ten grondslag ligt. Een artistieke visie op de plannen voor de komende periode wordt niet gemist, evenals een visie op Briza's positie in het Nederlandse muziektheaterbestel. Daarnaast vindt de commissie het landelijk belang van Briza's activiteiten zeer beperkt. Hiermee onderschrijft de commissie het advies van de Raad voor Cultuur om Briza niet op te nemen in de landelijke culturele basisinfrastructuur. Briza's voorstellingen staan vooral in dienst van het doel kinderen en jongeren uit verschillende etnische en sociaal-maatschappelijke achtergronden te bereiken en met elkaar te verbinden, en te werken met kansarme jongeren en mensen met een beperking. Dit maakt Briza veeleer een educatieve instelling met een sociaal-maatschappelijke functie dan een 'theaterproducent' of 'broedplaats voor talent'.

Het beleidsplan van Briza sterkt de commissie in deze overtuiging. De activiteiten die behoren bij de 'theaterproducerende

functie' van het gezelschap betreffen hoofdzakelijk schoolvoorstellingen, familievoorstellingen in het eigen Zeebeldentheater en voorstellingen voor de randgemeenten. Briza gaf in 2006 slechts vier voorstellingen op festivals en in theaters/schouwburgen. De genoemde samenwerkingsverbanden met andere organisaties onderstrepen het beeld dat Briza nauwelijks in contact staat met professionele podiumkunstinstituten, zowel aan de aanbod- als aan de afnamekant. Briza opereert vrijwel uitsluitend in het onderwijs- en welzijnsircuit.

De functie die Briza claimt als 'broedplaats voor talent' komt in de aanvraag zeer summier aan de orde. Uit één alinea blijkt dat het gaat om nieuwe verhalen die zullen worden geschreven door jongeren, om componisten en choreografen, om talentontwikkeling bij mensen met een beperking en om stageplekken voor jongeren van bijvoorbeeld de Hogeschool in Tilburg, de Theaterschool en de Dansacademie Lucia Marthas uit Amsterdam. De commissie vindt deze invulling van talentontwikkeling veel te mager om er een artistieke betekenis voor het landelijk podiumkunstenbestel aan toe te kennen.

Conclusie en advies NFPK+

De commissie vindt de huidige en voorgenomen activiteiten van Briza onvoldoende getuigen van professionaliteit, noch van een artistieke of landelijke betekenis. Zij beschouwt Briza veeleer als een educatieve instelling met een sociaal-maatschappelijke functie dan een podiumkunstinstituten met een artistieke visie en producties die een waardevolle bijdrage leveren aan het Nederlandse muziektheaterlandschap. Daarom adviseert de commissie Briza niet op te nemen in de regeling Vierjarige subsidies Podiumkunstinstituten 2009-2012.

Reactie

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over. Wij wijzen Briza op de mogelijkheden binnen het snijvlakbudget.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van Muziektheater Briza niet. Met betrekking tot de oplossing van de ID-banen problematiek verwijzen wij naar hoofdstuk 7. Gesubsidieerde arbeid.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

D'Love Modern Theatre Jazzdance

Inleiding

De Stichting D'Love Modern Theatre Jazzdance (D'Love) stelt zich ten doel bekendheid te geven aan en het promoten van moderne dansvormen, in het bijzonder de urban- en jazzdansvormen. Dit wordt gedaan door het geven van danslessen aan kinderen, jongeren en volwassenen. D'Love omvat een aantal onderdelen, te weten een

dansschool, een productiegroep, wedstrijdgroepen en een hiphop instructie opleiding. De belangrijkste activiteit van D'Love is de dansschool.

D'Love ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Voor de periode 2009-2012 wordt een subsidie van € 164.000 per jaar gevraagd. Deze subsidie wordt gevraagd voor het aanstellen van een directeur, artistieke leiding en overig personeel.

Beoordeling Adviescommissie

D'Love wil de komende periode de verschillende onderdelen continueren en waar mogelijk uitbreiden. Daarnaast wil D'Love een professionele productiegroep D'Love Urban Dance Theatre opstarten, waarmee men optredens wil geven in binnen- en buitenland. D'Love stelt dat het om te kunnen blijven voortbestaan en nieuwe doelstellingen te realiseren, nodig is de organisatie op te bouwen dan wel te verstevigen. Het gezelschap zegt vanaf 2009 geheel afhankelijk van structurele subsidie te zullen zijn, ook omdat de bijdragen van een aantal fondsen binnenkort afloopt.

Naast de huidige samenwerking met het Koorenbus en Rabarber wil D'Love nieuwe verbanden aangaan met de cultuurankers in Laak en de Schilderswijk. Ook wil D'Love het contact met Crosstown Den Haag, een samenwerking tussen Theater Pierrot, Korzo Theater en Culturalis, voor een urban danstraject aangaan en zou dit zelfs willen overnemen. Dat lijkt de Commissie geen relevant streven.

De Commissie vindt de aanvraag van D'Love inhoudelijk te mager om toekenning van het gevraagde subsidiebedrag te rechtvaardigen. Het is meer een overlevingsplan dan een beleidsplan. Daarbij heeft de Commissie grote moeite met de ingediende begroting, ook in relatie met het beoogde bereik. De totale omvang van de begroting zal ten opzichte van 2006 meer dan verdubbelen, maar het aantal leerlingen zal de komende periode slechts groeien van 200 naar 250. Ook het publieksbereik is te gering. Zelfs na de beoogde verdubbeling tot 1.500 bezoekers is dat in relatie tot de gevraagde subsidie laag te noemen. Hoewel de Commissie er oog voor heeft dat D'Love met zijn activiteiten bijdraagt aan een veelzijdig amateurdansklimaat in Den Haag, ziet de Commissie geen reden om D'Love op te nemen in het Meerjarenbeleidsplan. D'Love blijft in eerste instantie een dansschool. Op onderdelen kan wellicht een beroep gedaan worden op projectsubsidies bij Culturalis.

Conclusie en advies Adviescommissie

Het beleidsplan is inhoudelijk te mager en het gevraagde subsidiebedrag staat niet in verhouding tot de beoogde resultaten. De Commissie oordeelt negatief over de subsidieaanvraag en adviseert deze niet te honoreren.

Reactie

Wij zijn het eens met het oordeel van de Commissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van D'Love Modern Theatre Jazzdance niet.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

STAB / Jongerentheatergroep We're Back

Inleiding

De Stichting Theater Activiteiten en Bemiddeling (STAB) stelt zich ten doel jongeren uit alle lagen van de bevolking en alle etnische groepen kennis te laten maken en liefde bij te brengen voor theater door het geven van theaterworkshops en het maken van maatschappelijk relevante producties voor, door en met jongeren. Voor realisering van deze doelstelling richt STAB zich op Jongerentheatergroep We're Back, waarvoor nu subsidie wordt aangevraagd.

STAB/We're Back ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Wel heeft STAB in het verleden bijdragen ontvangen in het kader van laagdrempelige culturele initiatieven.

Voor de periode 2009-2012 wordt een subsidie van € 115.000 per jaar gevraagd voor de uitbreiding van de organisatie en het inrichten van een eigen kantoor.

Beoordeling Adviescommissie

Jongerentheatergroep We're Back is in 2003 voortgekomen uit jongerentheatergroep Pierrot, die voorstellingen met jongeren uit met name stadsdeel Laak organiseerde. We're Back heeft een vaste kern van drie artistieke, een zakelijke en een productiemedewerker, en produceert één nieuwe productie per jaar met jongeren die worden geselecteerd uit workshops. Sinds de sluiting van Zcala aan de Hobbemastraat maakt We're Back gebruik van de Drang Studio. Sommige jongeren van We're back stromen door naar het amateurcircuit en naar (jongeren)groepen van Drang en ALBA Theaterhuis.

Naast de continuering van de huidige activiteiten, wil STAB de komende beleidsperiode meer samenwerken met culturele instellingen en instellingen gericht op jongerencultuur, de mogelijkheid creëren jongeren langer vast te houden en te begeleiden, een uitbreiding van het aantal producties en voorstellingen, een intensieve samenwerking aangaan met het Culturalis Theater en een uitbreiding van de personele organisatie met een eigen kantoor.

Theater is een krachtig integratiemiddel en de Commissie is van oordeel dat STAB dit goed weet toe te passen in zijn benadering van jongeren. Een cultureel diverse samenstelling van het deelnemersbestand is daarvoor een voorwaarde. Het niveau van de producties is van goede kwaliteit, hoewel het gebruik van muziek/zang traditioneel is. De Commissie is van mening dat initiatieven voor en door jongeren zoals We're back ondersteuning verdienen, maar is tegelijkertijd van oordeel

dat institutionalisering van deze groep op dit moment de kracht en de flexibiliteit van dit initiatief niet ten goede zal komen. Een structurele subsidie in het kader van het Meerjarenbeleidsplan ligt dan niet voor de hand. De Commissie zou graag zien dat STAB een (nog) nauwere samenwerking met Culturalis en Drang aangaat. Gezien het feit dat de bevolgen artistiek leider bij zowel We're back als Drang betrokken is, lijkt dit laatste een voor de hand liggende constructie. Andere voordelen zijn het bundelen van krachten en een besparing in de organisatiekosten. STAB kan dan voor de realisatie van toekomstige producties een beroep doen op projectsubsidies via Culturalis of Culturele Projecten. Ook het landelijke sectorinstituut voor de amateurkunsten Kunstformatie kan hierbij behulpzaam zijn.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie ontraadt de institutionalisering van amateurgroepen en adviseert de gemeente naar een constructie te zoeken die initiatieven als We're back kunnen ondersteunen. De Commissie adviseert de aanvraag in deze vorm niet te honoreren.

Wel is de Commissie van mening dat initiatieven zoals STAB/We're back (facilitaire) ondersteuning nodig hebben in het belang van een vitaal amateurcircuit. De Commissie adviseert de gemeente te stimuleren dat hiervoor geëigende organisaties zoals Culturalis of Drang deze ondersteuning op zich nemen.

Reactie

Wij zijn het eens met het oordeel van de Commissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van STAB/Jongeren theater We're Back niet.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

Hekgolf

Inleiding

Hekgolf wil samen met Theater Zwembad de Regentes een laagdrempelige kunstwerkplaats en broedplaats zijn met een aanbod van (educatieve) kunst en cultuurprogramma's en een traject van talentontwikkeling en -verdieping. Ook initieert Hekgolf kunsteducatieve projecten en community arts projecten op locatie. Hekgolf wil op het snijvlak van onderwijs en cultuur met zowel traditionele als digitale multimediale middelen de sociale cohesie binnen groepen of wijken verbeteren.

Hekgolf ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Voor de komende 2009-2012 wordt een subsidie van € 128.000 per jaar gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

Hekgolf wil met een laagdrempelige kunstwerkplaats ruimte en ondersteuning bieden aan jongeren uit Haagse achterstandswijken om hun identiteit en talent tot bloei te kunnen laten komen. Hierbij moet de artistieke inhoud tot stand komen in samenwerking met de jongeren. Hekgolf wil zich de komende periode richten op drie hoofdactiviteiten: het realiseren van twee theaterproducties per jaar (onder regie van Elles Pleijter), een cursusaanbod en educatieve multimediaprojecten.

De Commissie vindt de doelstelling van Hekgolf interessant, maar constateert dat het hier gaat om een initiatief dat nog maar net in Den Haag gevestigd is. Hekgolf is onlangs verhuisd van Amsterdam naar Den Haag. Hierdoor heeft Hekgolf nog maar weinig in Den Haag kunnen laten zien, zodat een structurele subsidie niet gerechtvaardigd is. Hekgolf zal zich naar het oordeel van de Commissie de komende periode eerst moeten bewijzen met projectsubsidies. Daarbij overtuigt het beleidsplan de Commissie niet. In het beleidsplan wordt niets vermeld over de interne organisatie en de bestuursvorm. Voorts wordt niet duidelijk hoe Hekgolf zich verboudt tot vergelijkbare initiatieven in de stad. De Commissie adviseert Hekgolf zich hier op te bezinnen en hiervoor ook contact op te nemen met Culturalis.

Conclusie en advies Adviescommissie

Het beleidsplan overtuigt niet. De Commissie is van mening dat de organisatie (die zich op het gebied van amateurkunst beweegt) zich nog niet heeft bewezen in Den Haag en derhalve nog niet toe is aan structurele subsidiëring. De Commissie adviseert de aanvraag in deze vorm niet te honoreren.

Wel is de Commissie van mening dat initiatieven zoals Hekgolf (facilitaire) ondersteuning nodig hebben in het belang van een vitaal amateurgedoe. De Commissie adviseert de gemeente te stimuleren dat hiervoor geëigende organisaties zoals Culturalis deze ondersteuning op zich nemen.

Reactie

Wij zijn het eens met het oordeel van de Commissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van Hekgolf niet.

Budget 2008	€ 0
Budget vanaf 2009	€ 0

R.G. Ruijs Stichting

Inleiding

De R.G. Ruijs Stichting initieert en organiseert sinds de oprichting in 2004 projecten op het gebied van kunst en cultuur voor een publiek dat hiervoor niet vanzelfsprekend een grote interesse heeft. De stichting richt zich voornamelijk op literatuur, poëzie en popmuziek (en cross-overs hiervan), maar ook op de andere disciplines van de kunsten worden initiatieven gerealiseerd. Veel van de activiteiten hebben educatieve elementen en zijn gericht op talentontwikkeling. Voorbeelden van projecten van de R.G. Ruijs Stichting zijn Poëzie op Pootjes, Talent Event en het Haags Zwingfestival.

De R.G. Ruijs Stichting ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Wel heeft de stichting incidenteel een projectsubsidie ontvangen, zoals in 2007 € 10.000 voor Poëzie op Pootjes.

Voor de periode 2009-2012 vraagt de R.G. Ruijs Stichting een subsidie van € 56.000 om de operationele basis van de organisatie te verstevigen.

Beoordeling Adviescommissie

De R.G. Ruijs Stichting ontplooit een breed en omvangrijk scala aan activiteiten. De twee initiatiefnemers weten veel nieuwe plannen te ontwikkelen die vaak inspelen op een actuele behoefte. Het zijn goede organisatoren met een ruim netwerk, die samenwerking hoog in het vaandel hebben. De organisatie wil met het 'vullen van de gaten' aanvullend op de overige instellingen en activiteiten in Den Haag zijn.

De komende periode wil de R.G. Ruijs Stichting de reguliere activiteiten voortzetten. Voor de gedeeltelijke dekking van de kosten hiervan, alsmede voor de dekking van een deel van de overheadkosten, zoals kantoorkosten, wordt nu een structurele subsidie gevraagd. Naast de reguliere activiteiten staat weer een lijst nieuwe projecten op stapel.

De Commissie heeft waardering voor het ondernemerschap van de organisatie, en beschouwt de R.G. Ruijs Stichting allereerst als een producent van evenementen. De activiteiten zijn laagdrempelig, ook omdat ze veelal gratis worden aangeboden. Door de veelheid aan plannen zijn de activiteiten echter zeer versnipperd. Er ontbreekt een focus en de artistieke kwaliteit is secundair. De Commissie is van mening dat de activiteiten van de R.G. Ruijs Stichting om die reden op projectbasis dienen te worden beoordeeld. De wens om de operationele basis van de organisatie te verstevigen, rechtvaardigt op zichzelf geen structurele subsidie.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van mening dat de activiteiten van de R.G. Ruijs Stichting te breed zijn en een artistieke focus missen om voor structurele subsidiëring in aanmerking te komen. De activiteiten zouden eerder op projectbasis dienen te worden beoordeeld. De Commissie adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Reactie

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de Commissie. De R.G. Ruijs Stichting is een sympathieke organisatie die

een divers aanbod van activiteiten realiseert waarbij zij erin slaagt een breed publiek te bereiken én te betrekken. Wij volgen het advies van de Commissie om de aanvraag van de R.G. Ruijs Stichting niet te honoreren. Verzoeken om ondersteuning van de activiteiten van de R.G. Ruijs Stichting zullen op projectbasis gezien worden.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van de R.G. Ruijs Stichting niet. Verzoeken om ondersteuning van de activiteiten van de R.G. Ruijs Stichting zullen op projectbasis gezien worden.

Budget 2008	€ 0
Budget vanaf 2009	€ 0

Musicon Producties

Inleiding

De Stichting Musicon Producties is een podium voor (pop)muziek, organiseert festivals en evenementen en biedt educatieve programma's aan. Musicon is de verzamelnaam voor het Muziekcentrum Musicon en de Stichting Musicon Producties. Het Muziekcentrum is een particulier bedrijf, dat tien oefenruimtes en een podium zonder subsidie exploiteert. Musicon Producties organiseert activiteiten voor jongeren tussen twaalf en twintig jaar buiten het muziekcentrum. Deze liggen op het gebied van populaire jongerencultuur. De lessen en workshops worden gegeven op middelbare scholen en in wijkcentra en buurthuizen. Voorts leidt Musicon Producties docenten 'straat- en urbancultuur' op. Bestaande festivals zijn KadeRock, Blockparty's, het HipHop-Project en het Summertime Festival.

Stichting Musicon Producties ontvangt momenteel geen structurele gemeentelijke subsidie in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan. Wel heeft Musicon Producties deze periode een jaarlijkse subsidie van € 30.000 uit het Snijvlakbudget voor Onderwijs, Cultuur en Welzijn ontvangen voor het HipHop-project, en daarnaast incidenteel projectsubsidies. In 2007 en 2008 ontvangt Musicon € 50.000 per jaar uit de Haagse Popnota voor de Blockparty's (€ 33.000), workshops (€ 10.000) en didactiek van docenten (€ 7.000).

Voor de periode 2009-2012 vraagt Musicon een subsidie van € 219.500 per jaar aan om een aantal activiteiten een structurele basis te geven, te weten € 50.000 voor Blockparty's & Skills, € 30.000 voor het HipHop-project, € 14.500 voor KadeRock, € 35.000 voor het Summertime Festival en € 90.000 voor Culture Kids.

Beoordeling Adviescommissie

Musicon Producties weet veel jongeren van verschillende etnische afkomst te bereiken. Met de workshops en lessen op het gebied van onder andere hiphop, rap, pop, en graffiti draagt deze organisatie bij aan de actieve participatie van -ook moeilijk

bereikbare- groepen. Musicon Producties wil aan de basis van talentontwikkeling van deze doelgroepen staan. De Commissie heeft hier veel waardering voor, maar heeft twijfels over de kwalitatieve culturele ontwikkeling. De beoefening staat centraal, niet de kunst. Een visie op een artistieke leerlijn ontbreekt. De activiteiten van Musicon Producties hebben 'empowerment' als doel, het vergroten van het gevoel van eigenwaarde van de jongeren. Bepaalde activiteiten worden tot nu toe niet voor niets uit het Snijvlakbudget voor Onderwijs, Cultuur en Welzijn en door de afdeling welzijn en jeugd van de gemeente ondersteund. Het vergroten van de eigenwaarde van jongeren is op zich waardevol, maar in dat verband mist de Commissie in het plan wel een analyse of deze activiteiten inderdaad dit beoogde doel bereiken en of de behaalde effecten bekijken. Dat getalenteerde jongeren via Musicon Producties kansen krijgen om door te stromen en zich ook in artistiek opzicht verder te ontwikkelen is vanuit cultuurbeleid uiteraard positief. De organisatie heeft in de stad een netwerk om dit te bevorderen. De komende periode wil Musicon Producties het cultuurbereik in de wijken vergroten. Men wil de bestaande activiteiten continueren. Nieuwe activiteiten zijn CultureKids (naschoolse activiteiten voor de basisscholen), de hieraan gekoppelde presentaties en het programma Uit in Zuid, een inboudelijke en publicitaire samenwerking met het HPC en Bazart. Dit laatste onderdeel valt buiten deze subsidieaanvraag.

Om alle ambities te realiseren is, zo stelt de aanvrager, de organisatie wat betreft personele bezetting onvoldoende toegerust. Deze subsidieaanvraag is bedoeld om de personeelslasten en een deel van de activiteitenlasten structureel te financieren. In dit verband merkt de Commissie op dat de beoordeling van de ingediende begroting voor de verschillende activiteiten van Musicon Producties lastig is. Omdat er bij deze stichting geen werknemers in dienst zijn, maar er binnen de particuliere stichting een organisatieafdeling is (4 fte) die verantwoordelijk is voor de organisatie van Musicon Producties, is niet te beoordelen in hoeverre de commerciële en gesubsidieerde activiteiten door elkaar lopen. De Commissie adviseert de gemeente duidelijkheid te scheppen in de relatie tussen de commerciële en gesubsidieerde activiteiten van Muziekcentrum Musicon en Stichting Musicon Producties.

De subsidieaanvraag is onderverdeeld in vijf projecten. Voor de Blockparty's & Skills wordt een jaarlijkse subsidie van € 50.000 gevraagd. Musicon Producties heeft bewezen in staat te zijn aan moeilijk te bereiken jongeren workshops te bieden, hen te stimuleren en te motiveren om zich te ontwikkelen in uitingen van hiphop-cultuur. Hoewel de Commissie van oordeel is dat de Blockparty's zich op de grens van cultuur en welzijn bevinden, heeft dit project zich bewezen. Gezien de workshops geeft de Commissie prioriteit aan continuering van dit initiatief.

Dat geldt ook voor het HipHop-project, waarvoor € 30.000 per jaar wordt gevraagd, een urban talentontwikkelingstraject. Gezien de beleidsprioriteiten van de gemeente acht de Commissie deze twee projecten in aanmerking komend voor meerjarige financiële ondersteuning. Dat geldt niet voor de overige drie projecten. Voor het festival KadeRock kan Musicon Producties een beroep doen op het budget Culturele Projecten. Het vierde project is het Summertime Festival, dat de afgelopen jaren onder verantwoordelijkheid van Culturalis door Musicon is georganiseerd. Ook dit initiatief past uitstekend binnen de kaders van het budget Culturele Projecten en/of de projectsubsidies van Culturalis. Het laatste project, Culture Kids, is een nieuw project, dat zich eerst nog moet bewijzen. De Commissie adviseert deze laatste drie projecten niet te honoreren.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over twee projecten, te weten Blockparty's & Skills en het HipHop-project, en adviseert voor deze twee

projecten samen een subsidie van € 80.000 toe te kennen. De Commissie adviseert de andere drie projecten niet te honoreren.

Reactie

Wij sluiten ons aan bij het oordeel en de analyse van de Commissie over de activiteiten van Musicon. Wij zijn van mening dat het bieden van een eerste talentontwikkelingstraject aan jonge urban-talenten door Musicon waardevol is. Middels samenwerking met onderwijsinstellingen en andere organisaties in de wijken weet Musicon een zeer moeilijk te bereiken doelgroep te motiveren om actief met muziek en dans aan de slag te gaan.

Wij nemen het advies van de Commissie over om de Blockparty's en het HipHop-project op te nemen in het Meerjarenbeleidsplan.

Wij nemen het advies van de Commissie inzake de transparantie van de organisatiestructuur van Musicon ter harte en stellen als subsidievoorwaarde dat de relatie tussen de commerciële en gesubsidieerde activiteiten duidelijk is.

Besluit

Wij willen de Blockparty's & Skills en het HipHop-project van Musicon opnemen in het Meerjarenbeleidsplan voor respectievelijk € 50.000 en € 30.000.

Budget 2008	€ 0
Budget vanaf 2009	€ 80.000

Inleiding

Wij delen de mening van de Commissie dat Den Haag over een breed en gevarieerd museaal aanbod beschikt. Zowel grote, internationaal gerichte, als kleinere wat meer lokaal gerichte musea hebben hun plek in de stad verdiend.

Twee musea hebben een boegbeeldfunctie voor de stad, het Gemeentemuseum c.a. en het Mauritshuis. Het Gemeentemuseum heeft zich ontwikkeld tot een bruisend museum met een indrukwekkend bezoekersaantal, dat met de Wonderkamers ook een jong publiek weet te bereiken. Daar zijn wij trots op. Het Mauritshuis, dat door het rijk wordt gefinancierd, is met zijn topcollectie internationaal befaamd en een parel voor de stad.

Naast door de gemeente gesubsidieerde musea zijn ook door het rijk gesubsidieerde musea en particulier initiatief van betekenis in deze sector. Wij noemen enkele voorbeelden: het Museum Meermanno, de Gevangenpoort, het Museum Mesdag, Panorama Mesdag en Museum Beelden aan Zee.

Wij prijzen ons gelukkig met de rijkdom aan musea in onze stad, maar er zijn ook zorgen.

De Commissie is bezorgd over de houdbaarheid van het concept van het Museon en over het Haags Historisch Museum. Wij herkennen deze zorg. Wij verwijzen naar onze reactie op de adviezen over de betreffende instellingen.

Wij onderschrijven de analyse dat de historie van de stad museaal onderbelicht is. Het Haags Historisch Museum zou hierin een centrale rol moeten vervullen, maar was vanwege een forse verbouwing en organisatorische en financiële problemen de afgelopen beleidsperiode (terecht) op zichzelf gefocust. De Commissie ziet een uitgelezen kans voor het museale cluster rond de Hofvijver om gezamenlijk de historie van de stad in zijn nationale betekenis museaal op de kaart te zetten. Wij onderschrijven dit.

In meer algemene zin constateert de Commissie dat er op het gebied van samenwerking tussen musea nog een wereld te winnen valt. Ook dat beamen wij en wij zouden, net als de Commissie, graag zien dat het Haags Museum Platform een sterkere katalyserende rol vervult.

Publieksbereik, erfgoededucatie en maximale participatie van inwoners zien wij als belangrijke aandachtspunten voor de musea.

De Commissie doet de aanbeveling de periodieke inspectie door het Erfgoedhuis Zuid-Holland van de musea die een gemeentelijke collectie beheren te continueren. In het verleden heeft de Erfgoedinspectie (toen nog Inspectie Cultuurbezit) deze taak uitgevoerd. Sinds 2004 voert het Erfgoedhuis Zuid-Holland (EZH) in onze opdracht de inspecties uit. Wij zijn tevreden over de wijze waarop het EZH deze taak uitvoert en willen deze samenwerking continueren. Met de tweejaarlijkse inspectierapporten krijgen wij (en de musea) een goed beeld van de manier waarop de musea de gemeentelijke collecties beheren en de primair museale processen vormgeven.

Gemeentemuseum Den Haag / GEM / Fotomuseum

Inleiding

Het Gemeentemuseum Den Haag (GM) beheert breed samengestelde collecties moderne kunst, kunstnijverheid, mode en muziek. In totaal omvat de collectie 140.000 voorwerpen. Het meest in het oog springend zijn de omvangrijke verzamelingen van Mondriaan en de Haagse School.

In het Berlagegebouw wordt twee tot drie keer per jaar een tentoonstelling georganiseerd voor een groot publiek met daaromheen een groot aantal liefhebberspresentaties.

In het naastgelegen Schamhart-Heijligersgebouw zijn het GEM en het Fotomuseum gehuisvest. In het GEM wordt actuele hedendaagse kunst getoond, in het Fotomuseum producties van vooraanstaande nationale en internationale fotografen.

In Gemak, een samenwerking met en in het gebouw van de Vrije Academie aan de Paviljoensgracht, moeten actuele kunst, politiek en samenleving samenkomen in de vorm van tentoonstellingen, lezingen, films en debatten.

Het GM ziet het als zijn belangrijkste taak om zijn collecties te bewaren, te beheren en te tonen ten behoeve van een steeds groter en verscheidener publiek. Van oudsher is ook educatie een belangrijke activiteit van het museum. De leidraad van het GM is optimaal beheer en maximaal bezoek. Het museum wil daarin toonaangevend zijn en blijven, en tegelijk actuele ontwikkelingen op het gebied van hedendaagse kunst op de voet volgen.

Het GM ontvangt momenteel een subsidie van € 9.275.666, waarvan € 431.920 uit de rijksgeldstroom voor Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV). Voor de periode 2009-2012 wordt continuering van de huidige subsidie gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft grote waardering voor wat het Gemeentemuseum (GM) in de afgelopen acht jaar heeft bereikt. De uitstraling van het museum heeft een metamorfose ondergaan en het museum is inderdaad uitgegroeid tot een nationaal en internationaal toonaangevende instelling die met exposities op hoog niveau vele en veelsoortige bezoekers weet te trekken. Er worden nu gemiddeld 230.000 bezoekers ontvangen, waarvan 200.000 in het Berlagegebouw en 30.000 in het GEM/Fotomuseum met in 2006 een recordaantal van 368.000 in het GM en 53.000 in het GEM/ Fotomuseum. Het in samenwerking met de Vrije Academie geopende Gemak lijkt een logische uitbreiding van de activiteiten en kan zeer betekenisvol zijn voor het actuele kunstklimaat.

De Commissie stelt verbeugd vast dat het GM zich de kritische opmerkingen van het Erfgoedhuis Zuid-Holland in 2004 over de zorg voor de collectie heeft aangetrokken. De meeste aanbevelingen die toen zijn gedaan, hebben tot verbeteringen geleid. Waar dat nog niet het geval is, zoals met betrekking tot de digitalisering van de collectie, blijkt dat in de plannen hoge prioriteit te krijgen. Deze kerntaak van het museum wordt terecht met bestaande financiële en personele middelen uitgevoerd.

Het museum wil het huidige beleid voortzetten, ook op educatief gebied. Op dit moment bezoeken jaarlijks bijna 20.000 scholieren uit het basisonderwijs het museum en bijna 15.000 uit het voortgezet onderwijs. Het museum geeft aan dat het

een grote inspanning zal vergen om deze aantallen ook in de komende beleidsperiode te halen. De Commissie heeft er alle vertrouwen in dat het museum daarin zal slagen.

Bij haar appreciatie voor het museale model en de bereikte resultaten van het GM heeft de Commissie wel enige zorg over de plaats van niet direct in de kern van de kunst te positioneren collectieonderdelen, zoals de historische muziekinstrumenten, de keramiek en de modedcollectie. Zij adviseert het college het museum uit te dagen ook deze onderdelen, op de grensvlakken van kunst en toegepaste kunst, een volwaardige en intellectueel goed te verdedigen plaats te geven. Het GM heeft hier immers een naam hoog te houden.

Nieuw voor de komende beleidsperiode is het project 'museum naar de stad; stad naar het museum'. Hieronder valt de samenwerking die kort geleden is aangegaan met de Vrije Academie in Gemak. De Commissie is hier positief over. De debatfunctie komt zo goed tot zijn recht en kan nieuwe groepen (potentiële) bezoekers in contact met het museum brengen.

Op educatief terrein is een nieuw project 'Encounters' gestart. Dit project is bestemd voor het voortgezet onderwijs en speelt zich af op school. Het GM wil daarmee leerlingen bereiken die normaal gesproken niet in contact komen met een 'elitair' kunstmuseum. Kunstenaars uit verschillende disciplines zullen in discussie met leerlingen inzicht geven in hun vak en hun wijze van werken. Daarbij zullen bezoeken worden gebracht aan zowel de ateliers van de kunstenaars als aan het GM. Het museum hoopt hiermee een belangrijke bijdrage te gaan leveren aan het kunstonderwijs op de Haagse scholen. Hoewel er in het plan een visie ontbreekt hoe men de scholen precies wil bereiken, is de Commissie benieuwd naar dit programma, dat zich niet alleen richt op gymnasia, maar met name ook op VMBO-scholen. De Commissie vindt het een lofwaardig streven zich tot de wijken te verhouden, maar beveelt aan dit in te vullen met medewerking van ook andere (museale) partners, zoals het Haags Historisch Museum.

Het derde project is het zogeheten Stadsdeelproject. Hierin zal het GM zich gedurende een periode van vier jaar nauw verbinden met bewoners en maatschappelijke organisaties in alle acht stadsdelen van Den Haag. Het museum wil elk stadsdeel gedurende een half jaar intensief benaderen. Elk huishouden zal benaderd worden om het museum te bezoeken. Het museum zal extra faciliteiten bieden om de drempel voor een bezoek zo laag mogelijk te maken.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is enthousiast over de nieuwe plannen van het Gemeentemuseum Den Haag, is nieuwsgierig hoe er verder vorm aan zal worden gegeven en is zeer geïnteresseerd hoe het museum zich op wellicht onverwachte manieren in de wijken zal laten zien en wat dat kan betekenen voor de stad Den Haag. Gezien de bereikte resultaten in de afgelopen jaren heeft de Commissie vertrouwen in de uitvoering. Daarbij juicht zij het toe dat het museum de nieuwe plannen binnen de bestaande financiële kaders opneemt, met een eigen taakstelling voor het werven van sponsors. De Commissie ziet verder met belangstelling de integratie van niet-primaire kunstcollecties in het museale discours tegemoet. De Commissie adviseert de aanvraag te honoreren en de subsidie op het huidige niveau van € 9.275.666 te continueren, onder de voorwaarde dat de middelen uit de rijksgeldstroom BKV op hetzelfde niveau beschikbaar blijven.

Reactie

Wij onderschrijven de beoordeling van de Commissie en zijn ook positief over de uitstraling, het publieksbereik en de keuze voor nationaal en internationaal toonaangevende tentoonstellingen. Wij zijn content met de hoge prioriteit die het museum nu geeft aan het beheer van de gemeentelijke collectie. De Commissie adviseert ons het museum uit te dagen de collecties historische muziekinstrumenten, keramiek en de mode een volwaardige plaats te geven. Wij constateren met instemming dat het Gemeentemuseum momenteel een grote tentoontelling, 'De ideale man', aan mode wijdt. Ook keramiek krijgt in de opstelling van het museum aandacht. De positie van de collectie muziekinstrumenten wordt gezien in relatie tot de ontwikkeling van het Internationaal Dans- en Muziekcentrum aan het Spui. Wij hebben met belangstelling kennis genomen van het zogeheten 'stadsdeelproject'. Wij hebben vernomen dat het Gemeentemuseum voor dit project de stadsdeeldirecteuren benadert.

Wij vinden dit een goede ontwikkeling en zijn benieuwd naar de resultaten van dit project. Het voorbehoud dat de Adviescommissie maakt ten aanzien van de rijksgeldstroom BKV komt te vervallen. Het rijk heeft namelijk bekend gemaakt dat de gemeente vanaf 2009 een decentralisatie-uitkering BKV ontvangt ter grootte van de huidige geldstroom BKV (zie [pagina 29](#)).

Besluit

Wij continueren de huidige subsidie aan het Gemeentemuseum. In 2009 willen wij verder met het museum in gesprek over een plan van aanpak voor de deelcollectie historische muziekinstrumenten en over het stadsdeelproject.

Budget 2008	€ 9.275.666
Budget vanaf 2009	€ 9.275.666

Museon

Inleiding

Het Museon werd in 1904 opgericht als schoolmuseum 'ten behoeve van het onderwijs en volksontwikkeling'. Daarin is sindsdien wezenlijk weinig veranderd. Het ziet zich nog steeds als een 'educatief museum' voor een breed publiek, met name het onderwijs, dat de mens en zijn rol in de samenleving centraal stelt, informatie uitwisselt over actuele onderwerpen uit de wereld van natuur, cultuur, wetenschap en techniek, en daarover dwarsverbanden legt en er inzichten in biedt. Het museum ziet zich primair als een platform voor kennisoverdracht en educatie. Het museum realiseert deze doelstelling op basis van een zeer grote en gevarieerde collectie en door middel van eigentijdse, interactieve exposities en museumlessen. Educatie, presentatie en erfgoedbeheer zijn de kerntaken. Het Museon als 'speelruimte voor kennis' bereikt 95% van de Haagse basisscholen. Bij alle activiteiten is interactie tussen educatie, presentatie en participatie het uitgangspunt. Dit gebeurt in het museum, op de scholen en ook, via

het digitale bezoekersinformatiesysteem MuseOnline, bij leerlingen thuis.

Het Museon is een populair-wetenschappelijk museum dat de aandachtsvelden mens- en natuurwetenschappen combineert. Als mengvorm tussen een science center en een klassiek museum richt het zich op ontwikkelingen in wetenschap en samenleving met aandacht voor historisch bewustzijn, cultuurbesef, mediawijsheid, milieubewustzijn en duurzame technologie. Het Museon onderscheidt voor zichzelf vier hoofdfuncties: het jaarlijks verzorgen van twee grote en zes kleinere exposities, het aanbieden van educatieve programma's, het beheer van de collectie (ongeveer 270.000 voorwerpen), en het bieden van een podium voor maatschappelijke functies zoals debat.

Om deze functies optimaal te vervullen wil het Museon in de komende periode alle achttien les/expositieuzalen grondig vernieuwen, het digitale bezoekersinformatiesysteem MuseOnline actueel houden, nieuwe educatieve programma's voor het onderwijs en de verlengde schooldag opzetten en het collectiebeheer drastisch verbeteren. Het Museon stelt dat het deze taken niet binnen het huidige budget kan realiseren. Volgens het museum is er sinds de opening van het gebouw aan de Stadhouderslaan in 1986 geen geld voor de vernieuwing van de inrichting van de tentoonstellingen geweest, noch voor het op orde brengen van de collecties.

Het Museon ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 5.107.335. Voor de periode 2009-2012 vraagt het Museon € 825.000 extra subsidie, waarvan € 500.000 voor actualisering van alle les- en expositieuzalen (bruto € 3.000.000 over vier jaar, waarvan € 1.000.000 te dekken uit bijdragen derden), € 100.000 voor het up-to-date houden van het digitale informatiesysteem (2 fte), € 100.000 voor het opzetten van nieuwe educatieve programma's (2 fte) en € 125.000 voor extra menskracht voor de uitvoering van het collectiebeheerplan 'Behouden om te delen'.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie constateert dat het Museon een grote ambitie en drive aan de dag heeft gelegd en veel tot stand heeft gebracht. Steeds zijn bouwkundige en inrichtingsvernieuwingen met incidentele sponsor- en projectgelden bekostigd. De Commissie heeft daar veel waardering voor. Ook is de Commissie positief over het grote en brede bereik (jaarlijks circa 160.000 bezoekers, waarvan 25% leerlingen uit het primair en voortgezet onderwijs die in het kader van een museumles naar het Museon komen). Ten slotte slaagt het Museon er in om zowel vele verschillende bevolkingsgroepen binnen te halen en bij hen nieuwsgierigheid voor de wereld om hen heen te wekken, als landelijk op te vallen bij het innoveren van belangrijke aspecten van de museale educatieve praktijk.

Tegelijk vraagt de Commissie zich af of het Museon inhoudelijk gezien niet te veel wil; in de plannen voor 2009-2012 worden te weinig keuzes gemaakt. Een aanscherping van zijn wat vlakke missie, thans 'platform voor uitwisseling van informatie', zou daaraan in hoge mate bijdragen. Het verkennen van de wereld, de kern van de missie, wordt geheel in het teken van overdracht en educatie gesteld. Dat is historisch te billijken, maar de Commissie meent dat de cultuurcomponent veel te weinig belicht wordt. Het is niet duidelijk of het Museon nu een museum of een onderwijsinstelling is.

Het Museon in zijn geheel heeft daarnaast een wat gedateerde en stoffige uitstraling, waarvan het niet duidelijk is of dat komt door achterstallig onderhoud of een overjarige formule. De Commissie stelt vast dat het museum daar zelf als reden het gebrek aan financiële armslag aanwijst, maar is er niet van overtuigd dat dat de enige oorzaak is. Hoewel de Commissie oog

heeft voor het belang van een educatief-museale instelling ten behoeve van (school)kinderen, vraagt zij zich af voor hoelang het huidige concept vitaal blijft; daarop wordt in het beleidsplan niet gereflecteerd. Tevens mist de Commissie een visie op de gevolgen die de veranderingen in het onderwijs op cultuureducatie hebben. Scholen zullen met een eigen budget per leerling meer vraaggericht gaan opereren. Het is niet evident dat wanneer leerlingen zelf uit het culturele aanbod kunnen kiezen, ze dan ook uit eigen beweging nog in grote getale naar het Museon gaan. De Commissie is kortom benieuwd hoe het Museon zich van aanbodgericht naar vraaggericht ziet overschakelen.

De door het Museon beoogde functie als podium voor maatschappelijk debat in Den Haag vindt de Commissie een lovenswaardig streven, maar vraagt zich af, mede in het licht van het al te brede wenspalet van het Museon, of die functie niet beter door of in elk geval in samenhang met andere spelers kan worden uitgevoerd. De ambitie wordt in het beleidsplan in elk geval niet overtuigend uit de doeken gedaan.

Verder heeft de Commissie met enige zorg kennis genomen van de resultaten van inspectie van de collectie door het Erfgoedhuis Zuid-Holland in 2006. Die zorg wordt door het museum gedeeld, zoals blijkt uit de voornemens tot vernieuwing van het collectiebeheer. Met name het opstellen van een collectie- en registratieplan, alsmede van plannen voor preventieve conservering heeft inmiddels een hoge urgentie gekregen. De Commissie onderschrijft de noodzaak van de door het Museon gevraagde extra financiën van jaarlijks € 125.000 voor uitvoering van het collectiebeheerplan 'Behouden om te delen'. Het door de gemeente in 2007 uitgevoerde doelmatigheidsonderzoek ondersteunt de claim van het museum dat de daarvoor benodigde middelen niet in de reguliere begroting gevonden kunnen worden.

Over de drie overige onderwerpen waar het Museon extra subsidie voor vraagt, oordeelt de Commissie gemengd. In lijn met de voorstellen van de Raad voor Cultuur voor een museale investeringsregeling (Advies Instrumentarium specifiek cultuurbeleid, april 2008, blz. 7-8), vindt zij in elk geval de structurele verhoging van het budget voor het periodiek vernieuwen van de les/expositiezalen gerechtvaardigd. Dat zou een terechte formalisering inhouden van de eerder gegroeide situatie. Zo werd volgens het doelmatigheidsonderzoek van de Gemeentelijke Accountantsdienst (2007), over enige jaren per saldo al € 1.500.000 incidentele subsidie van de gemeente ontvangen voor realisatie van de hoofdtentoonstelling 'Jouw wereld – mijn wereld'. De verwachting van het Museon zelf een derde van het vereiste bedrag te kunnen vinden, schiept vertrouwen. Vernieuwing en uitbouw van het huidige digitale informatiesysteem MuseOnline echter komt de Commissie voor als een incidentele opgave, die bovendien met behulp van elders te vinden middelen, zoals de regeling van het ministerie van OCW 'Digitaliseren met Beleid', bekostigd kan worden. De speciale projecten voor het onderwijs ten slotte lijken de Commissie zozeer de kernactiviteit van het museum te betreffen dat zij geen reden ziet te adviseren daarvoor additionele middelen ter beschikking te stellen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie apprecieert de positie van het Museon in de stad en waardeert de behaalde resultaten. Ondanks enige aarzeling over de houdbaarheid van de museale formule, met name in de veranderende context van het onderwijs, meent zij dat het Museon van een onmiskenbaar belang is en daarom voldoende voor zijn unieke functie in Den Haag toegerust moet zijn. Zij adviseert handhaving van de bestaande subsidie van € 5.107.335. Daarnaast acht zij voor deze periode een incidentele investering van jaarlijks € 625.000 gerechtvaardigd om in elk geval de historische tekorten op het gebied van inrichting (€ 500.000) en collectiebeheer (€ 125.000) weg te werken. Als aanvullende eis adviseert zij het museum uit te dagen zijn

museale missie aan te scherpen, zijn positie in het Haagse culturele veld te versterken en de culturele component van zijn activiteiten beter te profileren.

In vervolg op het advies van de Commissie Zonderop adviseert ook deze Commissie de gemeente het Museon mede te financieren vanuit de sector onderwijs. In concreto beveelt zij aan de helft van de huidige subsidie (€ 2.553.667) voor het Museon ten laste van onderwijsmiddelen te brengen.

Reactie

Het college is het eens met de Adviescommissie over de positie van het Museon in de stad en de behaalde resultaten die positief zijn. Het museum bereikt een groot en breed publiek, zowel van binnen als buiten de stad, zowel jong als oud en cultureel divers. Wij onderschrijven de conclusie van de Commissie dat het Museon zich met het oog op de toekomst nader zou moeten bezinnen op de vitaliteit van het huidige museumconcept, onder andere als gevolg van de veranderingen in het onderwijs die vragen om een meer vraaggerichte benadering. Maar wij zijn ons er tegelijkertijd van bewust dat verandering mede afhankelijk is van de hoeveelheid financiële middelen, waarover het Museon kan beschikken. Wij zullen het Museon meenemen in het uit te voeren onderzoek naar cultuureducatie. Daarbij zal aandacht worden besteed aan de financieringssysteem van subsidiëring van het aanbod versus (gedeeltelijke) financiering vanuit de vraag.

Wij nemen het advies van de Commissie om de helft van de huidige subsidie (€ 2.553.667) voor het Museon ten laste te laten brengen van de onderwijsmiddelen niet over. Overname van dit advies zou immers betekenen dat de onderwijsbegroting met een aanzienlijk tekort zou kampen. Bovendien is het Museon in het verleden overgeheveld van de onderwijs- naar de cultuurportefeuille en is daarbij het budget meegekomen van de onderwijsbegroting naar de cultuurbegroting.

Besluit

Wij continueren de structurele subsidie aan het Museon en stellen daarnaast vier maal een incidenteel bedrag van € 125.000 beschikbaar in de periode 2009-2012 voor het inhalen van de achterstanden op het gebied van collectiebeheer. Wat betreft de vernieuwing van de museale inrichting reserveren wij voor de periode 2010-2012 een bedrag van in totaal € 1.200.000. Toekenning hiervan maken wij afhankelijk van een door het Museon op te stellen notitie over de vernieuwing van het museale concept. Het Museon zal in het onderzoek naar cultuureducatie worden meegenomen, waarbij aandacht wordt geschonken aan de omschakeling van aanbodgericht naar vraaggericht werken.

Budget 2008	€ 5.107.335
Budget vanaf 2009	€ 5.107.335 + vier maal € 125.000 uit incidentele middelen (voor de periode 2009-2012)
Reservering 2010-2012	in totaal € 1.200.000 uit incidentele middelen

---

Haags Historisch Museum

Inleiding

Het Haags Historisch Museum (HHM), dat in 1984 uit de collectie van het Haags Gemeentemuseum werd verzelfstandigd, verzamelt, beheert, onderzoekt en restaureert de 'collectie Den Haag', die uit ongeveer 6.000 voorwerpen bestaat. Sinds 1994 is de collectie van het voormalig Rijksmuseum de Gevangenpoort aan het museum gekoppeld, met een aparte rijkssubsidie- en verantwoordingssystematiek. De HHM-collectie omvat onder andere een grote deelcollectie stadsgezichten en portretten, schuttersstukken, gilde- en kerkzilver en een bijzondere collectie poppenhuizen. Het museum wil een voor iedereen toegankelijk kenniscentrum op het gebied van de Haagse geschiedenis zijn. Daartoe organiseert het tentoonstellingen, rondleidingen, publicaties, lessen, audiotours, websites en stadswandelingen.

De periode van 2005 tot en met 2009 staat in het teken van de tentoonstelling 'Topstukken van de vaderlandse geschiedenis' die in samenwerking met het Rijksmuseum Amsterdam gedurende diens lopende verbouwing en in bruikleen tot stand kwam.

Het museum heeft een plan neergelegd om een historisch museum van nationale allure te worden. Het wil het 'beste historische stadsmuseum van Nederland' zijn dat 'allerwegen de harten voor Den Haag en zijn geschiedenis verovert'. Voor de komende periode wil het museum zijn koers wijzigen onder het motto: de 'stad is de tentoonstelling, en het museum is de toegangspoort om de stad te leren kennen'. Het HHM wil gaan functioneren als levendige erfgoedinstelling, educatieve instelling en stadspodium. De eigen collectie zal na afloop van de tentoonstelling 'Topstukken van de vaderlandse geschiedenis' weer zichtbaar zijn in tentoonstellingen, educatieve en recreatieve programma's en activiteiten. Naast een vaste opstelling wil het HHM tijdelijke tentoonstellingen in en buiten de eigen locatie realiseren en daarmee groeien van 30.000 naar 50.000 bezoekers per jaar, waarvan 10.000 elders in de stad en naar de Commissie begrijpt 14.000 scholieren in klasverband. Met het project 'Mijn Den Haag' wil het HHM, in gesprek met de stad, het accent leggen op hedendaags verzamelen. De tijdelijke tentoonstellingen zullen over onder meer de Hagenaars zelf en hun wortels gaan, waaronder met name Joodse, Indische en Hindostaanse. Het museum wil verder het meest zichtbaar zijn als educatieve instelling voor onder andere kinderen, volwassenen, nieuwkomers en tijdelijke bewoners. De Haagse Tribune moet scholieren bekend maken met de werking van de democratie. Voor groepen en individuele kinderen zijn er De Haagse Salon en de Ontdekzolder met als thema 'Wonen rond 1900'. Het HHM neemt deel aan het Cultuurmenu van het Haags Museumplatform.

Het Haags Historisch Museum (HHM) ontvangt momenteel € 962.228 structurele subsidie, dat zowel in 2007 als 2008 is aangevuld met € 78.000 incidentele balanssteun om tot een sluitende begroting te komen. De Commissie begrijpt uit de subsidieaanvraag dat het HHM voor de periode 2009-2012 een subsidieverhoging van € 878.000 vraagt, waarvan € 87.000 voor het structureel maken van de balanssteun, € 150.000 voor beheerskosten en € 650.000 voor activiteiten.

Beoordeling Adviescommissie

In navolging van het advies van de Commissie Zonderop is ook deze Commissie van mening dat juist een stad als Den Haag een historisch museum nodig heeft, als bron van gemeenschappelijke verhalen over de genius loci van wat bij uitstek een 'Stad van Aankomst' is. De Commissie hecht groot belang aan deze functie voor de stad. De komst van het Nationaal Historisch Museum naar Den Haag beloofde een interessante impuls te geven aan het bereiken van de doelstellingen van het HHM, maar de politieke besluitvorming deed dit instituut medio 2007 definitief aan Den Haag voorbijgaan. Tegelijk is de Commissie kritisch over het ingediende beleidsplan. Het is niet overal even gemakkelijk te volgen, geeft geen blijk van een heldere visie op de rol en plaats van een historisch stadsmuseum, mist focus, en formuleert geen duidelijke keuzes. Het plan komt over als een aaneenschakeling van intenties, ideeën en mogelijkheden, maar essentiële onderdelen als een collectieplan, gekoppeld aan het bedendaags verzamelen, ontbreken, evenals een restauratieplan, uitdieping van de notie 'Collectie Den Haag', en operationalisering van het plan om van de Sebastiaansdoelen een 'betekenisvol monument' te maken. De Commissie mist ook een link met vergelijkbare initiatieven op het beoogde gebied van het museum, zoals dat van het Sarnámibuis, dat de (migratie)geschiedenis van de Hindustanen in Nederland, en dus Den Haag, voor de stad toegankelijk wil maken, en dat van het Museon dat in samenwerking met de gemeentelijke archeologische dienst een afdeling Romeins Den Haag onderhoudt. Verder ontbreekt reflectie op het nogal kritische inspectierapport van het Erfgoedhuis Zuid-Holland (2006) en mist de Commissie een inhoudelijke beschrijving van het programma 'Mijn Den Haag'. Het plan van het HHM om zich als een city lounge te profileren acht de Commissie interessant, maar in dit stadium nog niet realistisch.

Positief is de Commissie over een eventuele samenwerking met het nieuwe Huis voor de Democratie, waar zij echter weer actuele informatie over ontbeert.

Ondanks deze kritische noties is de Commissie van oordeel dat er een stap gezet moet worden om het HHM toekomst te geven. Een stad als Den Haag, met zijn grote historische betekenis en zeer divers samengestelde bevolking, kan eigenlijk niet zonder een historisch museum, terwijl het museum op deze wijze niet voort kan. Maar er liggen voldoende mogelijkheden. Hoewel het museum de afgelopen jaren veel directiewisselingen heeft gehad, heeft de Commissie er vertrouwen in dat met het huidige team, dat een energieke en capabele indruk wekt, gebouwd kan worden aan een duurzame toekomst. Maar er is wel een plan van aanpak nodig om structuur te geven aan alle ambities. De vorige Commissie adviseerde de gemeente en het HHM om gezamenlijk een toekomstplan te ontwikkelen om voor de periode na het vertrek van het Rijksmuseum het museum weer een eigen gezicht te geven en de potentie van de Haagse geschiedenis – ook die van het recente verleden – in nationaal opzicht beter te benutten. De Commissie betreurt het dat dit advies niet is opgevolgd. De Commissie adviseert de gemeente en het HHM opnieuw een toekomstplan te ontwikkelen. Hierin dienen het collectieplan, het restauratieplan en een concrete uitwerking van alle activiteiten gestalte te krijgen.

De Commissie bepleit het HHM uit zijn isolement te laten komen en meer synergie te laten genereren in samenwerking met andere culturele instellingen rond de Hofvijver en in de stad. Het museum moet met zijn collectie en zijn eventueel nieuwe acquisitiebeleid meer in de stad wortelen, die immers zoals het museum zelf stelt al bijna voor de helft uit nieuwkomers bestaat, en omgekeerd het belang van de collectie voor zo'n stad beter naar voren brengen. Het aankoopbudget van het museum is met € 12.000 per jaar veel te laag om te investeren in de collectie.

Gezien de structureel zorgwekkende financiële situatie van het HHM die al zeer lang aanhoudt en door de Gemeentelijke Accountantsdienst wordt onderschreven, de wellicht buiten schuld van het museum zelf gegroeide zorgelijke staat van de collectie,

en de noodzaak de historische functie van Den Haag ook museaal goed te beleggen, acht de Commissie een subsidieverhoging onvermijdelijk. Het museum vraagt om bijna een verdubbeling van de het subsidievolume. De Commissie acht een dergelijke intensivering gerechtvaardigd, op voorwaarde van een beter doordacht toekomstplan. Daarnaast is ook marktonderzoek nodig, wellicht samen met de gemeente, naar de belangstelling bij de Haagse bevolking voor het verleden van hun stad en haar bewoners, om zodoende het HHM beter – dat wil zeggen minder geïsoleerd – te positioneren.

Conclusie en advies Adviescommissie

Het Haags Historisch Museum bevindt zich naar het oordeel van de Commissie in een zorgwekkende situatie. Het beleidsplan van het HHM levert hier een onvoldoende antwoord op.

Voor de Commissie staan het belang en nut van de functie van het museum buiten kijf. De Commissie adviseert de aanvraag van het HHM voorlopig voor twee jaar te honoreren en de subsidie op het huidige niveau van € 1.040.228 (inclusief de € 78.000 balanssteun) te continueren, en voorts een bedrag van € 800.000 per jaar te reserveren voor de voorgenomen vernieuwingen. Gezien het onvoldragen karakter van het beleidsplan en de ongewisse uitkomst van de vernieuwingsimpuls moet deze intensivering als tijdelijk beschouwd worden. Behalve een nieuw beleidsplan dient het HHM een meer inzichtelijke en projectmatige begroting op te stellen, waarin ook de bedrijfsvoering van de Gevangenpoort en die van het museum zelf onderling ontrafeld zijn.

Na twee jaar dient een evaluatie plaats te vinden over de behaalde resultaten. Richtinggevend voor die evaluatie zijn de hier geuite kritiekpunten op het voorgenomen beleidsplan.

Reactie

Wij delen op hoofdlijnen het advies van de Adviescommissie over het Haags Historisch Museum (HHM) en onderschrijven het uitgangspunt dat een stad als Den Haag een historisch museum nodig heeft. Het rijke verleden van Den Haag, de zeer divers samengestelde bevolking en de positie van Den Haag als internationale stad en als het politieke centrum van Nederland waar dagelijks geschiedenis wordt geschreven zijn daarvoor belangrijke elementen en voorwaarden. Tegelijkertijd herkennen wij ons in de forse kritiek van de Adviescommissie op zowel het beleidsplan als op de huidige geïsoleerde positie van het Haags Historisch Museum.

De Adviescommissie voor het Meerjarenbeleidsplan 2005-2008 adviseerde vier jaar geleden om het Haags Historisch Museum en de gemeente gezamenlijk een toekomstplan te laten ontwikkelen, een aanbeveling die de huidige Adviescommissie overneemt en aanvult met het advies een marktonderzoek te doen naar de belangstelling bij de Haagse bevolking voor het verleden van de stad en haar bewoners.

In de afgelopen periode is de aandacht van het museum en de gemeente vooral uitgegaan naar de zorgwekkende financiële positie van het museum, de afwikkeling van de verbouwing (2003-2005) en personele wisselingen binnen het museum. De gemeente heeft financieel moeten bijspringen.

Wij hadden verwacht dat het Haags Historisch Museum in het voorliggende beleidsplan een belangrijke stap zou zetten naar een afgewogen toekomstvisie en zijn teleurgesteld dat die inhoudelijke noties en visie niet blijken uit het ingediende beleidsplan. Dat stemt ons zorgelijk.

De terugkerende verwijzing van Adviescommissies dat de gemeente moet participeren in het ontwikkelen van een inhoudelijke toekomstvisie nemen wij serieus. Binnen de gemeente zijn meerdere organisatieonderdelen actief op het gebied van cultureel erfgoed. Het opstellen van een gedegen toekomstvisie, met oog voor de relaties met andere erfgoedinstellingen, is echter primair de taak van het HHM zelf. Het HHM is, net als andere Haagse musea verzelfstandigd en heeft zelf beleidsverantwoordelijkheid. De gemeente zal de totstandkoming van een toekomstvisie nauwlettend volgen en hierover periodiek gesprekken voeren met het HHM. Zij zal daarbij goed letten op de relaties met andere erfgoedinstellingen.

Wij nemen het advies van de Commissie over om de aanvraag van het HHM voorlopig voor een periode van twee jaar te honoreren. De incidentele balanssteun (€ 78.000) wordt structureel gemaakt. Conform het advies van de Commissie zal het HHM een meer inzichtelijke en projectmatige begroting moeten indienen, waarin de bedrijfsvoering van de Gevangenpoort (een rijksmuseum waarvan het beheer door het HHM wordt gevoerd en waarvoor het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in 2009 een subsidie van € 302.141 beschikbaar stelt) en die van het museum zelf zijn ontrafeld. Het HHM krijgt opdracht om een nieuw toekomstplan op te stellen, onderbouwd met een degelijke visie. Of daarbij ook een marktonderzoek noodzakelijk is, zoals geadviseerd door de Commissie, zal nog worden gezien.

Besluit

Wij willen het Haags Historisch Museum een subsidie verlenen voor een periode van twee jaar en het structurele subsidiebedrag verhogen met € 78.000, waarmee de incidentele balanssteun structureel wordt gemaakt. Wij reserveren hiernaast een bedrag van in totaal € 2.120.000 uit incidentele middelen voor de periode 2009-2012. Bij toekenning van deze incidentele middelen willen wij een groeimodel hanteren: € 120.000 in 2009, € 500.000 in 2010, € 700.000 in 2011 en € 800.000 in 2012. Het bedrag van € 120.000 in 2009 wordt beschikbaar gesteld om het museum in de gelegenheid te stellen een aansprekende en gedegen toekomstvisie en een nieuwe heldere begroting op te stellen. Op basis van deze beleidsstukken zal een besluit worden genomen over de incidentele bijdrage in de jaren 2010, 2011 en 2012. Deze stukken zullen ook worden gebruikt als basis voor het besluit over de structurele subsidie in 2011 en 2012.

Budget 2008	€ 962.228
Budget 2009 en 2010	€ 1.040.228
Reservering 2011 en 2012	€ 1.040.228
Incidenteel in 2009	€ 120.000
Reservering 2010-2012	in totaal € 2.000.000 uit incidentele middelen

---

Muzee Scheveningen

Inleiding

Stichting Muzee Scheveningen (Muzee) stelt zich ten doel het bevorderen van kennis en belangstelling op het gebied van de geschiedenis, de cultuur en het dagelijkse leven van Scheveningen en zijn bewoners en zijn relatie met de zee (visserij, strandrecreatie) enerzijds en anderzijds de zeebiologie in de ruimste zin.

De stichting streeft dit doel na door middel van het vormen, in stand houden, presenteren en onderzoeken van een collectie op lokaal en regionaal cultureel gebied, op lokaal genealogisch terrein en op nationaal en internationaal zeebiologisch gebied. Naast een presentatie van de vaste collectie realiseert Muzee jaarlijks minimaal drie tijdelijke tentoonstellingen.

Muzee ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 199.840. Voor de periode 2009-2012 wordt een subsidieverhoging van € 61.500 gevraagd. Deze extra subsidie is bedoeld voor betere collectieregistratie, beheer, digitalisering, bewegwijzering en compensatie voor de toegenomen huurlasten van het museum pand.

Beoordeling Adviescommissie

In het nieuwe -door de gemeente verbouwde- pand van Muzee aan de Neptunusstraat, waarin in 2006 het voormalige Museum Scheveningen en het Zeemuseum zijn gefuseerd, komen twee polen van Scheveningen bij elkaar. Muzee is zowel een 'community' museum dat zich richt op de verhalen en op de geschiedenis van Scheveningen als vissers- en badplaats, als een zeebiologisch museum met een grote schelpencollectie die veel verder gaat dan malacologisch materiaal uit slechts de Noordzee.

De Commissie is gecharmeerd van het nieuwe Muzee en is onder de indruk van het betrekkelijk grote vermogen van de instelling om eigen inkomsten te genereren (54%). Daarnaast heeft de Commissie echter de indruk dat het museum nog met zijn twee identiteiten worstelt. Enerzijds komt de kracht van de twee polen in de plannen slechts verwaterd tot uiting, terwijl ze ieder met hun specifieke achterban een heel eigen dimensie en vitaliteit zouden kunnen genereren, en tezamen wellicht een interessante meerwaarde. Het is de uitdaging voor het nieuwe museum om zowel op (inter)nationaal niveau geïnteresseerden in schelpen te trekken (waarbij deze unieke collectie ook veel zichtbaarder zou mogen zijn) als geïnteresseerden in de lokale cultuur van Scheveningen te bedienen. Verder mist de Commissie in de plannen een inbedding in actuele (museale) ontwikkelingen.

In zijn plan geeft het museum aan veel kansen te zien in de ontwikkeling van een historische scheepswerf als tweede museumlocatie in Scheveningen-Haven. Het beschouwt dat als een soort springplank naar de Neptunusstraat, omdat men uit tegenvallende bezoekerscijfers concludeert dat toeristen de weg naar het museum minder goed weten te vinden. Dat lijkt de Commissie een brug te ver. Het pand aan de Neptunusstraat is onlangs met gemeenschapsgeld verbouwd; een nieuwe investering op een tweede locatie is alleen al om deze reden niet goed te verantwoorden. De Commissie betwijfelt of de problemen van het museum louter zijn te berleiden tot de huidige locatie, en daarbij zijn 25.000 bezoekers ook niet slecht te noemen.

Het museum draait hoofdzakelijk op vrijwilligerswerk en behoeft in zowel zakelijke als artistiek-inhoudelijke zin verdere professionalisering. De Commissie beveelt de gemeente aan om het museum hiermee te helpen. Er liggen naar de mening van

de Commissie kansen voor het museum, dat dan wel vitaler zou moeten worden. Daarvoor is beleidsmatig en financieel een impuls nodig.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie heeft waardering voor deze instelling, en adviseert de subsidieaanvraag te honoreren en de huidige subsidie van € 209.337 te verhogen met een bedrag van € 61.500, op voorwaarde van versterking van de professionaliteit van het management en een steviger bedrijfsplan, gericht op duurzame exploitatie. De Commissie adviseert de gemeente om het museum hiermee te helpen.

Reactie

Wij zijn het eens met het advies van de Commissie dat het museum na de fusie op de goede weg is, maar dat de twee identiteiten nog niet tot één geheel zijn gesmeed. Wij zijn van mening dat het museum de komende periode de taak heeft verder te professionaliseren en tot een beter bedrijfsplan te komen. De Commissie adviseert de gemeente om hierbij te helpen. In de periode 2001-2007 hebben wij het museum veelvuldig geholpen bij de toekomstvisie, de verbouwing, het besturen van de organisatie, de fusie en het opstarten van de nieuwe organisatie. De versterking van de professionaliteit willen wij deze periode aan het museum zelf laten. Met het nieuwe bestuur en de nieuwe directeur moet dat binnen de mogelijkheden liggen. Wij volgen het advies van de Commissie en willen de huidige bijdrage verhogen met een bedrag van € 61.500.

Besluit

Wij willen de subsidie aan Muzee Scheveningen verhogen met € 61.500 per jaar op voorwaarde van versterking van de professionaliteit van het management en een steviger bedrijfsplan, gericht op duurzame exploitatie.

Budget 2008	€ 199.840
Budget vanaf 2009	€ 261.340

Stichting Escher Collectie / Escher in het Paleis

Inleiding

De Stichting Escher Collectie is sinds 2002 actief in het voormalige Paleis aan het Lange Voorhout en heeft een drieledig doel:

- op een educatieve en eigentijdse wijze, permanent tonen van de unieke collectie prenten, van de graficus M.C. Escher aan een nationaal en internationaal publiek;
- vervullen van een toeristische rol in het centrum van Den Haag en
- de aandacht vestigen op het bijzondere gebouw en zijn geschiedenis.

In het Paleis wordt een nagenoeg volledig overzicht van de prenten van de Nederlandse graficus Escher getoond. Daarnaast zijn er educatieve en eigentijdse 'Escher attracties' die moeten zorgen voor een bijzondere en alternatieve museale instelling voor een breed publiek. In het Paleis worden ook kleinere, tijdelijke tentoonstellingen gehouden.

Het tentoongestelde materiaal, overwegend in bruikleen van het Gemeentemuseum Den Haag, bestaat grotendeels uit facsimile's. De stichting beschikt niet over een eigen collectie of depots, doet geen onderzoek en brengt geen publicaties uit, maar richt zich volledig op marketing en op educatieve taken. In de vakantieperiodes, en speciaal in de zomermaanden, trekt Escher ook veel toeristen. Het streefaantal is 80.000 bezoekers per jaar.

Door het organiseren van wisselende, langer lopende thema-exposities wil Stichting Escher Collectie in beweging blijven. Ook wil men de bezoeker in de nabije toekomst op een eigentijdse wijze over de geschiedenis van dit elegante achttiende-eeuwse paleis informeren. Het streven van de stichting is om meer samenhang te creëren tussen de collectie en het Paleis als laatste verblijfplaats van Koningin Emma. Het Paleis is inmiddels volledig gerestaureerd en in de staat gebracht zoals het was toen Koningin Emma er tot 1934 woonde.

De Stichting Escher Collectie ontvangt momenteel een structurele gemeentelijke subsidie van € 463.366. Voor de periode 2009-2012 vraagt de stichting continuering van de huidige subsidie.

Beoordeling Adviescommissie

Stichting Escher Collectie is succesvol in het bereiken van zijn doelstellingen. Men is er goed in geslaagd om veel en ook jonge bezoekers binnen te halen en om een toeristische trekpleister te zijn. In 2006 en 2007 bedroeg het aantal bezoekers 72.000, waarvan een kwart onder de zestien jaar is. De Commissie waardeert het dat de stichting dit monument met behulp van de collectie van het Gemeentemuseum Den Haag duurzaam cultureel-toeristisch weet te exploiteren. Daarmee wordt een bijzondere publieksgroep bediend die voor een deel niet of nauwelijks tot de standaardbezoekers van museale presentaties behoort. Het aandeel scholieren vormt weliswaar minder dan vijf procent van het publiek, maar jongeren blijken uit eigen beweging en in grote getale op Escher in het Paleis af te komen. De Commissie is ook positief over het voorliggende plan, dat evenals het vorige voor minder dan de helft met overheidsmiddelen bekostigd wordt. Ook is zij benieuwd hoe de combinatie van het tonen van de Escher collectie en het meer op de voorgrond plaatsen van het Paleis vorm zal krijgen. Ten slotte is zij nieuwsgierig naar wat voor waardering dat bij het publiek zal wegdragen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over de behaalde resultaten en over de plannen van de Escher Collectie. Zij adviseert de subsidie op het huidige niveau van € 463.366 te continueren.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de Commissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij continueren de subsidie aan de Stichting Escher Collectie op het huidige niveau.

Budget 2008 € 463.366

Budget vanaf 2009 € 463.366

Nederlands Muziek Instituut

Inleiding

Het Nederlands Muziek Instituut (NMI) is door het rijk aangewezen als sectorinstituut voor de muziek. Het NMI stelt zich ten doel het Nederlandse gecomponeerde muzikale erfgoed te verwerven, te bewaren, te conserveren, te ontsluiten en beschikbaar te stellen ten behoeve van onderzoek, onderwijs en muziekbeoefening, zowel voor professionals als voor amateurs, beide groepen in Nederland en daarbuiten. Met zijn rijke collecties, deels afkomstig uit het Gemeentemuseum Den Haag, vormt het NMI het nationaal muziekarchief. Alleen bij het NMI worden systematisch archieven verzameld van componisten en uitvoerende musici. Het NMI beheert in opdracht van de gemeente de gemeentelijke collecties op dit gebied. Met de historische collecties van gedrukte muziek en muziektraktaten en de uitgebreide verzameling Neerlandica (uitgaven van literatuur en bladmuziek op het gebied van de Nederlandse muziekgeschiedenis) is de laatste jaren ook de basis gelegd voor een nationaal depot van bladmuziek.

Het NMI is sinds 2001 gevestigd in de Koninklijke Bibliotheek en is in 2006 formeel verzelfstandigd van het Gemeentemuseum Den Haag. Behalve de bladmuziekcollecties van Stichting Musica Neerlandica en het Gemeentemuseum Den Haag zijn er vele andere collecties en archieven samengebracht. Na de verzelfstandiging is er tussen NMI en de gemeente een convenant afgesloten voor het beheer van de gemeentelijke collecties.

Het NMI wil in de komende periode zijn positie als kenniscentrum en beheerder van het Nederlandse muzikale erfgoed verder uitbouwen, en heeft daarvoor vijf beleidsdoelen geformuleerd: beter inspelen op de behoefte van bezoekers, zowel ter plaatse als via de digitale weg, gebruik van de kennis en de collecties stimuleren, de kwaliteit van de collecties op peil houden, het instituut zelf sterker positioneren en de ICT-infrastructuur voor de dienstverlening verbeteren. Daarvoor heeft het NMI al lokaal, nationaal en internationaal een ruim netwerk opgebouwd. Het instituut groeit door acquisitie van collecties van overleden componisten en musici. Het is toegankelijk voor bezoekers, die zowel ter plaatse als via de website met zoekvragen geholpen worden.

Het NMI ontvangt momenteel een structurele subsidie van zowel de gemeente als het rijk. De gemeentelijke subsidie bedraagt momenteel € 316.600, aangevuld met € 23.950 voor een 'gewitte' ID-baan; in totaal dus

€ 340.550. De rijkssubsidie is in de opeenvolgende jaren 2006-2008 verhoogd van € 205.064 naar het huidige niveau van € 241.800. Voor de periode 2009-2012 wordt aan de gemeente een subsidieverhoging van € 70.500 gevraagd voor het structureel maken van de subsidie voor de regulier gemaakte ID-baan (€ 24.500) en vijf nieuwe beleidsimpulsen (€ 46.000).

Voor de periode 2009-2012 wordt aan het rijk een bedrag van € 601.900 gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie vindt het beleidsplan van het NMI helder. De functie van het instituut is uniek en de betekenis groot voor het (inter)nationale muziekleven. Het belang van het NMI stijgt ver uit boven het gemeentelijke belang. Dat is door het rijk bekrachtigd door het NMI aan te wijzen als sectorinstituut voor muziek erfgoed. De disbalans in de subsidiëring door rijk en gemeente is de afgelopen beleidsperiode dan ook terecht enigszins rechtgetrokken door de stapsgewijze verhogingen van de rijkssubsidie.

De Commissie onderschrijft in het algemeen de logica van de vijf doelstellingen die het NMI voor 2009-2012 formuleert. Gezien het grote aantal internationaal interessante originelen dat het instituut beheert, acht de Commissie digitale ontsluiting van belang voor de aansluiting op internationaal niveau met belangrijke muziekarchieven in het buitenland. Dit komt in het plan onvoldoende naar voren.

Verder is de Commissie kritisch over de erfgoedkant in de plannen. Een jong sectorinstituut moet over een actuele missie beschikken die tegelijk zowel richtinggevend als beperkend is. De kern en de grensvlakken van de collectie zijn daar nu onvoldoende uit te herleiden. Er ontbreekt verder een analyse van relevante doelgroepen en de daaruit voortvloeiende prioriteiten. De taakvelden die het NMI aangeeft, worden daarbij niet ondersteund door in de museale en archivistische praktijk gebruikelijke, professionele plannen op het gebied van in elk geval de collecties, inclusief acquisitie en afstoting, het beheer/behoud, de ontsluiting en de digitalisering. Het activiteitenpalet voor 2009-2012 gaat daardoor mank aan een gebrek aan diepgang en urgentie.

Wat de Commissie echter vooral mist is uitwerking van het gehanteerde erfgoedbegrip. Niet alles wat bewaard is of wordt aangeboden, is immers automatisch 'erfgoed', laat staan 'nationaal erfgoed'. Beide begrippen moeten worden geoperationaliseerd om tot een verdedigbaar collectieplan te komen. Ook zou er een onderscheid moeten zijn tussen museale en archiefzaken, om ook de ontwikkeling van een eigen presentatiefunctie mogelijk te maken. De Commissie constateert nu alleen dat het NMI aan presentaties van anderen meewerkt. Zij vindt in elk geval dat voor een erfgoedinstelling van nationale en mogelijk internationale betekenis een gemiddelde van twintig bezoekers per dag aan de krappe kant is.

Ten slotte is er geen onderscheid tussen de bekostiging van eenmalige operaties die projectmatig kunnen worden opgepakt enerzijds, en structurele financiering van doorlopende processen en voorzieningen die tot de basisfinanciering boren anderzijds.

Conclusie en advies Adviescommissie

Het belang van een sectorinstituut voor het muzikale erfgoed is onbetwist. Het NMI is in die aangewezen rol nog maar een paar jaar operationeel en moet zich de komende jaren zeker verder positioneren. Om zich te kunnen ontwikkelen is de gevraagde subsidie gerechtvaardigd. De Commissie adviseert de aanvraag dan ook volledig te honoreren en de huidige subsidie van € 340.550 te verhogen met € 46.500, mits het NMI zich rekenschap geeft van de boven geuite kritische kanttekeningen

ten aanzien van de erfgoedfunctie en onderscheid maakt tussen incidentele en structurele zaken.

Beoordeling Raad voor Cultuur

In zijn Adviesaanvraag fondsen en sectorinstituten' van 25 maart 2008 verzoekt de minister de Raad om bij de beoordeling van een sectorinstituut uit te gaan van de vijf besteltaken die het behoort uit te voeren: (internationale) vertegenwoordiging en promotie; educatie, informatie en reflectie; inventarisatie, waardering en ontsluiting van erfgoed; documentatie en archivering; afstemming en coördinatie.

In de muzieksector zijn voor het uitvoeren van deze besteltaken twee instituten voorzien: één instituut voor erfgoedtaken en één instituut voor de overige besteltaken.

Aangezien het NMI is aangewezen als het instituut voor erfgoedtaken, vraagt de minister de Raad om aan te geven of het behoud van muzikaal erfgoed daarmee is gewaarborgd.

Het NMI heeft zich bewezen op het gebied van het waarderen en ontsluiten van muzikaal erfgoed en het archiveren van zijn collecties. De Raad is echter van oordeel dat de instelling de positie van kleinschalig erfgoedinstituut met een bescheiden uitstraling en naamsbekendheid nog niet overstijgt.

In het algemeen is de Raad van mening dat het NMI te beperkt invulling geeft aan zijn besteltaken als sectorinstituut. Met name de publieksfunctie is weinig geprofileerd. Het NMI geeft zelf aan dat het in de periode 2009-2012 de hoogste prioriteit wil geven aan verbetering van de voorzieningen, zodat belangstellenden goed gebruik kunnen maken van alles wat de instelling te bieden heeft. Om deze ambitie te realiseren zou het NMI zich volgens de Raad nadrukkelijker moeten inspannen om een breder publiek van professionals en amateurs te bereiken.

Daarnaast mist de Raad in het beleidsplan een integrale visie op de wijze waarop krachtenbundeling over de volle breedte van het muziekerfgoed in Nederland zouden moeten en kunnen plaatsvinden, onder meer om versnippering ervan tegen te gaan. Om te beginnen acht de Raad het zowel wenselijk als noodzakelijk dat er een constructieve afstemming en coördinatie plaatsvindt met het nieuwe sectorinstituut MCN over waar welke taken en functies belegd moeten worden. Daarom is hij van oordeel dat het NMI samen met MCN een integraal plan dient op te stellen, waarin zij aangeven hoe de verschillende besteltaken op elkaar zijn afgestemd. Dit integrale plan zal uiteraard eerst moeten worden beoordeeld voordat er (subsidie) consequenties aan kunnen worden verbonden.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

De Raad vindt het beleidsplan van het NMI onvoldoende uitgewerkt om vertrouwen te hebben in het NMI als sectorinstituut voor het Nederlandse muziekerfgoed. Vooralsnog ontbreekt een integrale visie op de gewenste aanpak van het muziekerfgoed en is de publieksfunctie van het NMI te weinig geprofileerd.

Daarom adviseert de Raad het NMI in de loop van 2008 een aangepast beleidsplan ter advisering en beoordeling te laten indienen, waarin de afstemming met het MCN ten aanzien van de verschillende besteltaken expliciet is beschreven en beargumenteerd. Hoewel het huidige beleidsplan te weinig aanknopingspunten biedt om de gevraagde subsidieverhoging te kunnen beoordelen adviseert de Raad met de mogelijkheid van een subsidieverhoging rekening te houden afhankelijk van de beoordeling van een nader beleidsplan.

Zowel in zijn advies van 15 mei als in zijn nadere advies van 18 juni 2008 adviseert de Raad de subsidie te continueren op het huidige niveau van € 245.500.

Subsidie ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Het Nederlands Muziek Instituut ontvangt van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in 2009 een subsidie van € 257.672.

Reactie

Wij zijn het eens met het oordeel van de Commissie dat de functie van het Nederlands Muziek Instituut uniek is. Wij onderschrijven de kritische noten van de Commissie ten aanzien van de digitale ontsluiting, de missie van het instituut en het bijbehorende doelgroepbereik, de erfgoedfunctie en het onderscheid tussen incidentele en structurele (financiële) zaken. Wij nemen het advies over en willen de subsidie aan het NMI verhogen met een bedrag van € 46.500.

Besluit

Wij willen de subsidie aan het NMI verhogen met een bedrag van € 46.500.

Budget 2008	€ 340.550
Budget vanaf 2009	€ 387.050

Loosduins Museum / Stichting Oud Loosduinen

Inleiding

De Stichting Oud Loosduinen is in 1981 opgericht met als doel de kennis over de historie van het gebied Loosduinen te behouden en te vergroten en deze kennis voor een breder publiek toegankelijk te maken. De stichting wil de interesse in streekgebonden cultureel erfgoed stimuleren en levend houden, en verzamelt en beheert daartoe onder andere voorwerpen met betrekking tot de streek. Zij brengt het cultureel erfgoed met een vaste opstelling en gemiddeld drie wisselende tentoonstellingen per jaar in het Loosduins Museum “De Korenschuur”, onder de aandacht van het publiek. Een bescheiden scholierenpubliek krijgt er lessen over de omgeving, die onder meer met een historische praam wordt bezocht.

Het museum ontvangt momenteel een structurele subsidie van € 9.531, en vraagt voor de periode 2009-2012 continuering van deze subsidie.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie beschouwt het Loosduins Museum als een 'community' museum, dat vooral voor één specifiek stadsdeel betekenis heeft. Zij heeft grote waardering voor het werk van de 35 bestuurders en commissieleden, de nagenoeg evenzovele vrijwilligers en de 700 donateurs die het museum draaiende houden, en dat met minder dan een kwart overheidssteuning.

De organisatie is goed op orde. Het is positief dat het museum begonnen is met de digitalisering van de substantiële collectie van 36.000 stukken. De Commissie adviseert de stichting hiervoor de mogelijkheid te onderzoeken van OCW-subsidiëring in het programma Digitaliseren met Beleid via Senter Novem, een agentschap van het ministerie van Economische Zaken.

De Commissie raadt het museum aan meer verbanden aan te gaan met andere instellingen in de stad en zo zijn netwerk te verbreden. Als partner denkt de Commissie in eerste instantie aan het Haags Historisch Museum voor kennisuitwisseling op met name het gebied van collectiebeheer. De vernieuwing van de vaste presentatie, thans begroot op € 5.000 per jaar uit eigen middelen, verdient een wat hogere prioriteit en is wellicht wat ambitieuzer aan te pakken met inzet van projectbijdragen van derden.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie waardeert de inzet en de resultaten van het Loosduins Museum en adviseert de subsidie op het huidige niveau van € 9.531 te continueren.

Reactie

Wij zijn het eens met het oordeel van de Commissie. Het Loosduins Museum doet betekenisvol werk met een minimale subsidie en een maximale inzet van vrijwilligers, bestuurders en donateurs. Wij zijn verrast over de kwaliteit van en het realisme in het beleidsplan van een zo kleine organisatie.

Besluit

Wij continueren de subsidie aan het Loosduins Museum op het huidige niveau.

Budget 2008 € 9.531

Budget vanaf 2009 € 9.531

Sculptuur Instituut

Inleiding

Het Sculptuur Instituut is een onderzoek- en documentatie-instituut op het gebied van de moderne en hedendaagse internationale beeldhouwkunst. Het instituut omvat een gespecialiseerde bibliotheek, doet wetenschappelijk onderzoek, adviseert, brengt publicaties uit (jaarboeken en monografieën) en organiseert activiteiten zoals

lezingen en symposia. Het Sculptuur Instituut entameert onderzoek van andere instellingen naar beeldhouwkunst. In opdracht van derden verricht het Sculptuur Instituut onderzoek en stelt het zijn expertise beschikbaar. Het instituut begeleidt jonge en beginnende onderzoekers, studenten en promovendi.

Het Sculptuur Instituut, dat in 2004 is geopend, is gelieerd aan het Museum Beelden aan Zee, een particulier museum met een particuliere collectie.

De Stichting Sculptuur Instituut ontvangt momenteel geen structurele subsidie. Voor de periode 2009-2012 wordt een jaarlijkse subsidie gevraagd van € 12.000.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft grote waardering voor de uniciteit van dit kennisinstituut in combinatie met het Museum Beelden aan Zee. Deze unieke opzet past goed binnen de landelijke structuur, en is in deze vorm ook interessant voor de stad. Het Sculptuur Instituut heeft een goed en belangrijk netwerk. Het is een samenwerking aangegaan met de Rijksuniversiteit Leiden voor de totstandkoming van een buitengewone leerstoel, die voor wat betreft het onderwijs zal worden ondergebracht binnen de vakgroep Kunstgeschiedenis, en voor wat betreft het onderzoek binnen het Sculptuur Instituut.

De Commissie is wel van oordeel dat de inhoudelijke koers van het instituut in het beleidsplan onderbelicht is. Zo wordt niet duidelijk of het Sculptuur Instituut zich op sculptuur in de brede zin van het woord richt of dat het zich beperkt tot bepaalde opvattingen van beeldhouwkunst.

De Commissie vindt dat het Museum Beelden aan Zee een verrijking van het culturele aanbod van de stad is en zowel lokaal als nationaal van bijzondere betekenis is. De volledig private financiering is voorbeeldig en de combinatie van museum en kennisinstituut is dat op een ander niveau eveneens. Gezien de landelijke betekenis van het kennisinstituut ligt het overigens eerder voor de hand dat hiervoor bij de rijksoverheid ondersteuning gevonden zou moeten worden. Toch wil de Commissie deze aanvraag honoreren: zowel als blijk van waardering voor het museum en het instituut als erkenning van hun bijdrage aan het artistieke klimaat van de stad.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over het beleidsplan van het Sculptuur Instituut. Gezien de betekenis van dit instituut adviseert de Commissie de aanvraag te honoreren en een subsidie van € 12.000 toe te kennen. De Commissie gaat er hierbij wel van uit dat het instituut zich richt op sculptuur in de meest brede zin en zich voor de volgende cultuurnotaperiode tot de rijksoverheid wendt voor financiële ondersteuning.

Reactie

Net als de Adviescommissie hebben wij waardering voor hetgeen het Sculptuur Instituut bereikt heeft. Wij delen de opvatting van de Commissie dat de rijksoverheid primair verantwoordelijk is voor ondersteuning van een kennisinstituut met landelijke betekenis.

Wij stemmen in met het oordeel van de Adviescommissie en nemen -ook gelet op het bescheiden bedrag dat is gevraagd- het advies over.

Besluit

Wij willen het Sculptuur Instituut een subsidie van € 12.000 toekennen, ervan uitgaand dat het Sculptuur Instituut zich voor de volgende subsidieperiode wendt tot de rijksoverheid voor financiële ondersteuning.

Budget 2008	€ 0
Budget vanaf 2009	€ 12.000

Louis Couperus Museum

Inleiding

Het Louis Couperus Museum (LCM) beoogt een ruimere verspreiding van kennis over en inzicht in werk en leven van schrijver Louis Couperus (1863-1923), wiens werk op bijzondere wijze met de stad Den Haag verbonden is. Om dit doel te bereiken organiseert het LCM jaarlijks tenminste twee tentoonstellingen rond onderwerpen uit Couperus' werk of leven, waarbij regelmatig ook 'Haagse' thema's worden belicht. Daarnaast doet het museum onderzoek naar de vele aspecten van de schrijver, organiseert rondleidingen en verleent medewerking aan boekpresentaties.

Het LCM ontvangt momenteel geen structurele subsidie van de gemeente. De afgelopen jaren heeft het museum op incidentele basis wel projectsubsidies ontvangen.

Het museum vraagt voor de komende periode een subsidie van € 181.500 in 2009 (voor een conservator en educatief medewerker, en € 20.000 eenmalige investering voor het bijtrekken van de eerste verdieping van het huidige pand), aflopend tot € 164.300 in 2012, ten behoeve van professionalisering om de activiteiten op het huidige niveau te kunnen handhaven.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is stellig van mening dat Louis Couperus, als één van Nederlands grootste schrijvers en bij uitstek van betekenis voor Den Haag, op een of andere manier een ereplaats in deze stad verdient. De Commissie heeft echter geen vertrouwen in het ingediende plan van het LCM. Daarbij vermeldt het LCM niet over een eigen collectie te beschikken. De Commissie tast dan ook in het duister over invulling van de beoogde functie van conservator. Het museum vormt geen wezenlijke toevoeging op het aanbod van het Letterkundig Museum en het publieksbereik is zeer gering, als dat gericht zou blijven op alleen geïnteresseerden in het werk van Couperus. Ook is de Commissie van mening dat er geen aanleiding is om te veronderstellen dat het publiek in omvang zal toenemen indien de eerste verdieping van het bestaande pand bij het museum zou worden getrokken. Tot slot wekt het verbazing dat het LCM in zijn plannen niet ingaat op de lokale en nationale actuele discussies over het Louis Couperus Huis aan de Surinamestraat. De Commissie ziet dan ook geen aanleiding deze aanvraag te honoreren.

Conclusie en advies Adviescommissie

Wegens het ontbreken van essentiële museale elementen in de aanvraag adviseert de Commissie deze niet te honoreren.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de Commissie en nemen het advies over. Ons standpunt over het woonhuis van Louis Couperus aan de Surinamestraat 20 blijft ongewijzigd: realisatie van een culturele functie in het Couperushuis is een particulier initiatief en wij zien geen rol voor de gemeente als het gaat om aankoop of financiële ondersteuning. Wij zijn wel bereid om de initiatiefnemers op andere wijze -bijvoorbeeld aanpassing van het bestemmingsplan- te ondersteunen.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van het Louis Couperus Museum niet.

Budget 2008 € 0

Budget vanaf 2009 € 0

Museum Beelden aan Zee

Inleiding

Museum Beelden aan Zee (Beelden aan Zee) beheert een groeiende collectie moderne en hedendaagse internationale beeldhouwkunst, afkomstig uit de hele wereld. Het is een particulier museum dat draait zonder structurele overheidssubsidie en waar een vrijwilligersgroep van circa 160 zogeheten partners verantwoordelijk is voor het dagelijkse bedrijf. Dankzij bijdragen van derden wordt de collectie jaarlijks uitgebreid. De leeftijd van de kunstenaar in kwestie is daarbij een belangrijk criterium, aangezien de stichters van het museum hechten aan het stimuleren van jong talent. Het museum organiseert jaarlijks drie grote en vijf tot acht kleinere tentoonstellingen, lezingen en educatieve programma's voor verschillende doelgroepen.

Museum Beelden aan Zee ontvangt momenteel noch van de gemeente, noch van het rijk structurele subsidie. Wel heeft het museum op incidentele basis een subsidie ten behoeve van een educatief programma ontvangen. Voor de periode 2009-2012 wordt een subsidie van € 44.500 gevraagd, waarvan € 25.000 is bestemd voor het onderhoud van het openbare beeldenterras aan de boulevard en € 19.500 voor een educatief medewerker.

Beoordeling Adviescommissie

Museum Beelden aan Zee toont internationale moderne en actuele sculptuur van hoge kwaliteit en heeft een uitstekende programmering. Hiermee weet het museum sinds 2000 jaarlijks tussen de 50.000 en 65.000 bezoekers te trekken uit de

regio Den Haag en de rest van Nederland. De Commissie heeft grote waardering voor wat het museum tot stand brengt, én dat het dat geheel met private middelen doet, samen met de omvangrijke groep van goed opgeleide vrijwilligers die onder leiding staat van een kleine professionele staf. De Commissie is gecharmeerd van deze werkwijze en vermoedt het ontstaan van een nieuw, maatschappelijk te noemen museummodel dat alle aandacht verdient. Ook vindt de Commissie de combinatie van het museum met het Sculptuur Instituut erg interessant; de collectie/presentatietak wordt tot waarlijk museum door de inhoudelijke integratie met het studie/interpretatie-instituut. Beelden aan Zee is in 1994 opgericht als particulier museum, nadrukkelijk zonder subsidie van de overheid, dit naar voorbeeld van musea in de VS. De huidige subsidieaanvraag is daarmee te beschouwen als een koerswijziging in het beleid van het museum, hoe bescheiden de aanvraag op zichzelf ook mag zijn.

Beelden aan Zee vraagt een bijdrage van € 25.000 voor het reguliere onderhoud van de SprookjesBeelden aan Zee, het openbare beeldenterras op de boulevard. Deze installatie van 23 bronzen beelden van de Amerikaanse beeldhouwer Tom Otterness is in 2004 op initiatief van het museum tot stand gekomen op basis van pacht van het betreffende stuk openbare weg. De Commissie is van mening dat onderhoud van een beeldeninstallatie geen apart onderdeel hoort te zijn van een gemeentelijk Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur, dit mede gezien de afspraken die destijds tussen de gemeente en het museum dienaangaande zijn gemaakt. De Commissie adviseert de gemeente hierover zelf een afweging te maken in het kader van haar beleid ten aanzien van kunst in de openbare ruimte.

Het andere deel van de subsidieaanvraag heeft betrekking op de kosten voor een educatief medewerker (16 uur per week). Beelden aan Zee wil het bestaande educatieve aanbod consolideren en nieuwe programma's uitwerken om zodoende doelgroepen te bereiken die tot dusver ondervertegenwoordigd waren en waarbij ook de SprookjesBeelden aan Zee betrokken zullen worden. De Commissie is van mening dat educatie onderdeel is van de kerntaken van een museum. Het aandeel scholieren op het totale aantal bezoekers is op dit moment erg laag.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie heeft grote waardering voor Beelden aan Zee, maar vindt dat het op de gevraagde onderdelen niet in aanmerking komt voor structurele subsidie. Voor een evenwichtig beeld van de beoordeling verwijst zij graag naar het gestelde bij het advies van de aan het museum gelieerde instelling, het Sculptuur Instituut.

Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de Commissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij honoreren de aanvraag van Museum Beelden aan Zee niet.

Budget 2008	€ 0
Budget vanaf 2009	€ 0

Sarnámi Instituut Nederland / Sarnámihuis

Inleiding

De Stichting Sarnámi Instituut Nederland (SIN) is in 2004 opgericht en wil de geschiedenis van de Hindustaanse trek uit India via Suriname naar Nederland presenteren. Van de 160.000 Hindustanen in Nederland woont een derde in de Haagse regio. Deze groep, hun taal en cultuurgeschiedenis zijn volgens de oprichters niet goed zichtbaar. De migratie van de Hindustanen is onderdeel van dat verhaal. In 2006 heeft het SIN het Sarnámihuis geopend, met als doel documenten en voorwerpen die deze migratiegeschiedenis illustreren te conserveren en te presenteren, en de taal en cultuur van de Hindustanen levend te houden.

Het SIN wil zijn doelstellingen in vijf domeinen realiseren: museum, documentatiecentrum, onderzoek, educatie en voorlichting, en culturele evenementen. Het SIN wil niet alleen in Den Haag, maar ook landelijk een rol als bewaarder en promotor van de Hindustaanse cultuur vervullen, en als contactpunt in Nederland voor de wereldwijde Indiase diasporagemeenschap fungeren.

Het Sarnámihuis ontvangt momenteel geen structurele subsidie van de gemeente. Wel heeft de stichting de afgelopen drie jaar een subsidie ontvangen uit de cultuur- en de welzijnsbegroting. In 2007 bedroeg de bijdrage vanuit de cultuurbegroting € 18.210.

Voor de periode 2009-2012 vraagt het SIN aan de gemeente een structurele subsidie van € 123.900 per jaar. Bij het rijk is een bedrag van € 117.600 gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie waardeert het initiatief vanuit de Hindustaanse gemeenschap om de geschiedenis van de eigen groep levend te houden door voor huidige en toekomstige generaties actief erfgoed te verwerven, te bestuderen, te conserveren en tentoon te stellen. De aanvraag betreft een categoriaal erfgoedhuis op het gebied van de Hindustaanse geschiedenis in Nederland, dat echter voor de stad Den Haag bijzondere betekenis heeft.

De Commissie vindt echter ook dat het beoogde Sarnámihuis niet zozeer een museum is, gericht op behoud en presentatie van voorwerpen van kunst of (cultuur)geschiedenis, als veeleer een plaats voor de beleving en versterking van de eigen identiteit. De Commissie heeft moeite met het identiteitsmodel waarmee het SIN getuige geeft te werken. Identiteit wordt vooral retrospectief opgevat, en volgens de Commissie al te statisch, dat wil zeggen zich niet ontwikkelend door de tijd heen en afhankelijk van plaats en interactie met anderen. Dynamische aspecten van identiteit en van de actuele processen van identificatie, en reflectie op het identiteitsbegrip in het algemeen, zijn in eerste aanleg misschien wel in de missie van het plan aan te wijzen, maar ontbreken in de uitwerking. Door die dubbelheid wint het plan niet aan overtuigingskracht en ontbeert het een grotere culturele betekenis. Verder is de Commissie van mening dat er in de praktijk nog te weinig zichtbaar is van de hooggestemde oogmerken uit het beleidsplan. Zowel inhoudelijk als organisatorisch moeten er nog grote ontwikkelingen worden doorgemaakt. Die kunnen beter projectmatig worden opgepakt.

Zo heeft de erfgoedkant van het SIN nog het karakter van een documentatie- en herinneringscentrum, is het niet duidelijk of de documentaire collectieopbouw voldoende doordacht is, is het aspect onderzoek nog vrijwel niet ingevuld en overtuigt de

programming niet door urgentie of actualiteit.

De Commissie adviseert het SIN daarom zijn netwerk verder uit te bouwen, zowel binnen het Haagse culturele veld (Haags Historisch Museum, Kosmopolis, Hindustaans Filmfestival) als daarbuiten. Gezien de landelijke ambities zou er ook een beroep gedaan moeten worden op landelijke fondsen.

Voor de onderzoekskant adviseert de Commissie contacten te leggen met de universitaire wereld, en voor de specifiek museale kant met het Haags Historisch Museum, dat immers ook de Hindustaanse Hagenaars in beeld beoogt te brengen, en met het Erfgoedhuis Zuid-Holland voor verdere inhoudelijke professionalisering.

Naast de inhoudelijke ontwikkeling van het SIN vindt de Commissie verder een zakelijke professionalisering van de organisatie nodig. Het zou contact op kunnen nemen met bijvoorbeeld het VSB fonds voor een professionaliseringstraject voor startende culturele organisaties. Ook op educatief gebied lijkt het SIN nog geïsoleerd te opereren, waarvoor het baat kan hebben bij verdere netwerkopbouw. Voorts merkt de Commissie op dat de bezoekersaantallen tot op beden mager zijn geweest, en dat de hogere ramingen voor de komende jaren niet worden toegelicht. Met het in beeld brengen van meer financiële of (im)materiële bijdragen aan het Sarnámibuis van andere dan gemeentelijke bron zouden de toekomstplannen sterk aan overtuigingskracht winnen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie vindt het initiatief van het SIN vooral van maatschappelijke betekenis, met slechts een zijdelings cultureel aspect. Verder beoordeelt zij het beleidsplan inhoudelijk als onvoldragen en qua uitvoerbaarheid als niet realistisch. Vanuit het belang om groepen burgers te helpen zich cultureel te positioneren adviseert de Commissie echter het SIN een subsidie te verlenen om de erfgoed- en organisatieaspecten van het beleid verder te ontwikkelen, waarin rekening wordt gehouden met de hierboven geschetste punten. Gezien het ontbreken van deelbegrotingen voor de vijf activiteitengroepen van het SIN lijkt een bedrag van € 50.000 voor een coördinator reëel. De opbouw van overige activiteiten kan projectmatig worden geëntameerd.

Beoordeling Raad voor Cultuur

De Raad heeft het beleidsplan primair beoordeeld op de criteria die de ministeriële regeling hanteert voor ontwikkelinstellingen. Hij constateert dat het Sarnámibuis met geen van zijn activiteiten voldoet aan de eis dat er sprake moet zijn van een kernfunctie op het gebied van talentontwikkeling, vernieuwing, experiment, en onderzoek op de terreinen waarop de instelling werkzaam is. De onderzoeksactiviteiten, die voornamelijk worden uitbesteed aan derden, zijn ook geen kerntaak van de instelling, maar vormen een onderdeel van de documentatie- en presentatiefunctie.

Daarnaast heeft de Raad het beleidsplan van het Sarnámibuis beoordeeld op de criteria die van toepassing zijn op de categorie ondersteunende instellingen, de titel waarop de instelling zelf subsidie heeft aangevraagd. Deze categorie, waarvoor het Sarnámibuis met zijn aanvraag opteert, vindt hij inderdaad meer passend voor de instelling. De Raad heeft vooral gekeken naar de activiteiten die het Sarnámibuis uitvoert op het terrein van educatie, informatie en reflectie en met betrekking tot het inventariseren, waarderen en ontsluiten van erfgoed en de verzorging van documentatie en archivering. Het Sarnámibuis bevindt zich in de opstartfase. Er zijn veel plannen geformuleerd, maar het komt er in de komende jaren vooral op aan die te implementeren. De Raad vindt dat het Sarnámibuis op deze punten verwachtingsvolle ambities presenteert ten aanzien van de toekomstige ontwikkeling van de instelling. Door de inzet van vrijwilligers is in korte tijd een centrum opgebouwd dat de

potentie heeft als referentiepunt te fungeren voor de geschiedenis en cultuur van de Hindoestanen. Het Sarnamihuis zou een vraagbaak kunnen worden voor Nederlandse culturele instellingen die Hindoestaanse cultuuruitingen en/of cultureel erfgoed presenteren door hun daarbij de benodigde contextuele informatie te bieden. De Raad vindt evenwel dat het bereik van het Sarnamihuis zich nu vooral beperkt tot Den Haag en omgeving en onvoldoende een landelijke functie waarmaakt.

Conclusie en advies Raad voor Cultuur

De Raad stelt vast dat Stichting Sarnami Instituut Nederland niet voldoet aan de criteria voor een ontwikkelinstelling. De activiteiten van het Sarnamihuis passen beter bij de categorie ondersteunende instellingen. De Raad waardeert het initiatief om het cultureel erfgoed van de Hindoestaanse gemeenschap in kaart te brengen en ruimere bekendheid te geven, maar de instelling heeft naar zijn oordeel onvoldoende landelijk bereik. Hij adviseert de instelling niet op te nemen in de landelijke basisinfrastructuur 2009-2012.

Reactie

Wij kunnen ons vinden in het oordeel van de Commissie. Zeker waar het gaat om te streven naar het verbreden van het netwerk zowel binnen de Haagse culturele wereld als daarbuiten. Wij zijn van mening dat -mits wordt voldaan aan de inhoudelijke en zakelijke professionalisering, zoals aangegeven in het advies- de activiteiten van het Sarnámihuis een bijdrage kunnen leveren aan de maatschappelijke participatie van Hindustanen in deze stad. Wij volgen het advies van de Commissie om een bedrag beschikbaar te stellen aan het Sarnámi Instituut. Wij reserveren hiervoor een bedrag van € 50.000.

Het Sarnámi Instituut heeft behalve bij de gemeente (€ 123.900) ook subsidie aangevraagd bij het rijk (€ 117.600). De Raad voor Cultuur heeft een negatief advies uitgebracht, omdat het bereik zich nu vooral beperkt tot Den Haag en omgeving en het Sarnámi Instituut onvoldoende een landelijke functie waarmaakt.

Dit betekent dat het financiële perspectief van het Sarnámihuis van een andere orde is dan het uitgangspunt waarop het beleidsplan is gebaseerd. Het Sarnámi Instituut zal daarom een nieuw beleidsplan moeten indienen, gebaseerd op het gereserveerde bedrag. Op basis van dit nieuwe beleidsplan kan de subsidie worden toegekend. Halverwege de periode 2009-2012 zal, mede in samenspraak met de wethouder Burgerschap, bekeken worden of het Sarnámihuis goed op koers zit of dat er bijstellingen plaats moeten vinden.

Besluit

Wij reserveren een bedrag van € 50.000 voor het Sarnámihuis en zullen dit bedrag toekennen op basis van een in te dienen nieuw beleidsplan met een sluitende begroting die gebaseerd is op het door ons gereserveerde bedrag. Halverwege de periode 2009-2012 zal, mede in samenspraak met de wethouder Burgerschap, bekeken worden of het Sarnámihuis goed op koers zit of dat er bijstellingen plaats moeten vinden.

Budget 2008

€ 0 (jaarlijks € 15.000)

Budget vanaf 2009

€ 50.000 (reservering)

ACKU

Inleiding

ACKU is een kunst- en cultuurbureau dat zich inzet voor een optimale wisselwerking tussen studenten van de Haagse hoger onderwijsinstellingen en de culturele sector in Den Haag. Ondersteund door de Haagse Hogeschool, Hogeschool INHOLLAND, Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, Koninklijk Conservatorium en Institute of Social Studies wil ACKU studenten actief laten deelnemen aan het culturele leven in de stad. Hiertoe organiseert ACKU diverse activiteiten, cursussen en evenementen en initieert speciale studentenacties. ACKU ondersteunt culturele initiatieven van studenten en participeert in vele initiatieven in de stad.

ACKU ontvangt momenteel een subsidie van € 7.519 in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan, en een aanvulling daarop uit overige middelen binnen de cultuurbegroting van € 17.574 per jaar; in totaal dus € 25.093. Voorts ontvangt ACKU in 2008, 2009 en 2010 van de afdeling onderwijs van de gemeente een subsidie van € 25.000. ACKU wordt verder gefinancierd door de Haagse Hogeschool en INHOLLAND. Voor de komende periode wordt een subsidie van € 25.000 gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie heeft veel waardering voor de activiteiten van ACKU. ACKU richt zich als enige instelling primair op studenten, die als groep moeilijk te bereiken zijn vanwege de snelle doorstroming. Studenten zijn bij uitstek de cultuurconsumenten en -producenten van de toekomst en binding met de Haagse cultuursector en de stad is zowel voor studenten als culturele instellingen, hogescholen en de stad van belang. ACKU heeft daarmee in Den Haag een waardevolle functie.

De komende periode wil ACKU de huidige activiteiten voortzetten, en daarnaast onder andere meer activiteiten op de locaties van de hogescholen organiseren, de communicatiemiddelen tweetalig aanbieden en een Haagse studentenpas ontwikkelen. Daarnaast wil ACKU een voorbeeldfunctie vervullen voor andere gemeenten en hogescholen. De Commissie kan zich voorstellen dat ook het MBO een voorbeeld kan nemen aan een organisatie zoals ACKU.

Hoewel de Commissie positief staat ten opzichte van de activiteiten van ACKU maakt zij wel de kanttekening dat het hier vooral gaat om activiteiten op het terrein van marketing en publieksbereik. Een structurele bijdrage hiervoor uit de middelen voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur vindt de Commissie daarom minder voor de hand liggen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is van mening dat ACKU een succesvolle en nuttige organisatie is, die zeker in de huidige vorm behouden moet blijven. De Commissie adviseert een bijdrage hiervoor echter niet uit het Meerjarenbeleidsplan te bekostigen, aangezien de werkzaamheden van ACKU vooral op het terrein van marketing en publieksbereik liggen en niet op het primaire proces van kunstproductie. De Commissie zou graag zien dat er voor ACKU naast de middelen die beschikbaar worden gesteld door de hogescholen en door de dienst onderwijs van de Gemeente Den Haag ook middelen beschikbaar worden gesteld uit het gemeentelijke budget voor marketing.

Reactie

Wij onderschrijven de mening van de Commissie dat ACKU een nuttige organisatie is die voor Den Haag behouden moet blijven. De Commissie stelt echter ook dat de activiteiten van ACKU vooral op het terrein van de marketing en publieksbereik liggen en om die reden niet uit het Meerjarenbeleidsplan moeten worden bekostigd. Naast financiering vanuit de hogescholen en de gemeentelijke dienst Onderwijs zouden middelen uit het cultuurmarketingbudget van de gemeente beschikbaar moeten worden gesteld.

De marketing én communicatie van het Haagse culturele aanbod, evenals het vergroten van het publieksbereik, heeft onze bijzondere aandacht. In samenwerking met de Haagse cultuurinstellingen en Den Haag Marketing hebben wij een onderzoek laten uitvoeren waarin de verbetering van de cultuurmarketing in Den Haag een prominente rol inneemt (zie [paragraaf 3.5. Cultuurmarketing / Citymarketing](#)). Mede op basis van de uitkomsten van dit onderzoek zullen wij beleidskeuzes maken en een visie vormen over hoe in de toekomst om te gaan met cultuurmarketing en het bereiken van nieuw publiek. Wij willen de positie van ACKU betrekken bij deze planvorming en vragen ACKU hiervoor een aangescherpt beleidsplan in te dienen. Wij wijken daarom af van het advies van de Commissie en reserveren een bedrag van € 26.381 voor ACKU en nemen een besluit over toekenning op basis van een aangescherpt beleidsplan.

Besluit

De positie van ACKU zal worden betrokken bij de planvorming voor cultuurmarketing in Den Haag. Wij reserveren een bedrag van € 26.381 voor ACKU en zullen een besluit nemen over toekenning op basis van een aangescherpt beleidsplan.

Budget 2008	€ 26.381 (waarvan € 18.163 uit incidentele middelen)
Budget vanaf 2009	€ 26.381 (reservering)

Kunst & Zaken

Inleiding

Stichting Kunst & Zaken (Kunst & Zaken) is een landelijke instelling die de kwaliteit van management en bestuur van de Nederlandse culturele instellingen duurzaam wil versterken door uitwisseling van kennis en ervaring met het bedrijfsleven. Door culturele instellingen te verbinden aan bedrijven wil Kunst & Zaken de culturele sector versterken en verbindingen leggen tussen cultuur en economie. Kunst & Zaken biedt hiervoor twee soorten programma's:

- de basisprogramma's, die vooral gericht zijn op het versterken en professionaliseren van de sector; hieronder vallen het expertprogramma, waarbij kunstinstellingen met een concrete vraag of project in contact worden gebracht met managers uit het bedrijfsleven, die over relevante vaardigheden of ervaring beschikken; het bestuursbestand,

waarbij Kunst & Zaken bemiddelt bij het vinden van geschikte bestuurders voor cultuurinstellingen en het trainingsprogramma voor managers van kunstinstanties. Ook valt hier het programma Cultural Governance onder.

- de meerjarige programma's, gericht op het leggen van verbindingen tussen de culturele sector en het bedrijfsleven, zoals het programma Creative CoMakership en Creativity 2 Business, en het Platform Cultuur en Economie.

Kunst & Zaken ontvangt een structurele subsidie van zowel de gemeente als het rijk. De gemeentelijke subsidie bedraagt momenteel € 25.766; die van het Rijk bedroeg in peiljaar 2006 € 157.000. Ook de andere drie grote steden dragen structurele subsidies bij: Amsterdam en Rotterdam op het niveau van Den Haag en Utrecht circa € 5.500. Voor de periode 2009-2012 vraagt Kunst & Zaken aan de gemeente Den Haag een subsidie van € 35.000 als bijdrage voor de basisprogramma's. Dit bedrag wordt ook aan Amsterdam en Rotterdam gevraagd; aan Utrecht € 10.000. De gevraagde bijdrage is verhoogd om aan de groeiende vraag van instanties te kunnen beantwoorden. Aan het rijk is voor de functie 'bovensectorale ondersteunende instelling' een subsidie van € 200.000 gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

De Commissie is van mening dat Kunst & Zaken een nuttige functie vervult. De organisatie heeft een indrukwekkend netwerk en weet zo de culturele sector en het bedrijfsleven aan elkaar te koppelen. Het thema Cultural Governance is door Kunst & Zaken goed op de kaart gezet. Een aantal Haagse instellingen heeft de afgelopen jaren gebruik gemaakt van de diensten van Kunst & Zaken, al zijn dit in vergelijking tot met name Amsterdam en Rotterdam, niet veel instellingen. In het kader van het Expertprogramma waren dat er in 2006/2007 slechts zes: Koninklijke Schouwburg, Holland Dance Festival, Nederlands Muziek Instituut, Artoteek/HEDEN, Dag in de Branding en het Haags Historisch Museum. Verder heeft de gemeente Kunst & Zaken in 2007 ingeschakeld voor een presentatie aan het culturele veld over Cultural Governance. Het lijkt er op dat Kunst & Zaken en de Haagse instellingen elkaar niet goed weten te vinden.

De Commissie is van mening dat Kunst & Zaken de afgelopen jaren het ondernemerschap van culturele instellingen en de praktijk van good governance in Den Haag op een positieve wijze beïnvloed heeft. We gaan er echter wel van uit dat de instellingen inmiddels voldoende in de gelegenheid zijn geweest om zich het cultureel ondernemerschap en de bijbehorende principes van good governance eigen te maken. Het ligt daarom niet voor de hand dat de gemeente doorgaat met een rechtstreekse subsidie aan deze stichting. Het betreft hier immers geen instelling die zelf culturele activiteiten ontplooit, waar de subsidie toch in eerste instantie voor bedoeld is. Ondersteuning van management en bestuur kan uiteraard ook in de komende periode nuttig en nodig zijn, maar de Commissie gaat ervan uit dat de instellingen in dat geval Kunst & Zaken zelf wel weten te vinden. Op die manier wordt tevens de relatie tussen de instellingen en de Kunst & Zaken meer vraaggericht, wat toch in een zakelijke relatie een vanzelfsprekendheid zou moeten zijn.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie concludeert dat de beoordeling van Kunst & Zaken niet in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur thuisboort en adviseert de aanvraag niet te honoreren.

Reactie

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de Adviescommissie en nemen het advies over.

Besluit

Wij beëindigen de subsidie aan Kunst & Zaken met ingang van 2009.

Budget 2008 € 25.766

Budget vanaf 2009 € 0

Kosmopolis Den Haag

Inleiding

Stichting Kosmopolis Den Haag is in 2007 opgericht als gevolg van het landelijke initiatief van de voormalige staatssecretarissen M. van der Laan (Cultuur) en A. Nicolai (Buitenlandse Zaken) om de culturele dialoog in Nederland te stimuleren, met name in de vier grote steden. Onder de naam Kosmopolis zijn in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht organisaties opgericht om mensen met uiteenlopende culturele achtergronden door middel van kunst en cultuur samen te brengen voor debat, dialoog en ontmoeting.

Kosmopolis Den Haag stelt zich ten doel een stimulerende rol te spelen in het proces van internationalisering van de culturele sector door de interculturele dialoog te entameren, verbindingen te leggen binnen de culturele sector, samenwerkingsverbanden te organiseren tussen de culturele sector en onderwijs- en welzijnsorganisaties en internationale instellingen in de stad. En ten slotte door samen te werken met de Kosmopolis-organisaties in de andere drie steden, evenals met de landelijke organisatie.

Kosmopolis Den Haag ontvangt geen subsidie in het kader van het huidige Meerjarenbeleidsplan. Wel ontvangt de organisatie sinds 2006 een gemeentelijke subsidie, die met het rijk gematcht wordt. Momenteel bedraagt deze subsidie van zowel rijk als gemeente € 200.000 per jaar. Voor de komende periode 2009-2012 wordt van beide overheden een jaarlijkse subsidie van € 300.000 gevraagd.

Beoordeling Adviescommissie

Kosmopolis Den Haag bestaat pas een jaar en komt langzaam maar zeker op gang. Hoewel de Commissie de uitgangspunten van Kosmopolis zinvol acht, betreurt zij dat dit instituut 'top-down' door het rijk is geïnitieerd. Hierdoor zijn feitelijk alle satellieten in het land moeizaam op gang gekomen. Verder blijkt dat de samenwerking en synergie tussen het landelijke Kosmopolis en de vier organisaties in de steden veel te wensen over laat. Er is (nog) geen gezamenlijke ziel. De stedelijke bureaus trekken elk op lokaal niveau hun eigen plan en achten sturing vanuit het landelijke bureau nodig noch wenselijk. Het is tot dusver niet haalbaar gebleken om de activiteiten van alle satellieten op elkaar af te stemmen. Daarbij moet worden

opgemerkt dat feitelijk pas sinds een halfjaar uitvoering aan de plannen wordt gegeven, of, zoals in het geval van Amsterdam, nog geheel niet.

Kosmopolis Den Haag heeft ervoor gekozen om de activiteiten samen met de bestaande instellingen in de stad tot stand te brengen. De Commissie waardeert deze aanpak. Kosmopolis wil aanjager zijn van activiteiten die de culturele dialoog in de stad stimuleren en het monoculturele denken bij culturele instellingen veranderen. De activiteiten van Kosmopolis moeten zo inbedding vinden in de bestaande culturele infrastructuur. Tevens ontslaat deze aanpak de culturele instellingen niet van de verplichting om zich met thema's als diversiteit en de veranderende samenleving bezig te houden.

De activiteiten beginnen goed op gang te komen, wat mede te danken is aan het uitgebreide netwerk van de directeur. De Commissie vindt dat het goed is uitpakket dat een directeur van een bestaande instelling, die goed is ingebed in de Haagse culturele infrastructuur, Kosmopolis in Den Haag heeft opgezet.

Kosmopolis concentreert zich op lezingen en debatten, waaronder een serie in het Filmbuis, en artist-in-residence programma's. De Commissie waardeert de activiteiten van Kosmopolis tot nu toe en heeft vertrouwen in de plannen voor de komende vier jaar. Nu deze organisatie is opgericht, moet zij een kans krijgen om zich verder te ontwikkelen. De Commissie meent echter dat de ingediende begroting niet voldoende overtuigend aantoont dat de subsidie moet worden verhoogd. Zij acht het huidige budget voldoende voor Kosmopolis om zich de komende tijd verder te ontwikkelen.

Conclusie en advies Adviescommissie

De Commissie is positief over het beleidsplan van Kosmopolis Den Haag en adviseert een subsidie van € 200.000 per jaar toe te kennen, onder de voorwaarde dat het rijk het initiatief blijft steunen en dit bedrag minimaal met hetzelfde bedrag matcht.

Reactie

Wij delen het oordeel van de Commissie. Met de Commissie waarderen wij het dat Kosmopolis Den Haag de activiteiten samen met de bestaande instellingen in de stad tot stand brengt en zien wij dat de activiteiten goed op gang beginnen te komen. Nu de organisatie is opgericht, vinden ook wij dat zij een kans moet krijgen zich verder te ontwikkelen.

De Commissie stelt de voorwaarde dat het rijk Kosmopolis Den Haag blijft steunen en de subsidie aan de organisatie blijft matchen.

In februari 2008 heeft het rijk de Raad voor Cultuur verzocht advies uit te brengen over Kosmopolis. In maart 2008 heeft de Raad aangegeven op dit moment geen mogelijkheid te zien een advies uit te brengen over de organisatie daar pas sinds kort uitvoering aan de plannen wordt gegeven. De Raad stelt het rijk voor Kosmopolis meer tijd te geven zich te ontwikkelen. In 2009 zou de Raad de landelijke organisatie kunnen evalueren en een advies aan het rijk kunnen uitbrengen.

Wij nemen de voorwaarde die de Commissie stelt over en continueren de incidentele subsidie van € 200.000 aan Kosmopolis Den Haag in 2009, onder de voorwaarde dat het rijk dit bedrag met minimaal hetzelfde bedrag matcht. Naar aanleiding van de reactie van het rijk op het advies van de Raad van Cultuur en onze eigen evaluatie

zullen wij een voorstel formuleren voor 2010, 2011 en 2012.

Besluit

Wij zullen aan Kosmopolis Den Haag voor 2009 een incidentele subsidie toekennen van € 200.000, onder de voorwaarde dat het rijk dit bedrag met minimaal hetzelfde bedrag matcht.

In 2009 evalueert de Raad voor Cultuur het landelijke Kosmopolis en brengt vervolgens een advies uit aan het rijk. Naar aanleiding van de reactie van het rijk op het advies van de Raad voor Cultuur en onze eigen evaluatie zullen wij een voorstel formuleren voor 2010, 2011 en 2012.

Budget 2008

€ 0

Budget 2009

€ 200.000 incidenteel uit Actieplan Wijkcultuur 2009

ACKU

Johanna Westerdijkplein 75

Postbus 13336

2501 EH Den Haag

T 070-4458885

E info@acku.nl

www.acku.nl

ALBA Theaterhuis

Duinstraat 10

2584 AZ Den Haag

E info@albatheaterhuis.nl

www.albatheaterhuis.nl

Ballet van Leth

Houtzagerssingel 51

2512 XG Den Haag

E lonnekevanleth@hotmail.com

www.lonnekevanleth.com

Bazart

Loosduinsekade 725

2571 CZ Den Haag

T 070-3239652

E info@bazart.nl

www.bazart.nl

Binnenhof Festival

E info@binnenhoffestival.nl

www.binnenhoffestival.nl

Contactgegevens instellingen

Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 - 2012

Boekids

Westeinde 14

Postbus 984

2501 CZ Den Haag

T 070-3469159

E info@bvheijningen.nl

www.boekids.nl

Crossing Border Festival

Stichting Other World Productions

Weimarstraat 36

2562 GZ Den Haag

T 070-3462355

E info@crossingborder.nl

www.crossingborder.nl

C-Scope

E info@c-scope.org

www.c-scope.org

Culturalis

Riviervismarkt 5

2513 AM Den Haag

T 070-3025880

E info@culturalis.nl

www.culturalis.nl

De Dutch Don't Dance Division

E ddddnl@yahoo.com

www.ddddd.nu

De la Mar Poppentheater

Weimarstraat 63

T 070-4277421

E info@delamar-poppentheater.nl

www.delamar-poppentheater.nl

Den Haag Sculptuur

Lange Voorhout 15

2514 EA Den Haag

T 070-3469486

E info@denhaagsculptuur.nl

www.denhaagsculptuur.com

Dichter aan huis

E festival@dichteraanhuis.nl

www.dichteraanhuis.nl

D'Love Modern Theatre Jazzdance

E info@dlove.nl

www.dlove.nl

Draj

T 070-3654677

E redactie@draj.nl

www.draj.nl

Festival De Betovering

Westeinde 14

2512 HD Den Haag

T 070-3642202

E bonny@debetovering.nl

www.debetovering.nl

Festival Winternachten

Postbus 63410
2502 JK Den Haag
T 070-3650222
E info@winternachten.nl
www.winternachten.nl

Filmhuis Den Haag

Spui 191
2511 BN Den Haag
T 070-3459900
E info@filmhuisdenhaag.nl
www.filmhuisdenhaag.nl

Gemeentemuseum Den Haag / GEM / Fotomuseum

Stadhouderslaan 41

Postbus 72
2501 CB Den Haag
T 070-3381111
E info@gemeentemuseum.nl
www.gemeentemuseum.nl

Grafische Werkplaats *Prints*

Prinsegracht 16
2512 GA Den Haag
T 070-3609387
E info@grafischewerkplaats.nl
www.grafischewerkplaats.nl

Grote Kerk

Rond de Grote Kerk 12

Postbus 555
2501 CN Den Haag
T 070-3028630
E info@grotekerkdenhaag.nl
www.grotekerkdenhaag.nl

Haags Historisch Museum

Korte Vijverberg 7
2513 AB Den Haag
T 070-3646940
E info@haagshistorischmuseum.nl
www.haagshistorischmuseum.nl

Haags Kinderatelier

Tasmanstraat 182

Postbus 61045
2506 AA Den Haag
T 070-3633745
E info@haagskinderatelier.nl
www.haagskinderatelier.nl

Haags Museum Platform

www.cultuurmenu.nl

Haags Orgel Kontakt

T 070-3941700
E info@haagsorgelkontakt.nl
www.haagsorgelkontakt.nl

Haags Pop Centrum

Burgemeester Hovylaan 12

Postbus 53400

2505 AK Den Haag

T 070-3973909

E info@haagspopcentrum.nl

www.haagspopcentrum.nl

Haagse Kunstkring

Denneweg 64

2514 CJ Den Haag

T 070-3647585

E hkk@hetnet.nl

www.haagsekunstkring.nl

Heden

Denneweg 14a

2514 CG Den Haag

T 070-3465337

E info@heden.nl

www.artoteekdenhaag.nl

Hekgolf

E info@hekgolf.nl

www.hekgolf.nl

Hindustaans Film- en Muziekfestival

Postbus 166

2501 CD Den Haag

E info@hindustaansfilmfestival.nl

www.hindustaansfilmfestival.nl

Holland Dance Festival

Binckhorstlaan 36

2516 BE Den Haag

T 070-3561176

E info@hollanddancefestival.com

www.hollanddancefestival.nl

Huis van Gedichten

T 070-7370029

E info@huisvangedichten.nl

www.huisvangedichten.nl

Jan Campert-stichting

Prins Willem-Alexanderhof 5

Postbus 90515

2509 LM Den Haag

T 070-3339666

E info@nlmd.nl

www.jancampertstichting.nl

Jeugdtheater Pierrot

Ferrandweg 4T

2523 XT Den Haag

T 070-3933348

E info@theaterpierrot.nl

www.theaterpierrot.nl

Jeugdtheaterschool Rabarber

Bilderdijkstraat 33
2513 CM Den Haag
T 070-3450996
E info@rabarber.net
www.rabarber.net

Johan Wagenaar Stichting

Postbus 12654
2500 DP Den Haag
E info@dagingdebranding.nl
www.festivalindebranding.nl

Kamermuziekfestival Haaglanden

Postbus 200
2260 AE Leidschendam
E kamermuziek@festivalhaaglanden.nl
www.festivalhaaglanden.nl

Koninklijke Schouwburg

Korte Voorhout 3
2511 CW Den Haag
T 070-3565356
E info@ks.nl
www.koninklijkeschouwburg.nl

Koorenhuis

Prinsegracht 27

Postbus 857
2501 CW Den Haag
T 070-3422722
E info@koorenhuis.nl
www.koorenhuis.nl

Korzo Theater

Binckhorstlaan 36
2516 BE Den Haag
T 070-3637540
E info@korzo.nl
www.korzo.nl

Kosmopolis Den Haag

Postbus 10181
2501 HD Den Haag
T 070-3923760
E info@kosmopolisdenhaag.nl
www.kosmopolis.nl

Kunst & Zaken

Postbus 25281
3001 HG Rotterdam
T 010-4366667
E info@kunst-en-zaken.nl
www.kunst-en-zaken.nl

Langweiligheit

Westeinde 147a
2512 GX Den Haag
T 070-3463205
E info@langweiligheit.eu
www.langweiligheit9.com

Loos

De Constant Rebecqueplein 20b
2518 RA Den Haag
T 070-3506009
E info@loosensemble.nl
www.loosensemble.nl

Loosduins Museum / Stichting Oud Loosduinen

Marg. van Hennebergweg 2a
2552 BA Den Haag
T 070-3973342
E loosduinsmuseum@hetnet.nl
www.loosduinsmuseum.nl

Louis Couperus Museum

Javastraat 17
2585 AB Den Haag
T 070-3640653
E couperusmuseum@wanadoo.nl
www.couperusmuseum.org

Museon

Stadhouderslaan 37

Postbus 30313
2500 GH Den Haag
T 070-3381338
E info@museon.nl
www.museon.nl

Museum Beelden aan Zee

Harteveltstraat 1
2586 EL Den Haag
T 070-3585857
E info@beeldenaanee.nl
www.beeldenaanee.nl

Musica Antica da Camera

E info@musantica.nl
www.musantica.nl

Musicon Producties

Soestdijksekade 345
2574 AL Den Haag
T 070-3686800
E info@musicon.nl
www.musicon.nl

Muzee Scheveningen

Neptunusstraat 90-92
2586 GT Den Haag
T 070-3500830
E info@muzee.nl
www.muzee.nl

Muziektheater Briza

Trompstraat 340
2518 BT Den Haag
T 070-3654040
E info@briza.nl
www.briza.nl

---

het Nationale Toneel

Schouwburgstraat 8
2511 VA Den Haag
T 070-3181488
E info@nationaletoneel.nl
www.nationaletoneel.nl

Nederlands Dans Theater

Postbus 333
2501 CH Den Haag
T 070-8800100
E info@ndt.nl
www.ndt.nl

Nederlands Muziek Instituut

Prins Willem-Alexanderhof 5

Postbus 90407
2509 LK Den Haag
T 070-3140700
E info@nederlandsmuziekinstituut.nl
www.nederlandsmuziekinstituut.nl

New Dutch Academy

T 070 363 9525
E info@newdutchacademy.nl
www.newdutchacademy.nl

Nieuwe Gronden

E nieuwegronden@planet.nl

Noordvolk

E info@noordvolk.nl
www.noordvolk.nl

Onder de Bogen

E bartkapel@casema.nl
www.onderdebogen.nl

Openluchttheater Zuiderpark

Henriëtte Roland Holstweg 100

Ferrandweg 4T
2523 XT Den Haag
T 070-3933348
www.openluchttheaterzuiderpark.nl

Paard van Troje

Prinsegracht 12

Postbus 10430
2501 HK Den Haag
T 070-7503434
E info@paard.nl
www.paard.nl

Parkpop / XStage

Postbus 13108
3004 HC Rotterdam
T 010-4048422
E info@ducos.com
www.parkpop.nl

PodiumdeLuxe

E info@podiumdeluxe.nl
www.podiumdeluxe.com

POW Ensemble

Postbus 13435
2501 EK Den Haag
T 070-3632801
E thepowensemble@xs4all.nl
www.powensemble.nl

Prinses Christina Concours

Eisenhowerlaan 81
2517 KK Den Haag
T 070-3382151
E info@christinaconcours.nl
www.christinaconcours.nl

Productiehuis West-Nederland

Postbus 21450
3001 AL Rotterdam
T 010-4123455
E info@popprojecten.nl

Project Space 1646

Boekhorststraat 125
2512 CN Den Haag
E email1646@hotmail.com
www.enter1646.com

Prospero

Elandstraat 1D
2513 GL Den Haag
T 070-3560997
E prospero@hetnet.nl
www.prospero.nu

Pure Jazz

Stille Veerkade 46
2512 BG Den Haag
T 070-7789164
E info@purejazzfest.nl
www.purejazzfest.nl

Residentie Orkest

Spuiplein 150

Postbus 11543
2502 AM Den Haag
T 070-8800200
E info@residentieorkest.nl
www.residentieorkest.nl

R.G. Ruijs Stichting

Riviervismarkt 5
2513 AM Den Haag
T 070-3604354
E info@stichtingruijs.nl
www.stichtingruijs.nl

Sarnámi Instituut Nederland / Sarnámihuis

Brouwersgracht 2
2512 ER Den Haag
T 070-3651828
E info@sarnamihuis.nl
www.sarnamihuis.nl

Sculptuur Biënnale Kijkduin

E hbesseling@casema.nl

Sculptuur Instituut

Harteveldstraat 1
2586 EL Den Haag
T 070-3589076
E info@sculptuurinstituut.nl
www.sculptuurinstituut.nl

Shoot Me Film Festival

Postbus 10676
2501 HR Den Haag
E info@shoot-me.nl
www.shoot-me.nl

STAB / Jongerentheatergroep We're Back

T 070-3640154
E info@wereback.nl
www.wereback.nl

Stadstheaterunie Den Haag / Toneelhuis Den Haag

Schouwburgstraat 8
2511 VA Den Haag
T 070-3523344
E info@nationaletoneel.nl
www.nationaletoneel.nl

Stella Den Haag

Kerkstraat 11
2514 KP Den Haag
T 070-3307070
E info@stella.nl
www.stella.nl

Stichting Atrium

Spui 70
Postbus 498
2501 CL Den Haag
T 070-3533629
E stichting.atrium@idc.denhaag.nl
www.atriumdenhaag.nl

Stichting Escher Collectie / Escher in het Paleis

Lange Voorhout 74
2514 EH Den Haag
T 070-4277730
E info@escherinhetpaleis.nl
www.escherinhetpaleis.nl

Stichting Exploitatie Muziekcentrum en Danstheater

Postbus 11543
2502 AM Den Haag
T 070-8800300
E info@dapz.ltd.nl
www.dapz.ltd.nl

Stichting Dalla / Werelddanswerkplaats

T 070-3614983
E laudie@planet.nl

Stichting Gastprogrammering

Postbus 11543
2502 AM Den Haag
T 070-8800300
E info@dapz.ltd.nl
www.dapz.ltd.nl

Stichting The English Theatre

E info@theenglishtheatre.nl
www.theenglishtheatre.nl

Stroom Den Haag

Hogewal 1-9
2514 HA Den Haag
T 070-3658985
E info@stroom.nl
www.stroom.nl

<> TAG

Willemstraat 7
2514 HJ Den Haag
T 070-3468500
E info@tag004.nl
www.tag004.nl

The Generator / TodaysArt Festival

Postbus 18661
2502 ER Den Haag
T 070-3455821
E info@thegenerator.org
www.todaysart.nl

The Hague Jazz

Prinsegracht 1-b

Postbus 25740
2502 HS Den Haag
T 070-3242300
E info@thehaguejazz.com
www.thehaguejazz.com

Theater aan het Spui

Spui 187

Postbus 109

2501 CC Den Haag

T 070-3024070

E kassa@theateraanhetspui.nl

www.theateraanhetspui.nl

Theater Pierrot

Ferrandweg 4T

Postbus 32328

2503 AA Den Haag

T 070-3933348

E info@theaterpierrot.nl

www.theaterpierrot.nl

Theater Zwembad de Regentes

Weimarstraat 63

2562 GR Den Haag

T 070-3656515

E info@deregentes.nl

www.deregentes.nl

Theaters Diligentia en PePijn

Lange Voorhout 5

2514 EA Den Haag

T 070-3610540

E algemeen@theater-diligentia.nl

www.theater-diligentia.nl

Toneelgroep De Appel

Duinstraat 6

Postbus 84260

2508 AG Den Haag

T 070-3523344

E algemeen@toneelgroepdeappel.nl

www.toneelgroepdeappel.nl

Toneelgroep Drang

Schelpkade 45

2514 KB Den Haag

T 070-3464645

E info@drang.nl

www.drang.nl

VillaNuts

Westeinde 60A

2512 HE Den Haag

T 070-3260487

E info@villanuts.nl

www.villanuts.nl

Het Voorwoord

Weimarstraat 36

2562 GZ Den Haag

T 070-3462355

E info@crossingborder.nl

www.crossingborder.nl

Vrije Academie

Paviljoensgracht 20-24

2512 BP Den Haag

T 070-3638968

E info@vrijeacademie.org

www.vrijeacademie.org

Wereld Muziektheater Festival

T 020-6060950

E info@wmtf.nl

www.wmtf.nl

Wereldjeugdorkest / The World Orchestra of Jeuneses Musicales

www.jeugdenmuziek.nl

West Centrum voor hedendaagse beeldende kunsten

Groenewegje 136

2515 LR Den Haag

T 070-3925359

E info@galeriewest.nl

www.galeriewest.nl

Zeebelt Theater

De Constant Rebecqueplein 20A

Postbus 13236

2501 EE Den Haag

T 070-3656546

E info@zeebelt.nl

www.zeebelt.nl

Bijlage 1

Samenstelling Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 - 2012

Lex ter Braak

beeldende kunst

Pablo Cabenda

popmuziek en jongerencultuur

Özkan Gölpinar

culturele diversiteit, educatie, amateurkunst,
media, letteren

Anke van Kampen

vice-voorzitter, culturele diversiteit, educatie, letteren

Riemer Knoop

musea en erfgoed

Jeannette Smit

theater

Monica van Steen

dans en festivals

Hans Verbugt

muziek en muziektheater

Hans Verploeg

voorzitter

Bijlage 2

Financieel overzicht 2009 - 2012

	Adviesbedrag	subsidie 2008 excl. trend via huidig kunstenplan	Honorering nieuw 2009-2012 totaal
Beeldende kunst en vormgeving	3.833.118	3.338.692	3.833.118
HEDEN	342.788	342.788	342.788
Vrije Academie	707.479	238.925	707.479
Stroom Den Haag	2.372.899	2.372.899	2.372.899
Grafische Werkplaats	59.952	59.952	59.952
Den Haag Sculptuur**	0	324.128	0
Sculptuur Biennale	0	0	0
Haagse Kunstkring	0	0	0
TAG	0	0	110.000
Villanuts	0	0	0
Project Space 1646	0	0	0
Galerie West Centrum voor BK	0	0	0
Budget kunstenaarsinitiatieven	350.000	0	240.000
Podia	10.391.120	9.787.153	10.448.698
Koninklijke Schouwburg***	2.904.936	2.904.936	2.904.936
SEM, Stg. Exploitatie Muziekcentrum	1.124.123	1.124.123	1.124.123
Theaters Diligentia en PePijn	732.257	732.257	732.257
Korzo Theater	1.272.732	1.072.732	1.272.732
Paard van Troje	1.266.729	1.241.729	1.266.729
Theater Zwembad de Regentes	980.320	604.620	830.320
Theater aan het Spui	1.603.000	1.603.000	1.603.000
Zeebelt Theater	0	110.038	134.633
Theater Pierrot	304.480	138.230	324.480
Openluchttheater Zuiderpark	202.543	136.243	136.243
Atrium Den Haag	0	119.245	119.245
Grote Kerk	0	0	0
Onder de Bogen	0	0	0

** bijdrage aan Den Haag Sculptuur, Residentie Orkest, Museon en Haags Historisch Museum uit incidentele middelen begroting 2009

*** Koninklijke Schouwburg: naast structurele subsidie 4 x € 50.000 incidenteel voor internationale programmering (amendement)

	Adviesbedrag	subsidie 2008 excl. trend via huidig kunstenplan	Honorering nieuw 2009-2012 totaal
Muziek	7.341.190	7.094.408	7.373.205
Residentie Orkest**	5.128.303	5.128.303	5.128.303
Gastprogrammering	1.064.775	894.775	1.064.775
Musica Antica da Camera	68.867	27.267	68.867
Johan Wagenaarstichting	179.248	59.248	179.248
Haags Orgel Kontakt	15.316	12.316	15.316
Binnenhofffestival	0	105.872	0
DCR muziekstudio, reservering	0	22.015	22.015
Kamermuziekfestival Haaglanden	20.000	0	20.000
Nieuwe Gronden	0	0	0
New Dutch Academy	79.000	0	79.000
Wereldorkest/Jeunesses Musicales	0	0	0
Prinses Cristina Concours	38.000	21.495	38.000
Wereld Muziektheater Festival	65.600	0	0
Prospero	50.779	15.779	50.779
Pure Jazz	0	204.960	pm
The Hague Jazz	0	0	pm
POW Ensemble	0	0	0
The Generator / TodaysArt Festival	204.960	204.960	204.960
Haags Pop Centrum incl 2 festivals	406.342	264.342	446.342
Bazart	20.000	0	20.000
Productiehuis West-Nederland	0	0	0
Parkpop	0	0	0
Langweiligheid	0	0	0
<i>The Music in my Head (geen subsidie aangevraagd)</i>	0	133.076	0
reservering jazz			35.600
Toneel	6.178.442	5.958.596	6.178.442
Het Nationale Toneel	3.250.171	3.250.171	3.250.171
Toneelgroep De Appel	1.929.050	1.902.750	1.929.050

** bijdrage aan Den Haag Sculptuur, Residentie Orkest, Museon en Haags Historisch Museum uit incidentele middelen begroting 2009

	Adviesbedrag	subsidie 2008 excl. trend via huidig kunstenplan	Honorering nieuw 2009-2012 totaal
Toneel (vervolg)			
Stella Den Haag	480.655	480.655	480.655
Toneelgroep Drang	279.805	70.805	279.805
Podium DeLuxe	0	46.693	0
ALBA Theaterhuis	238.761	103.761	238.761
StadstheaterUnie Den Haag i.o.	0	0	0
Stichting The English Theatre (STET)	0	0	0
Noordvolk	0	0	0
<i>Annette Speelt (geen subsidie aangevraagd)</i>	0	103.761	0
Dans			
	2.590.477	2.345.477	2.590.477
Nederlands Dans Theater	1.966.737	1.966.737	1.966.737
Holland Dance Festival	453.740	378.740	453.740
DeDDDD	170.000	0	170.000
Ballet van Leth****	0	0	0
C-Scope	0	0	0
Dalla / Werelddanswerkplaats	0	0	0
Film			
	949.773	673.896	969.773
Filmhuis Den Haag	799.773	638.673	819.773
Hindustaans Film- en Muziekfestival	0	35.223	0
Shoot Me Filmfestival	150.000	0	150.000
Letterkunde			
	669.493	760.630	669.493
Crossing Border Festival	401.287	386.287	401.287
Festival Winternachten	159.045	109.045	159.045
Jan Campertstichting	64.175	57.575	64.175
Theater Branoul*****	0	174.737	0
Dichter aan huis	44.986	32.986	44.986
het Voorwoord	0	0	0

**** Ballet Van Leth: € 40.000 incidenteel in 2009 (amendement)

***** Branoul: € 70.000 incidenteel in 2009 (amendement)

	Adviesbedrag	subsidie 2008 excl. trend via huidig kunstenplan	Honorering nieuw 2009-2012 totaal
Cultuureducatie en Amateurkunst	9.562.086	8.900.586	9.990.764
Koorenhuis	6.242.495	6.242.495	6.242.495
Culturalis	2.493.571	2.229.571	2.493.571
cultuuranker Hobbemastraat	0	0	427.500
Jeugdtheaterschool Rabarber	453.520	428.520	453.520
Haags Kinderatelier	170.000	0	170.000
Festival De Betovering	47.500	0	48.678
Huis van Gedichten	0	0	0
Boekids	75.000	0	75.000
Draj	0	0	0
Haags Museum Platform/Cultuurmenu	0	0	0
De la Mar Poppentheater	0	0	0
Muziektheater Briza	0	0	0
D'Love Modern Theatre Jazzdance	0	0	0
STAB - We're back	0	0	0
Hekgolf	0	0	0
R.G. Ruijs Stichting	0	0	0
Musicon	80.000	0	80.000
Musea en Erfgoed	14.052.849	16.358.516	16.606.516
Gemeentemuseum DH/GEM/Fotomuseum	9.275.666	9.275.666	9.275.666
Museon**	2.553.668	5.107.335	5.107.335
Haags Historisch Museum**	1.040.228	962.228	1.040.228
Muzee Scheveningen	261.340	199.840	261.340
Escher Collectie	463.366	463.366	463.366
Nederlands Muziek Instituut	387.050	340.550	387.050
Loosduins Museum	9.531	9.531	9.531
Sculptuur Instituut	12.000	0	12.000
Louis Couperus Museum	0	0	0
Museum Beelden aan Zee	0	0	0
Sarnamihuis	50.000	0	50.000

** bijdrage aan Den Haag Sculptuur, Residentie Orkest, Museon en Haags Historisch Museum uit incidentele middelen begroting 2009

	Adviesbedrag	subsidie 2008 excl. trend via huidig kunstenplan	Honorering nieuw 2009-2012 totaal
Overig	200.000	25.767	26.381
ACKU	0	8.218	26.381
Kunst en Zaken	0	25.767	0
Kosmopolis*	200.000	0	0

* Kosmopolis: €200.000 incidenteel uit wijkcultuur 2009

Totaal	58.686.867
---------------	-------------------

Incidentele middelen	
Uit wijkcultuur incidenteel in 2009 (Kosmopolis)	200.000
Incidentele middelen begroting 2009: Den Haag Sculptuur, € 1.000.000	1.000.000
Incidentele middelen begroting 2009: Residentie Orkest, € 1.680.000 voor 4 jaar, per jaar € 420.000	1.680.000
Incidentele middelen begroting 2009: Museon, 4x€ 125.000 collectieplan + € 1.200.000 museale inrichting	1.700.000
Incidentele middelen begroting 2009: HHM, 2009 € 120.000, 2010 € 500.000, 2011 € 700.000, 2012 € 800.000	2.120.000
Reservering jazz	500.000
Friciekosten, onderzoek	500.000
Subtotaal incidentele middelen begroting 2009	7.500.000
Subtotaal	7.700.000

Redactie

Gemeente Den Haag
Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn
Afdeling Cultuurbeleid
Postbus 12652
2500 DP Den Haag
www.denhaag.nl/cultuur

Eindredactie

Gemeente Den Haag
Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn
Afdeling Cultuurbeleid

Concept, ontwerp en uitvoering

Robert Muda & Marc Fabels, Hospitaal 17, Den Haag

Het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2009 - 2012
is in de gemeenteraad vastgesteld op 30 oktober 2008